

ACTUA SOCIAAL OVERLEG 2025¹

OVERZICHT 2025/47 VAN 13 TOT 19 DECEMBER 2025

Blikvanger van deze week is het akkoord gesloten in het paritair comité voor bedienden zonder afspraken rond de maaltijdcheques. Enkele opmerkingen op de thematische fiches voor de onderhandelingen 2025-2026 gepubliceerd door de FOD WASO. In Nederland woedt een debat over de sectorale indeling van de e-commerce. Veenbrand in de Britse gezondheidszorgen.

BELGIË

NATIONALE ARBEIDSRAAD

In zijn laatste vergadering van het jaar op 16 december sloot de NAR een cao over de jaarlijkse herwaarderingscoëfficiënt die gebruikt wordt voor het brugpensioen en voor de nachtarbeid, nl 2,8 % . De eerste herwaardering sinds de laatste 3 jaar. Voorts bracht de Raad advies uit over de responsabiliseringsbijdrage bij uitzendarbeid in geval van oneigenlijk gebruik van opeenvolgende dagcontracten. Hij maakte ook een rapport over de evaluatie van de EU aanbeveling inzake sociale dialoog. De analyse vertrekt van de vaststelling dat de kennis van de sociale dialoog in ons land zienderogen afneemt. De

¹ **Actua** is een eigenzinnig weekoverzicht van min of meer opvallende feiten en ontwikkelingen op het vlak van sociaal overleg, werknemersinspraak, sociale conflicten en collectieve arbeidsverhoudingen. Elke week schuimen Manou Doutrepont en Paul Soete de media af op zoek naar tendensen, feiten en cijfers. Soms met wat vertraging op de actualiteit, af en toe aangevuld met commentaar, nooit met de pretentie volledig te zijn. Reacties zijn altijd welgekomen.

NAR pleit voor een multidisciplinaire aanpak om hieraan te remediëren. Verder wijst hij op een aantal verbeterpunten zoals de noodzaak aan opleiding of andere vormen van capaciteitsopbouw rond dat thema. ([NAR](#))

SECTORAAL OVERLEG

De onderhandelaars van het **aanvullend paritair comité voor bedienden** (PC 200) ondertekenden donderdag 18 december een [protocolakkoord voor de periode 2025-2026](#). In dat akkoord worden 16 thema's behandeld die we grosso modo in twee categorieën kunnen onderbrengen: (1) aanpassing of wijziging van sectorale afspraken zoals de eindejaarspremie, tijdscrediet, klein verlet, mobiliteit en fietsvergoeding en (2) richtlijnen voor het ondernemingsoverleg i.v.m. telewerk en artificiële intelligentie. Er zijn geen sectorale afspraken gemaakt over de verhoging van de maaltijdcheques.

De FOD WASO publiceerde een [gids voor het opstellen van sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten](#) en een nieuw [model van sector-cao](#).

De [thematische fiches sectorale onderhandelingen 2025-2026](#) zijn aangevuld.

Commentaar op de fiche over de vakbondsafvaardiging

Wij komen terug op het vraagstuk van de uitsluiting van kaderleden uit het toepassingsgebied van de sectorale cao's betreffende de vakbondsafvaardiging (zie Actua 2025/41). De FOD WASO creëert onnodig verwarring door te stellen dat die uitsluiting een discriminatie is, argumenteert uitvoerig deze stelling en citeert daarvoor de rechtspraak van het Arbeidshoven van Bergen en van Antwerpen. Hij haalt ook het arrest van het Hof van Cassatie aan dat oordeelde dat in deze geschillen de rechterlijke macht niet bevoegd is. Bijgevolg is de stelling van de discriminatie niet afdwingbaar. De FOD WASO verwaarloost de conclusie. Het ligt aan de sociale gesprekspartners om het probleem op te lossen door onderhandeling en dat biedt kansen. De bediendenbonden die dit onderwerp in hun eisenbundel opnemen nodigen de werkgeversfederaties uit om andere problemen op de agenda te plaatsen. Dan kan een onderhandeling plaats vinden over de ten onrechte uitbreiding van bevoegdheid tot de uitzendkrachten in sommige sectorale cao's, het misbruik van de syndicale tijd in talrijke ondernemingen en de niet-naleving van de stakingsprocedures. Op die manier kunnen de sociale gesprekspartners een nieuw evenwicht vinden. Dan hoeft niemand zich te ergeren aan het feit dat vakbonden zich tot een rechter wenden om de afspraak in twijfel te trekken die ze zelf onderhandeld en ondertekend hebben.

Commentaar op de fiche over de loonnorm.

Het is jammer dat veel plaats gegeven wordt aan de uitzonderingen op de loonnorm zonder de loonnorm zelf te definiëren. Het zou aangewezen zijn om te benadrukken dat in principe de loonnorm alle loonkosten dekt, dit is alle vergoedingen die werkgevers aan werknemers verschuldigd zijn². De loonnormwet bepaalt ook dat de loonkosten berekend moeten worden in voltijds equivalenten of m.a.w. in functie van de gemiddelde jaarlijkse effectieve arbeidsduur. Dat komt neer op een berekening van de loonkosten per gepresteerd uur.³

OPENBARE DIENSTEN

Het personeel van busbedrijf **Mebis** in Hasselt, een onderaannemer of ‘pachter’ van De Lijn, ging woensdag 17 december in staking zonder de procedures na te leven om te reageren op een opeenstapeling van zaken die mis lopen. Eén daarvan is dat het personeel de indruk heeft dat goedkopere **flexi-jobbers** voorrang krijgen bij het opmaken van de planning. ([DS](#))

Maandag 15 december vonden in Brussel een staking en betoging plaats tegen de **begrotingsmaatregelen van de Franse Gemeenschap**. ([BRUZZ](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

De aangekondigde sluiting van **betonfabriek C-Concrete** in Bilzen-Hoeselt met het verlies van 25 jobs was de aanleiding van een staking zowel in Bilzen als in Temse waar het hoofdkwartier gevestigd is. ([TVL](#))

EUROPA

FRANKRIJK

De verslechterde arbeidsomstandigheden zitten het personeel van het **Louvre** museum in Parijs zodanig hoog dat het in staking ging. ([Le Monde](#))

De vakverenigingen van vrije **geneesheren** plannen een staking van 5 tot 15 januari 2026 tegen maatregelen die de vrije geneeskunde bedreigen. ([c'estlagrève](#))

Staking bij de arbeiders van **champagnehuis LVHM** op 5, 8 en 11 december, na vermindering van de premies en lonen ([Libération](#))..

Het personeel van het extern **schoonmaakbedrijf ONET** bij Disneyland Parijs staakte voor een loonsverhoging ([Daily Mail](#))

² Artikel 2 [loonnormwet](#).

³ [Verslag CRB 2025-0380](#) van 19 februari 2025, blz.3.

DUITSLAND

De besprekingen in de **overheidssector** (850.000 werknemers) over de lonen zitten vast en zouden kunnen leiden tot stakingen in het nieuwe jaar, na de volgende onderhandelingsronde midden januari. Vakbonden eisen 7 % loonsverhoging of minstens 300€ per maand voor de 900 000 betrokken werknemers. ([The Munich Eye](#))

NEDERLAND

In 2020 sloten online-spelers en vakbonden de zgn. **e-commerce-cao**. Inmiddels stelt deze sector 100.000 werknemers tewerk. Enkele maanden geleden oordeelde een rechter dat online supermarkten onder de supermarkt-cao vallen en niet onder de e-commerce-cao (zie Actua 202/28). De gelijkstelling o.b.v. de economische activiteiten schept een nieuw probleem o.b.v. lonen. De fysieke supermarkten passen het systeem van jeugdlonen massaal toe, wat de online-winkels niet kunnen. Hierdoor ontstaat een te groot verschil in loonkosten tussen concurrenten. Daarom lonken Nederlandse online-supermarkten naar Duitsland. ([BNR](#))

ITALIË

Een cao voor drie jaar (2026-2028) die van toepassing is op de **chemische sector** (165.000 werknemers in 3.680 bedrijven) voorziet in een loonsverhoging van 204 euro per maand. Het minimumloon wordt in vier stappen verhoogd met 195 euro. Verder is er een akkoord over bescherming van vrouwen op het werk, omzetting van de EU-richtlijn betreffende de transparantie van lonen en aanvullend pensioen. ([industriAll](#))

GROOT BRITTANNIË

De **British Medical Association** startte op 17 december een staking op die vijf dagen zal duren. De artsenbond wil een langetermijnplan om het loon van de artsen in opleiding te verhogen en garanties voor nieuwe opleidingsplaatsen voor gediplomeerde artsen. Het is al de veertiende staking in een langlopend loonconflict. De veenbrand geraakt niet geblust. ([HLN](#))

In de voorbije maanden valt het op dat overal in Europa vakbonden verzet organiseren tegen sociale hervormingen. De regering heeft de nodige tijd genomen voor het uitwerken van de modaliteiten van de gedeeltelijke indexsprong en nachtarbeid. Het sectoraal overleg gaat met mondjesmaat vooruit.

BELGIË

VERZET

ABVV plant nieuwe acties in maart 2026. De andere bonden houden hun deelname in beraad (alle media).

INDEXSAGA

Het was een verrassende vaststelling dat de kabinetten zich hebben gebaseerd op het Planbureau om het compromis over de centenindex uit te werken. Niemand in de regeringskringen had de idee om de experts, de sociale gesprekspartners en de sociale secretariaten te raadplegen. De vragen blijven binnen stromen en de antwoorden blijven uitgesteld. En we zouden niet in België zijn indien er geen (complexe) alternatieven worden uitgedacht om de ingreep op de indexering te omzeilen. ([Trends](#))

NACHTARBEID

De regering heeft knopen doorgehakt wat de nachtarbeid betreft. Het algemeen verbod op nachtarbeid, d.i. tussen 20u00 en 06u00, zou “verdwijnen”. De distributiesector, zijnde een optelsom van 14 paritaire comités, zou een specifiek regime krijgen. (Alle media)

Commentaar

Op het ogenblik dat we dit schrijven zijn de persberichten paradoxaal en raadselachtig. We zullen dus niet over één nacht ijs gaan om technisch commentaar te geven.

Maar er is wel een algemene vaststelling. Het verdeeld [advies nummer 2.462](#) van de Nationale Arbeidsraad verradt dat de interprofessioneel gesprekspartners niet in staat zijn om een compromis uit te werken. Zo verloren zij de controle van de het dossier. Deze hervorming was een uitgelezen kans om de reglementering van de nachtarbeid en de nachtrust te herzien in het verlengde van het recht, onder voorwaarden, op dagregimes voor nachtwerkers (cao nummer 46) of van de lagere leeftijdsvoorwaarde voor de eindeloopbaanregeling.. Ze hadden

het principe (verbod van arbeid tussen 20u00 en 06u00) kunnen herzien, zeker als men de Belgische definitie van de nacht vergelijkt met die in het buitenland (alleen België en Portugal leggen nachtrust op vanaf 20 uur). De talrijke uitzonderingen (artikel 36 en artikel 37 van de arbeidswet alleen al sommen 25 situaties op die nachtarbeid toelaten) zijn niet samenhangend. Ze hadden medische begeleidingsmaatregelen voor meer flexibele regelingen kunnen bedenken en andere modaliteiten om draagvlak te scheppen.

De cultuur van het sociaal overleg verdient politieke heropbouw, vooral in onzekere tijden, maar het is ook aan de sociale partners om het heft in handen te nemen.

Luc Cortebeek, [De Morgen 9 december 2025](#)

SECTORAAL OVERLEG

De onderhandelaars binnen het PC 132 (**technische land- en tuinbouwwerken**) bereikten een [compromis](#) met o.m. de verhoging van de maaltijdcheques.

Ook in de paritair comités voor de **papierindustrie** (PC 129 en 221) is er een akkoord met een algemene verhoging van de maaltijdcheques met 2 euro. ([ACLVB](#))

OPENBARE DIENSTEN

Het gemeentepersoneel van **Sint-Joost** heeft op 9 december het werk neergelegd uit protest tegen de besparingsplannen. ([Bruzz](#))

Het **bus- en tramverkeer in Brussel** is sterk verstoord door een staking tegen de geplande sluiting van het bedrijfsrestaurant. ([VRT](#)) en [RTL](#))

EUROPA

ITALIË

De vakbond CGIL organiseert vrijdag 12 december een **algemene staking** tegen Meloni's begrotingsbeleid, voor koopkrachtbehoud en verbetering van de zorg. ([Euronews](#))

PORTUGAL

Algemene staking in openbaar vervoer , scholen , hospitalen en sommige grote ondernemingen tegen de sociale hervormingen van de regering ([Reuters](#)).

SPANJE

Duizenden **artsen** in heel Spanje zijn begonnen met een vierdaagse staking tegen de hervorming van het Raamstatuut dat het ministerie van Volksgezondheid voorbereidt Deze artsenstaking is de derde in het afgelopen half jaar. ([RTVE](#))

ELDERS IN DE WERELD

ZUID KOREA

De vakbond van **Korea Railroad Corp.** Heeft de staking voor onbepaalde tijd uitgesteld, die donderdag om 9.00 uur zou beginnen, na het bereiken van een voorlopige overeenkomst met het management over op prestaties gebaseerde bonussen. ([Korea Herald](#))

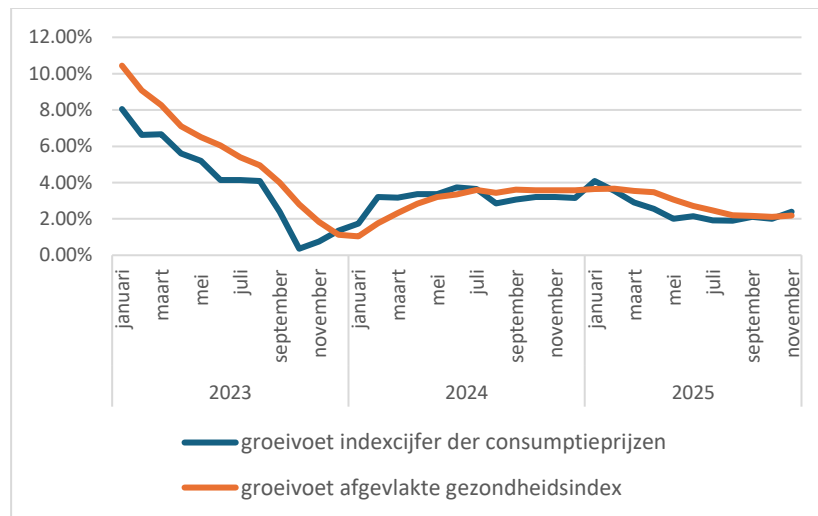
OVERZICHT 2025/45 : VAN 29 NOVEMBER TOT 5 DECEMBER 2025

De inflatie stijgt lichtjes. Drie dagen nationale acties. Oorverdovende stilte rond het Herenakkoord. De gedeeltelijke indexsprong is nog niet geregeld. Een sectoraal akkoord in de chemie. Een akkoord over zondagsarbeid bij Carrefour kan grote gevolgen hebben.

INFLATIE

EVOLUTIE	Okt '25		Nov '25
Inflatie	2,00%	↗	2,40%
Gezondheidsindex	2,11%	↗	2,45%
Afgevlakte gezondheidsindex	2,09%	↗	2,19%

(Statbel)

De jaarlijkse loonindexering voor de werknemers in PC 200 (APCB), PC 118 en PC 220 (voedingsindustrie), PC 140.03 (transport en logistiek) en PC 302 (Horeca) zal op 1 januari 2026 naar verwachting +/- 2,20% bedragen.

NATIONAAL PROTEST

Dit is de inventaris van het sociaal protest van de laatste 12 maanden tegen de besparingen en de regering: 13 nationale acties en 9 betogingen en 4 interprofessionele stakingsdagen, enkele regionale en sectorale stakingen, alles samen 185 dagen staking per 1.000 werknemers (zie Actua van vorige week). Vakbonden tonen zich tevreden over het opvolgen van de

stakingsoproepen van vorige week en vastberaden om het verzet verder te zetten zonder de troepen uit te putten. Werkgeversorganisatie VBO schat de schade op een half miljard euro. Commentatoren schieten in hun pen om opiniestukken te schrijven in dagbladen en tijdschriften.

HERENAKKOORD

De Groep van Tien geeft geen enkel signaal het heft in handen te nemen om het stakingsrecht te stroomlijnen. Het ziet ernaar uit dat de interprofessionele gesprekspartners niet in staat zijn het Herenakkoord tegen het einde van het jaar te herijken, zoals de regering gevraagd heeft.

GEDEELTELIJKE INDEXSPRONG

Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren⁴.

Het compromis over de indexbeperking is creatief maar complex (zie Actua van vorige week). De regering geeft geen geschreven nota's vrij. De pers verneemt druppelsgewijs bijzondere modaliteiten. Sociale secretariaten leggen toepassingsproblemen bloot. ([De Tijd](#)).

Voorlopig zien de grote lijnen van het systeem van indexbeperking of indexmatiging er als volgt uit

- Het loon tot 4.000 bruto per maand wordt gewoon geïndexeerd.
- Er zou alleen rekening gehouden worden met het basisloon, zonder eindejaarspremie en dubbel vakantiegeld.
- Boven het loon van 4.000 bruto per maand geldt een gedeeltelijke indexeringssprong⁵ van 2 procent ongeacht het indexeringsmechanisme.
- Er komt een nieuwe werkgeversbijdrage gelijk aan de helft van de indexeringssprong, dus 1% van het loon boven de 4.000 euro per maand.
- De operatie zou tweemaal toegepast worden: in de loop van 2026 (1januari wordt onhaalbaar) en in 2028.

TIJDSREGISTRATIE (VERVOLG)

De ophef rond de **verplichte tijdsregistratie** voedt juridische discussies over de verplichting om de Belgische wetgeving te veranderen en is de

⁴ De gevleugelde woorden van Willem Elschot in Het Huwelijk:

⁵ Jan-Frederik Abbeloos volgt de taalstrijd (lees framingstrijd) rond het mechanisme op. Welke naam de geschiedenis zal ingaan is nog niet zeker: "sociale centenindex", "centenindex", "gedeeltelijke indexsprong", "indexsprong "light"", "indexdiefstal" of "maximale indexatie"? ([DS](#))
Waarom niet "supra indexsprong"?

aanleiding voor algemene beschouwingen rond de wensbaarheid van meer tijdscontrole (alle media).

Commentaar

Wat heeft dit met sociaal overleg te maken? Twee zaken.

De sociale gesprekspartners hebben in oktober II. tegengestelde posities ingenomen in de Nationale Arbeidsraad ([NAR](#)). De regering kan dus optreden als arbiter.

Indien het zo ver komt dat de wetgever een nieuwe verplichting oplegt die nog niet gedekt is door de wet op de arbeidsreglementen, dan zal er op ondernemingsvlak een overleg moeten plaats vinden. In de grotere ondernemingen zal het punt vermoedelijk op de agenda van de ondernemingsraad komen. Ofwel zal de werkgever de OR kunnen beslissen na consultatie ofwel zal er een onderhandeling plaats vinden om het arbeidsreglement aan te passen. We wachten af.

SECTORAAL OVERLEG

Essenscia en de vakbondscentrales hebben een [raamakkoord](#) voor de werknemers van de **chemie** bereikt met een akkoord over de maaltijdcheques en de verhoging van het minimumloon. De staking is nipt afgewend.

Daarbuiten is het stil rond de sectorale onderhandelingen.

ONDERNEMINGSOVERLEG

De winkelketen **Carrefour** sloot een akkoord met de vakbonden over zondagsarbeid in de hypermarkten op zondagvoormiddag. Het compromis houdt een evenwicht in tussen vrijwilligheid, toeslag (50%) voor de tewerkstelling op zondagmorgen, garantie op een werkweek van 4,5 dagen en garanties dat Carrefour in de volgende twee jaren geen hypermarkten zal verzelfstandigen. Aldi, Lidl en Colruyt zijn nu de enige winkelketens die hun winkels op zondag niet kunnen openen. Volgens de krant zouden zij de regering oproepen om de “loonverschillen” gelijk te trekken. ([DeTijd](#))

Commentaar

Het sectoraal overleg van de voedingshandel is onderverdeeld in drie paritaire comités. Elk paritair comité heeft zijn eigen loon- en arbeidsvoorwaarden in functie van de machtsverhoudingen terwijl de economische activiteiten dezelfde zijn. De ene kan functioneren met lagere loonkosten dan de andere. Het ene merk is open op zondag en de andere kan dat niet. Het gevolg is dat winkelketens elkaar direct concurreren met verschillende loon- en arbeidsvoorwaarden op de binnenlandse markt. Dit druist in tegen de opzet van het sectoraal overleg. Dit is een constructiefout. De

level playing field is de grondvest van het sectoraal overleg maar bestaat niet in de sector. Wat we nu meemaken is de voorspelbare mislukking van het versnipperd sectoraal overleg.

OVERHEIDSDIENSTEN

Eindnovember riepen de overheidsvakbonden ACOD en VSOA de werknemers van de **gevangenissen** op om vanaf maandag 1 december over te schakelen op een minimumdienstverlening (alle media) Of dat effectief ook gebeurde is niet in de pers verschenen. Allicht omdat het overleg met minister van Justitie constructief verloopt.

EUROPA

EUROPEES SECTORAAL OVERLEG

Europese vakbond ETUCE en werkgeversvereniging EFEE voor de **onderwijssector** sloten een [kaderakkoord](#) over telewerk en het recht op deconnectie ([ETUCE](#)).

FRANKRIJK

Op 2 december troffen de stakingen tegen de bezuinigingsmaatregelen het onderwijs, de luchtvaart en de treindiensten (Franse media). Er waren minder actievoerders dan in september en oktober ([Euronews](#))

De secretaris-generaal van de CGT, Sophie Binet, wordt vervolgd voor openbare belediging nadat ze in januari op de radio de werkgevers had omschreven als "ratten die het schip verlaten" waarvan "het enige doel het lokaas van de winst is". ([LeMonde](#))

NEDERLAND

De nieuwe cao gesloten in het **hoger beroepsonderwijs** bevat een loonsverhoging van 5 procent per 1 januari 2026. ([CNV](#))

De Algemene Onderwijsbond kondigt een landelijke stakingsdag op 9 december aan. Toch zullen de docenten van het **hoger onderwijs** betaald worden. Studenten kunnen niet staken omdat ze geen aanwezigheidsplicht hebben. De tentamens gaan die dag door. ([DUB](#))

DUITSLAND

Wordt Black Friday een traditionele stakingsdag in de logistiek? 3.000 op de 40.000 werknemers van de Duitse distributiecentra van **Amazon** hebben op vrijdag 28 november tijdens Black Friday het werk neergelegd.

Aanleiding is het loonconflict. ([Reuters](#)) Deze staking paste in het kader van acties tegen Amazon in een twaalfstal landen, van New Delhi tot Montreal ([UNI](#)) Ook stakingen bij de logistieke centra van **Zalando** voor hoger loon, betere arbeidsvoorwaarden en aansluiting bij de sectorale cao voor detailhandel en logistiek ([Ver.di](#))

Een nieuwe cao voorziet in een stijging van de lonen bij de **Duitse reders** van 3 procent per 1 januari 2026 en 2,8 procent per 1 januari 2027 ([Ver.di](#))

Ver.di start de onderhandelingen voor 2,2 miljoen werknemers van de **deelstaten** met een eis van zeven procent loonsverhoging. De deelstaat Hessen heeft zich teruggetrokken uit de Tarifgemeinschaft deutscher Länder (TdL) en voert de onderhandelingen afzonderlijk. ([Ver.di](#)).

FINLAND

Er woedt een krachtmeting tussen **UPM**, specialist in biochemische materialen o.b.v. hout met 6.000 werknemers in Finland, en de vakbonden. Vakbonden klagen het bedrijf aan omdat er geen echt sociaal overleg mogelijk is buiten het wettelijk minimum. ([IndustriAll](#))

De vakbonden organiseren stakingen en de regering beslist. 2025 wordt een recordjaar wat stakingen betreft. De ingreep op de automatische indexering belooft kopzorgen. De aanpassing van de automatische indexering van lonen in Cyprus.

BELGIË

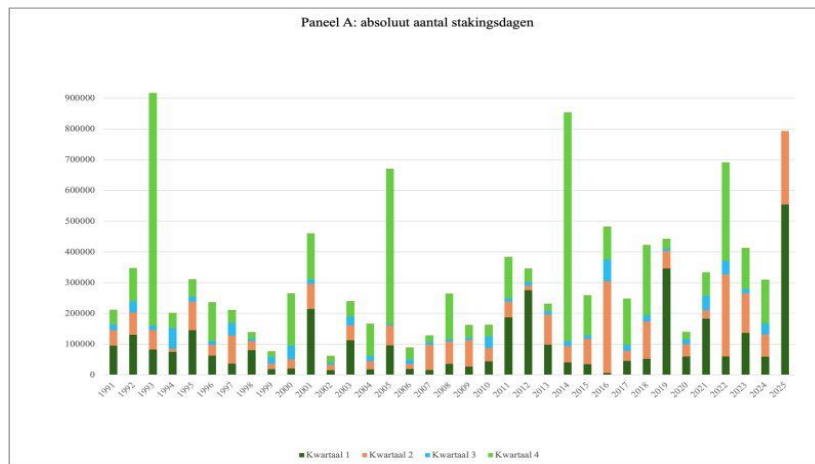
NATIONALE STAKING 23-24-25 NOVEMBER 2025

De **inzet** is het verzet tegen de besparingsmaatregelen die werknemers treffen, met focus op de pensioenen in het algemeen en de bevoorrechte pensioenen betaald door burgers die minder pensioen genieten in het bijzonder. De algemene teneur is dat de maatregelen niet evenwichtig en rechtvaardig zijn.

Kosten. Economisten ramen de schade tussen 0,5 à 1 miljard. ([DS](#))

Stakingscijfers. Kurt Vandaele, de onbetwiste specialist in stakingscijfers, telt 185 stakingsdagen per 1.000 werknemers in het eerste semester van 2025. “De regering-De Wever lijkt daarmee op weg om het stakingsrecord van de regering-Dehaene I te breken” ([LinkedIn](#) en [Knack](#))

AUTOMATISCHE INDEXERING

De automatische indexering wordt grondig door elkaar geschud.

- Het loon tot 4.000 bruto per maand wordt zonder wijziging geïndexeerd.
- Het loon hoger dan 4.000 bruto per maand wordt niet geïndexeerd.
- Op het loon hoger dan 4.000 bruto per maand wordt de indexering berekend maar niet gestort op rekening van de werknemer (voor hem betekent deze operatie een indexsprong).
- Het “voordeel” van de niet-indexering van het loon boven 4.000 euro bruto per maand wordt gelijk verdeeld tussen de werkgever (loonkostenbesparing op hogere lonen) en de overheid (verhoging van het overheidsbeslag).
- Die operatie wordt tweemaal toegepast: in 2026 en in 2028.

Voorbeeld.

- Bruto maandloon 6.000 euro.
- Veronderstelde jaarlijkse inflatie: 2%.
- Bruto maandloon na indexering = $(4.000 \text{ euro} \times 1,02) + 2.000 = 6.080 \text{ euro}$ (i.p.v. 6.120 euro).
- De indexsprong bedraagt $2.000 \text{ euro} \times 2\% = 40 \text{ euro}$.
- $\frac{1}{2}$ van de indexsprong zijnde 40 euro : 2 = 20 euro wordt waarschijnlijk een aparte sociale zekerheidsbijdrage.
- $\frac{1}{2}$ van de indexsprong is een besparing voor de werkgever (20 euro).

De grens van 4.000 euro ligt ergens tussen het gemiddeld en het mediaan maandloon ([statbel](#)).

De regering combineert aldus vier principes.

- (1) Zij topt de indexering af boven een bepaald bedrag zoals AXA begin dit jaar beslist heeft de indexering te begrenzen tot 5.400 euro per maand. ([De Tijd](#)). Dat is een ander systeem dan de forfaitaire indexering in 1983 waar de indexering voor alle lonen

gelijk was aan de indexering op het minimumloon. ("centen i.p.v. procenten" in [KB 180](#))

- (2) Zij halveert de kosten voor de werkgever tot de helft. Het doet denken aan het Cypriotische systeem dat de automatische indexering beperkt tot een percentage van de inflatie (zie verder in dit nummer).
- (3) De andere helft van de indexering dient voor de financiering van sociale zekerheid wat vergelijkbaar is met de indexsprongen in 1984 ([KB 278](#)).
- (4) De ingreep is gespreid over de tijd m.n. in 2026 en 2028.

Hoe zullen deze principes op interprofessioneel niveau aangepast worden aan de verschillende sectorale indexeringsmechanismen? Er zijn 2 verschillende systemen met elk verschillende modaliteiten:

- (1) variabele indexering op vaste momenten (jaarlijks per 1 januari of per 1 juli, per 3 maanden, per 2 maanden) en
- (2) vaste indexering (per 2% of per 1%) op variabele momenten (systeem van spilindexen).

Hoe zal de wetgever hetzelfde effect waarborgen rekening houdend met deze diverse mechanismen gecombineerd met lage of hoge inflatie?

Per 1 januari wordt het loon geïndexeerd van 1,2 miljoen werknemers uit het aanvullend paritair comité voor bedienden en andere paritaire comités zoals de horeca, de voedingsindustrie, de bouwnijverheid, ... Wat zal er gebeuren als de teksten niet klaar zijn tegen 1 januari 2026? Wordt de ingangsdatum met een kwartaal verlaagd? Retroactiviteit is niet doenbaar en zelfs niet denkbaar.

Specialisten in loonvorming en programmeurs op gebied van loonadministratie hebben werk aan de winkel om rekening te houden met diverse situaties. Wat als een werknemer

- om een of andere reden, bv. deeltijds contract, of arbeidsongeschiktheid, geen voltijds of volledig maandloon verdient terwijl zijn basisloon uitgedrukt in voltijds equivalenten hoger ligt,
- recht heeft op een uurloon waardoor zijn loon in februari (28 kalenderdagen) lager ligt dan in januari of maart (31 kalenderdagen),
- in ploegen werkt en de ene maand meer uren werkt dan een andere maand,
- een loon in natura krijgt,
- in een bepaalde maand dubbel vakantiegeld, eindejaarspremie, andere premies en overloon krijgt,
- in eenzelfde maand bij verschillende werkgevers werkt met twee of meer lonen die elk apart lager maar samen hoger zijn dan 4.000 euro,
- geen recht heeft op een automatische indexering maar wel regelmatig een overeengekomen loonsverhoging geniet,

- ...?

De antwoorden kunnen op hun beurt aanleiding zijn om de vraag te stellen of het systeem onvoorziene en ontoelaatbare verschillen in de hand werkt.

Wordt de ingreep in 2026 en in 2028 toegepast ook op lonen en barema's die in cao's en individuele arbeidsovereenkomsten zijn overeengekomen? Betekent de ingreep voor de werknemers dat de indexering definitief geneutraliseerd wordt of alleen geschorst of vertraagd wordt? M.a.w. wordt per 1 januari 2027 en per 1 januari 2029 de lonen geïndexeerd met het effect van de indexsprong in 2026 resp. 2028?

Stel een brutoloon van 5.000 euro en een jaarlijkse indexering van 2% op 1 januari 2026 en 1 januari 2027. In 2026 zal de werknemer recht hebben op een loon van $(4.000 \times 1,02) + 1.000 = 5.080$ euro. De vraag is wat het loon per 1 januari 2027 zal zijn: $5.000 \times 1,02 \times 1,02 = 5.202$ euro of $5.080 \times 1,02 = 5.181,6$ euro?

Het laatste woord is nog niet gezegd.

TIJDSREGISTRATIE

Vanaf 2027 wordt de tijdsregistratie wettelijk verplicht. Dit is het gevolg van de rechtspraak van het Hof van Justitie. ([DeTijd](#)) In ondernemingen waar die nog niet is ingevoerd zal het arbeidsreglement moeten worden aangepast (art. § 1, 2° wet tot instelling van de arbeidsreglementen).

SECTORAAL OVERLEG

Op 2 december starten de onderhandelingen in de **distributiesector** onder druk van een stakingsaanzegging die twee dagen daarna verloopt.

Wie op zoek is naar de **sectorale eisenbundels** van de non-ferrometalen, taxisector, textielnijverheid, textielverzorging, metaal, wegvervoer en logistiek, bus en car, verhuis, makelarij en verzekeringsagentschappen, edele metalen, elektriciens, koetswerk, metaalhandel, schoonmaak, openbare kredietinstellingen of banken, kan terecht op de website van [ACLVB](#) en van [ABVV-ACCG](#).

Conform artikel 42 CAO-wet worden de werkgeversorganisaties binnen een paritair comité aangewezen door de Minister van Werk op basis van hun representativiteit. De CAO-wet geeft geen richtlijnen hoe de Minister deze representativiteit dient vast te stellen, wat hem een grote appreciatiemarge verleent. Voor sommige paritaire comités kiest de minister voor het principe van meerderheidsvertegenwoordiging om alle zetels aan één federatie toe te wijzen. In andere paritaire comités wordt de proportionele vertegenwoordiging toegepast. De minister dient zijn beslissing grondig te motiveren, anders kan de Raad van State het besluit van de minister vernietigen. ([RvS](#))

OPENBARE DIENSTEN

27 dagen staking bij de **NMBS** in 2025 of meer dan 1 op de 10 werkdagen. Het is blijkbaar niet genoeg. De spoorbonden zijn van plan ook nog in 2026 de machtsverhoudingen te laten meespelen ([Le Soir](#)).

Commentaar

Het Europees record van nationale stakingsdagen van de spoorwegen staat waarschijnlijk op naam van de SNCF met 42 dagen in 2023 ([Le Figaro](#)) gelijk aan 800 voltijds equivalente medewerkers ([autorité transport](#)). Gaat men kijken naar het aantal dagen staking per werknemer per jaar dan spant het jaar 1968 de kroon met meer dan 14 dagen stakingen per werknemer ([statista](#)).

Op de **luchthaven van Bierset** controleerde de douane op vrijdag 21 november geen goederen meer. De douaniers protesteren tegen de nieuwe uurroosters. De staking volgde na een stiptheidsactie die op maandag 17 november begon ([7sur7](#)).

Commentaar

In de privésector zou een staking tegen nieuwe uurroosters niet nodig zijn omdat die (in grotere ondernemingen) vooraf onderhandeld en beslist worden in de ondernemingsraad. Zonder formeel akkoord kan de werkgever geen nieuwe uurregelingen opleggen. Dat contrasteert met de regeling in de publieke sector waar de overheid na overleg, niet noodzakelijk na akkoord met de vakbonden, kan beslissen

De **VRT**-bonden gaan naar de onderhandelingstafel met een eigen voorstel om tegen 2030 16 miljoen euro te besparen ([DS](#)).

EUROPA

FRANKRIJK

Fransen hebben het imago van onbuigzame Galliërs die sinds 1789 collectief verzet verheffen tot nationaal immaterieel erfgoed. Christian Thuderoz, socioloog, analyseerde de achterliggende redenen waarom in Frankrijk het sociaaleconomische beleid van de politieke macht, in dit geval de pensioenhervorming, onvermijdelijk botst tegen collectief verzet. ([Negotiation Journal](#)) Een artikel dat aanzet om de Belgische situatie op gelijkaardige manier te doorgronden.

NEDERLAND

De **Vakbond FNV** verkeert al ruim een jaar in crisis (zie Actua 2025/41). De toezichthouders die de opdracht kregen de interne spanningen en problemen op te lossen stappen naar de rechter om uit de impasse te geraken. ([FNV](#))

PORTUGAL

De ambtenaren staakten op 21 november tegen de hervorming van de arbeidsreglementering ([PortugalNews](#)). Op 11 december zal om dezelfde reden een nationale staking plaats vinden ([Reuters](#))

ITALIË

Een hernieuwde akkoord in de **metaalindustrie** (1,5 miljoen werknemers) levert aanzienlijke verbeteringen op in lonen en werkzekerheid. De minimumlonen stijgen voor drie jaar. De lonen worden beschermd tegen onverwachte stijgingen van de prijzen. De werkgevers verbinden zich ertoe preciaire contracten te bestrijden, ... ([Industrial](#)).

CYPRUS

Een interprofessioneel akkoord voorziet in een restauratie van de CoLA (**cost of living adjustment**). Het huidig tarief van de automatische indexering bedraagt 66,7 % en wordt progressief opgetrokken tot 80 % per 1 januari 2026 en 90 % per 1 Juli 2026. De volledige indexatie volgt op 1 juli 2027 met een maximum van 4 procent per jaar. De lonen worden ook gekopeld aan de groei van het BNP ([CyprusMail](#)) De CoLA is van toepassing op het minimumloon, op de reële weddes van de ambtenaren en de reële lonen van minder dan de helft van de loontrekkenden in de privésector ([gov.cy](#) & [AI](#))

Stilte voor de storm van de nationale acties op 24, 25 en 26 november. Een bedrijfs-cao dat werk werkbaarder maakt voor vrouwen in menopauze. De valse staking van de cipiërs. Dalende syndicalisatiegraad erger dan gedacht. Einde van 101 dagen staking bij Boeing in St.-Louis.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

“Hoe machtig is de vakbond nog?” is de krantenkop waarmee [De Tijd](#) de lezer leidt naar een artikel over de positie van de vakbonden in het politiek landschap en van het interprofessioneel overleg anno 2025

NATIONALE STAKING

Iedereen vraagt zich af hoeveel mensen de vakbonden op 24-25-26 november kunnen mobiliseren tegen de besparingsmaatregelen van de regering.

Voor het eerst sinds 2001 roept ACOD de Vlaamse **leerkrachten** op om twee dagen op rij te staken tegen de federale pensioenplannen ([De Tijd](#); [L'Avenir](#))

De vakbonden bij **bpost** hebben afgesproken om de hinder tijdens de nationale staking van volgende week beperkt te houden. Ze roepen niet actief op om deel te nemen, bevestigen meerdere bronnen. De staking komt voor het postbedrijf erg ongelegen, want door Black Friday en Sinterklaas is er een pakjespiek.

ONDERNEMINGSOVERLEG

Er is een akkoord rond de sluiting van het distributiecentrum van **Xella** in Burcht ([HLN](#)).

Vakbonden en directie van het **Wit-Gele Kruis Oost-Vlaanderen** sloten een cao met richtlijnen hoe om te gaan met menopauze tijdens het werk. Een van de maatregelen betreft meer vrijheid van de medewerksters om het uurrooster aan te passen In afspraak met de direct leidinggevende ([wittewoede](#)).

Commentaar

Deze cao is een primeur om een veilige omgeving te creëren. Het onderwerp wordt bespreekbaar op de werkvloer. Medewerksters krijgen ruimte voor zelfzorg en het aanpassen van het werk. De redactie van de cao zal wel geen kinderspel geweest zijn.

Bij **AG Insurance** probeerden een vijftigtal militanten van de vakbonden te beletten dat de ministers Jambon en Clarinval op een evenement de pensioenhervorming zouden toelichten ([Bruzz](#))

OPENBARE DIENSTEN

Het gemeenschappelijk front van vakbonden kondigde donderdag een staking van een week aan tegen de hervorming van de overheidspensioenen. Dit komt boven op de driedaagse staking die zondagavond om 22 uur begint. Welke week dit wordt is niet meegedeeld.

ACV Gevangenen heeft een aanzegging ingediend voor een 24 urenstaking vanaf woensdagavond 19/11 in de **gevangenis van Haren**. De vakbond wil met de actie een oplossing bekomen voor de grondslapers in de Brusselse gevangenis ([BRUZZ](#)).

ACOD-vakbondsleden in de **gevangenis** zullen vanaf 1 december hun werk beperken tot de minimale dienstverlening. Zo willen ze druk zetten op Justitie om het probleem van de overbevolking en personeelstekort aan te pakken. ([DS](#);

Commentaar

Dit is geen staking. Dit is een valse staking. Wanneer werknemers zelf hun werk bepalen tegen de richtlijnen in van de werkgever is er geen sprake van een staking. Het recht op staken is beperkt tot het neerleggen van het werk. Een stiptheidstaking is geen staking maar werkweigering. De zelf uitgeroepen minimale dienstverlening is juridisch gezien helemaal iets anders dan de minimale dienstverlening die de overheid oplegt i.g.v. staking.

Moedwillig sommige taken uitvoeren en andere niet is geen staking. Rekenen op volledig loon is de ontkenning van de economische dimensie van stakingen, nl. dat beide partijen schade lijden.

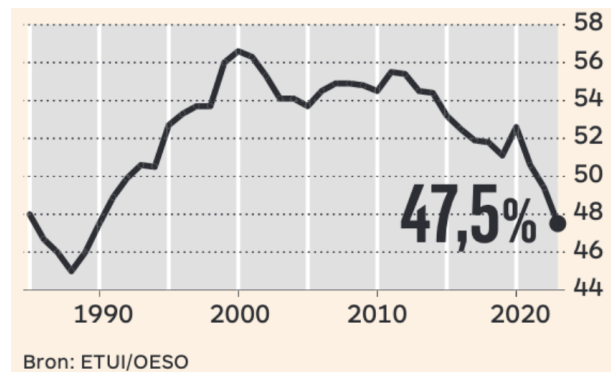
Werkgevers kunnen reageren door het loon niet te betalen omdat de werknemers het overeengekomen werk niet te goeder trouw uitvoeren. Er bestaat niet zoiets als het gedeeltelijk loon voor gedeeltelijk werk. Disciplinaire sancties zijn juridisch gezien zelfs mogelijk. Met deze collectieve actie moeten zelfs de sympathisanten toegeven dat ACOD de grenzen van het stakingsrecht hebben overschreden.

VAKBONDEN

ACLVB reageert scherp op het feit dat [Comé vzw](#), de vormingsorganisatie van de vakbond, opnieuw geen Vlaamse subsidies krijgt. Dat staat in schril

contrast met de vzw's van andere vakorganisaties, die wél middelen krijgen ([ACLVB](#)).

[De Tijd](#) publiceert een grafiek van de dalende evolutie van de syndicalisatiegraad in België. Ondanks het Gents systeem van de syndicale werkloosheidskassen, de syndicale premie en de aanwezigheid van vakbondsafgevaardigden op de werkvloer. De terugval lijkt erger te zijn dan wat tot nu toe te lezen is in een rapport van de [OESO](#).

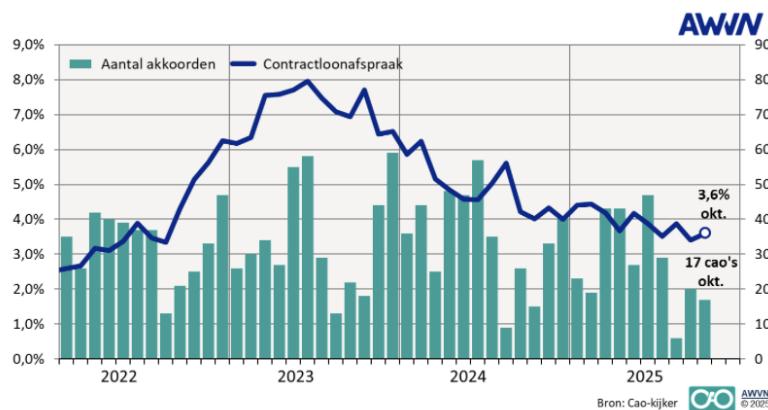

Figuur 1: evolutie van de syndicalisatiegraad in België ([De Tijd](#))

EUROPA

NEDERLAND

Het ministerie SWZ heeft de **cao-afspraken voor oudere werknemers** rond extra verlof, arbeidsduurverkorting, verlofsparen, pensioenopbouw en vervroegde uitstap onderzocht en in een rapport gepubliceerd ([Salarisvanmorgen](#))

Figuur 2: evolutie loonafspraken ([AWVN](#))

DUITSLAND

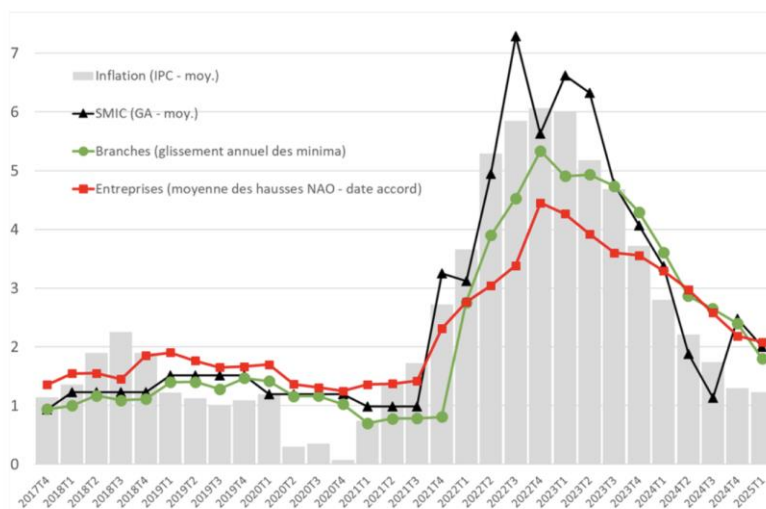
Een cao voor 58.000 werknemers in de **metaalbewerkingshandel in Noordrijn-Westfalen** bepaalt dat de lonen in 2026 met 4,1 procent zullen stijgen. ([IGMetal](#))

De cao voor 2026 voor de **Oost-Duitse staalindustrie** voorziet in een loonsverhoging van 1,75% vanaf januari 2026, het veiligstellen van de werkgelegenheid en de verlenging van deeltijds pensioen ([IGMetal](#)).

FRANKRIJK

Vakbond CGT roept alle werknemers op om op 2 december te **staken tegen de besparingsmaatregelen** (alle Franse media).

De **sectorale loonafspraken** beperken zich in 2025 tot een gemiddelde van 2,1 procent ([Banque de France](#)).

Figuur 3: evolutie van de conventionele lonen, Smic⁶ en inflatie ([BdF](#))

VERENIGD KONINKRIJK

De staking van de stage doende dokters gedurende 5 dagen voor een hoger loon is voorbij, maar er is nog geen oplossing (zie vorig week nr 42; [BMA](#)).

De bloedafname specialisten (flebotomisten) in Gloucester zijn aan hun 236ste actiedag' bezig ([BBC](#); zie Actua 2025/38)

De stakingen van de **vuilnisophalers in Birmingham** zullen maandenlang aanhouden, waarschuwt de vakbond (zie ook Actua 2025/41) ([Sky News](#)).

DENEMARKEN

Vakbond FOA heeft zijn eisenbundel voor het jaar 2026 opgesteld. Daarin vinden we een opvallend idee van vrije keuze, wat betekent dat individuen

⁶ Salaire minimum interprofessionnel de croissance.

een deel van hun salaris kunnen gebruiken, bijvoorbeeld voor een paar extra vrije dagen of iets hogere pensioenbedragenn. ([FOA](#))

GRIEKENLAND

Werknemers van de Griekse **Spoorwegen** hielden een landelijke staking van 24 uur om oplossingen voor langdurige problemen op te lossen. ([ekathimerini](#))

ELDERS IN DE WERELD

VERENIGDE STATEN

Een akkoord maakte een einde aan de staking die 101 dagen duurde bij de vestiging van **Boeing** in St. Louis. De cao houdt een loonsverhoging in van 24 procent over vijf jaar en een bonus van 6.000 dollar en brengt het gemiddeld jaarloon op \$109.000 ([CNBC](#)).

Ongeveer 2.000 medewerkers van 95 verkooppunten van **Starbucks** gingen in staking voor hogere lonen, betere uurroosters en de aanpak van honderden unfaire praktijken ([CNBC](#)) (Actua 2025/41)

Ondanks de juridische onzekerheid hebben de sociale gesprekspartners van drie sectoren een akkoord gesloten over maaltijdcheques. Het overleg in de branche van de chemie zit muurvast. Staken om veiligheidsredenen is een verkeerde keuze. Het Europees Hof van Justitie heeft geen bezwaar tegen de richtlijn betreffende de minimumlonen. Het interprofessioneel overleg in Frankrijk werkt.

BELGIË

SECTORAAL OVERLEG

Het ziet er niet naar uit dat het fiscaal kader voor de aftrekbaarheid van de verhoging van de **maaltijdcheques** snel door het parlement zal gejaagd worden. De sociale gesprekspartners wachten niet op de politiek en onderhandelen sectorale cao's op basis van veronderstellingen.

In de schoot van het **paritair comité voor de verhuissector** (PC 140.05) is een [akkoord](#) bereikt. De sector legt de werkgevers op om vanaf 1 januari 2026 maaltijdcheques (MC) toe te kennen met een minimum van 3,09 euro waarvan 2 euro ten laste van de werkgever. Werkgevers die reeds MC toekennen moeten hun bijdrage in 2 stappen verhogen met 2 euro: 1 euro per 1 januari 2026 en 1 euro per 1 januari 2027. Daarnaast trekken de sociale gesprekspartners de bijdrage voor het sectoraal aanvullend pensioen op van 0,887% naar 1,09% in 2026 en 1,3% in 2027.

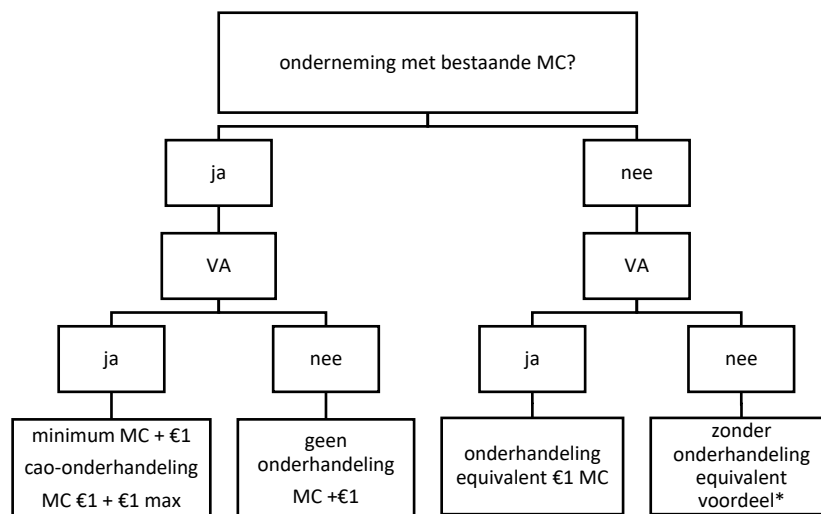
Werkgeversorganisaties en vakbonden van het paritair comité voor de **handel in brandstoffen** (PC 127) bereikten op 27 oktober een protocolakkoord 2025-2026. De sector legt een MC op met een minimale nominale waarde van 3,09 euro waarvan 2 euro ten laste van de werkgever en 1,09 euro ten laste van de werknemer. Werkgevers die reeds MC toekennen moet die verhogen met 2 euro. Voor ondernemingen die reeds een maaltijdvergoeding toekennen wordt die verhoogd met 2 euro. ([BTB](#))

De onderhandelaars in het paritair comité voor de **arbeiders van de voedingsindustrie** (PC 118) bereikten op 7 november een [voorakkoord voor de jaren 2025-2026](#).

- Het ontwerp van cao voorziet in een [modulair systeem](#) voor de verhoging van de MC om rekening te houden met de realiteit op ondernemingsniveau (al dan niet bestaande MC en al dan niet aanwezigheid van een vakbondsafvaardiging).
- De sector legt een nieuw voordeel op in de vorm van 1 euro netto per dag, in principe in de vorm van een verhoogde MC.
- Werkgevers die nog geen MC uitbetalen kunnen kiezen voor een [equivalent voordeel](#), in akkoord met de vakbondsafvaardiging als

er een is.⁷ Verondersteld wordt dat dit voordeel toegekend wordt in een vorm die de loonnormwet toelaat (artikel 10 [wet 1996](#)).

- Het akkoord voorziet in een supplementaire onderhandelingsenveloppe. Boven dat minimum van 1 euro laat de sector ondernemingsonderhandelingen toe in ondernemingen die nu al MC uitbetalen om de bestaande MC met nog 1 euro extra te verhogen.
- Het akkoord is gesloten onder de opschortende voorwaarde dat de reglementering van de MC gewijzigd wordt zoals is voorgesteld in het zomerakkoord.

Figuur 4: beslissingsboom koopkrachtverbetering 2025-2026 overeengekomen in PC 118.
(MC = maaltijdcheques; VA = vakbondsafvaardiging; * equivalent voordeel = netto voordeel €240/jaar pro rata arbeidsdagen).

Op 13 november konden de onderhandelaars van het paritair comité voor de **bedienden van de voedingsindustrie** (PC 220) hun achterban informeren dat ze een [akkoord](#) hadden bereikt dat vergelijkbaar is met het akkoord voor de arbeiders.

De spanning blijft aanhouden in de sector van de **chemie**. De aangekondigde acties (zie Actua van vorige week) krijgen vorm. Op 14 november houden de bonden een nationale concentratie aan de deuren van Pfizer en Novartis in Puurs en op 21 november bij TotalEnergies in Feluy. Ze roepen op om deel te nemen aan de nationale staking van 26 november en bereiden een sectorale staking voor op 5 december. ([ACV](#); [CSC](#))

OPENBARE DIENSTEN

⁷ Dit is een oplossing voor ondernemingen met een restaurant met maaltijden beneden de kostprijs.

De **leraren van de Federatie Wallonië-Brussel** (120.000) staakten op maandag 10 november. Leraren en vakbonden hebben kritiek op de bezuinigingsmaatregelen die jobs in gevaar brengen en het einde van de loopbaan zwaarder maken. ([RTBF](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

De staking bij **Alliance Green Services** is na een week afgelopen. Er is een akkoord over maatregelen om de veiligheid te verbeteren en de werknemers krijgen ook een premie ([TVL](#)).

Commentaar

De staking is uitgebroken zonder naleving van de stakingsprocedure . Ondanks het feit dat er bij onveilige situaties procedures bestaan om de nodige maatregelen te treffen . Waarbij beroep kan worden gedaan op de dienst voor preventie en bescherming op het werk en kan overlegd worden in het CPBW . Desnoods komt de inspectie tussen.

Een eenmalige premie na een staking heet ook een 'ratificatiebonus'. Ze is bedoeld als een beloning en erkenning voor de werknemers die betrokken waren bij het proces (lees: gestaakt hebben) om tot een akkoord te komen. Dit eenmalig voordeel loopt samen met de syndicale premie die in oorsprong gebaseerd is op dezelfde redenering. Deze premie toekennen na een staking is niet meer en niet minder dan een ticket voor een volgende staking.

EUROPA

MINIMUMLOONRICHTLIJN

Het Europees Hof van Justitie (Luxemburg) heeft in een arrest van 11 november de geldigheid van de [richtlijn 2022/2041](#) bevestigd. Dat is de **richtlijn over de toereikende minimumlonen en het bevorderen van collectieve loonakkoorden**. Denemarken, gesteund oor Zweden, betwistte de bevoegdheid van de EU in deze materie maar kreeg geen gelijk op enkele puntjes na ([Press Release 136/25](#)). Koen Lenaerts, voorzitter van het Hof, vat het arrest samen (klikken op de foto).

De lidstaten zijn nu, elk apart, onbetwistbaar verplicht inspanningen te leveren om collectieve onderhandelingen rond loonvorming te promoten met het doel de dekkingsgraad van cao's waar nodig op te trekken tot 80 procent en om een "toereikend" minimumloon in te stellen.

NEDERLAND

Vakbonden en werkgevers van de **kraamzorg** (7.500 werknemers) hebben een nieuwe cao gesloten met 7,64 procent loonsverhoging in twee jaar ([FNV](#)). De nieuwe cao voor **sociaal werk** voorziet in een loonsverhoging van 3,5 procent per 1 oktober 2025 en 2,1 procent per 1 oktober 2026. ([CNV](#))

Twee voorbeelden van overleg op niveau van kleine en vrij uniforme branches. Een gewone praktijk in Nederland. Onze Noorderburen stellen niet de vraag naar het aantal sectoren maar zoeken naar multi-employer overleg dat nauw aansluit bij de economische activiteiten. De transactionele kost van de versnipperde onderhandelingen weegt niet op tegen twee voordelen: (1) gelijke loon- en arbeidsvoorwaarden, aangepast aan de arbeidsmarkt, voor bedrijven die dezelfde rol spelen in een economie en (2) betere aanpassing van de lonen aan de draagkracht van de ondernemingen. Het alternatief waarin in België sommigen geloven, nl. minder paritaire comités met brede bevoegdheden, kan alleen leiden tot lagere sectorale minimum loon- en arbeidsvoorwaarden voor KMO's en hogere loon- en arbeidsvoorwaarden in ondernemingen waar vakbonden sterker staan.

GROOT BRITTANNIË

De British Medical Association organiseert een staking van de '**resident doctors**' (jonge dokters) van 14 november tot 19 november voor betere lonen en baanvooruitzichten in de National Health Service ([NHS](#)).

De staf van de **universiteit van Dundee** staakt gedurende 5 dagen tegen besparingen en jobverlies. ([MorningStar](#))

ITALIË

Op donderdag 13 november hielden meer dan 60.000 werknemers van **apotheken** een nationale staking van 24 uur voor hogere lonen. De werknemers van de **luchtverkeersleiding** staken 24 uur op vrijdag 14 november. Op donderdag 27 november staakt het **spoorwegpersoneel**. Op vrijdag 28 november volgt een nationale **transportstaking**. Op zaterdag 29 november is er een algemene staking van 24 uur in de **publieke sector**. Al enkele maanden weigeren **havenarbeiders** in de haven van Genua Israëlische schepen te laden. ([NewsLine](#))

FRANKRIJK

De inhoud van de nationale interprofessionele afspraken over de tewerkstelling van senioren, de sociale dialoog en de beroepsovergangen is omgezet in een wet ([clés du social](#)).

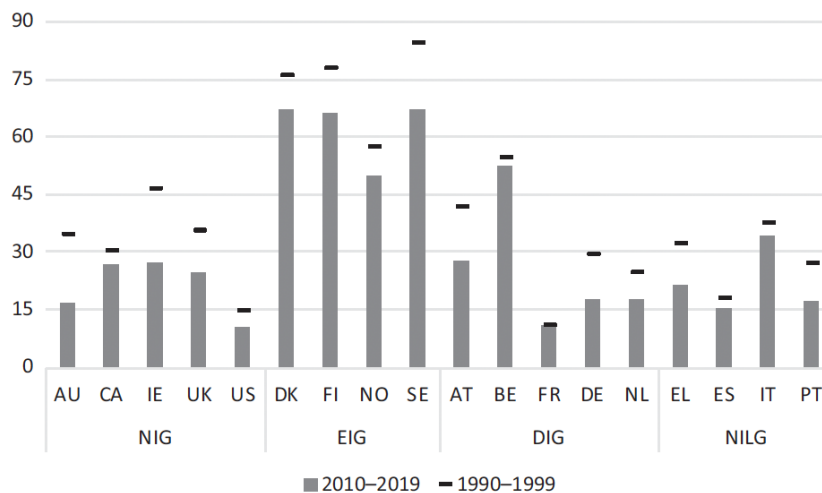
Commentaar

Deze wet slaat een brug tussen de politieke en de sociale democratie. De omzetting van de "Accords Nationaux Interprofessionnels" (ANI) in wetten en decreten maakt deel uit van het Franse politiek systeem dat geen interprofessionele cao's kent. Wat de inhoud betreft zouden de Franse interprofessionele gesprekspartners een voorbeeld kunnen zijn voor de Belgische Groep van Tien.

PORTUGAL

Tienduizenden mensen gingen de straat op om te protesteren tegen een hervorming van de arbeidswetgeving. ([Nieuwsblad](#); [RFI](#))

SYNDICALISATIEGRAAD

Figuur 5: evolutie van de syndicalisatiegraad per land, gemiddeld.⁸

ELDERS IN DE WERELD

INTERNATIONAAL ONDERNEMINGSOVERLEG

Op 17 oktober hebben de directie van de supermarktgroep **Carrefour** en de wereldwijde vakbondsfederatie UNI Global Union hun wereldwijde overeenkomst van 2001 vernieuwd ([IRShare](#))

IRAN

15.000 werknemers staakten bij één van de grootste gasvelden in Iran, die staat voor 70 % van de energievoorziening van het land, voor meer loon en betere arbeidsvoorwaarden ([LabourStart](#))

⁸ [Dario Raspanti, Industrial Relations.](#)

Een wetsvoorstel om uitzendkrachten toe te laten tijdens een staking. Een ander wetsvoorstel om blokkerende stakingsposten strafbaar te stellen. Een betwistbaar advies van het Federaal Instituut voor bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens. Maaltijdcheques in alle maten en kleuren. Nederlandse vakbond FNV geraakt niet uit de crisis.

BELGIË

STAKINGSRECHT

Axel Ronse (N-VA) diende een [wetsvoorstel in dat uitzendarbeid toelaat tijdens een staking](#) onder voorwaarde dat de uitzendkracht voorafgaand aan de staking reeds tewerkgesteld was bij dezelfde gebruiker.

Commentaar

Het absoluut verbod van tewerkstelling van uitzendarbeid tijdens een staking ([cao nummer 108](#)) wordt met dit voorstel tot zijn juiste proportie herleid, m.n. het verbod om een staking te breken met uitzendkrachten.

Denis Ducarme (MR) diende een [wetsvoorstel in om i.g.v. staking de vrijheid om te werken](#) en toegang te hebben tot de werkplek te waarborgen. Personen die werknemers verhinderen om te gaan werken zouden strafrechtelijk vervolgd kunnen worden. Het Federaal Instituut voor bescherming en de bevordering van de Rechten van de Mens (FIRM) gaf een negatief advies ([FIRM](#)). Het beschouwt het wetsvoorstel als een inbreuk op het stakingsrecht, de vrijheid van vereniging, het collectief onderhandelingsrecht en het wettigheidsbeginsel inzake strafbaarstelling.

Commentaar

Het wetsvoorstel maakt deelname aan blokkerende stakingsposten strafbaar terwijl dit tot nu toe beschouwd wordt als een feitelijkheid, d.i. een onrechtmatige daad die niet strafbaar is. Dat het wetsvoorstel dat deze overgang maakt kritisch belicht moet worden zal niemand betwisten. Maar het advies van het FIRM is ook voor kritiek vatbaar.

- *Het onderbelicht de onbetwistbare vrijheid om niet te staken. Als staken een grondrecht is, dan is de keerzijde, de vrijheid om niet te staken eveneens een grondrecht. Het zijn twee zijden van eenzelfde recht en niet zoals voorgesteld tegengestelde rechten. Beide groepen, de stakers en de werkwilligen, hebben rechten die in een democratie gewaarborgd en beschermd moeten worden.*

- *Het ontwijkt op vele plaatsen het onderscheid tussen al dan niet blokkerende stakingsposten. In naam van vreedzame stakingsposten wil het blokkerende stakingsposten beschermen.*
- *Het citeert selectief de ‘rechtspraak’ van het Comité voor de vrijheid van vereniging van de Internationale Arbeidsorganisatie⁹. Volgens dit Comité is het duidelijk dat de stakingspost onrechtmatig is als die gepaard gaat met belemmering van de vrijheid van het werk door dwang die wordt uitgeoefend op niet-stakers ([Bundel van de beslissingen nr.939-941](#)).*
- *Het citeert geen enkele andersluidende rechtsleer.¹⁰*
- *In principe kan de wetgever blokkerende stakingsposten strafbaar stellen. Hetzelfde Comité betwist dat niet. Een democratisch land zoals Frankrijk heeft dat ook gedaan.*

Een stakingspost dient in de eerste plaats om stakingsbrekers te verhinderen om het werk van stakers over te nemen. Maar het kan niet dat een deel van de werknemers, de stakers, door passief agressief gedrag, hun wil mogen opleggen aan een ander deel van de werknemers, de werkwilligen. Zo ja, vinden wij het bij toepassing normaal de macht te geven aan een minderheid van stakers om hun wil op te dringen aan een meerderheid van werkwilligen?

De polemiek rond de stakingsposten apart van andere vraagstukken is kortzichtig. Waar het op aankomt is dat er een evenwicht gevonden wordt tussen blokkerende stakingsposten, de tussenkomst van de rechter in disproportionele stakingen, een genuanceerd verbod op tewerkstelling van uitzendkrachten tijdens een staking en de afdwingbaarheid van de stakingsprocedures.

In afwachting van een Herenakkoord over al die aspecten zijn blokkerende stakingsposten niet legitiem. Zij zijn onrechtmatige hefbomen in handen van stakers om onaanvaardbare schade toe te brengen aan de werkgever, de werkwilligen en derden. In afwachting draagt de tussenkomst van de rechter in kortgeding bij tot een evenwichtig stakingsrecht.

Ook de werkwijze van het FIRM is voor kritiek vatbaar.

⁹ Dit Comité bestaat uit experts van lidstaten van de IAO, werkgeversorganisaties en vakbonden. Zij beoordelen de naleving van de internationale verdragen, o.m. de verdragen die de vakbondsvrijheid veilig stellen.

¹⁰ Bv. Pieter Pecinovsky, De vrijheid om te werken als grens van het stakingsrecht? TSR 2016/3.

Het heeft de drie representatieve vakbonden geraadpleegd, maar langs werkgeverszijde enkel het VBO aangeschreven en waarom niet de andere interprofessionele werkgeversorganisaties?

Het VBO heeft trouwens niet gereageerd. Niet alleen gezien de korte deadline die werd opgelegd, maar ook op basis van een recente ervaring met het FIRM waarbij zij in het uiteindelijk advies geen spoor konden terugvinden van hun reactie.

Wat ook nog opvalt is dat het stakingsrecht bij aanvang wordt voorgesteld als "het meest doeltreffende middel om tot een gunstig resultaat te komen in het kader van een collectief onderhandelingsproces". Zonder te betwisten dat het stakingsrecht een essentieel bestanddeel is van de onderhandelingsvrijheid mogen vraagtekens gezet worden achter de woorden 'doeltreffend' en 'gunstig'. Éénzijdige met waarden geladen woorden die wijzen op het radicaal conflictmodel dat voorbijgaat aan redelijk collectief overleg.

Het FIRM komt ook terug met de stelling dat de eenzijdige verzoekschriften in geval van sociaal conflict zouden moeten verboden worden zonder rekening te houden met de meest recente rechtspraak.

Tenslotte legt het FIRM zonder veel argumenten een verband met het groeiend risico van SLAPP's¹¹ die tegen stakers zouden kunnen gevoerd worden. Zelfs al is het fenomeen van juridische intimidatie effectief in opmars in de EU - wat ook de EU richtlijn verantwoordt - lijkt dit in ons land niet echt een actueel probleem.

SECTORAAL OVERLEG

Het **landschap van de paritaire (sub)comités** is in de laatste 15 jaar veranderd. De FOD WASO maakte een overzicht van de wijzigingen van bevoegdheidsgebieden, opheffingen en fusies sinds 2000. Vandaag zijn er 98 paritaire comités en 66 paritaire subcomités ([FOD WASO](#)).

De FOD publiceerde de **thematische fiches voor de sectorale onderhandelingen**, van Aanvullend pensioenen tot Werkloosheid met bedrijfstoeslag ([FOD WASO](#)).

Commentaar

¹¹ SLAPP staat voor "Strategic Lawsuit Against Public Participation" (strategische rechtszaak tegen publieke participatie) en is een vorm van juridische intimidatie om kritische stemmen tot zwijgen te brengen. Het gaat om rechtszaken die worden aangespannen door invloedrijke personen of bedrijven tegen journalisten, activisten of burgers om hen af te schrikken en hun financiële middelen uit te putten, in plaats van om een echte juridische claim te winnen. Deze tactiek heeft een 'chilling effect', omdat de dreiging met dure juridische procedures mensen ervan weerhoudt zich uit te spreken over publieke kwesties

De definitie van de loonnorm is onvolledig. De loonnorm betreft de loonkostenontwikkeling per gewerkt uur. Die koppeling ontbreekt in de tekst.

Het is jammer dat de lijst van 22 fiches geen document bevat over de landingsbanen.

De fiche over de vakbondsafvaardiging trekt de aandacht op de sectorale cao's betreffende de syndicale delegatie die kaderleden buiten toepassing houden. De FOD WASO refereert naar het Arbeidshof van Bergen¹² en van Antwerpen¹³ die stellen dat deze uitsluiting strijdig is met Belgische en internationale normen. Vergeten wordt dat het Hof van Cassatie¹⁴ in 2023 stelde dat de rechter de bevoegdheid niet heeft om in collectieve geschillen tussen te komen. Het ligt aan de sociale partners om dit belangenconflict op te lossen.

De **maaltijdcheques** (MC) liggen in het vuur van het sectoraal overleg 2025-2026. We zetten nog eens een paar feiten op een rijtje om de complexiteit van dit onderhandelingsonderwerp te illustreren.

- De wet die toelaat de loonnorm van 0,0% te overschrijden met een verhoging van 2 euro per MC is nog altijd niet verschenen.
- De fiscale aftrekbaarheid van de verhoging is voorbehouden voor de ondernemingen die nu al het hoogste bedrag van 8 euro betalen en is, zoals tot nu gekend is, bovendien beperkt tot 2026.
- Er zijn grote verschillen per sector. De werkgevers van de elektriciteit en gas en van delfstoffenindustrie geven het meest uit aan MC, de horeca het minst.
- 71% van de werknemers van de privésector genieten het voordeel van de MC. 58% ervan ontvangen het maximumbedrag. ([SDWorx](#))
- Grote verdeeldheid onder de KMO's over het gebruik van de verhoging van de MC ([SDWorx](#)).
- Het overleg over MC gebeurt meestal op ondernemingsniveau. Toch zijn er 52 van de 140 paritaire comités en subcomités die de werkgevers verplichten MC te betalen. De laagste nominale waarde bedraagt 2,10 euro, de hoogste 8 euro. ([Kamer van Volksvertegenwoordigers, Schriftelijke vraag nr.409](#))

De stakingsaanzegging in de **chemiesector** (zie Actua van vorige week) krijgt concrete vorm. Op 14 en 21 november zal er een grote actie

¹² Arbh. Bergen 5 september 2014, AR nr. 2013/AM/102

¹³ Arbh. Antwerpen 13 januari 2021, AR nr. 2019/AA/412

¹⁴ Hof van Cassatie 12 december 2022, AR nr. S.21.0029.

plaatsvinden bij telkens één bedrijf. Welke bedrijven is nog niet duidelijk. Op 26 november volgt de deelname aan de algemene staking ([GvA](#), [Flow](#)).

Commentaar

Zie Actua 2025/40.

ONDERNEMINGSOVERLEG

De vakbondsafvaardiging van zeven **farmabedrijven** in Klein-Brabant en Heist-op-den-Berg weigeren overuren goed te keuren. Eerst delen de vakbonden mee dat ze het niet pikken dat begin dit jaar een verlies van jobs werd aangekondigd en nu het overgebleven personeel op zaterdag moet komen werken. ([Nieuwsblad](#)) Enkele dagen nadien stellen zij dat ze zullen blijven weigeren overuren toe te staan zolang er geen sectoraal akkoord is ([Nieuwsblad](#)) (zie hierboven).

Commentaar

Artikel 25 van de Arbeidswet laat overwerk toe om het hoofd te bieden aan een buitengewone vermeerdering van werk mits akkoord van de vakbondsafvaardiging. De bedoeling van de wet is dat de vakbondsafvaardiging kan oordelen of overwerk nodig is of niet. Het is een oneigenlijk gebruik van macht om de instemming met overuren te weigeren om druk te zetten op onderhandelingen van een heel andere orde. In die situatie moeten vakbonden niet verwonderd zijn dat werkgever gebruik maken van het systeem van “vrijwillige overuren” waarvoor geen toestemming van de vakbondsafvaardiging nodig is. (Artikel 25bis Arbeidswet)

De werknemers van **Alliance Green Services** staakten tegen de onveilige arbeidsomstandigheden bij Aperam ([Nieuwsblad](#))

OPENBARE DIENSTEN

Zoals vorige week aangekondigd staakte donderdag 6 november het stadspersoneel van **Aalst** tegen de besparingsplannen (VRT).

Na enkele dagen stiptheidsacties roept ACOD de werknemers van **VRT** op tot staking op 25 en 26 november ([HLN](#)).

Commentaar

Een stiptheidsactie is een vorm van collectieve actie die niet rijmt met de goede trouw waarmee werknemers hun arbeidsovereenkomst moeten uitvoeren. Zij is niet gedekt door het stakingsrecht.

Sinds eind oktober houden de **douanediensten** stiptheidsacties in de haven van Antwerpen. De vakbonden hebben een stakingsaanzegging zonder datum ingediend tegen de wijzigende uurroosters en behoud van bepaalde vergoedingen ([DeTijd](#); [RTBF](#)).

Commentaar

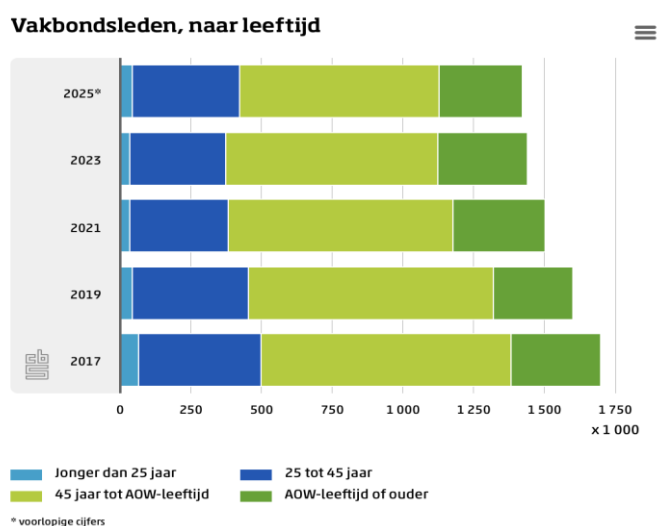
Een aanzegging zonder datum is nonsens omdat een stakingsaanzegging per definitie een termijn inhoudt.

De staking van 24, 25 en 26 november zal gevolgen hebben voor het **streekvervoer** (De Lijn, MIVB en TEC) (alle media)

EUROPA

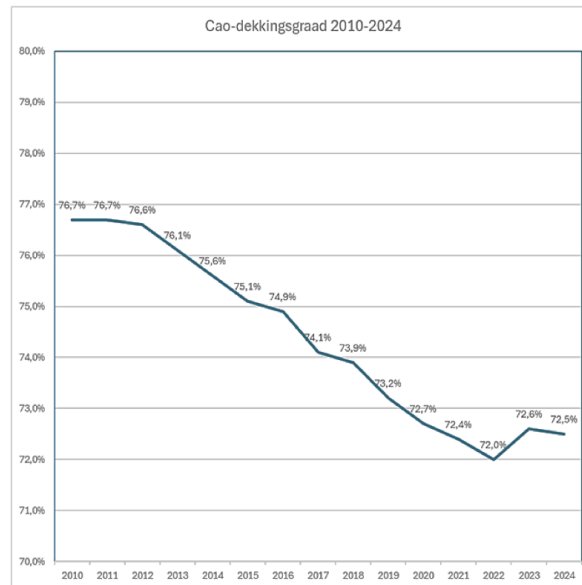
NEDERLAND

Het CBS publiceert tweejaarlijks cijfers over **lidmaatschap van vakbonden**. Het totaal aantal leden daalt lichtjes maar het aantal vakbondsleden jonger dan 45 jaar daalt met meer dan 10 procent sinds 2023. ([CBS](#))

In de [Nieuwsbrief](#) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid komt volge grafiek voor met de evolutie van de cao-dekkingsgraad¹⁵.

¹⁵ Dit is het percentage van de werknemers die onder de toepassing van een cao vallen. De Europese richtlijn inzake de minimumlonen (2022/2041) bevat een doelstelling van 80 procent.

Bron: CBS: Werknemers naar soort CAO en SBI naar achtergrondkenmerken, 2010-2024

Na drie dagen stakingen en drie rechtszaken en een jaar onderhandelen bereikten **KLM** en vakbonden een akkoord over een cao voor het grondpersoneel. De lonen stijgen met 3,25 procent. De werknemers krijgen een eenmalige premie van 750 euro netto. Het aantal vaste contracten wordt vastgelegd op 80 procent. ([NOS](#)).

Commentaar

Is de eenmalige premie van 750 euro een mooie compensatie voor drie dagen loonverlies door staking of de afkoopprijs voor een akkoord dat de vakbondsleiders voorstellen als een mager resultaat? Of beiden?

Al sinds begin van dit jaar is **FNV**, de grootste vakbond van Nederland¹⁶, geconfronteerd met een bestuurlijke chaos (zie Actua 6). Het intern conflict draait rond de stijl als vakbond en de verdeling van de interne macht (zie Actua 25 en [FNV](#)). De spanning tussen het ledenparlement en de sectorraden veroorzaakt machtspelletjes en maakt de vakbond onbestuurbaar. De werknemers van de vakbonden eisen 'sociale veiligheid'¹⁷. De rechtbank stelde twee tijdelijke toezichthouders aan die structurele voorstellen hebben voorgelegd. Maar het hoogste orgaan, het ledenparlement, heeft met een kleine meerderheid tegen het

¹⁶ FNV is een vakbond met een woelige geschiedenis ([De vuist van de vakbond](#)).

¹⁷ Het begrip *sociale veiligheid* is bij ons niet zo gekend. Het gaat om een omgeving waar mensen respectvol met elkaar omgaan, zich veilig voelen en durven zichzelf en vrij kunnen spreken zonder angst voor negatieve gevolgen. In een sociaal veilige omgeving is geen plaats voor ongewenst gedrag, discriminatie of seksuele intimidatie.

hervormingsplan gestemd ([NOS](#)). De inzet zou zelfs het bestaansrecht van de vakbond zijn ([fd](#))

FRANKRIJK

6 november was een nationale actiedag van de **gepensioneerden** ([cestlagreve](#)).

De **spoorlijn Marseille-Nice** zal te lijden hebben door een staking van 5 tot 12 november ([cestlagreve](#))

De **radiologen** van gans het land zijn van plan om op 10 november te staken tegen de verlaagde vergoedingen ([cestlagreve](#))

ITALIË

Na de betoging op zaterdag 25 oktober in Rome met 200.000 deelnemers hebben de vakbonden een **nationale staking** gepland op 28 november tegen de besparingsmaatregelen ([LaPresse](#)).

GRIEKENLAND

Staking van 24 uur van de **taxichauffeurs** in Athene woensdag 5 november tegen regeringsmaatregelen ([keeptalkinggreece](#)).

BULGARIJE

Het ministerie van Arbeid en Sociale Politiek (MTSP) heeft een wetsontwerp opgesteld voor wijzigingen in het Arbeidswetboek. Het doel is het bevorderen van sectorale collectieve arbeidsovereenkomsten ([MLSP](#)).

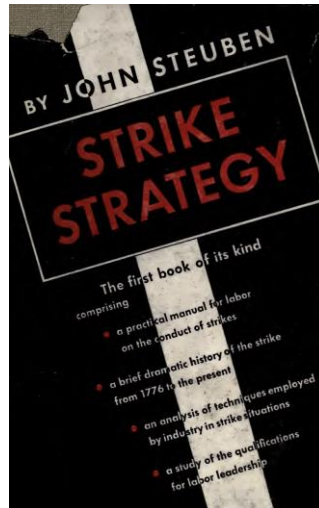
ELDERS IN DE WERELD

USA

De baristas van **Starbucks** stemden in met een mogelijke staking als de lopende onderhandelingen tegen 13 november geen positief resultaat zouden opleveren. De stakingsactie zou meer dan 25 steden kunnen treffen ([Reuters](#))

ONTDEKT

75 jaar geleden schreef John Steuben, een machinist die uiteindelijk fulltime organisator werd voor het Congress of Industrial Organizations (CIO) werd, het boek **Strike Strategy**.

Jane McAlevey, zelf syndicale “organizer”, schreef een verhelderende boekbeschrijving ([Catalyst-Journal](#))

A strike is the acid test of a Local.

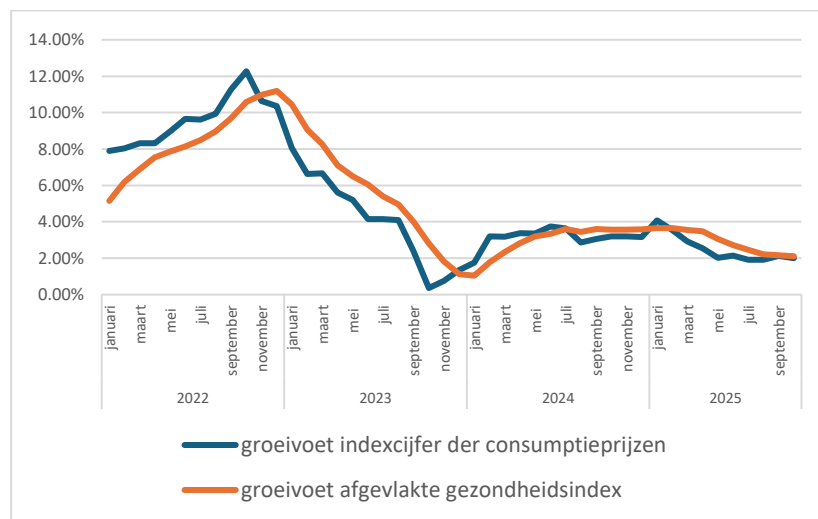
[EUnion](#)

De inflatie daalt tot 2 procent. De sectorale onderhandelingen 2025-2026 starten met een stakingsaanzegging in de chemie. Bpost moet brandjes blussen. Vrees voor record collectieve ontslagen in 2025. Aanpassing richtlijn Europese ondernemingsraad. In Thailand voeren vakbonden acties voor erkenning syndicale vrijheid.

INFLATIE

EVOLUTIE	Sept '25		Okt '25
Inflatie	2,12%	↘	2,00%
Gezondheidsindex	2,15%	↘	2,11%
Afgevlakte gezondheidsindex	2,16%	↘	2,09%

(Statbel)

BELGIË

SECTORAAL NIEUWS

De vakbonden hebben op 17 oktober een stakingsaanzegging betekend voor alle bedrijven die ressorteren onder de paritaire comités voor de **scheikunde** (PC 116 en 207). Nochtans had de werkgeversfederatie Essenscia een ontwerp voorgelegd met een verhoging van de maaltijdcheques met 2 euro en talrijke verbetering van loon- en arbeidsvoorwaarden die de loonkosten opdrijven. (eigen info)

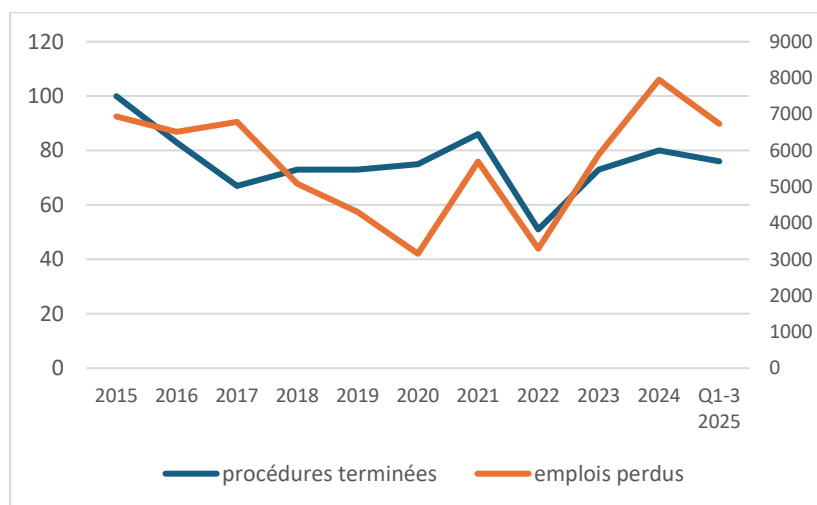
ONDERNEMINGSOVERLEG

Bpost is sinds begin van het jaar geconfronteerd met talrijke lokale stakingen (Brussel, Veurne, Roeselare, Sint-Niklaas, Lokeren, Neder-Over-Heembeek, Opglabbeek, Charleroi, Jumet, ...). Het toont aan hoe moeilijk het is de werkomstandigheden te hervormen zonder collectieve ontslagen. (DS) De rust is blijkbaar overal terug gekeerd na een akkoord bij **bpost Veurne** over structurele versterking van het personeelsbestand (VRT)

De vakbonden bij **Brussels Airlines** hebben een stakingsaanzegging ingediend uit protest tegen het ontslag van drie stewardessen. Die hadden geweigerd om te vliegen omdat er mogelijke bedwantsen aan boord waren, ten onrechte volgens de directie. (VRT, RTBF)

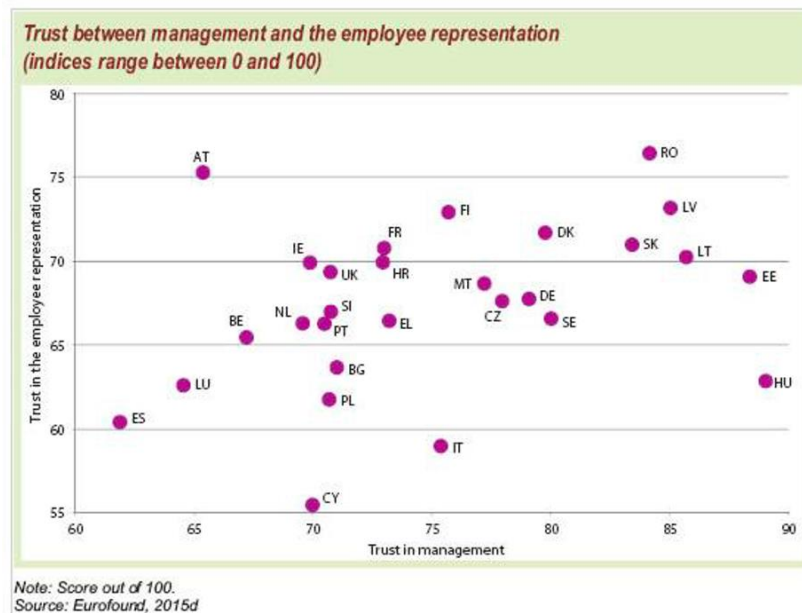
COLLECTIEF ONTSLAG

Het **aantal collectieve ontslagen** van de eerste drie kwartalen 2025 zijn gekend. Tussen 1 januari en 30 september 2025 hebben 76 ondernemingen de procedure Renault beëindigd. 6.734 jobs gingen verloren. Die aantallen doen vrezen dat de cijfers voor heel het jaar 2025 de hoogste zullen zijn van de laatste tien jaren (FOD WASO).

Figuur 6: procedures 'Renault': aantal ondernemingen die een ontwerp van collectief ontslag hebben beëindigd en aantal ontslagen i.k.v. collectieve ontslagen 2015-2025 (eerste drie kwartalen)

Over de performantie van het Belgisch overlegmodel op interprofessioneel niveau hebben veel commentatoren veel commentaar. De **performantie van de sociale dialoog op ondernemingsniveau** krijgt weinig aandacht. Als we als indicator het wederzijds vertrouwen nemen tussen management en vakbonden kunnen we een grafiek van 2015 uit de kast halen (Eurofound). Elke uitleg over de arme score in Belgische ondernemingen is welgekomen.

OPENBARE DIENSTEN

Het personeel van de stad **Aalst** zal op donderdag 6 november staken tegen de aangekondigde besparingsplannen, o.m. de uitbesteding van 626 jobs in kinderdagverblijven, woonzorgcentra en scholen ([Nieuwsblad](#)). Ook de brandweervakbond reageert scherp ([HLN](#)).

EUROPA

NEDERLAND

Op 9 december legt het **hoger onderwijs** opnieuw het werk neer als protest tegen de bezuinigingen ([resource](#))

De sociale onderhandelaars van **het transport over de weg en de verhuur van mobiele kranen** leggen een ontwerp van cao 2026 voor aan hun achterban. De lonen stijgen met 4 procent en de regeling m.b.t. zwaarwerk wordt verlengd ([TLN](#))

GROOT BRITANNIË

De **Birmingham Bin Strike** is een van de langste stakingen in Groot Brittannië. Al zeven maanden staken de werknemers tegen de loonbesparingen van de stad. ([actionnetwork](#))

ZWEDEN

Het sociaal conflict bij **Tesla** duurt nu al twee jaren zonder dat de directie toegeeft. I.t.t. de berichten over sociale vrede van enkele weken geleden (zie Actua 2025/30) blijven een 70-tal arbeiders van 10 servicecentra staken voor de erkenning van de vakbonden en een onderhandeling van een cao. Hun actie lijken de business niet te raken ([BBC](#))

ITALIË

Vakbonden claimen een historische doorbraak bij **Mc Donalds**. Voor het eerst een cao is gesloten voor de 4.000 eigen werknemers . Die cao zou ook door beide partijen gepromoot worden bij de franchisenemers die op hun beurt 31.000 werknemers tewerkstellen ([IUF](#))

EUROEPSE ONDERNEMINGSRAAD

Na het Europees Parlement heeft de Europese Raad de aanpassing van de **richtlijn Europese ondernemingsraad** goedgekeurd. Die aanpassing gaat in vanaf 2028. De belangrijkste verandering is de verplichting van de concernleiding om met de EOR te overleggen voordat ze een besluit neemt. Informeren achteraf zal niet meer kunnen. ([Europese Raad](#))

ELDERS IN DE WERELD

USA

Een nipte meerderheid van de 3.200 werknemers van **Boeing-Defense** in St. Louis stemde zondag 26 oktober tegen het laatste voorstel van de werkgever om de loon- en arbeidsvoorwaarden te verbeteren. De staking die drie maanden geleden begon wordt verder gezet. De werkgever produceert verder met de werkwilligen ([Reuters](#)).

Bij **VW Chattanooga** is gestemd voor een staking nadat de pogingen tot onderhandeling van een nieuw contract sinds begin van het jaar definitief zijn mislukt ([UAW](#))

NIEUW ZEELAND

100.000 werknemers van de **publieke sectoren** protesteren voor betere loon- en arbeidsvoorwaarden. ([The Guardian](#)) Dit is de grootste staking sinds 1979 ([Morning Star](#)).

THAILAND

26 vakbonden verhogen de druk om de verdragen 87 en 98 van de Internationale Arbeidsorganisatie te laten ratificeren. Deze verdragen garanderen de vrijheid van vakverenigingen en vrijheid van onderhandelen ([IndustriAll](#))

REAGEREN?

Je kan ons contacteren via mail met adres m.doutrepont@social-dialogue.net of contact@paulsoete.be.

Social Dialogue Day

De eerste conferentie over de sociale relaties

Op 28 november 2025 in Antwerpen

De Nationale Arbeidsraad hervormt SWT en landingsbanen. Drie dagen staking in november. Sectoraal overleg voorspelt juridische problemen. Het cao-recht in Nederland aan herziening toe.

BELGIË

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

Vakbonden en werkgevers hebben op 21 oktober 10 interprofessionele cao's gesloten en 3 adviezen uitgebracht. ([VBO](#); [NAR](#), [Unisoc](#))

Negen cao's bevatten conventionele maatregelen inzake met bedrijfstoeslag (SWT) en eindeloopbaan die beantwoorden aan de hervormingen van de regering.

- M.u.v. SWT voor medische redenen verdwijnt SWT van de horizon. Cao nummer 17 (SWT vanaf 60 jaar) wordt gewijzigd om vroegtijdige uitstroom te ontmoedigen.
- Het tijdskrediet eindeloopbaan (landingsbanen) wordt hervormd om het beroepsverleden dat recht geeft op vermindering van prestaties in stappen op te trekken tot 35 jaar in 2030.
- De beroepsloopbaanvereiste voor landingsbanen tussen 2026 en 2030 wordt vijf jaar lager gelegd voor vrouwen dan voor mannen.

Eén cao hervormt en vereenvoudigt de tijdelijke werkloosheid voor bedienden.

Commentaar

De cao's tonen dat sociaal overleg kan werken, zo klinkt het. Juist, maar zou men er niet aan toevoegen "op aanzet van regeringsmaatregelen" en "in juridisch-technische materies"?

NATIONAAL PROTEST

De vakbonden ABVV, ACV en ACLVB kondigden dinsdag drie stakingsdagen aan eind november als "een krachtig appel" aan de regering om de sociale afbraak te stoppen" en het beleid bij te sturen.

- Van 23 november om 22 uur tot 26 november om 22 uur is er een staking bij het spoor, met de steun van de kleinere vakbonden OVS en ASTB.
- Op dinsdag 25 november wordt er gestaakt bij alle openbare diensten.
- Op woensdag 26 november volgt een staking in alle sectoren.

SECTORAAL NIEUWS

De sociale gesprekspartners binnen het paritair comité van de **socioculturele sector in Vlaanderen** (PC 329.01) hebben een akkoord gesloten met de verhoging van 1 euro per uur voor werknemers met een arbeidsovereenkomst dienstencheques ([Sociare](#))

Met een betoging voor het Brussels Parlement eisten de vakbonden een verhoogde tussenkomst van het Brussels Gewest in de kosten van de **dienstencheques**. Die maatregel zou toelaten dat het uurloon van de poetshulpen in Brussel verhoogd wordt met één euro, zoals in Vlaanderen en Wallonië. ([ACCG](#))

Het **sectoraal overleg** is in vele paritaire comités gestart. De eisenbundels die in ons bezit kwamen, zoals die van de centrales voor de [voedingsindustrie](#) en de [groene sectoren](#), vertonen allemaal hetzelfde gebrek, m.n. eisen die de loonnorm van 0.0% doorbreken. (Zie ook Actua 2025/34 en 2025/37)

Commentaar.

Sectorale cao's met, onder druk van vakbonden tegen de wet in, een loonkostenverhoging stellen twee problemen.

- *De vraag naar algemeen verbindend verklaring plaatst de Minister van Werk (AVV) voorhet dilemma: als bewaker van de wet de AVV weigeren of als dienaar van het sociaal overleg een koninklijk besluit uitvaardigen.*
- *Ondernemingen kunnen op basis van de hiërarchie der rechtsbronnen weigeren om clausules met een verhoging van de loonkosten toe te passen. Voor ondernemingen zonder sterke syndicale tegenmacht komt dit in feite neer op een opting out.*

ONDERNEMINGSOVERLEG

De staking bij **Clarebout Patatoes** (zie Actua 202/38) is voorbij. Na meer dan twee weken staking zijn de werknemers terug aan het werk gegaan zonder akkoord over een premie n.a.v. de verkoop van de aandelen aan de Amerikaanse J.R.Simplot. (alle media 20/10)

Duizend academici, personeelsleden en studenten van de Belgische **universiteiten en hogescholen** staakten op 23 oktober omdat de universiteiten talmen met de belofte om de contacten met Israëlische instellingen te verbreken. ([DM](#))

Commentaar

In het licht van het arbeidsrecht is dit een onrechtmatige staking omdat ze niet georganiseerd zijn voor de verdediging van de sociaaleconomische belangen van werknemers.

OPENBARE DIENSTEN

In het **postcentrum van Roeselare** heeft de helft van het personeel op maandag 20 oktober het werk “spontaan” neergelegd. Ze staken omdat ze hun werk niet op tijd klaar krijgen sinds de bezorgs rondes zijn aangepast. ([VRT](#))

De besparingsplannen van de stad **Aalst** met uitbesteding van 480 jobs zijn de aanleiding geweest voor een staking van het stadspersoneel. ([HLN](#))

EUROPA

NEDERLAND

De staking van de sjorders van de **haven van Rotterdam** is voorlopig voorbij (zie Actua van vorige week). Volgens het principeakkoord stijgt het loon in de komende drie jaar met 17 tot 20 procent. Daarnaast komen er twee fondsen die moeten zorgen voor betere werkomstandigheden. ([NU](#))

Er leeft een **debat over de toekomst van het landschap van het multi-employer overleg**. Een debat dat wij in België niet kennen. De dekkingsgraad daalt ([CBS](#)). De algemeen verbindendverklaring van cao's wordt kritisch doorgelicht ([Esther Koot-van der Putte](#)). De rolverdeling tussen vakbonden en ondernemingsraad is onderwerp van discussie ([Paul Van Der Heijden](#)). Onafhankelijke vakbonden en experts hekelen de **gele** vakbonden. De minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid wil wettelijk vastleggen dat werkgevers alleen cao's mogen sluiten met onafhankelijke vakbonden ([Volkskrant](#)). Steeds minder mensen zijn lid van een vakbond. Iedere volgende generatie wordt weer minder vaak lid van een vakbond ([Paul de Beer](#)). Het systeem is aan een onderhoudsbeurt toe ([Esther Koot-van der Putte](#)). Verplicht lidmaatschap bij een vakbond naar keuze klinkt als een gedurfd voorstel ([Vic Van Kerrebroeck](#)). De Stichting van de Arbeid vraagt de cao-partijen om aandacht te besteden aan niet-vakbondsleden, het cao-proces, draagvlak ... ([Stichting](#))

GROOT BRITTANNIË

De **British Medical Association** heeft een nieuwe stakingsronde aangekondigd nadat de gesprekken met de regering opnieuw waren verbroken. ([BBC](#))

ELDERS IN DE WERELD

USA

Bij **Starbucks** ([Reuters](#)) en bij **Volkswagen** AG in Chattanooga, Tennessee ([CommonDreams](#)) heerst er sociale onrust met dreigende stakingen omdat de loononderhandelingen vast lopen.

Een vijfdaagse staking door 30.000 Kaiser-gezondheidswerkers in **Californië** en Hawaï eindigde zondag. De onderhandelingen worden woensdag hervat. De vakbond streeft naar een loonsverhoging van 25% over vier jaar en verplichte personeelsnormen, terwijl Kaiser betwist dat personeel het primaire probleem is. ([LATimes](#))

QUOTE

*Respect the people, respect the process, and
negotiate today with tomorrow in mind.*

(Tom Hayes & Rik Warters in Respect. Thoughts on
Workplace Collective Bargaining)

De nationale protestdag van 14 oktober. Met een activistisch voorsmaakje bij Industeel. De discussie over de patattenpremie blijft actueel. Problemen in de Belgische havens en in Rotterdam. En ook betogingen met stakingen tegen regeringsmaatregelen in Spanje en Griekenland.

BELGIË

14 OKTOBER: EEN DAG VAN VAKBONDSPROTEST TEGEN DE REGERING

Vakbonden hadden een mega-betoging aangekondigd met stakingen tegen de hervormingsagenda van de federale regering.

Wat de **opkomst** betreft was het inderdaad de grootste betoging sinds de regering Michel. Volgens de politie 80 000 betogers, volgens de bonden was het objectief van 100 000 gehaald en zelfs overschreden. Terwijl de VRT 1 het had over 80 000 betogers, spraken RTBF en RTL van 80 000 tot 140 000 deelnemers. Dat laatste cijfer werd ook door de Europese vakbondskoepels ETUC en UNI hernomen.

Het vakbondspriest ging gepaard met een **staking** die vooral het openbaar vervoer trof, met uitzondering van de NMBS die extra treinen inlegde. Ook de luchtvaart werd zwaar getroffen: geen vertrekkende vluchten van Brussels Airport en Charleroi volledig dicht.

Veel persaandacht ging ook naar **de rellen** georganiseerd door extreem linkse actiegroepen die onder meer schade aanrichten aan de gebouwen van de dienst vreemdelingenzaken, aan de Hilton aan het Centraal station en aan de zetel van Vooruit

Wat de **politieke impact** van de betoging betreft, wordt in het algemeen verwacht dat die bijzonder beperkt zal zijn. Verdere acties zijn niet uitgesloten. De vakbonden zouden op 21 11 beslissen welke acties zouden volgen. Voor de **openbare sector** kondigde het ACOD (ABVV) alvast een staking aan voor 25 11. (Dagelijkse pers)

ONDERNEMINGSOVERLEG

Bij **Clarebout Potatoes**, waar gestaakt wordt voor een premie na een overname (cfr actua 37) zou een pak werknemers terug aan het werk zijn. In het laatste voorstel dat werd verworpen werd een premie van 1000 € beloofd (VRT 15.10)

Commentaar: naast onze commentaar in vorige actua is er nu ook commentaar van professoren arbeidsrecht en sociaal recht over de

patattenpremie: Frank Hendrickx (KU Leuven) , Kristof Salomez (VUB) en Alexander De Becker (UGent) op VRT NWS 10.10

In voorafname op de nationale protestdag van 14.10 blokkeerden enkele honderdtallen activisten van Code Rood het staalbedrijf **Industeel** in Charleroi, waarbij ze ook materiaal vernielden. Motief van de actie: de leveringen aan Israël. Code rood heeft al actie gevoerd tegen Cargill tijdens het voorjaar en is binnen gedrongen bij OIP in Doornik in juni waar materieel beschadigd werd dat klaar stond om naar Oekraïne verzonden te worden (De Morgen 13.10)

OPENBARE DIENSTEN

De staking met stiptheidsacties van het **loodswezen** (cfr actua 37 vorige week) werd nog versterkt door de staking bij de verkeerscentrale van Zandvliet tijdens de nationale protestdag van de vakbonden. Dit met zware gevolgen op de havenactiviteiten, zodat een groot aantal schepen op afvaart en opvaart zijn geblokkeerd. De Belgische loodsenorganisatie BVL zou nu de stakingen schorsen tot 24 oktober (Schuttevaer (15 .10) ([Flows](#)))

Bij het **spoor** geen akkoord over een gemoderniseerd statuut voor het personeel, na verwerpen van het ontwerpakkoord tussen de bonden en minister van mobiliteit Jean Luc Crucke. Dit is de tweede keer dat een voorakkoord wordt verworpen. Probleem gaat over de juridische werkgever van het personeel van NMBS en Infrabel en over de statutaire benoemingen. (DM 10.10)

En in de stelplaats Winterslag van De **Lijn** was er een wilde staking door een deel van de chauffeurs op woensdag. De vakbond verwijst naar de toename van de onderbroken diensten (ochtend en avondprestaties die niet bij elkaar aansluiten) die leiden tot een dubbele verplaatsing. De dienstroosters worden ook pas op de dag zelf bekendgemaakt (VRT 15.10)

EUROPA

NEDERLAND

De **sjorders van de haven van Rotterdam** (actua 37) zijn weer aan het werk, na een beslissing van de rechter dat ze op maandag om 7 uur weer aan het werk moesten om de achterstand weg te werken. Ze mogen de staking vrijdag 17 oktober hervatten als de onderhandelingen tussen FNV en de sjorbedrijven niet tot een oplossing hebben geleid. Op 13 oktober lagen ongeveer 25 containerschepen te wachten voor de kust. Werkgever ILS heeft al een loonaanbod gedaan waarbij ze er in drie jaar tijd in totaal 20 % op vooruit gaan (Volkskrant 13.10)

SPANJE

Meerdere duizenden Spanjaarden staakten en kwamen op straat in meerder steden op 14 oktober om te protesteren tegen wat de organisatoren noemden 'de genocide in GAZA ' (Euronews 15.10)

GRIEKENLAND

Ook in Griekenland waren er op 14 oktober betogingen en een 24 uren staking met impact onder meer op het openbaar vervoer . Motief was vooral de nieuwe arbeidswet die het mogelijk maakt meer uren te presteren en hogere flexibiliteit in de arbeidsorganisatie te bereiken (AP 14.10)

VERENIGD KONINKRIJK

Het National Health System beleeft zijn langste stakingsactie ooit, namelijk deze van de flebotomisten (professionals bloedafname) van het graafschap Gloucestershire , die al 200 dagen in staking zijn voor een hoger loon . (BBC 12.10)

EUROPA

Het Europees Parlement heeft het voorstel van de commissie ter aanpassing van **de richtlijn over de Europese ondernemingsraad (EWC)** goedgekeurd. Het voorstel moet nu nog formeel naar de Raad (IndustriAll 9.10)

ELDERS IN DE WERELD

CANADA

De staking bij de **Canadese post** die sinds 25.9 duurt (actua 36) treedt in een nieuwe phase . De werknemers schakelen van een algemene nationale staking over naar een roterende staking op zaterdag morgen . De bonden en de Canadese post trachten sinds meer dan anderhalf jaar een nieuwe cao te sluiten , maar de bonden staken vooral tegen de regeringsplannen om de activiteiten van de post drastisch te hervormen (CBC 11.10)

Raad van State kritisch t.o.v. uitbreiding van flexi-jobs. Sectorale onderhandelingen uit de startblokken. Zeehavens geblokkeerd. Een atypisch conflict bij Clarebout. Stakingen in USA en in Canada kunnen weken duren. ABVV in de clinch met stadsbestuur Ninove.

BELGIË

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

Ik heb hier vier 'Mont Ventoux'-dossiers genoteerd, vier enorme klippen waarvan ik vind dat wij ze als sociale partners moeten nemen. Het loonvormingsproces in al zijn aspecten, het productiviteitsprobleem, een nieuw evenwicht in de sociale zekerheid tussen verzekering en solidariteit, en tot slot het stakingsrecht. (Pieter Timmermans in De Morgen 4/10)

De Raad van State heeft twee opmerkingen op de uitbreiding van de **flexi-jobs**: (1) het systeem komt neer op staatssteun en (2) het tast het gelijkheidsprincipe aan. ([De Tijd](#)) Minister van Financiën, Jan Jambon, vindt dat de Raad van State zich vergist ([Trends](#)).

SECTORAAL OVERLEG

Het overleg in de paritaire comités is uit de startblokken. Enkele eisenbundels (soms worden ze attractiviteitsplannen genoemd) zijn te vinden op internet, zoals voor de sector van [Kleding & Confectie](#), [Textielverzorging](#), [Banken](#), [Grondafhandeling op luchthavens](#), [Autobussen & autocars](#), [Verzekeringswezen](#), [Textielnijverheid](#).

OPENBARE DIENSTEN

Het **loodswezen** voert sinds maandag actie tegen de pensioenhervorming van de federale overheid. Meer dan 100 schepen liggen te wachten om in of uit te varen ([VRT](#)).

ONDERNEMINGSOVERLEG

Werknemers van **Clarebout Patatoes** staken sinds 2 oktober om druk te zetten achter hun eis voor een premie van 10.000 euro. Zij vinden dat de eigenaar de verkoopprijs van zijn aandelen moet delen met de werknemers. De werkgever zette deurwaarders en advocaten in om de toegang tot het bedrijf vrij te houden voor werkwilligen. Hij wil aan tafel gaan met de vakbonden onder twee voorwaarden: (1) het opheffen van de stakingsposten en (2) de onderhandeling over andere onderwerpen. ([De Tijd](#))

Commentaar

Wanneer een bedrijf verandert van eigenaar blijven alle loon- en arbeidsvoorwaarden onverkort van toepassing. De arbeidsverhoudingen veranderen niet. Iedereen behoudt zijn job. Dat de werknemers hier een bonus vragen is een vreemde situatie. Zij eisen een winstdeelname, niet van het bedrijf maar van de aandeelhouder. In België kennen we veel ondernemingen waarvan de aandelen van eigenaar veranderen maar geen precedents van een bonus die de verkoper van de aandelen schenkt aan werknemers van zijn bedrijf. Eén feit is zeker: dit conflict valt buiten het kader van het gewoon sociaal overleg.

Een deel van het personeel bij de meeste winkels van **IKEA** heeft deze week het werk neergelegd. Het personeel moet meer doen met minder volk en verlofaanvragen worden steeds vaker geweigerd, zeggen de woordvoerders van de vakbonden. Eén enkele winkel werd gesloten, de andere bleven open. ([RTL](#); [DS](#)) In de nacht van woensdag op donderdag hebben directie en vakbonden een akkoord bereikt ([Nieuwsblad](#)).

Een wilde staking vrijdag 3 oktober bij logistiek bedrijf **GXO Logistics** in Zellik. Aanleiding is het verlies van Delhaize als grote klant in augustus 2027 ([HLN](#)). Er volgden geen berichten over het einde van het conflict.

Commentaar

Een staking omdat een werkgever een klant verliest. Een wilde staking omdat het risico bestaat dat de werkgever binnen twee jaren zal moeten overgaan tot een collectief ontslag. Geen duidelijker bewijs dat de lokale vakbondsleiders geen controle hebben over hun achterban en niet in staat zijn om de stakingsprocedure te doen naleven. Als zij bovendien nog de een wilde staking erkennen en steunen zijn er twee vaststellingen. (1) de escalatieprocedure bij collectieve conflicten overeengekomen in cao's betreffende het statuut van de vakbondsafvaardiging zijn niet nageleefd. (2) De vakbonden onttrekken zich aan de beïnvloedingsplicht die inherent is aan die cao's. Die plicht houdt in dat vakbonden hun invloed moeten gebruiken om cao's te doen naleven (artikel 4 cao nummer 5).

WERKGEVERS-FEDERATIES

Bart Buysse, vroeger CEO van Fevia, is sinds enkele weken de nieuwe topman van **Unizo**. Ann Wurman verlaat Essenscia Vlaanderen en wordt de nieuwe CEO van **Fevia**, de federatie van de voedingsindustrie. Pascal De Greef is in september aangesteld als CEO van de handelsfederatie **Comeos**. Voordien was hij Chief Commercial Officer bij bpost. Danny Van Assche, oud Unizo-topman, wordt komende zomer nummer twee van het **VBO**.

NINOVE

Het college van burgemeester en schepenen van **Ninove** weigert de aanvraag van ABVV voor een flyeractie op openbaar domein omwille van ideologische en politieke overtuiging. Volgens sommigen is dit een vergelding tegen het ABVV die in het verleden leden uitgesloten heeft die aanleunen bij de politieke en ideologische overtuiging van Vlaams Belang. ([DS](#)) ABVV diende klacht in. ABVV-militanten gingen toch de straat op ([HLN](#)).

Commentaar

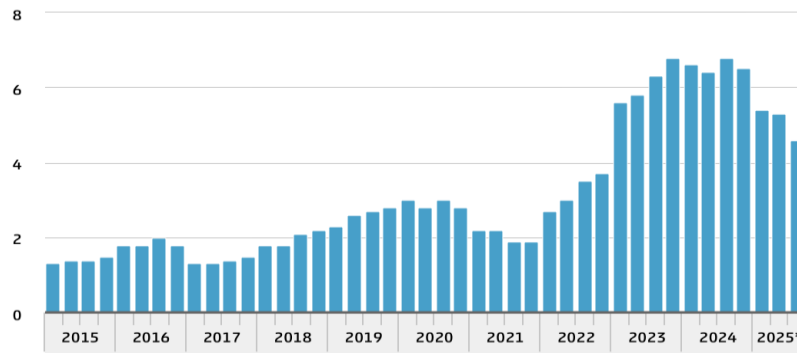
De rechter zal zich op initiatief van het ABVV moeten uitspreken of het stadsbestuur dit besluit mocht nemen of niet. In afwachting is het uitkijken naar de reactie van de voogdijminister Hilde Crevits.

Blijft de vraag of een vakbond leden mag uitsluiten op basis van hun politieke overtuiging of niet. Recent zetten vakbonden ABVV en ACV leden van Vlaams Belang buiten na deelname aan de verkiezingen in Kortrijk ([HLN](#)). Het antwoord is “ja”. De rechtspraak erkent de negatieve vrijheid van vereniging die stelt dat verenigingen niet de plicht hebben om iedereen toe te laten als lid. Vakbonden, net zoals “tendensondernemingen”, mogen leden weigeren als hun opvatting indruist tegen de doelstellingen en waarden van de vereniging. ([Unia](#)) Dergelijke uitsluiting wordt niet gezien als een discriminatie.

Ter herinnering. Vlaams Blok, zoals Vlaams Belang voorheen heette, poogde rond 2010 een aparte vakbond op te richten. Het doel was de deelname aan de sociale verkiezingen onder de naam Vlaams Solidaire Vakbond ([De Morgen](#)). Dat initiatief strandde op de wettelijke voorwaarden om erkend te zijn als representatieve vakbond, m.n. opgericht zijn voor het gehele land en minstens 125.000 leden tellen ([wet 1952](#)).

EUROPA

NEDERLAND

Figuur 7: evolutie van de cao-lonen in % verandering t.o.v. jaar eerder (CBS)

De nieuwe cao voor **de houtverwerkende industrie** heeft een looptijd van 18 maanden en voorziet in een maandelijkse premie van 75 euro en bovenop 4 procent verhoging van het brutoloon. Er is ook nog een regeling om minder te werken op het einde van de loopbaan. De vakbondscontributie (vgl. met syndicale premie) mag verrekend worden met het brutosalaris. ([Houtwereld](#))

Havenwerkers van Rotterdam die verantwoordelijk zijn voor het losmaken en vastzetten van containers op schepen en kades (sjorders) hebben het werk woensdag voor tenminste 48 uur neergelegd. Ze eisen een loonsverhoging van 7 procent en dat de lonen meestijgen met de inflatie ([De Telegraaf](#)).

FRANKRIJK

Recent hebben 2 werkgeversfederaties en 3 vakbonden van het **verzekeringswezen** een akkoord gesloten betreffende de tewerkstelling en einde loopbaan van ervaren werknemers. ([IRShare](#)).

LUCHTVAART

De belangrijkste **Franse vakbond van luchtverkeersleiders** schortte zijn stakingsaankondiging van 7, 8 en 9 oktober. Dit besluit volgde op een verzoening met afspraken met de directie. De inhoud van dit compromis is op dit moment niet gekend. ([Figaro](#))

Het conflict tussen **KLM** en de grote vakbonden FNV en CNV over een akkoord tussen KLM en drie andere vakbonden, De Unie, NVLT en VKP blijft duren. (Zie Actua van vorige week) Nu is een bemiddelingsproces op gang getrokken. ([Upday](#))

INTERNATIONAAL GERECHTSHOF

Van 6 tot 8 oktober hield het Internationaal Gerechtshof (ICJ) openbare hoorzittingen over het **stakingsrecht**. De zaak is ingeleid door de ILO (zie Actua 2025/34). 20 staten en 5 internationale organisaties hebben hun visie kunnen delen over dit grondrecht. ([ITUC](#))

Commentaar

Wie een mooi overzicht van het internationaal stakingsrecht zal zijn gading vinden in een [Nederlandse nota](#). (2024)

De tussenkomsten van 18 staten en 5 internationale organisaties zijn te vinden op de website van het [Internationaal Hof van Justitie](#).

USA

Sinds 4 augustus staken de werknemers van **Boeing Defense** (3.200 werknemers) voor een loonsverhoging. Tweemaal hebben ze een voorstel van de directie afgewezen. Het ziet ernaar uit dat de staking nog lang zal duren. De directie schakelde een *contuity plan* in door nieuwe werknemers aan te werven en beroep te doen op uitbesteding van sommige activiteiten ([Aerotime](#))

CANADA

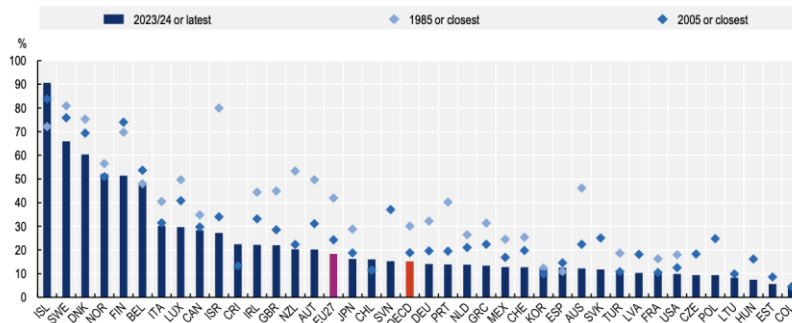
Twee vakbonden van de overheidsdiensten in British Columbia hebben hun zes wekenlange werkactie geëscaleerd tot ongeveer 26.000 medewerkers van 14 ministeries en provinciale kroonbedrijven. De bonden vragen een loonsverhoging van 4 % per jaar en de provincie heeft 5 % voor 2 jaar geboden ([CBC](#))

INTERNATIONALE TRENDS

Volgende grafieken spreken voor zich (Bron: [OESEO](#)).

Figure 1. Trends in union density

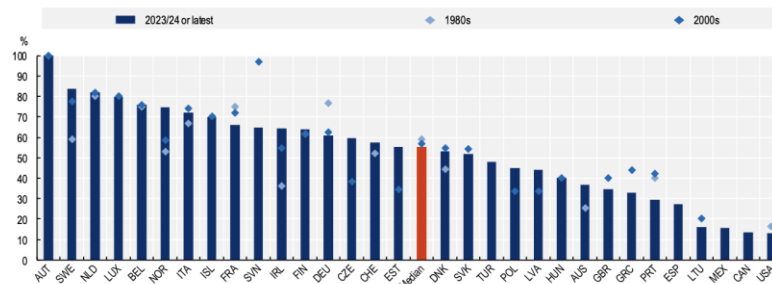
Percentage of employees, 1985, 2005 and 2023/24 or latest year available

Figuur 8: het betreft hier de nettosyndicalisatiegraad, d.i. het aantal werkende vakbondsleden gedeeld door het aantal werkende werknemers.

Figure 2. Employer organisation density

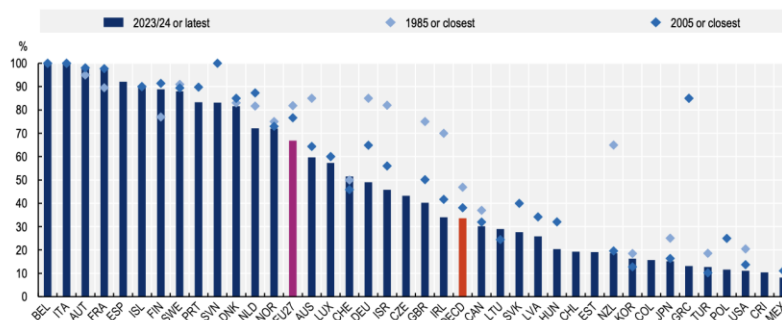
Percentage of employees in the private sector

Figuur 9: Het betreft hier het aantal werknemers tewerkgesteld door werkgevers in de privésector die aangesloten zijn bij een werkgeversvereniging

Figure 3. Trends in collective bargaining coverage rate

Percentage of employees covered by a collective agreement as a share of those with the right to collectively bargain, 1985, 2005 and 2023/24 or latest year available

Figuur 10: De dekkingsgraad meet het percentage werknemers dat onder de toepassing valt van collectieve arbeidsovereenkomsten

WEEKOVERZICHT 2025/36 VAN 28 SEPTEMBER TOT 3 OKTOBER 2025

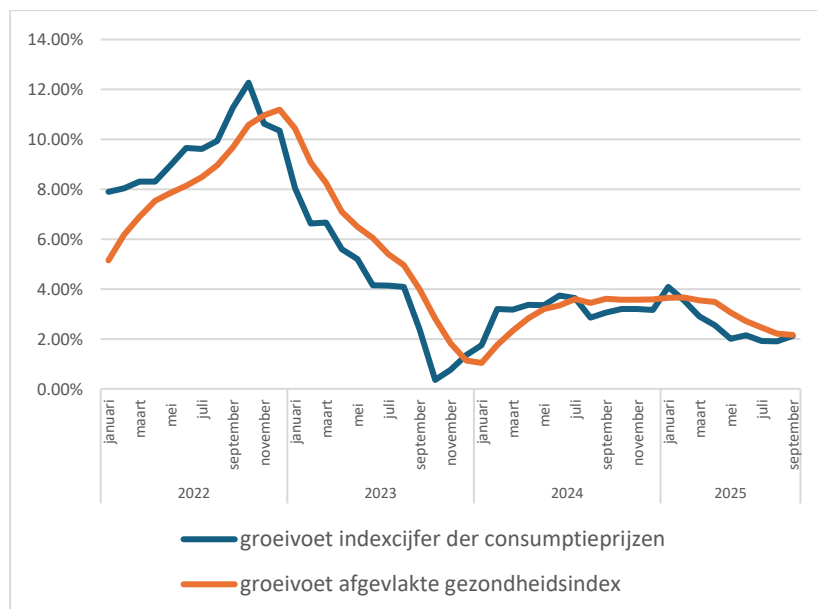
Drie schermutselingen op interprofessioneel niveau. Een vakbond dagvaardt het Ministerie van Defensie om overuren van militairen op missie te doen betalen. Als de eigenaar zijn bedrijf verkoopt hebben de werknemers recht op een premie, zeggen de stakers bij Clarebout Patatous. Nationale protest tegen besparingsmaatregelen in diverse Europese landen. Vliegtuigen blijven aan de grond door stakingen.

BELGIË

INFLATIE

EVOLUTIE	Aug '25		Sep '25
Inflatie	1,91%	↗	2,12%
Gezondheidsindex	2,03%	↗	2,15%
Afgevlakte gezondheidsindex	2,21%	↘	2,16%

([Statbel](#))

INTERPROFESSIELE ACTUALITEIT

De Nationale Arbeidsraad (NAR) heeft een advies geformuleerd over de verhoging van het bedrag van de **maaltijdcheques**. Of beter gezegd, de Raad neemt akte van de beslissing zonder technische opmerkingen. ([advies 2.457](#))

Commentaar

Het advies telt 53 woorden in drie zinnen. Hoe zou dat komen? Er zijn principiële redenen (de belangrijke uitzondering op de zero-loonnorm) en praktische redenen (de complexe regeling van de aftrekbaarheid van de kosten) om er bladzijden over te schrijven in een verdeeld advies. We hebben niet kunnen achterhalen wat hierbij heeft meegespeeld. Wellicht is dit het kortste en meest geheimzinnig standpunt van de Nationale Arbeidsraad ooit.

De NAR publiceerde ook een verdeeld advies over de **flexi-jobs** ([advies 2.458](#)). De vakbonden hebben fundamentele kritiek op het systeem en klagen de precarisering op de arbeidsmarkt en minder inkomsten voor de sociale zekerheid en de overheidsfinanciën aan. De werkgeversorganisaties daarentegen reageren tevreden omdat de flexi-jobs een antwoord zijn op de noden van werkgevers en werknemers op de arbeidsmarkt. Tegelijk vestigen vakbonden en werkgeversorganisaties de aandacht op meerdere technische problemen.

Commentaar

Macro-economisten staan kritisch t.o.v. de uitbreiding van de flexi-jobs en vrezen negatieve effecten op de arbeidsmarkt en de productiviteit van de economie. ([De Tijd](#); [LLB](#))

Sammy Mahdi lanceerde de idee om de aftrekbaarheid van **lidgeld voor vakbonden en werkgeversorganisaties** (“heilige huisjes” volgens de voorzitter van CD&V) af te schaffen. Een besparingsmaatregel heet dat. Alleen al de aftrekbaarheid van lidgeld voor de vakbond (een relikwie genaamd) afschaffen zou de schatkist 103 miljoen opbrengen. Het ACV reageert *furieus* ([DS](#), [RTL](#)).

Commentaar

Hoe CD&V aan het bedrag van 100 miljoen euro komt is de vraag. Houdt men rekening met 3,2 miljoen leden, lidgeld dat varieert tussen 5 en 21 euro per maand, een maximale aanslagvoet die vakbondsleden gemiddeld betalen, de forfaitaire aftrek voor beroepskosten en de belastingvrije syndicale premie.

Het is duidelijk geen uitgewerkt voorstel want het houdt geen rekening met de keerzijde, m.n. het fiscaal regime van de syndicale premie.

De aftrekbaarheid van de bijdragen aan vakbonden en werkgeversverenigingen heeft een verdoken politieke dimensie, nl. de visie van de politiek t.o.v. de ‘civil society’ of het georganiseerd middenveld. Dat verklaart de grote verschillen tussen de landen.

Aan de ene zijde staan landen die toelaten het lidgeld volledig af te trekken en de syndicale premie vrijstellen van belasting, zoals België. In Nederland voorzien cao's in de verplichting van de werkgever om een netto-vergoeding te betalen ter compensatie van de vakbondscontributie ([De Unie](#)). Aan de andere zijde sluiten autocratische regimes de aftrekbaarheid uit. Tussen de twee bevinden zich de landen die de aftrekbaarheid reglementeren en deels beperken. In Frankrijk bijvoorbeeld kan een werknemer 66 procent van zijn lidgeld aftrekken met een maximum van 1 procent van het belastbaar loon ([Impôts.gouv.fr](#)). Ook in Duitsland, Spanje en Noorwegen kunnen werknemers het lidgeld (deels) verrekenen als beroepskosten. (Bron: ChatGPT)

Er zijn ook praktische bezwaren tegen de idee van CD&V. Als het ooit zo ver komt zullen de werkgeversfederaties het lidgeld kunnen vervangen door facturen van commerciële aard voor lobbywerk, studies, informatie en advies. Zij zullen het lidgeld beperken tot de kosten van vertegenwoordiging in de officiële overlegorganen. Voor vakbonden zou dat veel moeilijker zijn.

ACV reageerde fel. De reactie illustreert de afstand tussen CD&V en ACV, wat in het verleden niet denkbaar was. Bij de twee andere bonden bleef het stil, net zoals bij de werkgeversfederaties. Zou het dan een slag in het water zijn, een storm in een glas water, net zoals de parlementaire vragen over het fiscaal regime van de syndicale premie¹⁸ en de vroegere voorstellen om de vakbondspremies te belasten¹⁹?

SECTORAAL OVERLEG

¹⁸ Bv. vraag nr. 696 van de heer Guy D'haeseleer van 14 maart 2005 (Vragen en Antwoorden, Kamer, 2004-2005, nr. 88, p. 15451-15453); mondelinge vraag nr. 5003 van de heer Jean Cornil van 29 april 2008 (Kamer, CRIV 52 COM 213, p. 3-5); vraag nr. 5-100, dd. 1 september 2010, gesteld door de heer Alexander De Croo, Senator; vraag van Nele Lijnen van 6 februari 2014 (Senaat nr.5-11076).

¹⁹ Bv. In 2015 wou Peter Dedecker het vakbondslidgeld belasten, wat 102 miljoen euro per jaar zou opleveren. Het belasten van de syndicale premie zou ook nog eens 67 miljoen euro opleveren. ([HLN](#)) Het [wetsvoorstel tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op het belastbaar maken van de vakbondspremies](#), ingediend in 2019 zou volgens de initiatiefnemer Vincent Van Quickenborne 86,5 miljoen euro opleveren. Vijf jaar later, in 2024, berekenden Vincent Van Quickenborne en Alexia Bertrand in de toelichting van het [wetsvoorstel tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op het belastbaar maken van de vakbondspremies](#) dat het voordeel voor de schatkist evenveel, zijnde 86,5 miljoen, zou bedragen.

De sector van de begrafenisondernemers, de groene sectoren en de vastgoedsector hebben gekozen voor de opt-out van de **flexi-jobs** (NAR [advies 2.458](#)).

OPENBARE DIENSTEN

Defensie. Met een officiële ingebrekestelling wil de liberale vakbond VSOA Defensie de federale overheid dwingen militairen volledig te betalen voor alle uren die ze presteren tijdens operaties en oefeningen. De vakbond baseert zich op de arbeidswet van 16 maart 1971. ([L'Echo](#))

Woensdag 1 oktober brak een wilde staking uit bij de opslagplaatsen van de **TEC** van Jemeppe (Seraing) om te protesteren tegen een wijziging van de dienstregeling. De staking had een impact op 27 lijnen in de regio. 's Avonds was de rust teruggekeerd. ([SudInfo](#))

Vakbonden en directie van de **gevangenissen** slaan de handen in elkaar om de overbevolking van de gevangenissen aan te klagen ([LLB](#)) Het protest kon het beleid van de Minister van Justitie niet beïnvloeden ([De Tijd](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

De vijf sites van Clarebout Patatoes zijn donderdag getroffen door een staking. Het stakend personeel eist een bonus n.a.v. de verkoop van de aandelen aan de Amerikaanse Simplot. De werknemers vinden dat ze hebben bijgedragen tot de groei van het bedrijf en willen daarom een stuk van de koek (de verkoopprijs) krijgen ([De Tijd](#)).

EUROPA

FRANKRIJK

De regering o.l.v. de nieuwe premier, Sébastien Lecornu, houdt vast aan de **besparingsmaatregelen**. Het verzet houdt aan. De vakbonden dienden in gemeenschappelijk front een stakingsaanzegging in ([FSU](#)). Op 2 oktober waren er 240 verzamelingen opgezet. ([Le Monde](#))

NEDERLAND

25.000 **chauffeurs in zorgvervoer en taxi** zullen in de komende twee jaar een loonsverhoging genieten van 7 procent. Dat is het resultaat van de collectieve onderhandelingen dat nog moet worden goedgekeurd door de achterban. ([CNV](#))

Artificiële Intelligentie is een onderwerp dat steeds vaker voorgelegd wordt aan de ondernemingsraden, die niet alleen hun adviesrecht maar ook hun instemmingsrecht kunnen inzetten. ([OR](#))

GRIEKENLAND

In het openbaar vervoer en openbare diensten in Griekenland werd er 24 uur gestaakt tegen de plannen van de regering om een werkdag van 13 uur in te voeren. ([Euronews](#))

ITALIË

Een landelijke staking uit protest tegen de oorlog van Israël tegen Gaza ontworptte van donderdagavond tot vrijdagavond het treinverkeer in heel Italië. De staking is uitgeschreven door de kleine vakbond Si Cobas ([Railtech](#)).

Commentaar

Italië wordt voor de tweede keer in enkele weken tijd geconfronteerd met een politieke staking uitgeroepen door kleinere vakbond. (Zie Actua 2025/34)

IERLAND

Er is een akkoord voor de schoonmaaksector (30 000 werknemers) met een loonsverhoging in twee stappen van 13,30 € tot 14,80 € per uur en een bijkomende vergoeding voor asociale uren tussen middernacht en 6 uur 's morgens ([Uni Europe](#))

LUCHTVAART

Het conflict tussen **KLM** en het grondpersoneel voor een loonsverhoging die minstens de inflatie bijhoudt, blijft duren. FNV en CNV kondigden aan om te staken maar vakbond De Unie vindt dat niet verstandig ([Zakennieuws](#)). Vorige week kon je lezen dat KLM zich tot de rechter richtte om de staking van 1 oktober om veiligheidsredenen te verbieden. Vrijdag 26 september trok KLM haar verzoek tot een volledig stakingsverbod in ([FNV](#)). Maandag 29 september oordeelde de rechter dat de staking mocht doorgaan onder voorwaarde dat een minimaal aantal vluchten kon doorgaan ([NOS](#)). Daarop hebben de vakbonden FNV en CNV de staking geschorst. Geen staking dus op woensdag 1 oktober. De onderhandelingen worden hervat ([NU](#)). KLM verliest twee klanten, Air France en Delta Air Lines, voor het laden en lossen van bagage in Schiphol, ([KLM](#)).

KLM onderhandelt met meerdere vakbonden van het cabinepersoneel over werkdruk en compensatie voor de inflatie. Er hangen acties in de lucht ([Geldzaken](#)).

Europa zal begin oktober te maken krijgen met aanzienlijke verstoringen in de luchtvaart door stakingen van de werknemers van de luchtverkeersleiding en in Griekenland, Frankrijk, Italië en Nederland. ([TTW](#)) Op 14 oktober zullen geen passagiersvluchten op Brussels Airport opstijgen ([De Morgen](#); [Le Soir](#)).

ELDERS IN DE WERELD

CANADA

Een nationale staking bij **Canada Post** legt de postverdeling sinds 25 september plat. De landelijke staking komt nadat de Canadese regering wijdverbreide hervormingen van Canada Post heeft goedgekeurd die sommige postkantoren zouden sluiten en een einde zouden maken aan de levering van deur tot deur. ([BBC](#))

ZUID KOREA

De financiële wereld van Zuid-Korea onderging een algemene staking, waarbij duizenden vakbondsleden zich in Seoul verzamelden om 3,6 procent loonsverhoging en een werkweek van 45 uren te eisen. ([APnews](#))

Op 28 november, in Antwerpen

[conferentie over het ondernemingsoverleg](#)

De zero-loonnorm 2025-2026 in het Belgisch Staatsblad. De eerste eisenbundels 2025-2026 lopen binnen. Wetsvoorstel in België en stakingen in Nederland, Finland en Italië illustreren grenzen van het stakingsrecht in andere landen. Een bijzonder geval van opting-out in Nederland.

BELGIË

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

Het koninklijk besluit met de **loonnorm 2025-2026** is gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De norm is gelijk aan 0,0 procent. Er is dus geen ruimte voor onderhandelingen voor nieuwe voordelen boven de automatische indexering.

Commentaar

Er is nog veel om doen over de verhoging van het maximum bedrag van de maaltijdcheques. We wachten op de definitieve teksten om te besluiten hoe die verhoging kan gecombineerd worden met de loonnorm van zero procent.

Het tijdperk van bruggpensioen of **SWT** wordt afgesloten.

- De regering besliste al om de bevoorrechte positie van oudere uitkeringsgerechtigde werklozen in de werkloosheidsreglementering, af te schaffen, met één uitzondering. Ontslagen werknemers met ernstige gezondheidsproblemen kunnen nog instappen.
- De sociale partners hebben besloten om, los van het statuut in de werkloosheidsreglementering, de aanvullende werkloosheidsvergoeding af te schaffen voor oudere werknemers zoals bepaald in cao nummer 17. ([VBO](#))

MR diende een **wetsvoorstel in om i.g.v. staking de vrijheid om te werken** en toegang te hebben tot de werkplek te waarborgen. Personen die werknemers verhinderen om te gaan werken zouden strafrechtelijk vervolgd kunnen worden. ([Kamer](#)) Het Gemeenschappelijk Vakbondsfront gaf een negatief advies aan de Commissie Sociale zaken van de Kamer met het argument dat het duidelijk is dat de “vrijheden om te werken en om tot de werkplek toegang te hebben in geval van staking” geen erkende internationale of grondwettelijke grondrechten zijn, in tegenstelling tot het stakingsrecht. ([ABVV](#))

Commentaar

De redenering van ABVV is vals. De vrijheid om niet te staken staat als een paal boven water. Het stakingsrecht is een fundamenteel recht maar geen absoluut recht. Het is beperkt door andere fundamentele rechten zoals de vrijheid van verkeer. Stakers moeten de rechten en vrijheden van de werkwilligen respecteren. Ook daarover bestaat er unanimititeit op internationaal niveau ([Normlex](#)) en in de nationale rechtspraak op het hoogste niveau ²⁰. De toegang tot het werk blokkeren is een fout ook al is die niet strafbaar, wat juristen een feitelijkheid noemen. In sommige organisaties zoals de NMBS kan die fout aanleiding geven tot tuchtmaatregelen (art.153/1 §5 wet 23 juli 1926). Het kwaadaardig blokkeren van de openbare weg of het verkeer is strafbaar (art. 406 strafwetboek). Geen rechtsbeginsel verbiedt de wetgever de belemmering van de toegang tot de werkplek strafbaar te stellen. De redactie van Actua staat open voor opinies over de opportuniteit van dit wetsvoorstel.

SECTORAAL OVERLEG

De sectorale eisenbundels van de vakbondscentrales lopen binnen. Koplopers zijn de bediendenbonden die hun lijst hebben overhandigd aan de werkgeversvertegenwoordigers in het PC 200. Helemaal bovenaan staat de eis voor het *invullen van de marge: €2 (maaltijdcheques) voor iedereen*. Veder staan een aantal klassieke eisen zoals een anciënniteitspremie, het optrekken van de sectorale barema's, onrechtstreeks optrekken van de eindejaarspremie, invoeren van de syndicale premie en toekennen van extra betaalde verlofdagen in de een of andere vorm. Nieuw zijn eisen om sectorale afspraken te maken over de aanwending van artificiële intelligentie en rond atypische uurroosters. ([eisenbundel PC 200](#))

Commentaar

Vele punten hebben een rechtstreekse invloed op de loonkosten en druisen in tegen de zero-loonnorm. Vakbonden zetten dus werkgevers onder druk om een misdrijf te plegen. Hoe rijmen ze dat met artikel 4 van cao nummer 5 waarin de vakbonden de verbintenis aangaan om te waken over de naleving van de sociale wetgeving? ([cao 5](#))

Nu de eisenbundel ingediend is volgt de vraag naar de timing van de onderhandelingen in het Aanvullend Paritair Comité voor de Bedienden. Zal deze grootste en multisectorale sector met meer dan 58.000 werkgevers en 500.000 bedienden de bakens uitzetten

²⁰ O.a. GwH 18 mei 2017; advies RvS 14 juni 2017 nr.61.570; Cass. 7 januari 2020 nr. P.19.0804.N.

voor de andere paritaire comités? Binnen enkele weken zullen we er een zicht op krijgen.

INSIDE

Het is al maandenlang geweten dat de voorzitter van **ABVV**, Thierry Bodson, zich op het einde van het jaar zal terugtrekken. De gedoodverfde kandidaat om hem te vervangen is Bert Engelaar, vandaag nog secretaris generaal, maar hij is nog niet officieel aangesteld. De persoon die hem zal vervangen is Selena Carbonero Fernandez. ([RTBF](#))

EUROPA

EUROPEES SOCIAAL OVERLEG

In november 2023 faalden de Europese sociale partners om tot een akkoord te komen over **telewerken en het recht op ontkoppeling**. De Europese Commissie heeft in april en in juli geprobeerd het overleg terug op de sporen te brengen. De reacties worden uiterlijk op 6 oktober verwacht. Dan staat het de Commissie vrij om een voorstel voor een richtlijn in te dienen. ([EC](#))

NEDERLAND

De implementatie van de **Europese Richtlijn Loontransparantie** wordt uitgesteld naar 1 januari 2027. ([AWVN](#))

Caterpillar Work Tools, een bedrijf in 's-Hertogenbosch, had niet zonder instemming van haar ondernemingsraad (OR) het thuiswerkbeleid voor alle werknemers mogen intrekken. De OR stond daarom, volgens de rechter in kortgeding, in zijn recht om de nietigheid van dit besluit in te roepen. ([de Rechtspraak](#))

Commentaar

Deze rechterlijke uitspraak typeert twee grote verschillen tussen het overleg in Nederland en België. (1) De Nederlandse werkgever kan de arbeidsorganisatie, in dit geval thuiswerk, niet wijzigen zonder akkoord in de ondernemingsraad; in België kan een winkelketen beslissen om alle winkels te franchisen op voorwaarde dat hij de ondernemingsraad inlicht en raadpleegt. (2) De rechter komt meer tussen in collectieve conflicten zoals in het geval van Caterpillar Work Tools maar ook om disproportionele stakingen te verbieden.

Het gerechtshof van Arnhem-Leeuwarden oordeelde in juni dat bedrijven, die **online supermarktproducten** verkopen en die producten fysiek verzamelen, sorteren en aan huis bezorgen onder de toepassing vallen van de supermarkt-cao. (Zie Actua 2025/28) Nu heeft de Minister van Sociale

Zaken en Werkgelegenheid dispensatie gegeven aan de online-supermarkten om die cao na te leven. ([Rijksoverheid](#))

Commentaar

I.t.t. het Belgisch cao-recht kan in Nederland een Minister dispensatie geven aan ondernemingen om een algemeen verbindend verklaarde cao toe te passen onder voorwaarde dat ze een eigen cao sluiten. Voor meer informatie over het Nederlandse cao-recht zie het [Toetsingkader AVV](#).

Je kan deze dispensatie vergelijken met een snelle en subsectorale opting-out maar dan beslist door de overheid. In België zou dit ook mogelijk zijn maar dan door de omslachtige procedure om een apart paritair comité op te richten.

FRANKRIJK

Na de grote mobilisatie op 18 september stellen de vakbonden vast dat de nieuwe premier geen enkel duidelijk antwoord gegeven heeft op hun eisen. Die heeft vijf paritaire werven in het leven geroepen, m.n. over de financiering van de sociale zekerheid, de herindustrialisering, de economische soevereiniteit, de versterking van het paritair overleg en de kwaliteit van de arbeid. Op 2 oktober wordt er opnieuw gestaakt. ([Le Monde](#))

DUITSLAND

TikTok-werknemers in Duitsland hielden een vierdaagse staking om druk te zetten op de werkgever om collectieve onderhandelingen op te starten. ([UNI](#))

ITALIË

Op 22 september gingen massa's mensen in tientallen steden op straat om te manifesteren uit solidariteit met de burgerbevolking van de Palestijnse Gazastrook en tegen wapenleveringen aan Israël. De pers spreekt van nationale staking maar het aantal stakers is niet gekend. Hier en daar gingen betogingen gepaard met rellen, gewonden en arrestaties. Enkele vakbonden steunden de actie door hun leden op te roepen om te staken. ([Reuters](#); [Le Monde](#), [VRT](#), [RTBF](#), ...)

Commentaar

De actie werd niet gesteund door alle vakbonden maar wel door [CGIL](#), de grootste met 5,5 miljoen leden, en [USB](#), de kleinste met enkele honderdduizenden leden. (Italië telt zeven vakbonden en 18,8 miljoen werknemers in loondienst).

De stakers willen druk zetten op de regering om haar internationale politiek te veranderen. Dit is een pure politieke staking want zij slaat niet op sociaaleconomische belangen van de

werknemers. Politieke stakingen, in de enge zin van het woord zoals hier, vallen buiten het internationaal erkend stakingsrecht van werknemers²¹.

Strikes of a purely political nature do not fall within the protection of Conventions Nos. 87 and 98.

Compilation of decisions of the Committee on Freedom of Association nr.761)

LUXEMBURG

Het **interprofessioneel overleg** dat in Luxemburg meer een tripartiet overleg is dan bij ons sputtert. Het overleg tussen de regering en de sociale partners over de hervorming van het sociaal overleg en van de arbeidsmarkt kende geen succes. De ambities van de regering zijn nu beperkt tot een wetwijziging die acht uur werken op zondag toelaat i.p.v. vier uren, onder voorwaarde van een cao. ([Gouvernement.lu](https://gouvernement.lu))

VK

De staking van de **vuilnisophaaldiensten in Birmingham** (zie Actua 2025/32) duurt nu zes maanden. ([Unite](https://www.unite.org) en [BBC](https://www.bbc.com))

FINLAND

Het Finse arbeidsgerechthof veroordeelde de Finse luchtvaartunie IAU tot het betalen van **zware boetes voor een staking** die de rechtbank als illegaal oordeelde. Dit is de eerste boete-uitspraak na de wetgevende hervorming van de Finse regering die de boetes voor illegale stakingen sterk verhoogde. ([JHL](https://www.jhl.fi))

Commentaar

In Finland bestaat het juridisch begrip legale stakingen. Dit zijn stakingen op initiatief van vakbonden, met respect voor de sociale vrede en met aanzegging (o.b.v. ChatGPT).

LUCHTVAART

Het **grondpersoneel van KLM** staakt voor de derde keer (zie Actua van vorige week). De eerste staking duurde 2 uren, de tweede vier uren, de derde, op 24 september, 6 uren. ([FNV](https://www.fnv.nl)) KLM liet weten dat de stakingen

²¹ Voor een overzicht van het recht op staken tegen regeringsmaatregelen zie Olivier De Schutter (2024), Towards an EU-wide right to politically strike: A constitutional perspective. AFCO.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/757656/IPOL_STU\(2024\)757656_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2024/757656/IPOL_STU(2024)757656_EN.pdf).

meer dan 30 miljoen euro kosten. ([NU](#)) KLM richt zich in kortgeding tot de rechter om de staking te verbieden ([NOS](#)).

Commentaar

In België zien we dat nog niet gebeuren, de vakbonden die duidelijke stakingsinstructies geven die op het internet geraadpleegd kunnen worden door iedereen. Erg gedetailleerd, van het de minimumbezetting en het afmelden bij de werkgever tot en met de pauze gedurende de staking (sic). ([FNV](#))

ELDERS IN DE WERELD

INTERNATIONAAL

De werkgeversvertegenwoordiging in de Internationale Arbeidsorganisatie betwisten sinds 2012 dat het internationaal verdrag nummer 87 betreffende de vakbondsvrijheid het internationaal **recht op staking** impliceert. In de jaren daarop bleven vakbonden en werkgevers op hun posities. In november 2023 werd de vraag voorgelegd aan het Internationaal Hof voor Justitie in Den Haag. ([ICI](#)) Volgde een lange procedure. ([ICI](#)) De voorlaatste stap is de hoorzitting. We hebben kunnen vernemen dat die op 6 oktober zal plaats vinden. Dan volgt het advies van het Hof.

Commentaar

Tot dan was dat een evidentie en op de veronderstelde basis van het verdrag nr. 87 tekende het tripartite comité voor de vakbondsvrijheid de krijtlijnen van het stakingsrecht. ([Normlex](#)) Dat was een manier om het stakingsrecht te definiëren en af te bakenen op basis van concrete vragen. Men zou het kunnen vergelijken met de Angelsaksische common law of het Romeinse praetoriaans recht. Dat is een rechtssysteem gebaseerd op pragmatisme en precedents meer dan op principieel en globaal denken. En dat werkt. De uitspraken van dat comité vormen een houvast die veel concreter is dan andere internationale rechtsbronnen over het stakingsrecht, waarvan het [Herziene Europees Sociaal Handvest](#) voor ons land de belangrijkste is.

VS

Het conflict bij **GE Aerospace Ohio** (zie Actua van vorige week) is opgelost. De werknemers stemden in met het voorakkoord. ([UAW](#))

Social Dialogue Network (SDN) organiseert een eerste

Conferentie over het ondernemingsoverleg

Voor HR professionals en andere spelers van
het ondernemingsoverleg.

In de historische vleugel van de zoo van Antwerpen

Op vrijdag 28 november 2025 van 9u30 tot 16u30

Op het programma:

- 9 uur: de deuren gaan open.
- 9u30 start met een verwelkoming
- 9u40 Monica De Jonghe, directeur-generaal van het VBO wijdt uit over de kalender van het interprofessioneel overleg.
- 10u20 deelnemers kunnen achtereenvolgend deel nemen aan twee workshops.
 - o (1) Sociale audit en indicatoren van de kwaliteit van het ondernemingsoverleg.
 - o (2) Hoe een doordacht veiligheids- en welzijnsbeleid kan bijdragen tot een beter sociaal klimaat.
- 13u00: lichte maaltijd en netwerking.
- 14u00: de vele aspecten van de 'nodige tijd'.
- 14u30. de essentiële succesfactoren voor een beter sociaal klimaat;
- 15u30: Stephan Vanhaverbeke, strategic advisor Agoria, deelt zijn beschouwingen over het ondernemingsoverleg.
- 15u50: Slotwoord.
- 16u00: Netwerking met koffie, andere drankjes en een hapje.

Praktisch

Je vindt de praktische informatie door [hier](#) te klikken.

Meer duidelijkheid over de fiscale aftrekbaarheid van de verhoogde maaltijdcheques. Detailhandel: vakbonden vragen intersectoraal overleg over langere openingsuren, schrappen rustdag en nachtwerk. Frankrijk: nationale stakingsdag met honderdduizenden betogers en zware verstoringen in openbaar vervoer en energie. Nederland: plannen voor loonbevriezing ambtenaren, bonden weigeren overleg.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL NIEUWS

Er komt meer duidelijkheid over de fiscale aftrekbaarheid van de verhoging met twee euro van het maximumbedrag van de maaltijdcheques (MC), Wat blijkt uit de tekst die nu op tafel ligt? De huidige fiscale aftrekbaarheid van twee euro blijft bestaan. Als de waarde van de cheque stijgt tot tien euro komt nog een extra fiscale aftrek van twee euro. ([De Tijd](#))

Commentaar

Afhankelijk van de huidige waarde van de MC zal eenzelfde verhoging van de waarde met twee euro eenzelfde voordeel voor de werknemers betekenen maar verschillende fiscale gevolgen hebben voor de werkgevers die winst boeken. De ondernemingen met verlies staan helemaal in de kou. Dat zal de sectorale onderhandelingen met een algemene verhoging moeilijk maken. Wij gaan ervan uit dat de Nationale Arbeidsraad dat probleem zal aankaarten in zijn advies aan de regering.

SECTORAAL NIVEAU

De bediendenbonden vragen een verzoeningsvergadering aan voor alle paritaire comités van de **detailhandel**²². Zij eisen een gezamenlijk overleg over de door de overheid geplande maatregelen, m.n. de verbreding van de openingstijden in de handel, het afschaffen van de verplichte rustdag, het begrip nachtwerk. (Eigen info)

²² Zelfstandige kleinhandel (PC 201), voedingshandel met talrijke bijhuizen (PC 202), non-food winkelketens (PC 311) en grootwarenhuizen (PC 3012).

OPENBARE DIENSTEN

Ondanks de aanzegging van de kleine **spoorbonden ASTB en OVS** om te staken van zondag 7 september om 22 uur tot en met zaterdag 13 september om 22 uur (zie Actua 2025/31) reden de treinen zoals op andere dagen. Wat er gebeurd is om de staking te vermijden is niet in de pers verschenen.

EUROPA

NEDERLAND

De minister van Binnenlandse Zaken heeft een plan om de **salarissen van ambtenaren** te bevriezen, een besparing van €600 mln. De ambtenarenbonden weigeren om hierover in overleg te gaan. ([FD](#))

De FNV wil in **2026** een loonsverhoging van 6 procent en een minimumuurloon van 18 euro. De CNV zet in op 3,5 à 5 procent loonsverhoging. ([Salaris van morgen](#)).

FRANKRIJK

Donderdag 18 september was uitgeroepen tot een **nationale stakingsdag** tegen besparingsmaatregelen en voor een echt sociaal beleid. De vakbonden spraken van een succes. Honderdduizenden mensen manifesteerden op straat. Er waren harde confrontaties met de ordehandhavers. Het spoorverkeer (SNCF, TER, RATP, RER) werd in de war gestuurd. ([Le Monde](#)) EDF signaleerde een belangrijke daling van de productie van elektriciteit ([Le Figaro](#)).

DUITSLAND

Start van de sectorale onderhandelingen in de **staalsector**. De vakbonden eisen dat de koopkracht en de tewerkstelling worden gewaarborgd, maar zullen wellicht pas in de tweede onderhandelingsronde hun eisen becijferen ([IG Metall](#))

CYPRUS

Sociale onrust m.b.t. **indexeringsvoorstellen** die de regering wil veralgemenen mits een getrapte schaal die de lagere en gemiddelde inkomens een relatief hoger voordeel geeft. Bonden vragen een procentueel systeem en werkgevers wijzen op de negatieve impact op de concurrentiekracht. ([Knews](#))

LUCHTVAART

Op donderdag 11 september werd het vliegverkeer in **Cyprus** gedurende drie uren gestoord door een staking. Aan de basis ligt een conflict over het herstel van de automatische loonindexering. ([Euronews](#))

Het **grondpersoneel van KLM** dat aangesloten is bij FNV en CNV legde op woensdag 17 september voor de tweede keer in twee weken het werk neer gedurende enkele uren. De stakers strijden voor betere arbeidsvoorwaarden en tegen de 'onfatsoenlijke' cao die KLM sloot met drie kleinere vakbonden. Er komen nog nieuwe stakingen aan, nl. op 24 september en 1 oktober. ([Nu](#)) Zie ook weekoverzicht 2025/32.

ELDERS IN DE WERELD

VS

Directie en vakbonden van **GE Aerospace Ohio** (600 werknemers) bereikten na 2 weken staking (zie Actua 2025/32) een voorakkoord dat voorziet in onder meer een loonsverhoging van 21 % gespreid over 5 jaren, een forfaitaire jaarlijkse indexering, werkzekerheid, en een verbetering van de ziekteverzekering. ([GE Aerospace](#)) De werknemers stemmen over dit ontwerp op 19 september. ([Yahoo](#))

BRAZILIË

Bij vliegtuigconstructeur **Embraer** (derde grootste op wereldvlak) kondigden de vakbonden een staking aan voor hogere lonen (eis van 11 %). De directie, die inmiddels een voorstel heeft gedaan voor een verhoging met 5,6 %, ontkent dat de activiteit werd onderbroken ([Reuters](#))

Wat betekent de daling van het loon in de economie? Frankrijk was niet geblokkeerd. Loonvorming in Duitsland: inhaalbeweging en grote sectorale verschillen.

BELGIË

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

Het Belgisch **loonaandeel** (het deel van de toegevoegde waarde van de economie dat naar de verloning van werknemers gaat) is afgenomen ten opzichte van tien jaar geleden, blokletterde de Nationale Bank. ([NBB](#)). De studie in een notendop.

- De daling is het gevolg deels van de loonmatiging bij toepassing van de loonnormwet en de daling van de werkgeversbijdragen, voor een ander deel van de verandering van de economische structuur (evolutie naar minder arbeidsintensieve sectoren omwille van de hoge loonkosten).
- De evolutie van de loonkosten bleef achter t.o.v. de productiviteitsstijging.
- Na daling is het loonaandeel in België best vergelijkbaar met die in andere Europese landen.
- De algemene vaststelling moet genuanceerd worden. Er zijn verschillen tussen clusters van sectoren (industrie, bouw, diensten), tussen arbeidsintensieve en kapitaalsintensieve sectoren en binnen de sectoren tussen kleinere en grotere bedrijven.
- De automatische indexering is de sterkste drijver van de verhoging van de loonkosten.
- Zelfs na daling van het loonaandeel blijven de loonkosten in België hoog t.o.v. andere landen: de gemiddeld kostte een uur arbeid in 2024 €48 in België t.o.v. €37 gemiddeld in de EU-landen.

Commentaar

Journalisten en commentatoren grijpen naar deze studie om aan te klagen dat de aandeelhouders zich een steeds groter stuk van de taart toe-eigenen. Ze lijken de realiteit te ontwijken dat de toegevoegde waarde verdeeld wordt tussen geen twee maar vier bestemmingen: kapitaal in de vorm van dividenden, arbeid in de vorm van loon, continuïteit in de vorm van investeringen en de overheid in de vorm van belastingen.

In tegenstelling tot wat worden verwacht is de daling van het loonaandeel het gevolg van het feit dat de lonen erg hoog liggen, besluit het [VBO](#).

Deze studie komt uit op een opmerkelijk moment. Het KB met de (zero)loonnorm 2025-2026 is nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De Centrale Raad van het Bedrijfsleven bezig is met het jaarlijks rapport over de competitiviteit en tewerkstelling van de Belgische economie. Volgende maand komen vakbonden op straat tegen de besparingsmaatregelen.

OPENBARE DIENSTEN

De vakbonden bij de **VRT** voeren acties tegen de besparingsplannen van de directie. ([VRT](#))

EUROPA

FRANKRIJK

De pers had het vooral over het straatprotest van “**bloquons tout**” op 10 september met 600 acties, 200.000 betogers en 80.000 ordehandhavers in gans Frankrijk. Er waren stakingsbewegingen in de raffinaderijen van TotalEnergies, een kerncentrale en meerdere fabrieken van Renault en het openbaar vervoer. ([RTL](#)). Frankrijk was niet geblokkeerd, concludeert [Le Monde](#).

Commentaar

Gérard Noiriet, in Frankrijk gekende historicus van de sociale bewegingen, analyseert de grote woede op [Télérama](#).

De werknemers van de **energiebedrijven** (gas en elektriciteit), opgeroepen door CGT, begonnen op 2 september een staking voor een loonsverhoging en een verlaging van de BTW op de energiefactuur. De vakbonden telden de eerste dag van de actie één staker op 5 werknemers en 250 stakingsposten. Volgens EDF staakte slechts 10 procent van de werknemers. De vakbonden zijn van plan de staking aan te houden tot 18 september. ([Le Monde](#))

Commentaar

De syndicalisatiegraad bij EDF, het grootste energiebedrijf, bedraagt 33% ([CFE](#)) Dat betekent dat zelfs niet alle aangesloten leden beslist hebben om te staken, of men zich nu baseert op de cijfers van de vakbonden of van de werkgever. Dat kan wel anders uitdraaien op 18 september omdat alle vakbonden zich achter die aangekondigde staking scharen (zie Actua van vorige week)

DUITSLAND

Vakbond DGB en de Duitse Vereniging van Personeelsdienstverleners (GVP) hebben een cao gesloten voor de **uitzendsector** (560.000 werknemers). De cao bepaalt dat het woon-werkverkeer voortaan betaald wordt i.p.v. het verkeer tussen de vestiging van het agentschap en de werkplek. Overuren boven de drempel van 91 uur (in plaats van 105) worden vergoed of ingehaald. ([IGMetall](#) & [DGB](#))

Duitsland is in crisis. De economie stagneert. De werkloosheidsgraad piekt op 6,3 procent. In 2024, na twee moeilijke jaren met lage loonsverhogingen, noteerde men gemiddeld 3 procent reële loonsverhoging. De grote sectorale verschillen vallen op. ([Le Monde diplomatique](#))

VERENIGD KONINKRIJK

Het Parlement zal zich buigen over een wetsontwerp dat de arbeidsverhoudingen wijzigt. ([UKParliament](#)) Vakbonden lanceren een campagne voor een **Employment Right Bill 2** met tien punten om de arbeidsvoorwaarden en het collectief arbeidsrecht aan te passen. ([IER](#))

Zoals aangekondigd in ons vorig nummer lag de **Londense metro** dagenlang plat door een staking voor hogere lonen en betere arbeidsomstandigheden. ([BBC](#))

Geen **paardenraces** op 10 september in Groot-Brittannië. Jockeys, trainers en renbanen organiseerden hun eerste staking in protest tegen nieuwe belastingen op weddenschappen op afstand. ([Reuters](#))

EUROPESE ONDERNEMINGSRAAD

De directie van **Eiffage** en de leden van de EOR hebben een protocol onderhandeld voor de vernieuwing van de EOR. ([IRShare](#))

LUCHTVAART

Zoals we vorige week schreven ging het **grondpersoneel van KLM** twee uren in staking op woensdag 10 september uit protest tegen personeelsinkrimping.

ELDERS IN DE WERELD

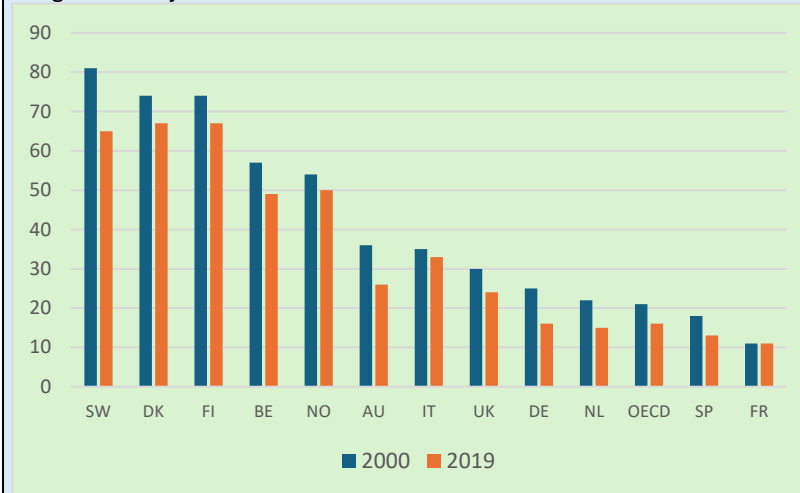
Het kledingmerk **ASOS** heeft op 19 augustus zijn wereldwijde raamovereenkomst aangepast die in 2017 ondertekend met IndustriAll Global Union. De nieuwe tekst voorziet in een bindend mechanisme voor de handhaving van de vrijheid van vereniging en het recht op collectieve onderhandelingen. ([IRShare](#))

Het cabinepersoneel van **Air Canada** verwierp met 99 procent een voorakkoord met een loonsverhoging van 12 procent. ([Globalnews](#))

De werknemers van **Boeing** die al sinds 4 augustus staken moeten zich uitspreken over een voorakkoord met een gemiddelde loonsverhoging van 24 procent over 5 jaar en een premie van \$4.000. ([CNN](#))

CIJFERS

De gemiddelde syndicalisatiegraad in België bedraagt 49 procent. D.w.z. van alle werkende werknemers zijn 49 op de 100 werkende werknemers aangesloten bij een van de drie vakbonden.

Figuur 11. Evolutie van de syndicalisatiegraad in enkele Europese landen en OESO-gemiddelde 2000-2019 (of meest recent cijfer). Bron: OESO²³.

²³ [https://data-explorer.oecd.org/vis?df\[ds\]=DisseminateFinalDMZ&df\[id\]=DSD_TUD_CBC%40DF_TUD&df\[ag\]=OECD.ELS.SAE&dq=..&pd=2000%2C&to\[TIME_PERIOD\]=false&vw=tb](https://data-explorer.oecd.org/vis?df[ds]=DisseminateFinalDMZ&df[id]=DSD_TUD_CBC%40DF_TUD&df[ag]=OECD.ELS.SAE&dq=..&pd=2000%2C&to[TIME_PERIOD]=false&vw=tb)

WEEKOVERZICHT 2025/32 VAN 30 AUGUSTUS TOT 4 SEPTEMBER 2025

Een cao omkadert de transitie van de fabriek van Holcim. Personeel van BX1 eist het vertrek van de bedrijfsleider. Stad Gent start nu pas overleg over het schrappen van 400 jobs. Franse vakbonden verdeeld over oproep van politici tot landelijke blokkade op 10 september en eensgezind over staking op 18 september. Nederland, land van korte stakingen.

BELGIË

ONDERNEMINGSOVERLEG

Holcim in Obourg en vakbonden hebben een akkoord gesloten om de transitie van de werknemers naar een nieuwe fabriek te omkaderen. Deze overeenkomst harmoniseert de bescherming van werknemers (o.m. werkzekerheid en training) met duurzame ontwikkeling (o.m. verhoging van de productie en CO² afvang). ([IndustriAll](#) en [syndicatsmagazine](#))

Het personeel van de Franstalige **televisiezender BX1** heeft dinsdag het werk hervat, na een tweede stakingsdag in drie maanden tijd. De eisen van de werknemers gaan o.m. over de definitieve verwijdering van directeur-generaal en een sterkere betrokkenheid van de personeelsvertegenwoordiging bij het beheer. ([BRUZZ](#)).

PUBLIEKE SECTOREN

Het **stadsbestuur van Gent** benadrukt dat de vakbonden structureel betrokken zullen worden bij de uitvoering van de besparingsmaatregelen waaronder het schrappen van 400 jobs. Schepen van Personeelsbeleid Burak Nalli zei dat het stadsbestuur het initiatief genomen heeft om in constructieve dialoog werk te maken van een sociale aanpak van de hervormingen. ([Nieuwsblad](#))

Commentaar

Het stadsbestuur nam naar eigen zeggen het initiatief om met de vakbonden te overleggen. Tussen de regels leest iedereen dat de beslissing genomen is. In de privésector is overleg een verplichting nog voor de werkgever een beslissing genomen heeft (cao nummer 9 en wet Renault i.g.v. collectief ontslag).

Wilde staking bij **TEC** stelplaats Bergen op 2 september. Na agressie op chauffeur weigeren collega's het werk aan te vatten. Het is het vierde geval van agressie dit jaar. ([RTBF](#))

Staking bij de spoeddienst van het **Paul Brien hospitaal in Brussel** om de arbeidsomstandigheden aan te klagen. De continuïteit van de dienstverlening wordt toch gewaarborgd ([BX1](#))

EUROPA

FRANKRIJK

Verzet tegen de sociale besparingsmaatregelen. De acht vakbonden reageren verdeeld over de oproep van politici om het land te blokkeren op 10 september (zie Actua van vorige week). CGT, FSU en Solidaires roepen op om te staken. FO roept op tot een staking van onbepaalde duur (*grève reconductible*). CFDT neemt afstand van de idee van burgerlijke ongehoorzaamheid en de politieke actie *Bloquons tout*. ([Le Monde](#)). Er is wel een eenheidsfront voor een algemene mobilisatie met stakingen en betogingen op 18 september. ([Le Monde](#))

De werknemers van de **Ing-terminal in Duinkerke** leggen gedurende drie dagen het werk neer als drukingsmiddel voor een hoger loon. ([De Tijd](#)) Door een staking voor betere pensioenen en lonen bij nutsbedrijf **EDF** daalde de totale elektriciteitsproductie met 4,2 procent. ([Reuters](#))

Een cao voorziet in de mogelijkheid voor de werknemers van **Soitec** om 4 procent loon te ruilen voor 2 weken vakantie. ([Dialogue Social](#))

NEDERLAND

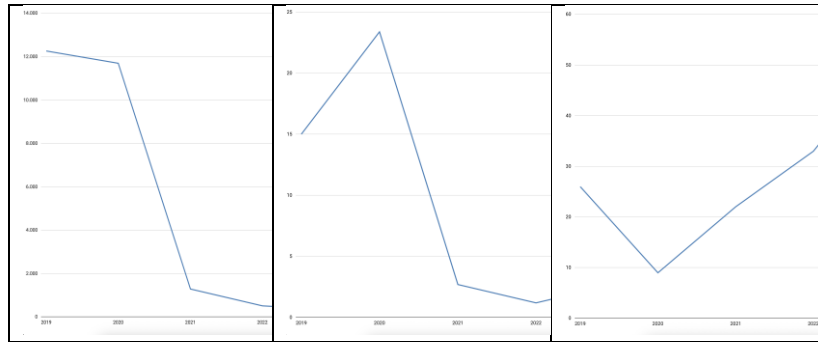
Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) deed breed **onderzoek naar cao-afspraken in 2025**. Het gaat hierbij om 147 bedrijfstakcao's met 7.500 of meer werknemers en ondernemingscao's met 1.600 of meer werknemers, samen goed voor 87 procent van alle werknemers. De gemiddelde cao-loonstijging in 2025 bedraagt 4,6 procent tegenover 6,8 procent in 2024. Interessante onderwerpen zijn overwerktarieven voor deeltijders, loonbetaling bij ziekte, kunstmatige intelligentie, stagevergoedingen, studieschuld aflossen, klimaat, voordelen voor vakbonden. ([Salaris van morgen](#)).

De vakbonden schorsen de loononderhandelingen voor de werknemers van **Jeugd zorg**. Ze vinden het voorstel van de werkgevers, 5,5 procent over twee jaar, niet eens voldoende om de koopkracht te behouden. ([FNV](#))

Een cao voorziet in een loonsverhoging voor de **politied medewerkers** van 8,5 procent in twee jaar tijd. ([Salarisvanmorgen](#))

Men raamt op 30 procent het aandeel van de ondernemingen die wettelijk verplicht zijn geen **ondernemingsraad** heeft. ([BRN](#) en [SEO](#))

Nederland is een land geworden van meer frequente maar beperkte en korte stakingen. ([Dossier Mastenbroek](#))

Figuur 12. Gemiddeld aantal werknemers (links) en aantal dagen (midden) per staking en aantal stakingen (rechts) (2019-2024). Bron CBS.

VERENIGD KONINKRIJK

Werknemers van de **Londense metro** zullen volgende week staken voor hogere lonen. ([BBC](#))

Sinds maart voeren de werknemers van de stedelijke **ophaaldienst van Birmingham** een staking met tussenpozen²⁴ en zijn van plan hun acties verder te zetten tot maart 2026. Zij staken voor hogere lonen en aangepaste arbeidsorganisatie. ([BBC](#))

LUCHTVAART

De **nationale acties in Frankrijk** zullen het luchtverkeer boven Frankrijk grondig verstoren. ([TF1](#))

De onderhandelingen over de bedrijfspensioenen van de piloten van **Lufthansa** zijn blijkbaar afgesprongen. Een staking hangt in de lucht. ([Marketscreener](#))

Vakbonden CNV en FNV zijn boos op **KLM** omdat die een cao gesloten heeft met kleinere vakbonden. Daarom gaan ze woensdag 10 september staken van 8 uur tot 10 uur. Woensdag 17 september willen ze een vier-urenstaking organiseren. ([NOS](#)).

ELDERS IN DE WERELD

Wat voor ons het feest van de arbeid op 1 mei is, is in de VS en Canada **Labor Day** een feestdag op de eerste maandag in september. Dit jaar was dat 1 september. De eerste vieringen zijn terug te voeren op een parade op 5 september 1882 in New York gehouden door de *Knights of*

²⁴ Ook wel paternosterstaking genoemd. De werknemers staken afwisselend wel en niet in plaats van continu het werk neerleggen. In het Engels *on-and-off industrial action*, in het Frans *grèves intermittentes*.

Labor vakbond. Sinds 1887 is het een jaarlijks terugkerende feestdag.
([Wikipedia](#))

Korte werkonderbrekingen van enkele uren gedurende drie dagen in de **Hyundai Motor in Zuid Korea** om kracht te zetten achter de eisen voor arbeidsduurvermindering en hogere lonen. ([Reuters](#))

De staking bij **Boeing Defense** blijft aan (zie Actua 2025/31). De directie zei woensdag dat het "kleine aanpassingen" zou overwegen aan zijn laatste bod. ([Reuters](#) en [WSWS](#)) De directie werft nieuwe werknemers aan ter vervanging van de stakers. ([CNBC](#))

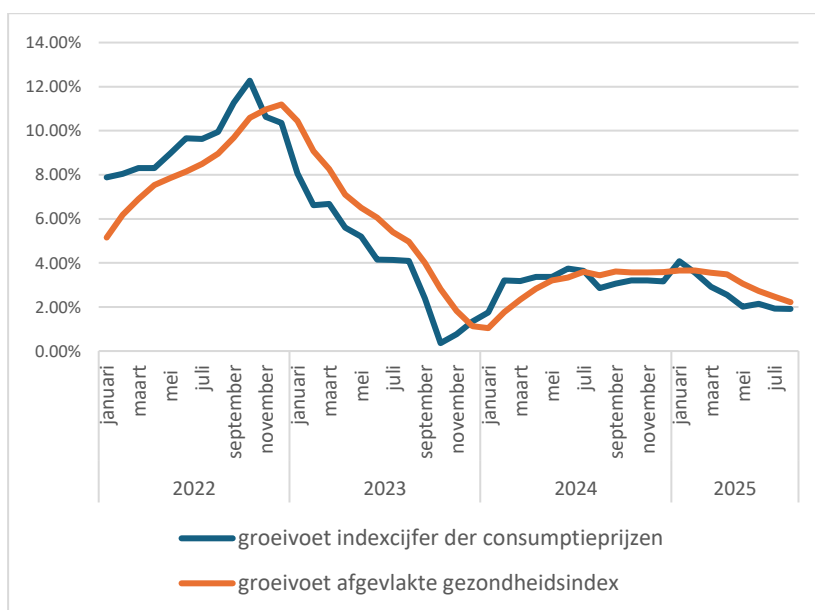
Ook de staking bij **GE Aerospace** blijft aanslepen. De partijen beschuldigen elkaar de onderhandelingen te ondermijnen door de toestand verkeerd voor te stellen in de externe communicatie. ([WCPO](#))

WEEKOVERZICHT 2025/31 VAN 23 TOT 29 AUGUSTUS 2025

Het sociaal overleg vol met hindernissen in de sector van de dienstencheques en bij de NMBS. Een politieke staking in Frankrijk. Wat Belgische werkgevers kunnen leren van stakingen in USA.

INFLATIE

EVOLUTIE	Juli '25		Aug '25
Inflatie	1,92%	↓	1,91%
Gezondheidsindex	2,08%	↓	2,03%
Afgevlakte gezondheidsindex	2,46%	↓	2,21%

BELGIË

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

In de wandelgangen wordt gefluisterd dat het koninklijk besluit over de loonnorm in de tweede week van september in het Belgisch Staatsblad zal verschijnen.

SECTORAAL OVERLEG

Het blijft rommelen in de sector van de **dienstencheques**. Een nieuwe cao voorziet in een loonsverhoging van het uurloon met 0,77 euro vanaf 1 juli. De cao volgt op de verhoging van de loonsubsidies met één euro per gepresteerd uur door het Vlaams en Waals gewest. Omdat Brussel de subsidies (nog) niet verhoogt is de loonsverhoging van toepassing (voorlopig) enkel op prestaties gedekt door cheques uitgegeven door de Vlaamse en Waalse overheid.

De onderhandelingen over de definitieve tekst sleepten aan. Dit hield een werkgever niet tegen om nog voor de ondertekening van de cao de lonen van zijn werknemers te verhogen en om daarmee in de pers te komen. ([Nieuwsblad](#)) Nu protesteren acht Brusselse werkgevers tegen de cao en beweren dat de cao (1) leidt tot discriminatie en concurrentievervalsing en (2) indruist tegen de zero-loonnorm 2025-2026. ([Nieuwsblad](#))

Commentaar

Het verzet van de Brusselse werkgever van de sector van de dienstencheques roept vragen op die interessant zijn voor andere werkgevers.

De eerste vraag is of regionale loonverschillen een discriminatie inhouden. Het antwoord is hoogst waarschijnlijk negatief omdat het verschil niet indruist tegen een van de wettelijk opgesomde onwettige verschilgronden. Een positief antwoord zou ook een probleem zijn voor het regionaal overleg dat in andere (gesubsidieerde) paritaire (sub)comités bestaat.

De tweede vraag is of men al kan spreken van een overtreding van de loonnorm 2025-2026 nu die nog altijd niet gepubliceerd is.

OPENBARE DIENSTEN

De vakbonden hebben een stakingsaanzegging ingediend tegen het personeelstekort en de slechte werking van de postbedeling in de gemeenten die onder het **postsorteercentrum Halle** vallen. ([Nieuwsblad](#))

De twee corporatistische **spoorbonden ASTB en OVS** hebben een stakingsaanzegging ingediend voor een staking bij het **spoor** van zondag 7 september om 22 uur tot en met zaterdag 13 september om 22 uur. Zij willen druk zetten achter de lopende onderhandelingen over loopbaan en lonen. ([DS](#)) HR-Rail weigerde de stakingsaanzegging. ([L-Post](#))

Commentaar

Deze actie is een aanfluiting van een zorgvuldige afweging tussen het stakingsrecht en het maatschappelijk belang van mobiliteit. De staking van zeven dagen van enkele honderden belanghebbenden tijdens de onderhandelingen is disproportioneel in vergelijking met de schade gedurende een ganse week voor de 900.000 treinreizigers op een gewone werkdag ([NMBS](#)). ASTB en OVS kunnen niet beschouwd worden als legitieme vakbonden.

In andere landen zou een rechter dergelijke staking op zich kunnen beoordelen en verbieden wegens buitensporigheid, bv. Nederland en Griekenland. In België is dat (nog) niet het geval. De NMBS kan wel zonder tussenkomst van een rechter de procedure in gang zetten die toelaat een alternatieve dienstverlening te organiseren.

HR Rail, de werkgever van de spoorweglui, deelde mee de stakingsaanzegging te weigeren zonder de redenen op te geven. De gevolgen van een formele weigering zijn voor niet-ingewijden niet duidelijk. (Voor de stakingsprocedure bij de NMBS zie [wet 23 juli 1926](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Het sociaal overleg over de werkdruk in de winkels van **Lidl** is succesvol verlopen. Vakbonden stappen af van collectieve acties. ([AGF](#))

EUROPA

NEDERLAND

Een [cao van maart](#) II. is algemeen verbindend verklaard en geldt nu voor alle 500.000 werknemers van de **Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg** met afspraken over salaris (+ 7,5 procent in anderhalf jaar), pensioen, vergoedingen, veilige werkomgeving, toeslagen en verlof. ([FBZ](#))

FRANKRIJK

Luc Mélenchon, hoofd van oppositiepartij La France insoumise, roept de vakbonden op om op 10 september een **nationale staking** te organiseren tegen de besparingsplannen van premier Bayrou. Hij zoekt steun om de zittende regering te doen vallen. ([Le Monde](#))

Commentaar

In het wereldwijd erkend systeem van de vakbondsvrijheid kunnen werknemers staken tegen politieke maatregelen die de socio-economische belangen van werknemers bedreigen. Het stakingsrecht dekt echter niet de zuiver politieke stakingen, bv. met het doel een regering te doen vallen. Die regel wordt al eens met de voeten getreden. In België was dat het geval van de algemene staking van 5 weken in december 1960. Toen nam vakbondsleider Renard de leiding van het verzet tegen de Eenheidswet van de regering-Eyskens.

Met zijn oproep strikt Mélenchon de vakbonden in een politiek spel en versterkt hij de politisering van de Franse syndicale tegenmacht.

VERENIGD KONINKRIJK

Britse spoorwegbeambten voeren actie op 25 augustus voor een “technologievergoeding. Het geschil is ontstaan omdat de reizigers meer en meer e-tickets gebruiken. Daardoor vermindert het gebruik van papieren tickets waarop de controleurs ongeveer vijf procent commissie verdienen. Zij eisen een compensatie voor de gederfde inkomsten. ([Railtech](#))

LUCHTVAART

De rechter verbood een staking van de **Griekse luchtverkeersleiders**. De Griekse vereniging van luchtverkeersleiders had aangekondigd zich aan te sluiten bij de landelijke 24-uursstaking op 28 augustus. Zij waren van plan om van 09.30 tot 13.30 uur het werk neer te leggen. ([ekathimerini](#))

De **Franse luchtverkeersleiders** dienden een stakingsaanzegging aan voor 18 september voor het behoud van hun koopkracht. ([Le Monde](#))

ELDERS IN DE WERELD

In **Zuid Korea** slaagden de vakbonden in een aanpassing van de wet op de Trade Unions and Labour Relations. De definitie van werkgever werd verruimd. Sociale conflicten zijn nu toegelaten voor andere thema's dan loon en arbeidsduur. De aansprakelijkheid voor schade in geval van staking wordt beperkt. ([ITUC](#))

Twee stakingen in de Amerikaanse luchtvaartindustrie. De staking van 3.200 werknemers van **Boeing Defense in St. Louis** voor loonsverhoging duurt al meer dan drie weken. De stakers gaan niet akkoord met een voorstel van de werkgever om de lonen te verhogen met 20 procent naast andere nieuwe voordelen. De directie slaagt erin de productie verder te zetten met werkwilligen. Zij heeft de gesprekken met de vakbond IAM stil gelegd tot na Labor Day (1 september) zonder een nieuwe datum vast te prikken. ([Reuters](#)) Meer dan 600 werknemers bij **GE Aerospace's** gingen donderdag 28 augustus in staking na het afspringen van loononderhandelingen. ([Reuters](#))

Commentaar.

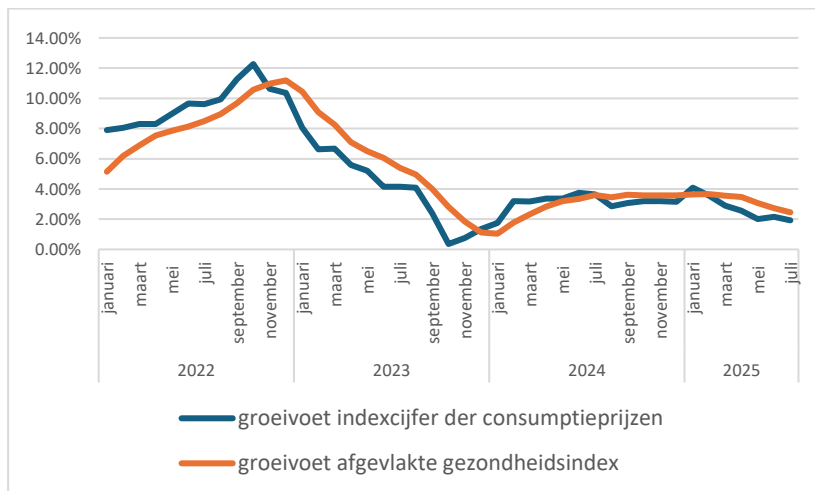
Zowel Boeing Defense ([Boeing](#)) als GE Aerospace ([GEAerospace](#)) communiceren op hun eigen website en met vrij veel details over het open conflict met hun werknemers. Voorbeelden voor Belgische werkgevers?

WEEKOVERZICHT 2025/30 VAN 23 JULI TOT 22 AUGUSTUS 2025

Een vakbond die werkgevers bedreigt als zij de wet willen toepassen. Het sociaal klimaat in de gevangenissen blijft een probleem. Duitsland verplicht collectief loonoverleg aan ondernemingen die overheidsopdrachten uitvoeren. Einde uitputtingsslag tussen Tesla en Zweedse vakbonden in het verschiet. Het is nooit overal sociale vrede in de Europese luchtvaart. De staking bij Boeing gaat de derde week in.

INFLATIE

EVOLUTIE	Juni '25		Juli '25
Inflatie	2,15%	↓	1,92%
Gezondheidsindex	2,37%	↓	2,08%
Afgevlakte gezondheidsindex	2,72%	↓	2,46%

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

De Nationale Arbeidsraad keurde op 17 juli een eenparig advies goed over **kinderarbeid en kidinfluencers**. ([Advies nr.2456](#))

Hardnekkige verwarring inzake **nachtarbeid**. Denktank [Minerva](#), niet gehinderd door kennis van het arbeidsrecht, beweert dat door de nieuwe definitie van de nacht nachtwerkers hun nachtpremie zullen verliezen voor de prestaties tussen 20 en 24 uur en tussen 05 en 06 uur. Het zou gaan om

172.00 nachtwerkers en 140.000 avondwerkers die in de late ploeg (tot 22 uur) werken. Minister van werk weerlegt de studie en verduidelijkt dat de maatregel beperkt is tot sectoren e-commerce en logistiek en niet geldt voor werknemers die nu al 's nachts werken. (Belga 21/08). Wij kunnen ons niet voorstellen dat de wetgever de vrijheid van cao-onderhandelingen over nachtpremies aan banden legt (zie commentaar in nummer 2025/29). Het wetsontwerp ligt voor advies bij de Raad van State, de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad van het Bedrijfsleven. Hopelijk zullen die instanties elkaar niet tegenspreken.

SECTORAAL OVERLEG

De Waalse bediendencentrale van ACV, CNE, stuurde op 4 augustus een stakingsaanzegging op naar Comeos, de werkgeversfederatie van de **distributie**. De vakbond protesteert op die manier tegen drie regeringsmaatregelen:

1. de openingsuren van winkels tot 21 uur,
2. de afschaffing van de verplichte wekelijkse sluitingsdag (met als gevolg dat meer winkels op zondag zullen open zijn),
3. de mogelijkheid om tot 12 uur per dag en 50 uren per week te werken o.b.v. een individueel akkoord tussen werkgever en werknemer.

Commentaar

Wat is nu de inzet van de stakingsaanzegging? De drie maatregelen die de CNE aanhaalt komen neer op een versoepeling van het wettelijk kader. Dit neemt niet weg dat op ondernemingsniveau de werkgever en vakbonden nog akkoord moeten gaan over concrete uurroosters. In grotere ondernemingen zal daarover onderhandeld moeten worden in de ondernemingsraad. De vakbonden hebben dus de juridische sleutel in handen om meer flexibiliteit toe te laten. Staken is niet nodig om de toepassing te blokkeren.

Deze stakingsaanzegging op zich, zonder overleg met de Vlaamse ACV Puls noch met BBTK-SETCa, zonder concrete data voor acties, zonder voorafgaand overleg in de paritaire comités, is onverenigbaar met de gebruiken op sectoraal niveau.

De sectorale stakingsaanzegging zegt voorbarig individuele werkgevers de wacht aan die gebruik willen maken van de versoepelingen. Versoepelingen die nog niet van kracht zijn. De aanzegging is ook een waarschuwingsschot voor de werkgevers die de nieuwe wet willen toepassen en in overleg willen gaan met lokale vakbonden om de maatregelen in te voeren, zelfs als daar een draagvlak voor zou zijn.

Deze dreiging is een flagrante inbreuk op artikel 4 van cao nummer 5 waarin werkgevers- en werknemersorganisaties zich ertoe verbonden hebben om de sociale wetgeving te doen naleven.

OPENBARE DIENSTEN

De cipers in de **gevangenis van Gent** hebben op 18 en 19 augustus gestaakt omdat de directie de afspraken niet nakomt om het personeelstekort op te lossen. ([VRT](#)) Als het overleg dat vrijdag 22 augustus plaats vindt niet tot een akkoord leidt, sluiten de vakbonden een nieuwe stakingsaanzegging niet uit. ([HLN](#); [RTBF](#)) De cipers van de **gevangenis van Haren** staakten op donderdag 20 augustus omdat de arbeidsomstandigheden onhoudbaar zijn. ([De Tijd](#))

Vakbonden dreigen met een staking als minister Clarinval een bedrijf in Wallonië wil bezoeken. De werkgever heeft onder druk de uitnodiging afgezegd. ([Sudinfo](#))

Commentaar

Het is duidelijk dat de vakbonden de procedure voor het verzoeningsbureau niet hebben gevolgd.

Het is niet duidelijk of dergelijke staking wettelijk zou zijn indien de werkgever niet gezwicht was. Zo'n staking ruikt naar een zuivere politieke staking en druist in tegen de grondwettelijke vrijheid van verkeer en politieke rechten van iedereen, ook van de werkgever.

Wegens te hoge werkdruk hebben de arbeiders van **AB InBev in Hoegaarden** op woensdag 13 augustus het werk neergelegd, gesteund door de vakbonden maar zonder aanzegging. Maandag 19 augustus ging iedereen weer aan het werk zonder dat de aangeklaagde problemen van de baan zijn. ([HLN](#))

ABVV

De opvolging van de huidige **voorzitter van ABVV**, Thierry Bodson, is het gespreksonderwerp in de wandelgangen van vakbonden en werkgeversfederaties. Thierry Bodson heeft een mandaat tot juni 2026 maar heeft meegedeeld eind 2025 te willen stoppen om persoonlijke redenen. Wordt de nieuwe voorzitter een Vlaming of een Waal, een vrouw of een man? Bert Engelaar (45) lijkt in pole position te staan ([De Tijd](#)) en Selena Carbonero Fernandez (46) werpt zich op als tegenkandidaat ([Le Soir](#)).

EUROPA

FRANKRIJK

Van maandag 18 augustus tot en met zaterdag 18 oktober 2025 geldt een stakingsaanzegging voor het nationaal **onderwijspersoneel**. De redenen voor deze staking betreffen het verzet tegen de gevolgen van de bezuinigingsbegrotingen. ([FO](#))

Zaterdag 16 augustus was 90 procent van de **apotheken** gesloten. De staking brak los omdat de regering de *ristorno's* op generieke geneesmiddelen beperkt. ([Radiofrance](#))

DUITSLAND

Het **algemene wettelijke minimumloon**, vandaag 12,82 euro, moet per 1 januari 2026 13,90 euro en vanaf januari 2027 14,60 euro bedragen. Dat heeft de minimumlooncommissie unaniem besloten. ([Mindestlohn Kommission](#))

De Duitse regering wil de collectieve loonvorming of **tarifautonomie** versterken en voorziet erin dat ondernemingen die geen cao kennen uitgesloten zijn van openbare aanbestedingen vanaf 50.000 euro. Dit maakt deel uit van een beleid om de daling van het aantal werknemers dat onder een cao valt tegen te gaan. ([FD](#) en commentaar van [Esther Koot-van der Putte](#), Nederlandse expert in cao-recht).

De nieuwe cao voor 60.000 werknemers in de **elektrotechnische branche in Baden-Württemberg** voorziet in twee loonsverhogingen. Per 1 Augustus 2025 met 3,0 procent en per 1 Maart 2026 met nog eens 2,3 procent. De cao loopt tot april 2027. ([IG Metal](#))

Een cao voor de sector van de **Textiel Services** met looptijd van 21 maanden bepaalt dat de lonen stijgen met 2,1 procent vanaf september 2025 en met 2,5 procent vanaf 1 september 2026. ([IG Metal](#))

De onderhandelingen in de **uitzendsector** zullen starten met een eis van 7,5 procent loonsverhogingen in twaalf maanden. ([IG Metal](#))

NEDERLAND

Een nieuwe algemeen verbindend verklaarde cao voor de werknemers van de **zwembaden** bepaalt dat de lonen in 2025 en in 2026 telkens met 3,5 procent verhogen boven op een inflatiecorrectie. ([Loonwijzer](#))

Na de zware staking bij de **Nederlandse Spoorwegen** in juni werd voorakkoord gesloten. De lonen worden per 1 maart 2025 verhoogd met 4 % en met 3,5 % per 1 maart 2026 (voor de hogere lonen is de verhoging beperkt tot 3 %). Daarnaast zijn afspraken gemaakt over het werken in de nacht op latere leeftijd: vanaf 63 jaar mogen mensen aangeven niet meer in de nacht te willen werken, leeftijd die daalt in stappen tot 61 in 2029.

Ook is een nieuwe regeling voor zwaarwerk afgesproken: werknemers die minstens 30 jaar zwaar werk hebben verricht kunnen onder voorwaarden 3 jaar eerder stoppen. Voor FNV wordt dit zwaarwerksysteem, gebaseerd op een puntensysteem, gezien als een voorbeeld voor andere sectoren ([NOS](#)).

VERENIGD KONINKRIJK

Jonge **artsen** startten op vrijdag 25 juli een vijfdaagse **staking** uit onvrede over het uitblijven van een loonsverhoging. ([De Tijd](#))

ZWEDEN

Doorbraak in het conflict tussen **Tesla** en de vakbonden dat al meer dan 600 dagen duurt. De vakbond meldde dat ze alternatieven aanvaardt voor een cao, zoals individuele standaard contracten en het transfereren van de activiteiten naar ondernemingen met collectieve overeenkomsten ([TESLARATI](#))

LUCHTVAART

Het grondpersoneel van Azul Handling, dat werkt voor **Ryanair op de grote Spaanse luchthavens** (3.000 werknemers) staakte op 15, 16 en 17 augustus en is van plan opnieuw te staken op 23, 24, 30 en 31 augustus. De vakbonden laken de arbeidsomstandigheden. ([Independent](#)) De vakbond beschuldigt het bedrijf van een bewuste 'boicot' van de actie. ([Spanje vandaag](#))

Bagagescreeners in dienst van ICTS op de **luchthaven van Gatwick Airport** zouden van 22 tot 26 augustus staken vanwege een loongeschil, maar de actie is opgeschort na een verbeterd beloningsaanbod van ICTS. Unite zei dat het nu zijn leden zou stemmen over het nieuwe aanbod. Indien afgewezen, zou een tweede ronde van stakingen gepland voor 29 augustus tot 2 september doorgaan. ([BBC](#))

Een akkoord over betere loonvoorwaarden maakte een einde aan de reeks stakingen van het **grondpersoneel van de Portugese luchthavens**. ([Portugal News](#))

AVV, de vakbond van de **cargopiloten van KLM**, kondigt stakingen uit vrees voor personeelsinkrimping. ([Luchtvaartnieuws](#))

ELDERS IN DE WERELD

Het **Amerikaanse ministerie van Landbouw** (USDA) heeft stappen ondernomen om de collectieve arbeidsovereenkomsten voor duizenden werknemers van zijn agentschappen te beëindigen. ([Reuters](#))

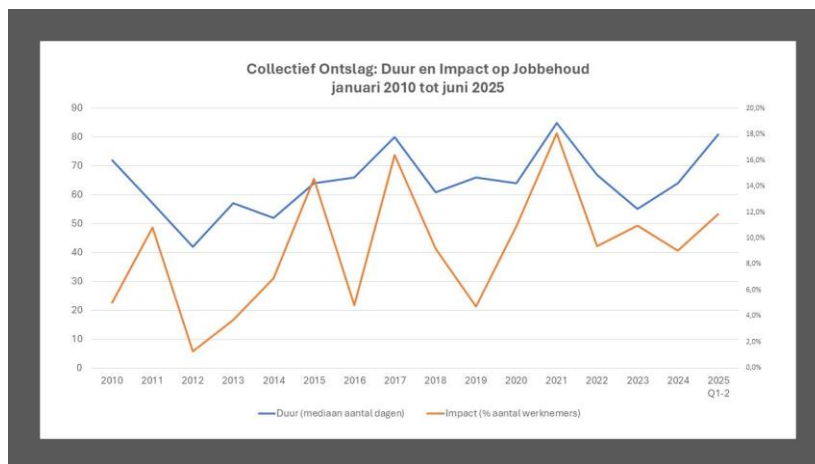
Als reactie op een volgens hen ontoereikende loonsverhoging aangeboden door de directie van **Boeing** in St. Louis legden 3.200 werknemers op 4 augustus het werk neer en hebben tot op moment van de redactie van dit

weekbericht het werk nog niet hervat. De werknemers verwierpen het voorstel van de directie om de lonen te verhogen met 40 procent. De staking verdeelt niet alleen directie en werknemers maar is ook gericht tegen de 'bureaucraten' van vakbond International Association of Machinists. ([Boeing](#), [Labor tribune](#) en [WSWS](#))

De bewogen staking bij **Air Canada**. Die begon op 16 augustus om druk te zetten op loononderhandelingen. De luchtvaartmaatschappij reageerde met een lock out. De [Canada Industrial Relations Board](#) kwam tussen als arbiter en besliste dat de staking onwettelijk is en sommeerde de twee partijen om het werk terug aan te vatten. Vakbond Canadian Union of Public Employee betwistte de beslissing omdat die ongrondwettelijk zou zijn. De staking ging door en de luchtvaartmaatschappij moest vluchten schrappen. Er werd verder onderhandeld. Dinsdag 19 augustus kwam een voorakkoord uit de bus met de regeling dat werk van het cabinepersoneel op de grond van betaald zal worden. (Tot nu golden alleen de uren na het sluiten van de vliegtuigdeuren als arbeidstijd.) ([Reuter](#) en [Courrier international](#))

CIJFERS EN FEITEN

Uit 15 jaar cijfers blijkt dat er geen duidelijk verband is tussen de duurtijd van het overleg over een collectief ontslag (**wet Renault**) en het aantal effectief ontslagen werknemers dat kan worden vermeden, aldus Yves Stox op LinkedIn.

Commentaar.

Even interessant als het verband tussen de duur van de informatie- en consultatieperiode en het aantal ontslagen is het verband tussen de duur van de procedure en de hoogte van het sociaal plan. Een onderzoek waard.

EEN BLIK VOORUIT

Op **Belgisch niveau** zal de Regering vorm geven aan de politieke beslissingen die de arbeidsmarkt hervormen. De vakbonden zullen op 14 oktober in Brussel betogen. Specialisten kijken uit naar de concrete modaliteiten inzake nachtarbeid, maaltijdcheques, proefperiode, ... (Zie vorige weekberichten) Het sectoraal overleg voor de jaren 2025-2026 zal waarschijnlijk pas in november uit de startblokken komen.

Op 20 september wordt de lijst van kandidaten voor de opvolging van Thierry Bodson, voorzitter ABVV, afgesloten.

In **Frankrijk** dreigt een krachtmeting tussen regering en vakbonden die een nationale staking hebben aangekondigd en een aanzegging betekend hebben voor een staking in de openbare sectoren.

Op **Europees niveau** zal het Europees Hof van Justitie (Luxemburg) zich in september uitspreken over het [beroep ingesteld door Denemarken](#) en Zweden om de [richtlijn 2022/2041](#) te laten nietig verklaren. Dat is de richtlijn over de toereikende minimumlonen en het bevorderen van collectieve loonakkoorden.

Op **wereldniveau** zal het Internationaal Gerechtshof (Den Haag) waarschijnlijk tegen het einde van het jaar advies geven over de vraag of het stakingsrecht beschermd wordt door het internationaal [Verdrag nr.87](#) inzake de vakbondsvrijheid. ([BIICL](#))

CITATEN

*Door het zomerakkoord veranderen
machtsverhoudingen zonder veel lawaai. (Alain
Mouton in [Trends](#))*

*De tegenmacht die het economisch beleid kan
blokkeren veronderstelt aansprakelijkheid en
betekent dus een heronderhandeling van het sociaal
contract (wet 1948, cao nummer 5 en 9). (Manou
Doutrepoint op [LinkedIn](#) als reactie op artikel van
Miranda Ulens)*

BELGIË

ZOMERAKKOORD ARIZONA

De Regering heeft een akkoord bereikt over meerdere hervormingen van de arbeidsmarkt met impact op het sociaal overleg.

Commentaar heet van de naald

Het eerste wat specialisten opvalt is dat tot nu toe geen tekst voor handen is die door de Regering de wereld ingestuurd is. We moeten het doen met persartikels die veel aandacht schenken aan framing door politici, werkgevers en vakbonden. Er hangt mist over de technische modaliteiten. Commentatoren spreken elkaar tegen. Onder dit voorbehoud wagen wij ons aan een commentaar over onderwerpen die nauw verband houden met het sociaal overleg zonder volledig te willen zijn. Misschien zullen we later moeten terug komen op wat we hier schrijven.

*De **nachtarbeid** blijft in principe verboden tussen 20u00 en 06u00. Sinds jaar en dag gelden talrijke historische uitzonderingen.²⁵*

Een nieuwe uitzondering wordt gemaakt voor nieuwe aanwervingen in de e-commerce en logistiek. In die sectoren is het principiële verbod beperkt van middernacht tot 05u00.

In het licht van (1) artikel 36 22° van de arbeidswet die reeds nachtarbeid toelaat 'voor het voeren van alle logistieke en ondersteunende diensten verbonden aan de elektronische handel en (2) van artikel 37 1° van dezelfde wet die nachtarbeid toelaat voor het uitvoeren van arbeid in opeenvolgende ploegen lijkt de nieuwe uitzondering niet zo baanbrekend. Het kan maar enige betekenis hebben als er nieuwe uurroosters ingevoerd moeten worden in het arbeidsreglement. Dat is een onderhandelingsmaterie voor de ondernemingsraad. Alle verwijzingen naar behoud van loon ondanks de versoepeling zijn niet ter zake omdat niet de wet maar cao's, o.a. cao nummer 46, de nachtpremies regelen. (Zie weekoverzicht 2025/26)

De Regering zou ook van plan zijn om het wettelijk verbod op nachtarbeid 'gewoon' (?) af te schaffen. Toch zal de wetgever rekening moeten houden met internationale het ILO-Verdrag nr.

²⁵ De gepubliceerde statistieken over nachtarbeid scheppen verwarring. Volgens [Stabel](#) werkten in 2022 10 procent van de werknemers soms of gewoonlijk 's nachts. [Statistiek Vlaanderen](#) houdt het bij 3,2 procent in 2024.

171 dat nachtrust in principe vast legt, zijnde 7 uren inclusief het tijdvak van middernacht tot 5 uur.

Men kon ook opvangen dat de procedures voor de invoering van nachtarbeid worden eveneens gewijzigd wat in tegenspraak is met de afschaffing van nachtarbeid..

De huidige verplichting om alle **uurroosters in een arbeidsreglement** op te nemen zou versoepeld worden.

Het pakket **vrijwillige overuren** wordt uitgebreid van 180 naar 360 uren waarvan 240 uren vrij van overurentoeslag, sociale zekerheidsbijdragen en personenbelasting. In de horeca ligt het plafond op 450 uren waarvan 360 uren belastingvrij zijn. Voor deze vrijwillige overuren is een schriftelijk en voorafgaand individueel akkoord nodig dat voor één jaar geldt en stilzwijgend verlengd wordt. In feite is dat een verdere beperking van de macht van de vakbondsafvaardiging om zich te verzetten tegen overuren.

De **minimale wekelijkse arbeidsduur** van een derde van een voltijdse job zal worden afgeschaft als er een verbod komt op oproepcontracten. Commentatoren vergeten te vermelden (1) dat er reeds talrijke uitzonderingen bestaan op het principe, (2) dat het arbeidsreglement geen uurroosters mogen inhouden die korter zijn dan 3 uren per dag en (3) dat alle uurregelingen in het arbeidsreglement moeten staan. In bedrijven met syndicale aanwezigheid zal een aanpassing van het arbeidsreglement zeker leiden tot een onderhandeling en mogelijks tot een verzet.

De Regering wil een nieuwe regeling voor de **annualisering van de arbeidstijd** die om naar verluid toe te laten om in bepaalde periodes meer en in andere periodes minder te werken. Nota bene, vandaag is de annualisering van de arbeidstijd reeds mogelijk onder bepaalde inhoudelijke en vormelijke voorwaarden.²⁶.

Besluit. De wetgever zal nog heel wat bestaande wetten en praktische bezwaren moeten wikken en wegen.

²⁶ Artikel 20bis arbeidswet.

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

De Nationale Arbeidsraad (NAR) heeft op 15 juli een advies uitgebracht met de aanpassing van de lijst van producten die aangekocht kunnen worden met **ecocheques**. ([Advies 2.452](#))

Commentaar

De NAR bekijkt regelmatig de lijst van producten en diensten die betaald kunnen worden met ecocheques. Ook dit jaar vond de oefening plaats, paradoxaal genoeg met kennis dat de Regering van plan is om de ecocheques af te schaffen.

In een ander advies vraagt de Raad de regering om de nodige maatregelen te nemen met het oog op de verlenging van de volgende maatregelen voor de periode 2025-2026: (1) de bijdrage van 0,10% voor **risicogroepen**, (2) de **innovatiepremie**, (3) de vrijstelling van **startbaanverplichting** en (4) de tussenkomst van de overheid in de **vergoeding voor woon-werkverkeer**. ([Advies 2.454](#))

In een derde advies formuleert de NAR een ingrijpende hervorming van het **einde van de loopbaan**. Het beoogt een duidelijk, coherent en stabiel kader te bieden dat rekening houdt met de gebeurtenissen in de loopbaan van werknemers. Het bevordert de verlenging van het beroepsleven. Na goedkeuring van de nodige uitvoeringsbesluiten door de federale regering zullen de sociale partners de relevante NAR-cao's aanpassen. ([Advies 2.455](#)).

Een vierde advies gaat over het **geboorteverlof** voor weekeindwerkers. ([Advies 2.453](#))

OPENBARE DIENSTEN

Cipiers van de **gevangenis van Wortel** legden donderdag 17 juli het werk neer gedurende 24 uur om veiligheidsproblemen aan te klagen. ([VRT](#)) Hun collega's van de **gevangenis van Hasselt** hebben het werk neergelegd nadat een cipier buiten zijn diensturen beschoten werd. ([VRT](#))

NACHTARBEID

Een twintigtal militanten van de christelijke vakbond ACV Voeding en Diensten heeft om 5 uur in de ochtend van 15 juli actiegevoerd aan het huis van minister van Werk David Clarinval (MR). Ze protesteerden er tegen de aangekondigde hervorming van de regels rond nachtwerk omdat ze vrezen dat ze 300 à 600 euro per maand zouden verliezen. ([VRT](#))

Commentaar

De actie rust op een misverstand. Wat er verandert is dat vanaf de wetswijziging uurroosters toegelaten zijn vanaf 5 uur 's morgens tot middernacht i.p.v. 6 uur 's morgens tot 8 uur 's avonds. De nachtpremies, meestal van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens,

blijven onveranderd want de verandering van de wet heeft geen invloed op de cao's die de premies regelen.

De stunt is ongepast. De actievoerders overschrijden de grenzen van het fatsoen die gebiedt het privéleven te respecteren, ook van politici.

EUROPA

EUROPEES SECTORAAL OVERLEG

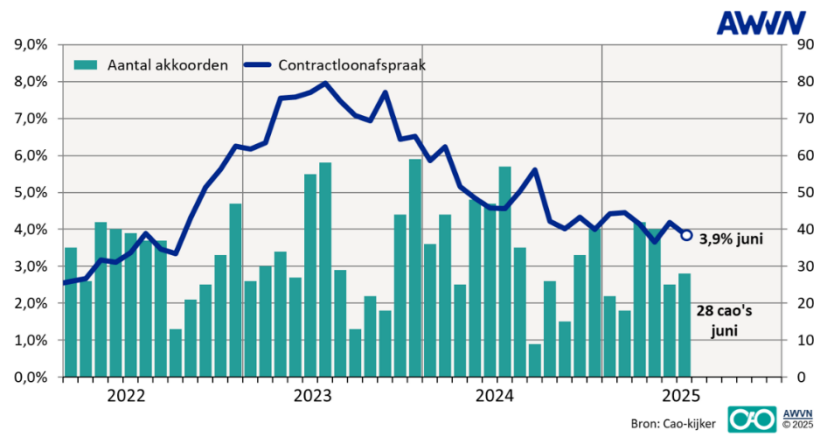
Socioprofit. Op 26 juni 2025 hebben de Europese federatie van sociale werkgevers (Social Employers) en de Europese vakbondsfederatie voor openbare diensten (EPSU) een nieuw framework of actions (actiekader) ondertekend om de aanwerving en het behouden van personeel in de sociale dienstverlening (voornamelijk jeugd-, ouderen- en gehandicaptenzorg) in heel Europa te ondersteunen. ([Unisoc](#))

NEDERLAND

Na vier stakingen nog altijd geen loonakkoord bij de **Nederlandse Spoorwegen**. De vakbonden lieten eerst weten nieuwe acties op te zetten. Daarop beslisten de partijen opnieuw aan tafel te zitten en zijn de stakingen opgeschorpt. ([RTL](#))

Meer dan 300 **uitzendkrachten bij 8 distributiecentra** van Albert Heijn en Jumbo gingen in staking voor gelijke loon- en arbeidsvoorwaarden en tegen een cao die werkgevers hadden gesloten met de kleinere vakbond LBV. (Zie weekoverzicht 2025/27) De actie startte bij de distributiecentra van Albert Heijn op 25 juni en breidde zich uit tot die van Jumbo. De stakers voelden zich op verschillende manieren geïntimideerd. Op 21 juli heeft vakbond FNV de staking tijdelijk stopgezet. Eind augustus zitten de partijen terug aan tafel. ([Trouw](#))

De **gemiddelde loonafpraak** in nieuwe cao's bedroeg in juni 3,9 procent. Dat is lager dan het maandgemiddelde van mei (4,2 procent) en het jaargemiddelde tot dusver in 2025 (4 procent). ([AWVN](#))

ELDERS IN DE WERELD

In Oeganda sluiten vakbonden en werkgevers met steun van de ILO cao's om kinderarbeid in de landbouw te voorkomen. ([Peter van Rooij op LinkedIn](#))

VAKANTIE

Dit was het laatste nummer voor de vakantie. Na de komkommertijd kruipen we weer in onze pen en krijgen jullie op 26 augustus opnieuw een overzicht toegestuurd.

Nederlandse rechter spreekt zich uit welke sectorale cao's de online supermarkten moeten volgen. Finse wetgever buigt zich over het stakingsrecht. Gent stad van opstand. Cijfers over het aantal cao's.

BELGIË

UNANIEM ADVIES SOCIALE GESPREKSPARTNERS IN CENTRALE RAAD VAN HET BEDRIJFSLEVEN

Werkgevers en vakbonden kunnen geen centraal loonakkoord sluiten maar vinden elkaar wel in de CRB om de Regering te vragen de **pakjes uit China** te beteugelen. De sociale gesprekspartners argumenteren met de vaststelling dat 40 procent van de pakjes niet-marktconforme en gevaarlijke producten bevatten. De haven van Antwerpen en de luchthaven van Bierset zijn draaischuiven van de import van Chinese producten in Europa. Minister Clarinval steunt het initiatief. ([De Tijd](#))

STEDEN EN GEMEENTEN

De eerste **protestacties tegen het Gents stadsbestuur** duiken op nu meer duidelijkheid bestaat over de besparingen van de stad met o.m. het verlies van 416 voltijdse jobs. ([DS](#)) De dichtbevolkte kabinetten van de Gentse schepenen blijven onaangetast. 150 werknemers gingen dinsdag 8 juli 'spontaan' in staking om duidelijkheid te hebben wie er ontslagen zal worden. ACOD diende een stakingsaanzegging in 'van onbepaalde duur' ([VRT](#)) 1.100 actievoerders betoogden woensdag voor het stadhuis. Donderdag 10 juli bezetten de vakbonden de Korenmarkt, een kruispunt van trams en bussen. Op vrijdag 18 juli volgt een staking van de stadsdiensten. ([DS](#)) Sinds maandag 14 juli worden de prikacties gezien als staking en verliest het stakend personeel zijn loon. ([HLN](#))

Commentaar.

In 2020 blokkeerden vakbonden auto's op de viaduct van Cheratte bij Luik. De leiders werden veroordeeld.²⁷ Nu bezetten vakbonden

²⁷ De veroordeling was gebaseerd op artikel 406 van het Strafwetboek dat zegt: Met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar wordt gestraft hij die kwaadwillig het verkeer op de spoorweg, de weg, de binnenwateren of op zee belemmert door enige handeling die een aanslag uitmaakt op de verkeerswegen, de kunstwerken of het materieel, of door enige andere handeling die het verkeer met of het gebruik van vervoermiddelen gevaarlijk kan maken of die ongevallen kan veroorzaken bij het gebruik van of het verkeer met die vervoermiddelen. De veroordeling door het

de Korenmarkt, een belangrijk kruispunt van trams en bussen in Gent.

Alleen de prikacties vanaf maandag 14 juli beschouwt het stadsbestuur als staking. Het personeel dat vorige week zonder aanzegging het werk neerlegde werd dus betaald om trams en bussen te hinderen.

ONDERNEMINGSOVERLEG

Na bijna 2 weken staking en een akkoord over de werkorganisatie zijn de postbodes van **Bpost in Sint-Niklaas** terug aan het werk. (Zie Actua van vorige week). ([VRT](#))

Het personeel van de **regionale radiozender BX1** is 24 uren in staking gegaan tegen de slechte arbeidsomstandigheden. ([RTBF](#))

EUROPA

FRANKRIJK

De **apothekersvakbonden** zijn sinds dinsdag 1 juli een onbeperkte staking van de wachtdiensten gestart als protest tegen de besparingsmaatregelen van de Regering. Sinds 8 juli gelden bepaalde opvorderingsmaatregelen. (Franse media).

NEDERLAND

De **Stichting van de Arbeid** heeft aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een [advies](#) uitgebracht over het bevorderen van collectieve onderhandelingen met het doel de cao-dekkingsgraad te verhogen. ([Samenvatting](#))

Vanaf 1 januari 2026 kunnen **schoonmakers** eerder stoppen met werken via de vernieuwde RVU-regeling (vervroegd pensioen). Ook krijgen zij betere bescherming tegen structureel meerwerk. Oudere schoonmakers die 80 procent werken behouden 95 procent van hun loon. 'Dit is erkenning dat schoonmaak zwaar werk is', aldus [FNV](#).

De staking van de uitzendkrachten die al weken gaande is bij distributiecentra van **Albert Heijn** (zie Actua van vorige week) hebben ook het e-fulfilmentcenter van **Jumbo** in Bleiswijk bereikt. ([Warehousetotaal](#))

Het gerechtshof van Arnhem-Leeuwarden oordeelde in juni dat bedrijven, die **online supermarktproducten** verkopen en die producten fysiek verzamelen, sorteren en aan huis bezorgen bezig zijn met de exploitatie

Hof van Beroep van Luik (2021) werd bevestigd tot in Cassatie (2022) en door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (2025).

van een (virtuele) supermarkt. Daarom valt ook een online-supermarkt onder de definities van de supermarkt-cao. ([de Rechtspraak](#)) De Autoriteit Consument en Markt (ACM) waarschuwt nu voor oneerlijke concurrentie omdat gelijke loon- en arbeidsvoorwaarden voor bedrijven met een gans ander businessmodel de concurrentie en de innovatie fnuiken in het nadeel van de consumenten. ([e-commerce](#))

FINLAND

Een nieuwe wet wil de continuïteit van de kritieke functies tijdens een open sociaal conflict gewaarborgd worden. Essentieel werk verwijst naar werk dat nodig is om schade aan het leven, de gezondheid, werkmachines of -apparatuur en het milieu te voorkomen. De vakbonden moeten er borg voor staan. Bij elke onderhandeling zal de werkgever de vakbond over de risico's informeren. Desnoods kan de werkgever naar de rechter stappen om dringende maatregelen te eisen. ([Finnish Government](#))

Commentaar

In vergelijking met onze de wet van 19 augustus 1948 betreffende de prestaties van algemeen belang in vreedstijd is er een groot verschil. De Belgische wet beperkt het stakingsrecht wanneer nationale essentiële prestaties in het gedrang komen. Neem als voorbeeld de gezondheidszorgen. De Finse wet heeft als doel de schade van een staking voor een bedrijf te beperken.

EUROPESE ONDENEMINGSRAAD

Ten tijde van de Brexit moesten de groepen die een Europese ondernemingsraad (EOR) hadden opgezet, een standpunt innemen: (1) de Britten aan boord houden zoals voorheen, (2) hen uitsluiten, (3) hen een stoeltje geven als waarnemer of gast zonder stemrecht of (4) de EOR afschaffen wanneer de tewerkstellingsdrempels zonder de Britten niet meer overschreden waren. Volgens een beperkt onderzoek hebben de meeste multinationals gekozen voor de status quo. ([IR Notes](#))

LUCHTVAART

Het vliegverkeer in Italië werd vorige donderdag verstoord door stakingen bij het grondpersoneel en bij de Italiaanse bemanning van de lagekostenmaatschappij **EasyJet**. ([Nieuwsblad](#))

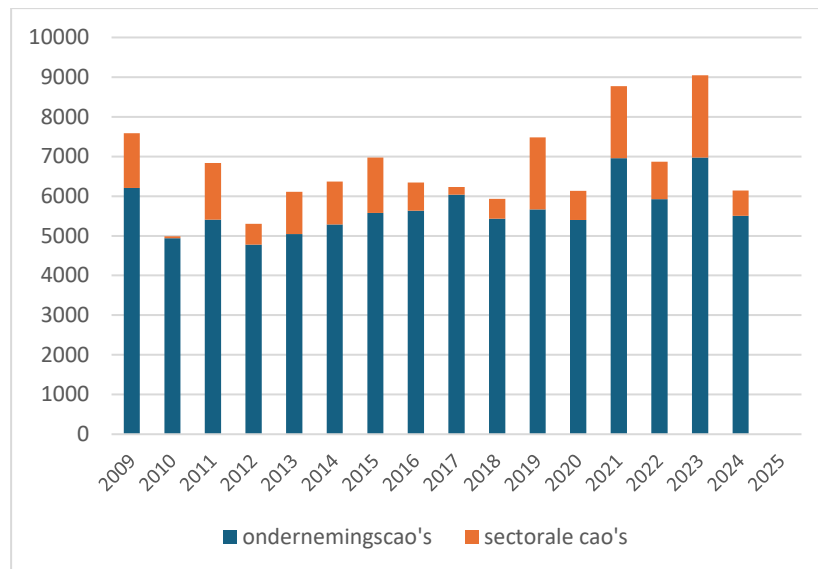
ELDERS IN DE WERELD

Chemiebedrijf **Syensqo** (13.500 werknemers wereldwijd) heeft een transnationaal kaderakkoord gesloten betreffende de numerieke transformatie et artificiële intelligentie. ([IR Share](#))

Einde van de staking van de **stemacteurs** voor videogames in **USA**. Na een conflict van een jaar hebben de stemacteurs voor videogames met 95,04 % ingestemd met een nieuw akkoord. In dat akkoord staan o.m. waarborgen over het gebruik van AI. De betrokken bedrijven zijn onder meer Activision, Disney, Electronic Arts, Insomniac Games, Take-Two en de gamedivisie van Warner Bros. De gamebedrijven verbinden zich ertoe eerst de toestemming te vragen van de stemacteurs voor ze een AI versie van hun stem gebruiken in ruil voor een compensatie. Daarnaast zijn tariefverhogingen en betere veiligheidsmaatregelen voorzien ([Deadline](#)).

CIJFERS: EVOLUTIE AANTAL CAO'S

Het aantal **ondernemingscao's** is in de laatste 15 jaar vrij stabiel gebleven met pieken in 2021 en 2023, allicht het gevolg van de mogelijkheid eenmalige premies toe te kennen in afwijking van de loonnorm. Wat de **sectorale cao's** betreft tekent zich vanaf 2018 een duidelijke tweejaarlijkse cyclus af.

Figuur 13. Evolutie aantal neergelegde cao's 2009-2024 (bron [FOD WASO](#))

De dekkingsgraad van de ondernemingscao's (hoeveel procent van de werkgevers sluiten cao's) is niet gekend. We kunnen alleen vergelijken met de grootte van de ondernemingen. In 2024 moesten 7417 werkgevers met meer dan 50 werknemers sociale verkiezingen houden. 4172 onder hen stelden meer dan 100 werknemers tewerk.

Door ons systeem van sectorale cao's ligt de dekkingsgraad van werknemers waarvoor collectieve loonovereenkomsten gelden boven de 95 procent.

SAVE THE DATE: 28 NOVEMBER

Social Dialogue Day 2025

conferentie voor HR professionals en managers
die een rol spelen in het ondernemingsoverleg.

Op vrijdag 28 november 2025

In de historische vleugel van de zoo van Antwerpen

Een loonsverhoging voor de huishoudhulpen in twee paritaire comités. Staking van de geneesheren. Een Vlaams sectoraal akkoord met loonsverhogingen voor de huishoudhulpen in de gezinszorg. Bart Buysse aan het hoofd van Unizo. Gert Truyens (ACLVB) zou graag zien dat de Groep van Tien anders en beter functioneert.

BELGIË

SECTORAAL OVERLEG

Op 7 juli 2025 bereikten de sociale gesprekspartners van de sector van de **dienstencheques** (PC 322.01) een akkoord over de verhoging van het uurloon met 0,77 euro. Het akkoord geldt alleen voor Vlaanderen en Wallonië, niet voor werkgevers en hun werknemers in Brussel zo lang het Hoofdstedelijk Gewest niet voorziet in een aangepaste subsidiëring. De onderhandelingen duurden maanden (zie Actua 2025/03). ([De Tijd](#))

Op 1 juli 2025 hebben de sociale gesprekspartners van de **Vlaamse huishoudhulpen in de gezinszorg** een protocolakkoord gesloten met een verhoging van de uurlonen en de maaltijdcheques. ([ACLVB](#))

Commentaar

Hoe rijmen deze loonsverhogingen met de loonnorm 2025-2026? Het meest voor de hand liggende antwoord is eenvoudig: de loonnorm 2025-2026 bestaat niet zo lang er geen koninklijk besluit (KB) uitgevaardigd wordt. Als dit te verwachten KB, waar blijkbaar weinigen op wachten, onverwachts een retroactieve werking zou hebben, zou dit onwettelijk zijn, zo niet een daad van onbehoorlijk bestuur. Tenzij bewezen wordt dat de kosten voor de loonsverhoging gedekt zijn door verhoogde subsidies.

ARTSENSTAKING

Maandag 7 juli, van 8 tot 18 uur, de eerste dag **staking van geneesheren**²⁸ in 25 jaar, nu tegen de plannen van minister Frank Vandenbroucke om de supplementen op erelonen te beperken. Hun motto: 'Nee aan staatsgeneeskunde'. De actie was een succes volgens BVAS maar er waren opvallende verschillen: van 5 procent stakende artsen in de ene ziekenhuizen tot 90 procent in andere en meer stakende artsen in het

²⁸ In België zijn er 54.500 artsen.

Zuiden dan in het Noorden van het land. De verenging van generalisten steunt de actie niet. BVAS waarschuwt voor verdere acties. ([VRT](#) & [RTBF](#)).

WERKGEVERSORGANISATIES

Unizo, de Vlaamse werkgeversorganisatie van KMO's die actief is op lokaal, regionaal en federaal niveau zal op 1 september een nieuwe topman hebben: Bart Buysse. Hij staat tot vandaag aan het hoofd van **Fevia**, de federale werkgeversfederatie van de voedingsindustrie.

VAKBONDEN

De **Algemene Centrale der Liberale Vakbonden**, ACLVB, (310.000 leden) overweegt het woord 'liberaal' uit zijn naam te schrappen. Hieronder enkele citaten van Gert Truyens, voorzitter ACLVB in [De Tijd](#).

"Ik geloof niet meer in de Groep van Tien zoals ze vandaag werkt. Er is geen vertrouwen om tot een akkoord te komen. Dat komt omdat het eigenlijk de Groep van Elf is, want de voorzitter is altijd iemand van het VBO. Ik geloof meer in de manier waarop de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen werkt. Daar wisselt het voorzitterschap om het jaar met Voka, Unizo, het ABVV en het ACV. Het betekent dat de vakbonden zich soms moeten inleven in de zorgen van de werkgevers, en omgekeerd."

"Als we het als sociale partners niet zelf opeisen door akkoorden te sluiten, dan neemt de regering die ruimte in."

ONDERNEMINGSOVERLEG

Op donderdag 26 juni ging de helft van het personeel van **Bpost in Sint Niklaas** in staking omdat de werkdruk te hoog is en de personeelsbezetting te laag. Het overleg tussen directie en vakbonden leverde dinsdag 2 juli niets op. Daarop ging de directie over tot individuele gesprekken "om de voelsprietten uit te steken en te luisteren naar Jan met de pet wat zijn of haar bezorgdheid is." ([VRT](#)) Tot op vrijdag 4 juli werd er gestaakt. ([MSN](#))

Ook ging het personeel van **Bpost in Gosselies** meerdere dagen in staking tegen een nieuwe werkorganisatie. Na een collectief overleg met de vakbonden hoort de directie nu de individuele zorgen van de stakers. Donderdag gingen de werknemers terug aan het werk. ([RTBF](#)).

OPENBARE DIENSTEN

Woensdag 2 juli brak een wilde staking uit uitgelokt door een agressie. Daarop kondigde **De Lijn** met maatregelen aan voor meer veiligheid van de buschauffeurs, o.m. een samenwerking met MIVB. Tot tevredenheid van de vakbonden. ([DS](#))

De **Stad Gent** besliste miljoenen euro's te besparen op het budget met onvermijdelijk een aantal ontslagen. Er sneuvelen 400 jobs. Vakbonden

reageren furieus vooral omdat, zo is tussen de lijnen te lezen, ze niet hebben kunnen deelnemen aan een debat over het besparingsplan. ACV en ACOD zeggen 'ongeziene acties' aan voor de start van de Gentse feesten.

Commentaar

De plicht tot voorafgaande informatie- en consultatie bij collectieve ontslagen ('wet Renault') is niet van toepassing op de openbare sector.

EUROPA

NEDERLAND

De uitzendkrachten bij de distributiecentra van **Albert Heijn** staken sinds woensdag 27 juni tegen de nieuwe ABU-cao voor uitzendkrachten (zie Actua 2025/21). ([Flexmarkt](#)) Deze cao voorziet in het principe van users pay maar talrijke concrete modaliteiten zinnen niet de vakbonden FNV, CNV en De Unie. ([FNV](#)) Die cao, een sjoemelcao volgens [FNV](#), werd alleen ondertekend door de Landelijke Belangen Vereniging of [LBV](#).

PORTUGAL

Premier Luís Montenegro wil samenwerken met sociale partners" om het **stakingsrecht** opnieuw te bekijken. Hij ambieert een evenwicht tussen stakingsrecht en andere rechten door een waarborg van minimum diensten. ([Portugal Resident](#))

LUCHTVAART

Twee corporatistische vakbonden van de **Franse luchtverkeersleiders** organiseerden donderdag 3 juli en vrijdag 4 juli een staking. De inzet is het verzet tegen de onderbezetting en tegen een strikte arbeidsorganisatie om de veiligheid van het luchtverkeer te waarborgen. ([Le Monde](#)) Duizenden vluchten van, naar en over Frankrijk werden geschrapt. De staking van 272 werknemers hadden een impact op 500.000 reizigers. (Libération)

Omdat **KLM** niet reageerde op de minimumeisen kondigden CNV en FNV op 2 juli een staking van het grondpersoneel aan op 9 juli van 14 tot 22 uur. ([CNV](#) en [FNV](#)) (zie ook Actua 2025/24) De aanzegging is een reactie op het bod van KLM dat de vakbonden te vaag noemen. ([Nu](#)) Opnieuw verbod de rechter de staking tot verontwaardiging van FNV. ([FNV](#))

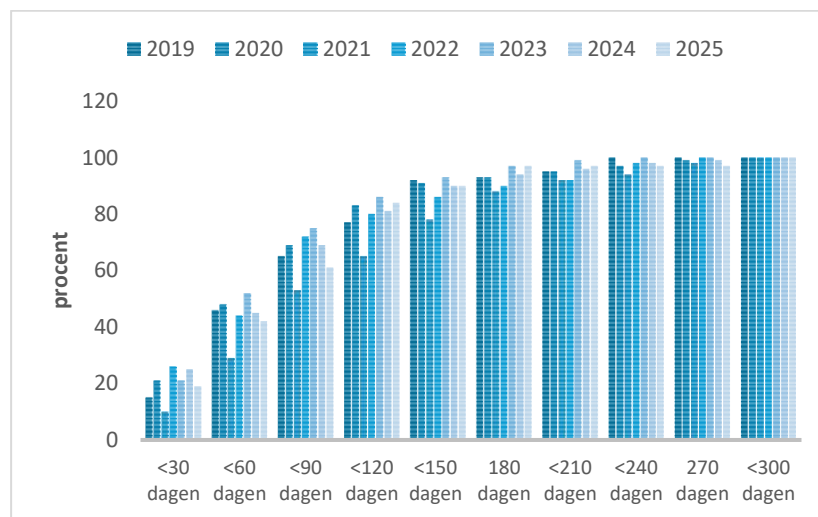
Finair werd vorige week geconfronteerd met een staking op 4 juli en bereidt zich voor op een staking van het grondpersoneel op 7, 16, 18, 21 en 23 juli. ([Aviation24](#))

ELDERS IN DE WERELD

Vakbonden in **Indië** roepen op tot een nationale staking op 9 juli tegen de antisociale maatregelen van de regering. ([The Tribune](#))

STATISTIEK VAN DE WEEK

De **Wet Renault** (voluit: WET VAN 13 FEBRUARI 1998) regelt de informatie- en consultatieverplichtingen van werkgevers vooraleer zij kunnen over gaan tot een collectief ontslag²⁹. In feite varieert de looptijd van deze procedure van één maand tot twee jaar zonder dat men precies weet wat de reden daarvan is. Cijfers tonen aan dat in 80% van de gevallen de procedures voor de ondernemingsraad binnen de 4 maanden zijn afgerond.

Figuur 14: duur van de informatie- en consultatieperiode op grond van de cao nummer 24 en de "Renaultwet" 2019-2024 + 2025 eerste kwartaal (bron [FOD WASO](#))

²⁹ Op [de website van de FOD WASO](#) wordt deze procedure uit de doeken gedaan.

SAVE THE DATE: 28 NOVEMBER

Social Dialogue Day 2025

conferentie voor HR professionals en managers
die een rol spelen in het ondernemingsoverleg.

Op vrijdag 28 november 2025

In de historische vleugel van de zoo van Antwerpen

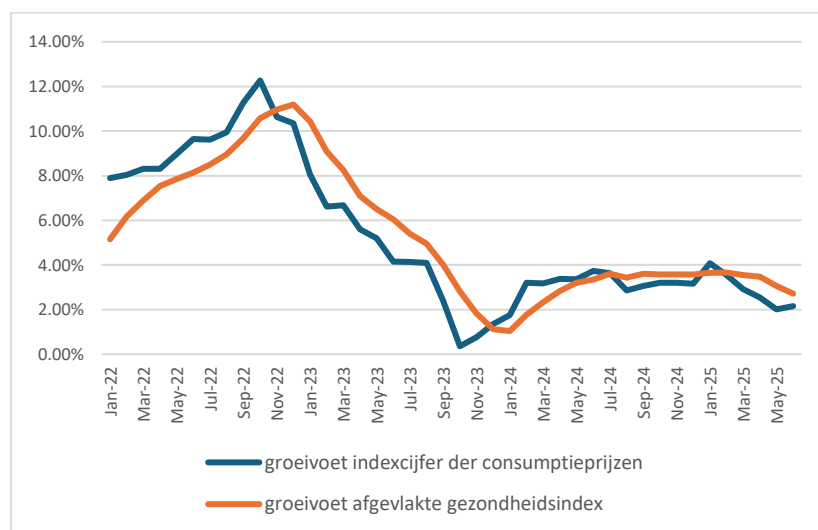
WEEKOVERZICHT 2025/26 VAN 25 JUNI TOT 1 JULI 2025

De afgevlakte gezondheidsindex zakt onder de 3 procent. Wachten op de loonnorm. De NAR verlengt tijdelijke cao's. Verdeeldheid onder de artsenverenigingen. Het is stil rond De Lijn. Pensioenhervorming in Frankrijk verdeelt de sociale gesprekspartners.

BELGIË

INFLATIE

EVOLUTIE	Mei 25		Juni 25
Inflatie	2,01%	↗	2,15%
Gezondheidsindex	2,37%	=	2,37%
Afgevlakte gezondheidsindex	3,06%	↘	2,72%

LOONVORMING

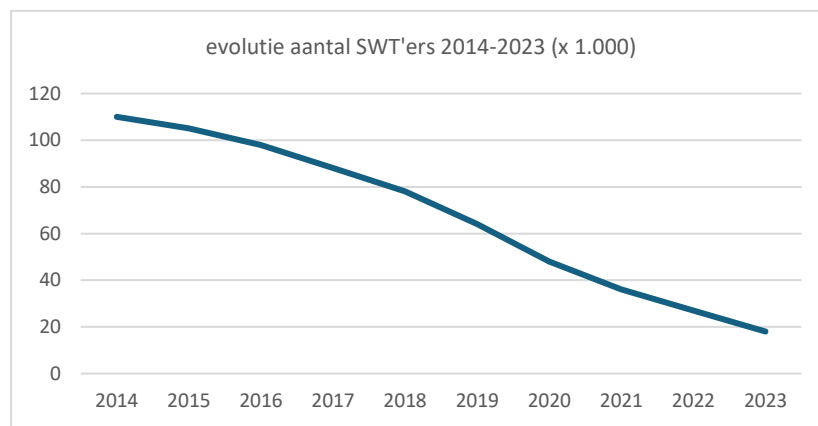
De [loonnormwet van 1996](#), aangepast in 2015, voorziet in een strakke timing voor het bepalen van de loonnorm voor twee jaren. Die wet bepaalt o.m. dat de Regering een koninklijk besluit moet uitvaardigen binnen de maand nadat er vastgesteld is dat de sociale gesprekspartners zich niet kunnen scharen achter een bemiddelingsvoorstel (art.7). Op 14 mei gingen alle partijen uit elkaar zonder consensus. We zijn begin juli en wachten.

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

Op 30 juni hebben de interprofessionele gesprekspartners in de Nationale Arbeidsraad drie tijdelijke cao's, die dezelfde dag zouden aflopen, voor 6 maanden verlengd: (1) twee cao's landingsbanen vanaf 55 jaar, (2) de cao tijdelijke werkloosheid bedienden, en (3) de cao medische swt. ([VBO](#))

SWT

1 juli 2025. SWT of brugpensioen, de naam doet er niet toe, is niet meer, m.u.v. SWT om medische redenen zie weekbericht 2025/21). Het systeem stond gedurende 50 jaar op de kaart van het sociaal overleg. Het einde van jarenlange hervormingen en strengere voorwaarden? Of zullen de sociale gesprekspartners ons verrassen?.

NATIONAAL PROTEST

De vakbonden en NGO's brachten **woensdag 25 juni** 20.000 à 30.000 betogers op de been. In Brussel en de luchthavens was de staking voelbaar. De actiedag ging gepaard met stakingen in sommige openbare diensten (bv. vuilinsophaling in Brussel en Antwerpen) en openbaar vervoer (bv. in Brussel, Luik, Verviers). De datum van de volgende "megabetoging" staat reeds vast: **dinsdag 14 oktober**.

NACHTARBEID

ACV berekende dat de nieuwe definitie van nachtarbeid die de Regering wil doorvoeren (middernacht tot 5 uur i.p.v. 20 uur tot 6 uur) kan leiden tot een loonverlies voor nachtwerkers dat kan oplopen tot 615 euro per maand. ([De Tijd](#))

Commentaar

Waar of onwaar? In werkelijkheid zijn de nachtpremies overeengekomen in cao's die deze premies koppelen aan de uren van de nachtploeg. Die uurroosters staan los van het wettelijk begrip nacht. Het meest voor de hand liggend voorbeeld is [Cao nummer 49](#). Deze nationale cao legt een nationaal minimum nachtpremie op maar is niet van toepassing op de vroege ploeg die begint om 5 uur en ook niet op de namiddagploeg die eindigt voor middernacht. Ook de sectorale nachtpremies staan los van het wettelijk begrip nacht. De cao die geldt voor de groentenijverheid bijvoorbeeld voorziet in een nachtpremie voor de arbeid tussen 22 en 6 uur. Idem dito voor de textiel. Enz. De bewering dat de nieuwe wettelijke definitie van nachtarbeid een inkomensverlies betekent voor nachtwerkers is dus onwaar.

ARTSEN

BVAS, de belangrijkste vereniging die de belangen van huisartsen en specialisten verdedigt, plant een staking op 7 juli door hun praktijken te sluiten en raadplegingen in ziekenhuis te annuleren als protest tegen de maatregelen van de minister van Sociale Zaken Vandenbroucke (zie weekbericht 2025/25). **Domus Medica**, de vereniging van huisartsen, schaart zich niet achter de staking. ([DS](#)) **VBS** die de spoedartsen verenigt is ongerust over de mogelijke gevolgen van de staking. ([GVA](#); [Le Soir](#))

MAGISTRATEN

Het Justitiepaleis in Brussel was op vrijdag 27 juni de verzamelplaats van 800 à 1.000 magistraten en andere personeelsleden van het gerecht. Ze betoogden tegen het aanhoudende disfunctioneren en de onderfinanciering van justitie. ([VRT](#); [RTL](#))

Commentaar

Deze manifestatie getuigt van een eenheidsfront, nationaal en zonder onderscheid staande en zittende magistratuur. De magistraten stappen ook af van harde acties.

OPENBARE DIENSTEN

De Lijn had een openbare aanbesteding uitgeschreven voor het geregeld vervoer. Dit leidde tot een herverdeling van de vervoerscontracten onder meerdere exploitanten over heel Vlaanderen. Directie en vakbonden hebben een cao gesloten die de concrete modaliteiten van de overgang regelen zoals cao 32bis bepaalt. Een teken dat sociaal overleg werkt. ([ACLVB](#))

Commentaar

Stilte in de pers rond De Lijn: minder stakingen en geen woord over het succes van onderhandelingen rond een delicaat en technisch moeilijk onderwerp.

ONDERNEMINGSOVERLEG

De werknemers van blikjesfabrikant **Benepack** in Genk-Zuid hebben een akkoord met de directie en gaan donderdag weer aan het werk. Er worden extra werkkrachten aangenomen, de stakingsdagen worden uitbetaald en het personeel krijgt een premie. ([HBVL](#))

Een discussie over radio's onttaarde in een wilde staking van één dag bij de Brugse vestiging van **Dana** (500 werknemers), een leverancier in de automotive industrie. Een leidinggevende had enkele radio's van de werkvloer laten verwijderen want die waren officieel niet toegelaten. Die radio's belandden in een container. De werkgever legde een schorsing van drie dagen op aan de leidinggevende. Een maand voordien werd een werknemer een maand geschorst omdat hij iets uit een vuilnisbak had genomen. De vakbond eist een zwaardere straf en de overplaatsing van de leidinggevende ([HLN](#)). De staking werd beëindigd na een akkoord over de sanctie tegen de leidinggevende die de radiotoestellen van arbeiders in de container had gegooid. ([BZS](#))

Commentaar.

Dit is een banaal maar leerrijk verhaal. Hoe onhandig kan een leidinggevende zijn om radio's van werknemers in een container te gooien? Werknemers vergelijken disciplinaire straffen om hun onrechtvaardigheidsgevoel te uiten. Vakbonden erkennen de wilde staking. Ze eisen strengere straffen en overplaatsing van een leidinggevenenden, wat behoort tot de kerntaak van de werkgever zonder inspraakmogelijkheden.

Een filiaal van **Accenture** neemt per 1 januari 2026 de "client service center" met 580 bedienden van **BNP Paribas Fortis** (BNPPF) over (zie weekoverzicht 2025/14). De directie van BNPPBF sloot een cao met de vakbonden die werkzekerheid van twee jaar biedt en de loon- en arbeidsvoorwaarden na overdracht per 1 januari 2026 verduidelijkt. ([Le Soir](#))

Directie en vakbonden van **Cora** hebben een akkoord gesloten met een sociaal plan voor de werknemers die ontslagen worden door de sluiting van de winkels op 31 januari 2026. ([RTL](#))

Vakbonden en directie van de supermarktketen **Okay** hebben een akkoord gesloten dat het kader tekent voor werken op zondag: (1) het uurrooster begint om 8 uur en eindigt om 12u30; (2) de werkgever kan zondagswerk opleggen maar dat is beperkt tot 13 zondagen per jaar; (3) per trimester kan ieder personeelslid vijf zondagen aangeven waarop hij niet kan werken; (4) de premie bedraagt 50 procent. (DeGentenaar 28/06)

EUROPA

FRANKRIJK

De onderhandelingen tussen de interprofessionele gesprekspartners over de **hervorming van de pensioenen**, met o.m. de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, zijn maandag 23 juni spaak gelopen. De gesprekken zijn gestrand o.m. over het probleem van de zware beroepen. Waar vakbonden ijveren voor een vroeger vertrek stellen werkgevers maatregelen voor zoals preventie en reconversie. ([PublicSenat](#)). De Regering, die weinig krediet heeft bij de burgers, dringt aan op verdere onderhandelingen. CFDT, de grootste vakbond in Frankrijk, vindt dat het geen zin heeft. ([Le Monde](#); [lesclesdusocial](#)).

NEDERLAND

De nieuwe cao **Openbaar Vervoer** is een feit. De lonen gaan in drie stappen met 6,5 procent omhoog. De cao gaat met terugwerkende kracht in op 1 april 2025 en loopt tot 30 juni 2026. ([FNV](#))

De staking van de **Nederlandse Spoorwegen** eerder deze maand ontregelde zodanig het spoorverkeer dat de staatssecretaris de mogelijkheden gaat onderzoeken voor een basisdienstverlening. ([Treinreiziger](#))

LUXEMBURG

De hervormingsplannen van regering betreffende het recht om te betogen, de pensioenen, de bevoegdheid om cao's te tekenen en de zondagsarbeid zetten kwaad bloed bij de vakbonden. Twee vakbonden, OGBL en LCGB, vormen een eenheidsfront en bundelen hun krachten in een VZW (!). Ze pleiten voor de rol van het sociaal overleg. Op zaterdag (!) 28 juni hielden ze een betoging. ([Virgule](#))

ITALIË

Vakbond Sudd Cobas brent een ongewone golf van stakingen op gang, ook in KMO's, in de stad **Prato**. Deze stad in Noord Toscane is de zogenaamde textielhoofdstad van Italië met 7.000 bedrijven met overwegend niet-EU-migrerende werknemers, velen van hen uit China.

De stakingen zijn belangrijk omdat de schimmige wereld van textielsweatshops, een wereld die naar verluid geworteld is in uitbuiting, immigratiemazen, criminele collusie en die tot voor kort buiten het bereik van de vakbonden viel. ([Politico](#))

SPANJE

Op 18-19 en 23 juni staakten ongeveer 25.000 metaalbewerkeren in Cádiz om een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst met hogere lonen, betere contracten en betere ziekteverzekering af te dwingen. ([WSWS](#); [Red Herald](#))

LUCHTVAART

De kortgedingrechter van de rechtbank van Noord-Holland verbood het grondpersoneel van **KLM** om zaterdag 28 juni te staken. Hij oordeelde dat de staking zou leiden tot onaanvaardbare veiligheidsrisico's die verband houden met het einde van de NAVO-top. ([Rechtspraak](#)) KLM heeft misschien een veldslag gewonnen, de sociale vrede is wankel en de lopende loononderhandelingen zullen er niet gemakkelijker op worden. ([AVSN](#)) Vakbond FNV weigert nieuwe gesprekken en dreigt met nieuwe acties van zodra het veiligheidsprobleem n.a.v. stakingen is opgelost. ([De Telegraaf](#))

De vakbond van de **Franse luchtverkeersleiders** heeft een stakingsaanzegging betekend voor 3 en 4 juli uit protest tegen onderbezetting, technische problemen en toxisch leiderschap. ([Figaro](#))

EUROPESE ONDERNEMINGSRAAD

De Europese vakbondsfederaties hebben gezamenlijke aanbevelingen over **duurzaamheidsrapporten** gepubliceerd voor vakbondscoördinatoren en leden van de EOR. ([EFBWW](#))

EUROPEES SECTORAAL OVERLEG

De European Federation of Public Service Unions (EPSU) en de European Hospital & Healthcare Employers' Association (HOSPEEM) ondertekenden op 13 juni een beleidsoriëntatie voor het creëren van een veerkrachtige ziekenhuis- en gezondheidssector na de COVID-19-pandemie. Het akkoord gaat over processen om het hoofd te bieden tegen grootschalige problemen als pandemieën en klimaatcatastrofes. ([Hospeem](#))

ELDERS IN DE WERELD

Op 26 juni trad het **Internationaal Verdrag van Hongkong voor de veilige en milieuvriendelijke recycling van schepen** (HKC) in werking. Dit verdrag werd in 2009 gesloten in de schoot van de International Maritime Organization. Een mijlpaal voor werknemers in wat vaak 's werelds gevaarlijkste industrie wordt genoemd. ([IndustriAll](#))

Canada. De federale “anti-scab-wet” verbiedt werkgevers vervangende werknemers in te zetten tijdens reguliere stakingen en lockouts. Deze wet

is van toepassing op federaal gereguleerde sectoren zoals telecommunicatie, transport en bankieren. ([IndustriAll](#))

Nationale actiedag op 25 juni. Artsen dreigen met een staking. De rechtspersoonlijkheid van vakbonden in de actualiteit. Werknemers van Lidl sluiten de deuren van de winkels om rustig te kunnen werken. De Nederlandse vakbond FNV staat voor een existentiële keuze.

BELGIË

NATIONAAL PROTEST

Voor wie het nog niet wist, op **25 juni** is er opnieuw een nationale interprofessionele actiedag met betoging tegen het beleid van de regering.

NATIONALE ARBEIDSRAAD

De Nationale Arbeidsraad (NAR) actualiseerde de praktische gids "Bevordering van diversiteit en gelijke behandeling bij personeelswerving". ([NAR](#))

ABVV

ABVV-voorzitter Thierry Bodson (65) heeft aangekondigd dat hij om persoonlijke redenen eind dit jaar zal aftreden. ([RTBF](#)) De zoektocht naar een opvolger en de speculaties hierrond in de media zijn begonnen. ([De Tijd](#)) Het einde van zijn mandaat valt samen met de deadline van de Groep van Tien om het Herenakkoord te actualiseren.

ARTSEN

BVAS, de belangrijkste **artsenvakbond**, plant een staking op 7 juli door hun praktijken te sluiten en raadplegingen in ziekenhuis te annuleren. Het zou de eerste keer zijn sinds 25 jaar. De artsen protesteren hiermee tegen de maatregelen van de minister van Sociale Zaken Vandenbroucke, waarbij vooral het plafonneren van de ereloonsupplementen wordt aangevochten ([BVAS](#)). **Domus Medica**, de **vereniging van huisartsen**, schaarst zich niet achter de staking. ([DS](#))

RECHTSPERSOONLIJKHEID VAKBONDEN

Op de agenda van de Kamer van Volksvertegenwoordigers staat een wetsvoorstel “teneinde de vakbonden **rechtspersoonlijkheid** te verlenen”. Het wetsvoorstel van MR-strekking verplicht vakbonden om een rechtspersoonlijkheid aan te nemen (bv. in de vorm van een vzw) als voorwaarde om te kunnen zetelen in sociale overlegorganen en collectieve arbeidsovereenkomsten sluiten. ([Kamer](#)) Het FIRM of Federaal Instituut voor de bescherming en bevordering van de Rechten van de Mens reageert en stelt dat om diverse redenen de rechtspersoonlijkheid een risico is voor grondrechten. ([FIRM](#))

Commentaar

De rechtspersoonlijkheid van vakbonden verdeelt de sociale gesprekspartners. De politiek mengt zich ook regelmatig in het debat door parlementsleden die het initiatief om een wetsvoorstel terzake in te dienen. Ook de rechterlijke macht komt tussen. In 2021 bv. gaf de Raad van State over gelijkaardig wetsvoorstel een kritisch advies ([RvS](#)).

Het is een complex, delicaat en ideologisch getint onderwerp en een thema voor studiedagen of een doctoraatswerk³⁰. Actua is niet het medium om alle stenen om te draaien wat niet weg neemt dat er plaats is voor enkele opmerkingen en vragen.

Het wetsontwerp blinkt uit door eenvoud, om het woord simplisme niet te gebruiken, zonder rekening te houden met de internationale verdragen, de Grondwet, de notie erkende representatieve werknemersorganisatie, de cao-wet, de samenstelling van de Nationale Arbeidsraad, de samenstelling van het CPBW en van de vakbondsafvaardiging.

Toch is de roep naar rechtspersoonlijkheid van vakbonden niet uit de lucht gegrepen. Het doel is de transparantie van jaarrekeningen en balansen van de politiek en het bedrijfsleven waarvoor vakbonden pleiten in alle mogelijke dossiers terwijl ze dat voorzichzelf willen tegen houden. Een tweede reden is de zoektocht naar een evenwicht tussen de rechten en de plichten van vakbonden. De wet geeft talrijke rechten aan vakbonden, o.a. om cao's te sluiten (actieve rechtspersoonlijkheid) maar stelt paradoxaal genoeg dat de afdwingbaarheid van plichten afhangt van een cao (conventionele passieve aansprakelijkheid)³¹.

Wie denkt dat de rechtspersoonlijkheid van vakbonden invloed kan hebben op de hoge stakingsfrequentie dat ons land kenmerkt zal bedrogen uitkomen. De essentie van een staking is schade toebrengen door uitoefening van het recht op staken en/of

³⁰ Een werk tussen vele: Dorssemont, F., Rechtspositie en syndicale actievrijheid van representatieve werknemersorganisaties, Brugge, Die Keure, 2002, 771 blz.

³¹ De wettelijke immuniteit is gewaarborgd door artikel 4 2° lid van de cao-wet van 1968

betogen. In dat geval is er geen sprake van een fout en kan de schade niet verhaald worden. M.a.w. de rechtspersoonlijkheid van vakbonden is wat dat betreft een slag in het water als de grenzen van het stakingsrecht niet verduidelijkt worden.

De weerstand van vakbonden tegen de rechtspersoonlijkheid is ingegeven door de vrees dat hun actie ingekapseld en dus beperkt wordt door het juridisch systeem. De vraag is of die vrees terecht is of niet en kan beantwoord worden een blik te werpen op landen met en zonder rechtspersoonlijkheid van vakbonden. De rechtsvergelijking van de rechtspositie van vakbonden en het stakingsrecht zou het debat verrijken.

De posities van de voor en tegenstanders gaan voorbij aan de ultieme vraag of de rechtspersoonlijkheid van vakbonden de kwaliteit van het dagelijks en regulier sociaal overleg kan verbeteren. Het is de vraag of de rechtspersoonlijkheid de (enige) determinerende factor is voor de concurrentiepositie van de ondernemingen, de kwaliteit van werknemersinspraak, de loon- en arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden.

STAKINGSCIJFERS

Dat België op het Europees podium staat wat de mobilisatiegraad betreft weten onze lezers (weekoverzicht 2025/14). Een syndicale studie maakte op wereldniveau een selecte vergelijking van 11 landen. België neemt de derde plaats in wat de participatie-index betreft. ([International Strike Report \(2023\)](#))

Table 3. Participation – Number of Strikers and Strikers per 1,000 Workers, 2023

		A	B	C
		Number of strikers	Number of strikers per 1,000 workers	Participation index (B/7.1)
1	Uruguay	1,670,773	1,374.3	202.1
2	Argentina	1,072,966	74.6	11.0
3	Belgium	260,662	61.3	9.0
4	UK	596,500	20.9	3.1
5	Chile	111,858	16.3	2.4
6	South Africa	68,523	4.9	0.7
7	USA	539,000	3.3	0.5
8	Türkiye	37,994	1.7	0.2
9	China	100,850	0.3	0.0
	Brazil	N/A	N/A	N/A
	Italy	N/A	N/A	N/A
	TOTAL	4,459,126	6.8	

Source: International Strike Research Database.

Note: Ranked by participation index.

OPENBARE DIENSTEN

Woensdag 18 juni legden 30 van de 50 **postbodes van Lokeren, Zele en Wachtebeke** het werk neer om te protesteren tegen de te hoge werkdruk die op zijn beurt het gevolg is van het hoog aantal zieke collega's. Na overleg met de directie gingen ze maandag 23 juni terug aan het werk. ([VRT](#))

Commentaar

De pers vermeldt niet of de vakbonden de staking op voorhand werk hebben aangekondigd of niet.

Vakbonden ACOD en ACV roepen maandag 23 juni uit tot een nieuwe stakingsdag van het **stadspersoneel in Dendermonde**. ([HLN](#)) Deze actie volgt op die van 10 juni tegen de outsourcing van vier stadsdiensten. (Zie weekbericht 2025/24)

ONDERNEMINGSOVERLEG

Het personeel van **Lidl** sloot gedurende enkele uren de deuren van winkels in Wuustwezel, Brecht en Lochristi "om zuurstof te geven om het opgestapelde werk af te handelen". ([DS](#))

Commentaar

Een verrassende collectieve actie en een kluifje voor juristen. Zij kunnen debateren over meerdere vragen.

- (1) Is dit een staking of niet? De ene zal dit ontkennen omdat er gewerkt wordt. De andere zal het anders zien omdat er niet gewerkt volgens de richtlijnen van de directie. M.a.w. het is werk dat buiten het gezag van de werkgever gebeurt en dus buiten het kader van een arbeidsovereenkomst. In functie van het antwoord zal het besluit zijn of de werknemers recht hebben op loon of niet.*
- (2) Is dit een vorm van bedrijfsbezetting?*
- (3) Als het geen staking is, is dergelijke actie geoorloofd of niet? M.a.w. overschrijdt deze actie de grenzen van de stakingsvrijheid of niet?*
- (4) Als de actie niet geoorloofd is, wat zijn de gevolgen? Is dit werkweigering? Mag de werkgever disciplinaire maatregelen opleggen, een schadevergoeding eisen of over gaan tot een ontslag al dan niet om dringende reden?*

Bij blikjesfabrikant **Benepack** in Genk wordt sinds maandagavond 16 juni gestaakt. Een 80-tal werknemers hebben werk neergelegd. Zij spreken van een te hoge werkdruk en onveilige werkomstandigheden. De directie stuurde intussen al twee keer een deurwaarder om de stakingspost te laten opheffen. De fabriek ligt niet helemaal stil omdat Chinese arbeiders aan het werk blijven. De vakbond ABVV hoopt dat de burgemeester van Genk kan bemiddelen. (VRT) Tot op maandag 23 juni heeft het overleg niets opgeleverd ([HBVL](#))

Commentaar

In de pers is er geen spoor van een voorafgaande verzoeningsvergadering of stakingsaanzegging.

Waarom de vakbond beroep doet op een burgemeester en niet op het verzoeningsbureau van het paritair comité wordt niet uitgelegd. Waarom een sociale bemiddelaar niet tussenkomt is ook een raadsel. Het is nochtans de missie van sociale bemiddelaars om de dialoog terug op gang te trekken als de procedures zijn vastgelopen. ([FOD WASO](#))

Onder dreiging van een staking werd de cao90-premie bij **TotalEnergies** verhoogd met 100 euro tot 1.350 euro. De stakingsaanzegging volgde op een beslissing in april bij TotalEnergies om een stoomkraker te sluiten tegen 2027. Daardoor zouden 250 mensen die werken op de site in Antwerpen elders binnen het bedrijf aan de slag moeten. ([VRT](#))

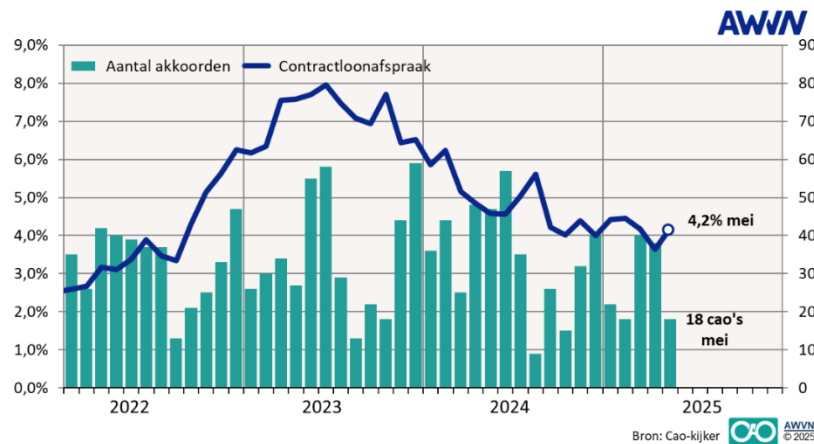
EUROPA

NEDERLAND

Vakbond FNV zit al sinds begin van het jaar in een zware storm. De inzet is “sociale veiligheid en integer bestuur binnen de FNV” (weekoverzicht 2025/6). Voor buitenstaanders is deze crisis lastig te beoordelen. Het kwam zelfs tot een geschil voor het Gerechtshof van Amsterdam ([Uitspraken](#)). Paul de Beer, een autoriteit in arbeidsverhoudingen, ziet het conflict als een strijd tussen twee syndicale culturen: de cultuur van actievoeren ingegeven door de wil van de leden (in het jargon *the logic of membership*) en de cultuur van het pragmatisme om compromissen te sluiten (*the logic of influence*). De spanning tussen de twee logica's mondt uit in de vraag wie het in de vakbeweging voor het zeggen heeft: de leden of betaalde medewerkers. Vandaag wil het ledenparlement van FNV dat er zo snel mogelijk een nieuw bestuur wordt gekozen, de medewerkers willen dat er eerst een veilige werkomgeving wordt gecreëerd. ([VHV](#)) Een existentiële keuze.

Na vier stakingsdagen in elf dagen (zie weekoverzicht 2025/24) heeft **NS (Nederlandse Spoorwegen)** een eindbod op tafel gelegd met 4 procent in 2025 en 2,75 procent in 2026. FNV is teleurgesteld omdat het voorstel niet voorziet in een automatische prijscompensatie. Dit eindbod wordt aan de vakbondsleden ter stemming voorgelegd. ([CNV](#))

De **gemiddelde loonafpraak** in nieuwe cao's bedroeg in mei 4,2 procent.

FRANKRIJK

Door een verrassingstaking bleven de deuren van de **Musée du Louvre** enkele uren gesloten. Werknemers protesteren tegen het 'overtourisme' en de onderbemanning. ([Le Monde](#))

Vrijdag 20 juni was een stakingsdag van de werknemers van de **Parijse metro** tegen de verslechterde arbeidsvoorwaarden. ([TF1](#))

Na een ononderbroken acties gedurende vier maanden heeft het paramedisch personeel van de spoeddienst van het **ziekenhuis Lapeyronie in Montpellier** een versterking van hun personeelsbestand bekomen. ([CGT](#))

LUCHTVAART

De vakbonden van het **KLM-grondpersoneel** bereiden een 24 uur durende staking om druk te zetten op de onderhandelingen van een nieuwe cao. ([Vlucht-vertraagd](#))

ELDERS IN DE WERELD

INTERNATIONALE ARBEIDSORGANISATIE

De IAO heeft Conventie nr. 192 en Aanbeveling nr. 209 aangenomen, de eerste internationale arbeidsnormen om werknemers te beschermen tegen biologische gevaren in de werkomgeving. ([ILO](#))

WEEKOVERZICHT 2025/25 VAN 11 TOT 17 JUNI 2025

Aanhoudende malaise op het spoor bij de burens in Frankrijk en Nederland, de traditionele “grève des femmes” in Zwitserland en een ruime bijdrage over de IAO van gastschrijver Luc Cortebeeck.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

Voor een keer beginnen we niet met facts maar met een commentaar:

Vorige week na het op de klippen lopen van het interprofessioneel overleg over het kader voor de onderhandelingen 2025-2026 publiceerden we een grafiek en een tabel met de evolutie van de loonnorm sinds 1997 en de verwijzing naar de vorm (KB, wet, IPA). Aandachtige lezers vestigden onze aandacht erop dat de grafiek (niet de tabel) wat bijkomende uitleg verdiende. Namelijk dat tot 2008 de loonnorm werd vastgelegd met inbegrip van de indexeringen en baremieke verhogingen; Maar sinds 2009-2010 werd gekozen voor een netto-formule' buiten indexering.

ONDERNEMINGSOVERLEG

ACV organiseerde onaangekondigd blokkades van alle Belgische distributiecentra van **Lidl** gedurende een halve dag (zie weekbericht 2025/23). De andere vakbonden waren niet opgezet door het niet-gecoördineerd initiatief zonder stakingsaanzegging. Op 10 juni vond een nationaal overleg plaats waarbij de directie een plan op tafel legde om de situatie inzake werkdruk te verbeteren, maar wat als onvoldoende beoordeeld door ACV Puls. In enkele winkels werden een paar uur de deuren gesloten om de opgestapelde voorraden in de rekken te zetten (DS 12 6).

Bij **Total Energies** in Antwerpen dreigde ABVV met een staking van een week omdat ze geen werkzekerheid krijgen die verder reikt dan 2030. De directie meldde dat de sluiting van de stoomkraker tegen 31 december 2027 met een jobverlies van 253 mensen geen naakte ontslagen zou tot gevolg hebben omdat er meer dan 253 mensen met pensioen gaan (GVA 12 6)

OPENBARE DIENSTEN

De **politievakbonden** hebben in april gestaakt uit protest tegen de statische beveiliging van kerncentrales door het leger (Actua 2025/16). Toch hebben de bevoegde ministers beslist om vanaf 1 juli alle nucleaire sites geleidelijk aan te laten bewaken door militairen. (DS)

Het personeel van de **stadsdiensten in Dendermonde** staakte dinsdag 10 juni na stakingsaanzegging tegen het afstoten van vier diensten. ([DS](#))

EUROPA

FRANKRIJK

Vakbond Sud-Rail legde een stakingsaanzegging neer bij **SNCF** om verrassingsacties van 12 juni tot 1 september te dekken. Deze aanzegging komt boven op de acties van CGT Cheminots op 4, 5 en 11 juni. ([Quest-France](#)) De stakingen lijken weinig effect te hebben op de dienstregeling van de Franse spoorwegen. ([Opinion](#))

NEDERLAND

En de perikelen op het Nederlandse spoor duren voort. De spoorstaking op donderdag 12 juni ging niet door. Een tactische zet omdat de bonden vernomen hadden dat er een alternatieve dienstregeling zou klaar liggen. Maar vrijdag lag het treinverkeer weer grotendeels plat. Vrijdag heeft de directie ook een nieuw bod uitgebracht en de bonden uitgenodigd terug aan tafel te gaan. De teleurgestelde bonden kondigen echter aan dat het werk dinsdag 17 juni opnieuw wordt neergelegd voor 24 uur in de regio's Oost en Noordwest (FNV15 6)

GRIEKENLAND

De **restaurants en tavernes van de haven Paros**, een eiland dat druk bezocht wordt door toeristen, sloten hun deuren uit protest tegen de maatregel dat ze de openbare ruimte niet mogen gebruiken. ([Opinion](#))

Commentaar

Vorige week schreven we dat monniken konden staken. We hebben niet kunnen voorzien dat Horeca-uitbaters ook hun zaak kunnen sluiten om druk uit te oefenen op de overheid.

PORTUGAL

De **werknemers van de musea** staakten op 10 juni, nationale feestdag, om hun eis kracht bij te zetten om werk op feestdagen en overwerk beter te valoriseren. Dit was niet de eerste keer, maar tot nu was er geen enkele opening voor onderhandeling. (Portugal news 10 6)

ZWITSERLAND

Traditionele jaarlijkse '**Grève des femmes**' ter herinnering aan de volksraadpleging op 14 juni 1981 die leidde tot het grondwettelijk vastleggen van de gelijkheid M/V . Met betogingen in meerdere steden . Ter ondersteuning van eisen voor gelijkheid M/V (Suisse Romande 14 6)

INTERNATIONALE ARBEIDSORGANISATIE

De trouwe lezer heeft reeds lang gemerkt hebben dat we een warm hart dragen voor de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). We vroegen Luc Cortebeeck die jaren meegedraaid heeft aan de top van de IAO om toelichting te geven op de jaarlijkse internationale arbeidsconferentie. Lees hieronder zijn scherpe en leerzame visie

De Internationale Arbeidsorganisatie, actief zelfs in woelige tijden

Tijdens de twee eerste weken van juni zie je in Genève vroeg in de ochtend vele honderden mensen op weg naar het “Palais des Nations” voor de vergaderingen van de Internationale Arbeidsconferentie (IAC), georganiseerd door de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). Ze zijn met 5000 vertegenwoordigers van regeringen, werkgeversorganisaties en vakbonden uit 187 lidstaten. De IAO is de enige multilaterale organisatie die al 106 jaar alle zware crisissen heeft getrotseerd, zoals WOII, de Koude Oorlog, het wegtrekken van de USA uit de organisatie in de zeventiger jaren en hun terugkomst met hangende pootjes enkele jaren later, de val van de Berlijnse Muur en de globalisering. Ook nu is het spannend. Door Trumps afschaffing van USAID zijn een aantal projecten tegen kinderarbeid en vrijheid van organisatie stopgezet en staan 250 IAO-werknemers dicht bij een ontslag. Zullen de Amerikanen nog eens wegstappen, zoals ze reeds deden bij de Wereldgezondheidsorganisatie, de VN-mensenrechtenraad en het Klimaatakkoord van Parijs? Naar verluidt zou het voor de IAO zo’n vaart niet lopen en zouden ze aan boord blijven, maar het blijft afwachten. Maar ook als de Amerikanen wegtrekken, zal de overlevingsdrang van de organisatie sterk genoeg zijn.

Het geheim?

Het geheim is dat niet enkel regeringen beslissen, maar ook internationale vakbonden en werkgeversorganisaties. En ook dat de IAO zich focust op haar thema: waardig werk zonder zich te veel te bemoeien met conflicten tussen landen. Toch blijft het verhaal van de IAO merkwaardig, vergeleken met de geopolitieke toestand en de moeilijkheidsgraad van het sociaal overleg hier, in de eerste plaats omdat de sociale partners weinig vertrouwen genieten van de huidige politici en zich laten uit elkaar spelen.

Over biologische risico’s, digitale platformen en informele arbeid

De IAO stemt internationale conventies, dat zijn verdragen die in de lidstaten wettelijk afdwingbaar worden als ze door hun parlementen worden geratificeerd. Op dit moment zijn er 190 conventies, de 191^e komt er nu en betreft de bescherming van werknemers tegen biologische gevaren op het werk. Denk aan covid-19 en de risico’s van alle mogelijke bacteriën, virussen en schimmels.

De Conferentie is ook op weg naar een conventie of aanbeveling over platformwerk. Platformwerkers zijn in alle landen ter wereld een groeiende groep werkenden zonder duidelijk statuut, met amper toegang tot sociale rechten. Er is recent wel een Europese richtlijn over platformwerk maar

Europa is de wereld niet. De regeringen en werknemers neigen eerder naar een conventie, de werkgevers naar een aanbeveling. Volgend jaar in juni worden de knopen definitief doorgesneden.

In de wereld werken 60% van de werknemers in de informele sector. Van een arbeidsovereenkomst of sociale bescherming is dan ook nauwelijks sprake. Dat is al lang een doorn in het oog, zowel van vakbonden, werkgevers als regeringen van de wereld. Tien jaar geleden, in 2015 werd een aanbeveling gemaakt over hoe dit probleem moet aangepakt worden. Er zijn nu overal ter wereld al bijzonder interessante initiatieven die de IAO tracht uit te breiden en mogelijk te veralgemenen. Het is een van de prioriteiten van huidig Directeur-Generaal Gilbert Houngbo. Tijdens deze IAC wordt gezocht hoe de informele economie meer veralgemeend kan geformaliseerd worden.

Toezicht en controle

Jaarlijks in november maken 20 rechters en juristen met naam uit de hele wereld een rapport op over de toepassing van de arbeidsconventies in de 187 lidstaten. Op die basis maakt de iconische Commissie van de Normen van de IAC een lijst op van 24 landen die zich tijdens de Conferentie moeten verantwoorden voor schending van de conventies. Dit jaar worden twee landen met een zwaar verleden extra geïsoleerd, Wit-Rusland wegens vervolging vakbondsleiders en Myanmar wegens dwangarbeid en verbod van vrije organisaties. Afghanistan moet voorkomen wegens onderdrukking van vrouwen, Tsjaad voor kinderarbeid, Ecuador voor het onmogelijk maken van sociale onderhandelingen, Kirgistan omdat het geen arbeidsinspectie heeft, Libië voor mensenhandel en dwangarbeid van vluchtelingen.

Een bijzonderheid is dat met grote meerderheid een resolutie werd goedgekeurd dat Palestina erkent als een "niet-lidstaat met waarnemersstatus", helemaal zoals de Verenigde Naties hebben aanbevolen.

Het ontwerp van programmawet illustreert politieke verschuivingen. Het interprofessioneel immobilisme is verontrustend. ITUC stuurt een verkeerd imago van België de wereld in. Vakbonden die wilde stakingen gaan in de fout. Waarom monniken ook kunnen staken.

BELGIË

WETGEVING

De Regering heeft het [ontwerp van programmawet](#) bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers neergelegd. Een turf van 559 bladzijden. Enkele bijzonderheden:

- De wet wijzigt koninklijke en ministeriële besluiten, o.a. deze die de werkloosheidsverzekering reglementeert. Dat betekent dat de wetgevende macht de uitvoerende macht beperkt. Een kluijfe voor politicologen.
- In de toelichting verantwoordt de Regering uitvoerig de wijzigingen van de werkloosheidsreglementering. Allicht als verantwoording om af te wijken op het principe van de “stand still”. Een kluijfe voor juristen.
- De wet legt korte termijnen voor de inwerkingtreding van de hervormingen. Een kluijfe voor de administratie.
- Deze programmawet bevat niet de wijzigingen van het individueel of collectief arbeidsrecht die in het regeerakkoord staan. Een kluijfe voor later.
- De indexering van de sociale uitkeringen en wedden van ambtenaren wordt gewijzigd (uitstel met twee maanden resp. één maand). Het ontwerp van wet voorziet in een uitzondering zodat er geen impact is voor bestaande sectorale indexeringsmechanismen van lonen die dezelfde regeling volgen. Het kluijfe van de Nationale Arbeidsraad (zie Actua 2025/19).

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

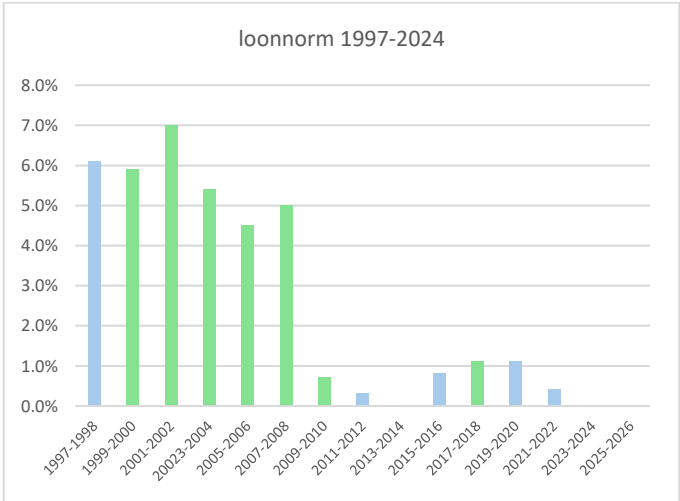
De vakbonden en de werkgeversorganisaties zijn er niet in geslaagd een interprofessioneel kader te scheppen of norm vast te leggen voor loononderhandelingen boven de automatische indexering. De vakbonden vroegen de verhoging van het maximum bedrag van maaltijdcheques en een eenmalige koopkrachtpremie. Voor het VBO was dat te veel van het goede gelet op de economische situatie. De werkgeversfederatie steunde

zijn redenering op de berekening van de marge door de Centrale Raad van het Bedrijfsleven. (VBO)

Commentaar.

Automatische indexering en loonnorm of conventionele indexering en onderhandelingsvrijheid. In de Groep van Tien is geen poging ondernomen om uit de catch 22 te geraken. De interprofessionele gesprekspartners hebben een valse start genomen om tegen eind 2026 een alternatief kader voor de loononderhandelingen uit te werken. Het immobilisme doet denken aan de Theorie van het Dode Paard.³²

Hieronder de grafische voorstelling van de loonnorm sinds 1997 met bron van vaststelling. De blauwe balken verwijzen naar een overheidsbeslissing (KB of wet), de groene naar een sociaal akkoord (IPA of cao).

Tussen de eerste periode tot 2007-2008 en de tweede periode vanaf 2009-2010 is er een opvallend verschil. De verklaring is dat de loonnorm eerst berekend werd inclusief de verwachte automatische indexering, nadien enkel boven de verwachte automatische indexering. Enkele details in de tabel hieronder.

Periode	Onderhandelingsmarge	Vorm	Belangrijkste modaliteiten
1997-1998	6,1%	KB	
1999-2000	5,9%	IPA	

³² De “[Dead Horse Theory](#)” is een metaforisch concept dat illustreert hoe individuen en organisaties vaak tijd en middelen blijven investeren in falende projecten of strategieën in plaats van te erkennen dat ze moeten stoppen.

2001-2002	7,0%	IPA	6,4%, verhoogd per sector met 0,2% volgens sociale afspraken en 0,4% volgens de economische prestaties.
2003-2004	5,4%	IPA	
2005-2006	4,5%	IPA	
2007-2008	5,0%	IPA	
2009-2010	(0,7%)	IPA	Netto-enveloppe van 250 euro wat overeenstemt met 0,7% van het gemiddeld loon van 35.000 euro;
2011-2012	0,3%	KB	
2013-2014	0,0%	KB	
2015-2016	0,8%	Wet	0,5% v/d brutoloonmassa inclusief alle lasten + 0,3% van de loonmassa in netto zonder bijkomende kosten
2017-2018	1,1%	CAO	
2019-2020	1,1%	KB	
2021-2022	0,4%	KB	Uitz.: eenmalige fiscaalvriendelijke coronapremie max. 300 euro
2023-2024	0,0%	KB	Uitz.: Eenmalige fiscaalvriendelijke koopkrachtpremie max. 750 euro
2025-2026			

Zevenmaal kon de Groep van Tien zijn bestaansrecht bewijzen. Achttmaal gaven de interprofessionele gesprekspartners de fakkel door aan de Regering, telkens als de marge lager is dan 1%. Dit is duidelijk de limiet voor de vakbonden. Twee uitzonderingen. (1) Bij de eerste toepassing in 1996 wisten niet alle interprofessionele organisaties hoe ze moesten omgaan met de nieuwe wet. (2) De Groep Van Tien bereikte een akkoord voor de jaren 2009-2010 met een marge van slechts 0,7 procent allicht omdat een premie in de vorm van een vast bedrag voor de laagste lonen een relatief hoger voordeel is.

ONDERNEMINGSOVERLEG

In het distributiecentrum van **UPS** in Diegem ging het personeel twee dagen in staking, De directe aanleiding is de beslissing van UPS om externe werkrachten met lager loon in te schakelen op zaterdag. De pers ([DS](#)) liet verstaan dat het een wilde staking was maar dat is tegen gesproken door de ACV-secretaris ([LinkedIn](#))

ACV en CNE blokkeerden gedurende een halve dag alle vijf distributiecentra van **Lidl** uit protest tegen de werkdruk. Volgens de pers gaat het om een spontane actie. ([De Tijd](#))

Commentaar

Een spontane staking? Begrijpe wie begrijpen kan dat blokkerende stakingsposten tezelfdertijd om 3 uur 's nachts op vijf locaties "spontaan" op gang zijn gekomen, wetende dat het conflict al twee jaar duurt. Moeten we niet spreken van een georganiseerde wilde staking?

Er is veel te weinig aandacht voor het nut en het belang van de escalatieprocedure van open collectieve conflicten. Deze procedure waarborgt dat open collectieve problemen zo veel mogelijk opgelost geraken door onderhandelingen.

Het principe en de modaliteiten zijn overeengekomen in de sectorale cao's betreffende het statuut van de vakbondsafvaardiging. Als de vakbondsleiders die de procedure niet volgen respecteren ze niet de sectorale cao en ook niet artikel 4 van cao nummer 5, de zgn. beïnvloedingsplicht.

Pro memorie, artikel 4 cao nummer 5

“De ondertekende interprofessionele organisaties verbinden zich ertoe aan hun aangesloten organisaties aan te bevelen: (...) er over te waken dat dezelfde personen (nvdr: ondernemingshoofden en syndicale afgevaardigden) de sociale wetgeving, de collectieve arbeidsovereenkomsten en het arbeidsreglement naleven en hun inspanningen bundelen ten einde de naleving ervan te verzekeren.”

Wie bezorgd is om het vertrouwen tussen werkgevers en vakbonden te versterken moet besluiten dat de Groep van Tien in een vernieuwd Herenakkoord (tegen eind 2025) dit principe mag verduidelijken.

SECTORAAL OVERLEG

Minister van **Volksgezondheid** Frank Vandenbroucke heeft het plan uit de doeken gedaan om de ereloonsupplementen in de ziekenhuizen en de voordelen voor artsen die zich niet conventioneren in te perken. Hij wil ook ingrijpen op de macht van de artsenvakbonden. De artsenbonden maken zich klaar voor een harde confrontatie. (Alle media)

IN EUROPA

DUITSLAND

Volkswagen sloot in december een akkoord met de vakbonden over het schrappen van 35.000 jobs (zie Actua 2025/01). Bijna zes maanden verder hebben reeds 20.000 werknemers getekend voor vrijwillig ontslag met vertrekpremie. ([Trouw](#))

NEDERLAND

Een landelijke staking legde vrijdag 6 juni het hele **Nederlandse Spoor** (NS) plat als gevolg van de algemene malaise over arbeidsomstandigheden en

de vastgelopen onderhandeling om de lonen gelijk te laten lopen met de inflatie. En op dinsdag 10 juni is er een regionale staking in grote delen van Zuidwest-Nederland. Er zijn nog stakingen gepland op 12 juni in het noordwesten en oosten en op 16 juni in de regio's noord en zuid, gevolgd door een landelijke staking op 17 juni. ([BNR](#))

Commentaar

Een nationale staking van het Nederlands spoorpersoneel heeft als gevolg dat geen enkele trein rijdt. Het verschil met een beperkt aanbod van Belgische treinen tijdens een staking valt op. De meeste commentaren verklaren het verschil door te wijzen op de aankondigingsprocedure in België die de NMBS toelaat toch treinen te laten rijden met niet-stakers. Dat is ook zo in Frankrijk, maar niet in Nederland. Bij onze noorderburen geldt ook geen minimumdienstverlening.

Eindelijk een nieuwe cao voor de sector **Motorvoertuigen- en Tweewielerbedrijven** (85 000 werknemers) (zie weekbericht 2025/17). Na lang overleg met af en toe stakingen tijdens laatste 4 maanden kwam een cao uit de bus met looptijd 33 maanden. De overeenkomst voorziet in een stijging van het loon gemiddeld 10,8 procent in vijf stappen. Daarnaast is een akkoord over de verplichting inzake overwerken. De regeling RVU (vervroegd uittreden) wordt met een jaar verlengd om nadien plaats te maken voor een zwaar werk regeling ([Autoblog](#) & [FNV](#))

ELDERS IN DE WERELD

GLOBAL RIGHTS INDEX 2025

ITUC, de International Trade Union Confederation, publiceert elk jaar een overzicht van de vakbondsvrijheid. In het [ITUC Global Rights Index 2025](#) concludeert zij dat de rechten van werknemers in Europa zich op een slecht niveau bevinden. De overheden van talrijke landen treden hardhandig op tegen het recht om te staken.

Ook België wordt geciteerd als een land dat hardhandig optreedt tegen stakers. Hieronder twee citaten.

“In Belgium, a new law criminalises “malicious attacks on state authority” during protests, despite strong objections from the Federal Institute for Human Rights. The newly formed coalition government, led by the right-wing, neoliberal N-VA, is now pushing for a judicial ban on public demonstrations.”

“In Belgium, several Confédération des syndicats chrétiens (CSC-ACV) unionists were arrested during a strike against the privatisation of a supermarket chain.”

Commentaar. *Much Ado About Nothing.*

We begrijpen de bezorgdheid van de vakbonden als zij vaststellen dat de vakbondsvrijheid wereldwijd onder druk komt te staan. Maar ITUC zou beter zijn bronnen moeten controleren om België en zijn regering te stigmatiseren.

ITUC is fout. Er is geen nieuwe wet die het recht op betogingen beperkt. In tegendeel, in het regeerakkoord staat “We waarborgen de juridische bescherming van de vakbonden voor wat betreft betogingen en stakingen onder stakingsaanzegging of hun rol binnen bedrijven, zodat ze hun historische rol kunnen blijven spelen.”

ITUC overdrijft. “Several” militanten, dat waren er zes, werden kort administratief vast gehouden, niet omdat ze staakten maar omdat ze het vrij verkeer hinderden.

Als er echt problemen waren met de vakbondsvrijheid en stakingsrecht in België dan zou ons land op de rooster gelegd worden door het [Comité van de syndicale vrijheid](#) van de Internationale Arbeidsorganisatie. Dat Comité baseert zich op woord en wederwoord van de staten, de werknemersorganisaties en de werkgeversorganisaties.

MONDIAAL SECTORAAL AKKOORD

Er is een tripartite akkoord onder experts van de Internationale Arbeidsorganisatie over de Richtsnoeren voor de bevordering van fatsoenlijk werk in de **recyclingsector**. Dit is een mijlpaal voor miljoenen werknemers over de hele wereld die werken in sectoren als scheepssloop, elektronica, ICT, textiel, chemicaliën en kunststoffen. Het document, wordt in november voorgelegd aan de Raad van Bestuur van de IAO. ([ILO](#))

SINAI

Monniken staken, koplettert [NRC](#). De monniken van het eeuwenoude **Sint-Katherinaklooster** sluiten de deuren voor toeristen. Zij protesteren tegen een rechterlijke beslissing dat het klooster eigendom is van de Egyptische staat en dat zij alleen het bezit genieten. ([Catholic Herald](#))

Commentaar

De actie heeft iets van een stakingspost maar is natuurlijk geen staking in de zin van het werk neerleggen in groep in dienstverband om druk uit te oefenen om belangen te behartigen. Het is wel een staking in de zin van een protestactie door te weigeren te doen wat anderen normaal vinden of rechtmatig mogen verwachten. Zo heb je een staking van betaling, een hongerstaking, een artsenstaking, een studentenstaking en zelfs

een seksstaking³³. Als monniken onaangekondigd deuren sluiten voor toeristen kunnen we spreken van een staking sui generis. Het woord monnikenstaking mag er zijn maar zal waarschijnlijk niet uitgeroepen worden als het Woord van het Jaar 2025.

IRAN

De **vrachtwagenchauffeurs**, werknemers en zelfstandigen, staken sinds 22 mei. De prijs van de brandstof, de verzekeringspremies en andere kosten stijgen terwijl de Staat de prijs voor transport bevriest. ([ANF](#)). Een 40-tal truckers zouden zijn aangehouden. Volgens het lokale [Center for Human Rights](#) is dit het grootste arbeidsconflict sinds jaren.

³³ Ten tijde van de Oude Grieken zetten de vrouwen dit “wapen” in om hun mannen te dwingen om de oorlog stop te zetten. ([De Morgen](#))

International Labour Conference

What you need to know

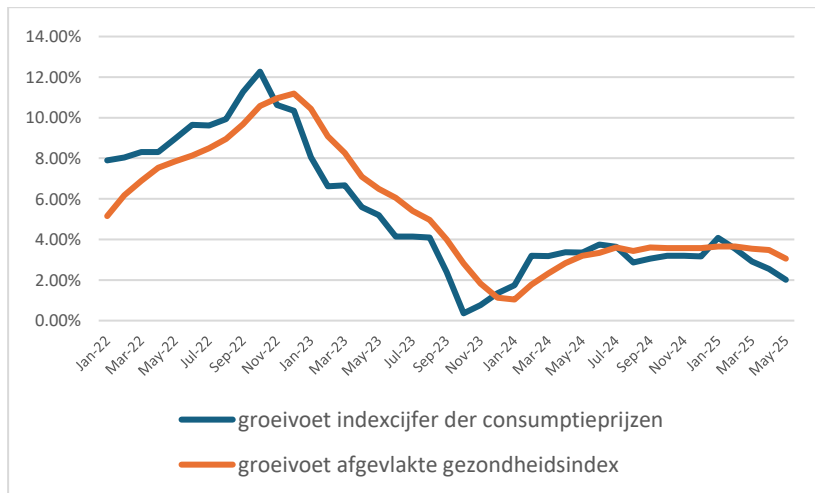
WEEKOVERZICHT 2025/22 VAN 28 MEI TOT 3 JUNI 2025

De inflatie neemt af, de indexering vertraagt, de evolutie van de gezondheidsindex blijft hoger dan de inflatie. Herziening van het ontslagrecht. Tijdelijke sociale vrede bij de spoorwegen. Een Vlaams akkoord voor de huishoudhulpen buiten paritair comité. Rekrutering en selectie: als een vakbond de namen van kandidaten aan de pers geeft.

BELGIË

INFLATIE ([STATBEL](#))

EVOLUTIE	April 25		Mei 25
Inflatie	2,55%	↓	2,01%
Gezondheidsindex	3,00%	↓	2,37%
Afgevlakte gezondheidsindex	3,48%	↓	3,06%

AANPASSING ONTSLAGRECHT

Minister van Werk Clarinval heeft aangekondigd werk te maken van het onderdeel van het [regeerakkoord](#) over de beperking van de **opzeggingstermijn** tot 52 weken. ([Le Soir](#)) De aanpassing zal van toepassing zijn voor de werknemers die in dienst treden na de inwerkingtreding van een nieuwe wet.

Commentaar

Nu loopt de opzeggingstermijn op in functie van de anciënniteit. Bij een anciënniteit van 45 jaar bedraagt de termijn die de werkgever moet naleven 86 weken.

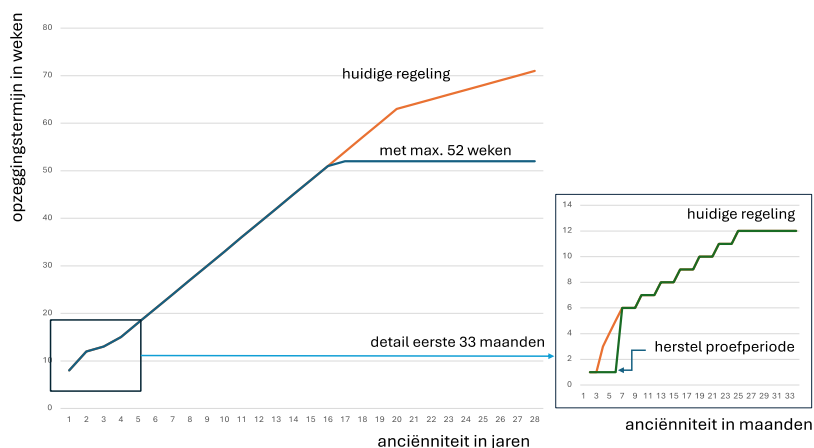
Als de nieuwe maatregel niets anders verandert aan het huidig regime dan het invoeren van een maximum van 52 weken voor aanwervingen na datum van inwerking van de wet, zal het 17 jaar duren vooraleer het nieuwe systeem kortere termijnen levert dan het oude.

De halvering van het maximum van de opzeggingstermijn kreeg veel aandacht in de pers. Maar noch de minister in zijn verklaring noch de pers legden het verband met andere maatregelen inzake ontslagrecht die in het regeerakkoord staan, nl. (1) de activering van de ontslagvergoeding, (2) het beperken van het aantal beschermingsvergoedingen en (3) het opnieuw invoeren van een proefperiode met opzeggingstermijn van 7 dagen in de eerste zes maanden van tewerkstelling.

Wat ons opvalt en ondergesneeuwd blijft is de politieke wil om het compromis (tegen een andere politieke achtergrond) te wijzigen dat een einde maakte aan de verschillen in het ontslagrecht voor arbeiders en bedienden. Dat was het resultaat In 2013 van onderhandelingen geleid door drie hoofdrolspelers³⁴. De merite van het akkoord was dat nieuw ontslagrecht gedragen werd door de regering Di Rupo en gedoogd door alle sociale gesprekspartners. Formeel was dit geen sociaal akkoord maar in feite was de sociale vrede gehandhaafd. Niets is zoals het lijkt. Net zoals het ontwerp van sociaal pact in 1944. René Magritte is niet toevallig een Belg.

Hieronder een poging om de ontslagregeling grafisch voor te stellen. De grote grafiek toont het effect van een maximum van 17 weken. De kleine grafiek illustreert dat de restauratie van de proefperiode gedurende de eerste zes maanden de opzegging sterk vermindert.

³⁴ Eer aan wie eer toekomt, m.n. Monica De Coninck, Yasmine Kherbache en Eva Vanhoorde. Het compromis werd daarom ook het driedamesakkoord genoemd.

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

De Nationale Arbeidsraad heeft **cao nummer 80 tot invoering van een recht op borstvoedingspauzes** aangepast. Voortaan heeft de werkneemster de keuze een bewijs van borstvoeding te vragen aan een consultatiebureau voor zuigelingen (Kind en Gezin of ONE), aan een arts, of aan een als vroedvrouw erkende persoon. ([cao nummer 80/3](#))

De Raad heeft ook de brochure “Diversiteit en gelijke behandeling bij personeelswerving bevorderen” geactualiseerd. ([NAR](#))

OPENBARE DIENSTEN

De achterban heeft het voorakkoord dat de **spoorbonden** eerder bereikten met minister van Mobiliteit Jean-Luc Crucke verworpen. Maar ze plannen voorlopig geen nieuwe acties. ([GVA](#))

Het overleg tussen de vakbonden en het kabinet van minister van **defensie** is op een sisser uitgelopen. De vakbonden verwerpen de voorstellen in hun geheel ([ACV](#))

SECTORAAL OVERLEG

De inhoud van het akkoord tussen VVSG en de vakbonden over een loonsverhoging van 1 euro bruto voor de **huishoudhulpen** is gekend (zie weekbericht van vorige week). De dienstencheque-medewerkers krijgen een bruto loonsverhoging van 1 euro per uur vanaf 1 januari 2025. Deze koopkrachtmaatregel geldt als voorafname op sectorale akkoorden 2026-2031. ([VVSG](#))

Commentaar

Op een brutoloon van 15 euro per uur betekent 1 euro een verhoging van 6,66 procent.

Dit akkoord is een regionaal Vlaams akkoord, buiten het paritair comité, wat onmogelijk blijkt in het paritair comité zelf.

Het akkoord geldt alleen voor het personeel van de Vlaamse lokale besturen die samen 2.150 werknemers tewerkstellen van de 150.000 in heel de sector waarvan 118.200 in Vlaanderen.

Wat het lot van deze cao is eens het koninklijk besluit (KB) met de loonnorm 2025-2026 uitgevaardigd zal zijn blijft een open vraag. Volgens de theorie van de hiërarchie der rechtsbronnen zou de cao nietig zijn vanaf de datum van inwerkingtreding van het KB.

Het is een compromis. Enerzijds kost de loonsverhoging van 1 euro de werkgevers meer dan de subsidie van 1 euro. Anderzijds is het een voorafname op sectorale loonsverhogingen van de volgende vijf jaren.

Het is dus een tijdelijke ongedekte cheque. Op termijn zal die meerkost geneutraliseerd worden, onder voorwaarde dat de lonen in de loop van de volgende vijf jaren gemiddeld 1 procent per jaar stijgen. In afwachting wegen de kosten op de financiën van de steden en gemeenten. Deze overeenkomst kan daarom de tendens versnellen waarbij de gemeenten de huishulpdiensten afstoten.

Bijna 30.000 mensen uit de **socioprofit** kwamen op straat voor meer investeringen in de zorg. ([VRT](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

De vakbonden bij het spoorvrachtbedrijf **Lineas** vragen een bemiddeling aan om een oplossing te vinden voor de verschillende statuten binnen het bedrijf. Lukt dat niet dan dreigen ze met acties die een groot impact zou hebben op het Belgisch bedrijfsleven. ([De Tijd](#))

Commentaar

Lineas is de grootste spoorvrachtoperator van Europa. Vroeger was het bedrijf gekend als B Logistics, een onderdeel van de NMBS. In 2015 werd deze afdeling geprivatiseerd. De mensen die voordien bij de NMBS werkten behouden hun ambtenarenstatuut en zijn door de NMBS gedetacheerd bij Lineas. Zij genieten nog altijd werkzekerheid. Daarnaast werft Lineas contractuelen aan. Dat leidt tot spanningen op verschillende niveaus die nog groter zijn dan bij overname van een privébedrijf door een ander privébedrijf. Een probleem dat ook elders voortkomt bv. bij fusie van openbare en privé ziekenhuizen.

Takeaway-koeriers legden zonder respect voor de stakingsprocedure het werk neer in Gent om diverse redenen, o.m. verkeerde loonberekeningen en moeilijke werkomstandigheden. ([HLN](#))

WERVING EN SELECTIE

De pers publiceerde de lijst met naam en toenaam van de kandidaten voor de post van ceo van de **luchthaven van Charleroi**. Een vakbondsleider heeft namen vrij gegeven. (O.a. [L'Echo](#))

Commentaar

Niemand hoeft overtuigd te worden dat solliciteren, werven en selectie in een vertrouwelijke en discrete sfeer dienen te gebeuren. Het is een kwestie van fatsoen.

De GDPR verbiedt het verspreiden van namen van sollicitanten zonder toestemming van de betrokkenen. Dit is een inbreuk op hun privacy. Het bedrijf mag de sollicitatiegegevens alleen delen met mensen die bij de selectieprocedure betrokken zijn. De luchthaven van Charleroi die de lijst deelde met een vakbondsleider kan zich alleen verdedigen door het bewijs dat hij betrokken is bij de selectie van de ceo.

Rechtmatig gekregen of niet, de vakbondsleider kon de lijst van de kandidaten niet verspreiden zonder toestemming van de betrokkenen.

De discretieplicht tijdens werving en selectie van kandidaten is ook opgenomen in artikel 12 van cao nummer 38 in 1983 gesloten in de Nationale Arbeidsraad. Daar staat geschreven "Alle inlichtingen betreffende de sollicitant worden door de werkgever vertrouwelijk behandeld." Dit artikel is niet algemeen verbindend verklaard wat vandaag niet meer uit te leggen valt. De verplichting is beperkt tot de werkgever. Allicht konden de onderhandelaars van de cao zich in 1983 niet inbeelden dat vakbonden de lijst van kandidaten in handen zouden krijgen. In 2025 kunnen ze niet meer zeggen dat ze het niet weten.

IN EUROPA

NEDERLAND

De **luchtvrachtafhandeling** heeft voor het eerst een eigen sector-cao. ([AWVN](#))

Op dinsdag 10 juni organiseren de vakbonden een landelijke staking tegen de bezuinigingen in het **hoger onderwijs**. ([UTwente](#))

De spanning loopt op in de loononderhandelingen tussen vakbonden en de **Nederlandse Spoorwegen** (NS). Een staking op vrijdag 6 juni hangt in de lucht. ([FNV](#))

De werknemers van de **afvalverwerkingsbedrijven** staken. De restafval van Den Haag, Rotterdam, Utrecht en Amsterdam blijft op straat. De staking is

een actie tegen de plastictaks of belasting op afvalverbranding van plastic. Door deze heffing wordt het voor bedrijven aantrekkelijker om afval te exporteren in plaats van het in Nederland te recyclen. Daardoor verdwijnen investeringen in recycling en in CO₂-afvang, en worden groene banen vervangen door buitenlandse afvalverwerking. ([FNV](#))

FRANKRIJK

Vakbond CGT mobiliseert de achterban om op 5 juni te betogen tegen de **pensioenhervorming**. ([CGT](#))

LUCHTVERKEER

Een staking van het personeel van Easy Jet en van Swissport op woensdag 27 mei veroorzaakte chaos in de **Italiaanse luchthavens**. ([The Local](#))

Een staking van het grondpersoneel verplichtte **Finnair** om op vrijdag 30 mei 110 vluchten te schrappen. Ook op 2 en 4 juni zijn stakingen gepland. ([Zakenreis](#))

ELDERS IN DE WERELD

MAROKKO

In Marokko vond een landelijke staking plaats tegen een nieuwe **stakingswet**. ([NieuwsMarokko](#))

ARGENTINIË

Twee nationale stakingen in 18 maanden tegen het herstelbeleid waren een aanleiding voor de regering om het **stakingsrecht** in talrijke sectoren te beperken. ([Le Monde](#))

USA

Vakbondsleden van vliegtuigmotorfabrikant **Pratt & Whitney** opent een nieuw tabblad en keurden met overweldigend het contractaanbod van het bedrijf goed. Hiermee kwam een einde aan een staking van drie weken. ([Reuters](#))

ILO

De 113^e conferentie van de **Internationale Arbeidsorganisatie** (IAO) zal plaats vinden van 2 tot 13 juni. ([ILO](#)) De IAO is een gespecialiseerd agentschap van de Verenigde Naties die staten, werkgevers- en werknemersorganisaties samen brengt. Deze tripartite werking met wederzijdse erkenning geeft dit agentschap een unieke legitimiteit. De grondslag is de idee dat werk en rechtvaardigheid de basis vormen voor

vrede. De IAO is vrij ongekend maar belangrijk door de vele verdragen die fundamentele rechten voor werknemers, de syndicale vrijheid en de principes van sociaal overleg regelen. Elk jaar vindt een internationale conferentie plaats. Dit jaar staat op het programma o.m. de platformeconomie.

Figuur 15: Het gebouw van de IAO in Genève

Einde van het lang verhaal van SWT. Misschien een nieuwe uitdaging voor de interprofessionele gesprekspartners. Nederland omhelst het principe van 'users pay' voor de uitzendkrachten, met één uitzondering.

BELGIË

EINDE SWT – BRUGPENSIOEN: EN NU?

SWT dooft uit op 30 juni 2025 met uitzondering van de "medische SWT" (zie weekbericht. (Zie weekbericht 2025/13). Hieronder een poging tot duiding van de gevolgen van deze beslissing.

Commentaar

Pro memorie: Bijna 50 jaar geleden ontsproot de idee om oudere werknemers vervroegd uit de arbeidsmarkt te laten stappen om plaats te maken voor jongere werklozen. Het brugpensioen zag het daglicht.

Het juridisch kader van het brugpensioen, later SWT, bestaat sinds het begin uit twee delen: (1) het conventioneel kader geschreven in cao nummer 17 en de talrijke uitvoeringsovereenkomsten en (2) het reglementair kader van het koninklijk besluit betreffende de werkloosheidsuitkering.

De beslissing van de Regering is beperkt tot de afschaffing van het bijzonder statuut van de 'SWT'er' in de werkloosheidsreglementering (m.u.v. ontslagen oudere werknemers met medische problemen).

Dit betekent niet het einde van de aanvullende vergoeding overeengekomen in cao nummer 17. Zonder aanpassing van die cao blijft het recht overeind van werknemers ouder dan 62 jaar op het moment van het ontslag op een aanvullende werkloosheidsuitkering.

De vervangingsplicht die gekoppeld is aan de het werkloosheidsstatuut van de 'bruggepensioneerde' vervalt.

In ieder geval zal nog bevestigd moeten worden of de werkgevers die cao nummer 17 vanaf 1 juli toepassen al dan niet een SWAV-bijdrage van 38,82 procent moeten betalen op de aanvullende vergoeding voor oudere werknemers buiten SWT. ([RSZ-instructies](#))

Bij volledige afschaffing van het reglementair kader vallen de oudere werknemers onder het algemeen stelsel van werkloosheidsuitkeringen. D.w.z. dat na 2 jaren het recht op

werkloosheidsuitkeringen uitdooft en dus ook de plicht van de werkgever om de aanvullende vergoeding te betalen.

Zal deze situatie de interprofessionele gesprekspartners aanzetten om cao nummer 17 te herbekijken? Misschien is de afschaffing van SWT een opportuniteit om het debat over het einde van de loopbaan tussen sociale partners nieuw leven in te blazen. Een debat dat ook in Nederland en Frankrijk leeft.

SECTORAAL OVERLEG

Nieuw overleg in het paritair subcomité voor de **poetshulpen** over de loonsverhoging gefinancierd door het Vlaams Gewest heeft niets opgeleverd. De vakbonden stuurden een stakingsaanzegging op. (Alle media)

Vakbonden en de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten hebben een akkoord bereikt over een opslag van voor de **huishoudhulpen uit de openbare sector**. Zij krijgen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1 euro bruto extra per uur. (Eigen info)

ONDERNEMINGSSOVERLEG

In februari kondigde **Wienerberger** de sluiting van de steenbakkerij van Malle (50 jobs) aan. Deze week liet de vakbond weten dat er een sociaal akkoord is. ([Nieuwsblad](#))

Na de aangekondigde sluiting van **AkzoNobel**-fabriek in Machelen start het overleg in het kader van de wet-Renault. ([DS](#))

ArcelorMittal heeft de Europese ondernemingsraad laten weten over heel Europa 2.000 jobs in de administratieve diensten over te brengen naar India, waarvan ongeveer 190 in België. De vakbonden eisen meer duidelijkheid. ([VRT](#))

Commentaar

Strijden voor eigen werkgelegenheid is begrijpelijk. Maar wat als we delocalisatie eens anders bekijken? Als arbeidsherverdeling op wereldniveau, investering in mensen in andere landen en kans voor die werknemers om een deel te krijgen van de mondiale welvaart.

PROTEST VAN DE MAGISTRATEN

De actie tegen het gebrek aan middelen voor justitie die het **Openbaar Ministerie van Namen** voerde is niet duidelijk. Volgens de ene bron kondigde het Openbaar Ministerie van Namen het einde aan van de nultolerantie voor overtredingen die door flitspalen worden vastgesteld. ([LLB](#)) Volgens de andere bron zal het parket bepaalde boetes opschorten waardoor de inkomsten in de staatskas zullen worden teruggedrongen. ([RTBF](#))

EUROPA

NEDERLAND

Met een nieuwe cao krijgen **uitzendkrachten** recht op een beloning die minimaal gelijkwaardig is aan die van medewerkers met een gelijke of vergelijkbare functie in dienst bij de opdrachtgever. Er mogen verschillen zijn in arbeidsvoorwaarden, maar de totale waarde moet gelijkwaardig zijn. ([Rijksoverheid](#) en [SV](#)) Volgens een wetsvoorstel en bijhorend besluit zullen **sociaal ontwikkelbedrijven** werknemers met een arbeidsbeperking kunnen blijven belonen op basis van hun eigen cao, ook als zij worden uitgeleend aan andere bedrijven. Dit is een uitzondering op het principe van users pay in geval van terbeschikkingstelling. (Salarismorgen)

FRANKRIJK

Taxichauffeurs verzetten zich tegen wijziging van de vergoeding voor het transport van zieken. Hun actie, het verhinderen van de toegangswegen naar de luchthavens van Charles De Gaulle en Orly, krijgt een originele, naam: “mouvement statique”, een leuke, paradoxale woordspeling. ([Figaro](#))

ELDERS IN DE WERELD

Chiquita Panama kondigt het ontslag aan van duizenden werknemers na zgn. illegale staking tegen de hervorming van de sociale zekerheid. ([Reuters](#))

WOORDENSCHAT

We vernemen dat ook bomen hun werk kunnen neerleggen. Bij buitengewone droogte nemen ze geen CO2 uit de lucht op. [VRT](#) lanceert hierbij het nieuwe woord “**CO2-staking**”.

Loononderhandelingen 25-26: de Groep van Tien trekt zich terug, de Regering aan zet. De ondraaglijkheid van wilde stakingen. Magistraten in verdeelde slagorde voor hetzelfde doel. Eerste succes in het overleg tussen NMBS en vakbonden. In Frankrijk krijgen vakbonden het recht om een class action in te leiden.

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

Zoals vorige week aangekondigd bracht minister van werk en economie op woensdag 14 mei de Groep van Tien samen in een poging om een consensus te vinden over de marge voor **loononderhandelingen 2025-2026**. Snel bleek dat binnen het kader van de wet van 1996 en het regeerakkoord er geen ruimte is voor een compromis.

SYNDICAAL VERZET

Volgens ABVV schendt de hervorming van de **werkloosheidsuitkeringen** het grondwettelijk principe stand *still*. (Zie weekbericht 2025/16). Maar de Raad van State ziet geen fundamentele problemen om de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd tegen te houden. ([De Tijd](#))

“Werknemers zitten in het nauw en de sociale partners worden gedegradeerd tot toeschouwers. Wie het overleg frustreert, lokt het protest uit.” (ABVV op X)

Commentaar

Waarom de sociale gesprekspartners, dat zijn werkgeversorganisaties en vakbonden op interprofessioneel niveau, etiketteren als toeschouwers? Ze worden opgeroepen om (1) een alternatief systeem van loonvorming uit te werken dat de tewerkstelling garandeert en de concurrentiepositie beveiligd en (2) het stakingsrecht te verfijnen. De twee grondvesten van het sociaal overleg die onderhandelingsvrijheid combineren met verantwoordelijkheidszin. Ze zijn de auteurs, de regisseurs en de acteurs en kunnen het verschil maken. Zij zijn noch toeschouwers noch slachtoffers. Het is omdat ze er niet in slagen akkoorden te sluiten dat ze ruimte geven voor de politiek.

Pro memorie. Op **20 mei** staat een staking gepland van de openbare diensten. Op **22 mei** voert het personeel van de socioprofitsectoren actie in Brussel.

De drie vakbonden organiseren een *meeting* in Brussel op woensdag **25 juni** (en niet 27 juni zoals eerst aangekondigd). Ze hopen dat er zo veel

deelnemers zijn dat er sprake zal zijn van een *betoging*. Het gaat zorgezegd niet om een algemene *staking* al wordt een *stakingsaanzegging* betekend om de militanten die manifesteren een *stakingsvergoeding* te betalen. (Alle media)

Commentaar

Woensdag 25 juni wordt een dag van dubbelzinnigheid.

Werknemers die het werk neer leggen om deel te nemen aan een meeting die misschien een nationale betoging wordt krijgen een stakingsvergoeding. Daarom krijgen de werkgevers een stakingsaanzegging toegestuurd. Maar toch is het geen nationale staking.

Mag men dan op basis van deze syndicale ontkenning afleiden dat het verbod van tewerkstelling van uitzendkrachten tijdens een staking (cao 108) op 25 juni niet van toepassing is?

MAGISTRATELIJK VERZET

200 magistraten uit Oost- en West-Vlaanderen hebben actie gevoerd in Gent om meer investeringen, innovatie, betere strafuitvoering en uiteraard een herziening van de pensioenbeslissingen te eisen. ([VRT](#)) Het Gentse parket van het Hof van Beroep zal systematisch aansturen op uitstel alle zaken waarin niemand wordt aangehouden. ([VRT](#)) De vrederechters van Brussel kondigen acties aan. ([RTBF](#)) Magistraten van het parket van Halle-Vilvoorden eisen respect. ([Le Soir](#)) Magistraten van de ondernemingsrechtbank van Luik protesteren. ([RTBF](#))

Commentaar

Wat meer en meer opvalt is de verspreide slagorde van het protest. De magistraten nemen lokale initiatieven, per gerechtelijk arrondissement. Hier is het groep procureurs, daar een groep van rechters, zelden samen. Meestal de magistraten van de rechtbank van eerste aanleg, zelden van de hoven van beroep. Geen spoor van inspanning om op te treden als een (feitelijke) nationale representatieve vakvereniging..

OPENBARE DIENSTEN

Er is een voorakkoord tussen de minister van mobiliteit en de spoorbonden bij de **NMBS**. Vanaf 1 januari 2028 zullen werknemers uitsluitend met een arbeidscontract aangeworven worden. Zo doven de statutaire benoemingen uit. ACV Transcom en ACOD Spoor consulteren hun achterban. (Media van 13/05)

Wilde staking bij de **MIVB** op 13 mei tegen een achtergrond van spoorlopers, rookontwikkeling, technische defecten en bijna ongevallen. ([BRUZZ](#))

Commentaar.

Nog maar vorige week schreven we dat het paritair subcomité voor het stads- en streekvervoer van het Brussels hoofdstedelijk gewest in 2009 een cao gesloten heeft met een afdwingbare stakingsprocedure. Deze week moeten we vast stellen dat een wilde staking voor allesbehalve dringende problemen bij MIVB uitgebarsten is.

Een “emotionele” staking woensdag 14 mei bij het **busverkeer** (TEC) in de regio Luik volgde op agressie tegen een buschauffeur. ([RTBF](#)) Hoewel, bewakingsbeelden toonden dat de man niet het slachtoffer, maar zelf de dader was. De chauffeur kreeg zijn ontslag. ([RTL](#)) De Waalse minister voor mobiliteit, François Dusquesnes, pleit n.a.v. dit incident voor een minimum dienstverlening van het streekvervoer. ([Sudinfo](#))

Commentaar

Geen beter voorbeeld van onnodige schade veroorzaakt door wilde stakingen. De vraag die niemand stelt is de rol van de vakbonden. Erkennen zij dergelijke staking of niet? En als zij die erkennen, hoe verantwoordt ze die erkenning in het licht van de stakingsprocedures die zij in de paritaire comités hebben onderhandeld, goedgekeurd en ondertekend in sectorale cao's? Een vraag die werkgeversfederaties in de paritaire comités aan de leiders van de vakbondscentrales mogen stellen.

Ook de interprofessionele gesprekspartners kunnen het probleem van de wilde stakingen niet meer ontkennen omdat het fenomeen induist tegen het sociaal contract tussen werkgevers en vakbonden. Het contract dat we terug vinden in cao nummer 5.

In 1971, na de golf van ongecontroleerde stakingen in de steenkoolmijnen, bevestigden ze in cao nummer 5 impliciet dat stakingen het laatste middel is om onderhandelingen onder druk te zetten. De paritaire comités krijgen daarom de opdracht om een stakingsprocedure overeen te komen. De procedure, zo lezen we in de talrijke sectorale cao's, geeft de vakbonden de leiding van stakingen. Dat betekent ook dat de vakbonden volgens hun interne regels een meerderheid moeten zoeken om een staking te organiseren. M.a.w. werkgevers aanvaarden stakingen als er draagvlak is gewaarborgd door de vakbonden.

Dit principe is zo essentieel dat we het terugvinden in de wetgeving. De stakingen erkend door vakbonden worden gelijkgesteld voor de berekening van het vakantiegeld.

In 1981 volgde het disruptief arrest De Bruyne van het Hof van Cassatie. Het oordeelde dat werknemers het recht hebben te

staken zonder naleving van de escalatieprocedure. Werknemers kunnen dus staken buiten de controle van de vakbonden. Staken is bij toepassing van dit arrest voor elke werknemer meer een vrijheid dan een recht met plichten.

Die vrijheid bestaat niet voor vakbonden. Ze hebben zich in cao's verbonden om het staken uit te stellen tot wanneer de partijen vaststellen dat een verzoening niet mogelijk is. En dan volgt nog een afkoelingsperiode in de vorm van een stakingsaanzegging. Impliciet betekent dit engagement dat ze geen wilde stakingen mogen erkennen.

Wilde stakingen voeden het wantrouwen van werkgevers tegen vakbonden. Anarchisten, binnen en buiten de syndicale structuren, spinnen er garen bij. Ze voeden de profileringsdrang van politici in een domein dat in wezen niet het hunne is. De Groep van Tien heeft er belang bij dit probleem te integreren in de herziening van het Herenakkoord, zoals de Regering vraagt tegen einde van dit jaar.

(Zie ook de ruime bespreking over dit onderwerp in weekoverzicht 2025/10)

ONDERNEMINGSOVERLEG

De **postbodes van Oudsbergen** en Bpost bereikten een akkoord na een week staking (zie vorig weekoverzicht). ([VRT](#))

De zuivelfabriek **Olympia** in Herfelingen, onderdeel van de Nederlandse Royal A-ware Food Group met 168 werknemers gaat dicht. De informatie- en consultatieprocedure is opgestart. ([Nieuwsblad](#))

EUROPA

EUROPEES SECTORAAL SOCIAAL OVERLEG

Vijf sectorale sociale overlegcomités hebben een akkoord gesloten met herziene richtlijnen om **geweld op de werkvloer door derden** te tackelen. Het betreft de comités voor lokale en nationale openbare diensten, gezondheidszorgen, onderwijs en Horeca. ([Geweld maakt geen deel uit van de job](#))

Het **sectoraal sociaal overlegcomité voor het transport** vraagt de Europese commissie de informatie te verzamelen om de toepassing van de richtlijn 2020/1057 betreffende de minimumlonen van internationale chauffeurs mogelijk te maken. ([IRU & ETF](#))

FRANKRIJK

Wet n°2025-391 van 30 april 2025 geeft de vakbonden het recht een **class action** te voeren tegen een werkgever wegens het niet-naleven van sociale wetgeving. ([IR Share](#))

Commentaar

Stakingsrecht en class action, beide zijn collectieve acties. Ze zijn complementair aan elkaar. Staken dient om belangen te verdedigen. Class action dient om o.l.v. vakbonden rechten af te dwingen.

NEDERLAND

Doorwerken na de AOW-leeftijd (pensioenleeftijd) is een trend geworden. Het is, juridisch gezien, een mogelijkheid maar geen recht van de werknemer. In 33 procent van de cao's die vakbond FNV sloot wordt er wel over gesproken. ([NOS](#))

Het zijn gespannen onderhandelingen in de **vleesverwerkende industrie**. Een twistpunt is de loonsverhoging. Een ander is de vraag of uitzendkrachten onder het principe van *users pay* vallen of niet. ([CNV](#))

De **gemiddelde loonafpraak** in cao's gesloten sinds begin van het jaar bedraagt 4,1 procent. ([AWVN](#))

Meerdere malen hebben we bericht over het sociaal conflict bij de **apotheken**. Nu is er eindelijk een akkoord na bijna een jaar onderhandelen, actievoeren en rechterlijke acties. Het akkoord loopt van 1 juli 2024 tot 31 december 2027. Het voorziet o.m. in twee loonsverhogingen van 8 procent en een eindejaarsuitkering van 4 procent. In totaal gaan de salarissen met meer dan 20 procent omhoog. ([Telegraaf](#); [FNV](#))

DUITSLAND

De **Ford fabriek in Keulen** (11.500 werknemers) is geconfronteerd met de eerste staking in haar geschiedenis die gesteund is door de vakbond. 93,5 procent van de vakbondsleden stemden voor een werkonderbreking tegen het plan om 2900 banen te schrappen tegen einde 2027. De korte staking vond plaats van woensdagochtend tot einde nachtploeg donderdag. De vakbond IG Metall eist een sociaal plan met ruime ontslagvergoedingen. ([Tagesschau](#); [Business AM](#))

Commentaar

*Al een tijd zet de economische situatie het Duits overlegmodel, inclusief de *Mittbestimmung*, onder druk. De vestiging van Ford in Saarlouis gaat dicht in november. Bosch, Thyssenkrupp, ZF Friedrichshafen en Volkswagen (zie weekbericht 2025/01) hebben herstructureringsplannen. Werkgevers stellen zich harder op dan vroeger. ([Reuters](#)) Op 27 maart kondigde de directie van Ford Keulen (5 jaar geleden nog 20.000 werknemers) het collectief ontslag aan. De vakbond IG Metall reageerde met de eis om een*

cao te sluiten voor alle werknemers, niet alleen voor wie ontslagen zal worden. De waarschuwingstaking bij Ford is een teken van pittige onderhandelingen. ([WSWS](#))

De loononderhandelingen 2025-2026 nog altijd niet van start maar toch al een stukje dichterbij. De Nationale Arbeidsraad buigt zich over de indexering van lonen in gesubsidieerde sectoren. Sectoraal overleg over deconnectie blijft beperkt. Staken kost geld, zo berekende Bpost.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

Tot nu toe zijn de interprofessionele gesprekspartners er niet in geslaagd om een **interprofessioneel akkoord 2025-2026** te sluiten. De onderhandelingen over lonen, verhoging van de sociale zekerheidsuitkeringen (zgn. welvaartenveloppe) en loopbaaneinde zijn geblokkeerd. Minister van werk Clarinval heeft op 7 mei de Groep van Tien samen gebracht om te bemiddelen. Bij gebrek aan akkoord zal de regering zelf de **loonnorm 2025-2026** vast stellen. Als de regering het [rapport van de Centrale Raad van het Bedrijfsleven](#) (CRB) volgt zal de marge voor loononderhandelingen herleid zijn tot nul.

Commentaar

Dat de Groep van Tien tot geen akkoord komt is voor niemand een verrassing. Vandaag moeten we vaststellen dat de tweejaarlijkse onderhandelingen in de meeste paritaire comités uitgesteld zijn tot na de zomervakantie.

De vakbonden hekelen het cijferwerk van de loonnormwet van 1996 en aanvaarden het rapport van de CRB niet. Volgens hen is er nog ruimte voor loonsverhogingen boven de automatische indexering. Het is dus voorspelbaar dat de regering niet zal kunnen rekenen op een consensus van alle interprofessionele partners.

Zal de regering opteren voor een uitlaatklep om de sociale vrede te herstellen? Om die reden voorzag de vorige regering in de mogelijkheid om ondanks de zero-loonnorm 2021-2022 en die van 2023-2024 onderhandelingen toe te laten over een eenmalige premie. Tot nu toe is er hier geen sprake van voor de jaren 2025-2026. Sommigen speculeren toch op een uitzondering op de loonnorm om onderhandelingen te kunnen voeren over de verhoging van het bedrag van de maaltijdcheques.

De regering laat uitschijnen dat ze het syndicaal protest heeft ingecalculeerd. ([VRT](#)) Binnen een maand zullen vakbonden zeer waarschijnlijk geconfronteerd worden met een koninklijk besluit dat hen revolteert.

NATIONAAL PROTEST

Op **20 mei** staat een staking gepland van de openbare diensten.

Op **22 mei** voert het personeel van de socioprofitsectoren actie in Brussel.

Wat het ABVV eerste aankondigde als een “interprofessionele concentratie” in Brussel op **27 juni**, “om te protesteren tegen de schadelijke gevolgen van het paasakkoord” is een oproep tot algemene staking geworden. ([VRT](#))

INDEXERING

De regering heeft beslist om de indexering van sociale zekerheidsuitkeringen en ambtenarenweden met twee maanden resp. één maand uit te stellen. Die wettelijke maatregel zou indirect een effect hebben op de **indexering van de lonen in de gezondheidszorg**, omdat de sectorale indexeringsmechanismen van de gezondheidszorg rechtstreeks refereren naar het mechanisme dat van toepassing is op de sociale zekerheidsprestaties. De Nationale Arbeidsraad stelt de regering voor dat indirect effect te neutraliseren. ([Advies nr. 2.447](#))

Commentaar

Dat de Nationale Arbeidsraad zich uitspreekt over de interprofessionele afspraken inzake indexering onder meer wat de minimumlonen betreft is begrijpelijk. Vreemd genoeg spreekt de Raad, een interprofessioneel overlegorgaan, zich uit over het effect van de wet op de indexering van de lonen zoals overeengekomen in bepaalde paritaire comités van de prive-sector.

Het [persbericht van de Raad](#) is een voorbeeld van jezuïtisme. Eerst stelt hij dat hij zich “enkel” uitspreekt over het gedeelte betreffende sociale uitkeringen. Vervolgens stelt hij “dan ook” voor dat de regering in de wet een bepaling opneemt die waarborgt dat er geen effect is op de indexeringsakkoorden inzake lonen uit de privesector, die in het advies worden opgesomd.

SECTORAAL OVERLEG

De wet van 3 oktober 2022 houdende diverse bepalingen regelt het kader voor sociaal overleg betreffende het **recht op deconnectie**. In 2025 hebben 49 paritaire comités, samen goed voor 30 procent van de tewerkstelling in de privésector, een cao met invulling van dat het recht gesloten. ([NAR-advies 2.488](#))

Commentaar

Jammer genoeg hebben we geen zicht op het resultaat van het ondernemingsoverleg (aanpassing van het arbeidsreglement of ondernemingscao) dat het recht op deconnectie zou moeten concretiseren bij gebrek aan sectoraal akkoord.

OPENBARE DIENSTEN

Een tiental **postbodes in Opglabbeek** legden dinsdag 6 mei na de dagelijkse krantenbedeling het werk neer. De reden van de staking is de verhuis naar Dilsen en een reorganisatie van de postrondes die naar verluidt voor extra werkdruk zorgt. ([HBVL](#)) Brieven en pakketjes worden bezorgd vanuit een ander sorteercentrum. ([VRT](#)) Ook volgende week staken de postbodes verder. ([HBVL](#))

Wilde staking bij **IVBO**, de intercommunale afvalophaling regio Brugge, gedurende één dag omdat er grote onduidelijkheid is over het vakantiegeld voor dit jaar. ([VRT](#))

Commentaar

Wilde stakingen zijn een gesel voor het sociaal overleg. Elke staking zonder aanzegging vraagt om een nadere regeling van stakingen. Wilde stakingen kunnen beteugeld worden via een afdwingbare procedure. Dat dit kan via sociaal overleg, zelfs in de openbare diensten, bewijst de [cao van 6 april 2009](#) gesloten in het paritair subcomité voor het stads- en streekvervoer van het Brussels hoofdstedelijk gewest.

Waarom zou de Groep van Tien dit niet opnemen in de actualisering van het Herenakkoord zoals de Regering het vraagt tegen einde van dit jaar?

ONDERNEMINGSOVERLEG

Carrefour kondigde op donderdag 8 mei de sluiting aan van zijn verlieslatende winkel in Sint-Kruis in Brugge (30 bedienden) per 1 juli en draagt het handelspand over aan Albert Heijn. Carrefour waarborgt de tewerkstelling in zijn winkels in de buurt. Werkgever en vakbonden beslisten dat het personeel die dag niet moest werken. ACV eist dat het getroffen personeel geen euro mag verliezen. De vrijdag gingen de werknemers terug aan het werk. ([WTV](#) en eigen info)

Een maand geleden heeft **Cora** (1.779 medewerkers) de intentie laten weten al haar vestigingen te sluiten. De ondernemingsraad kon vernemen dat dit in golven zou gebeuren vanaf 30 september. Het overleg loopt verder. ([BRUZZ](#))

De stakingen kostten **Bpost** sinds begin dit jaar reeds 6 miljoen euro. Het bedrijf heeft nu ingezet op een goede dialoog met de vakbonden om stakingen van die omvang in de toekomst te voorkomen. Zo willen ze te allen tijde de voortgang van de postbedeling garanderen. ([HLN](#))

Wilde staking van 24 uren bij de restaurants van **Lunch Garden** in Jemappes en Ghlin n.a.v. het ontslag van een beschermde werknemer. ([7sur7](#))

EUROPA

MINIMUMLONEN

De Institute of Economic and Social Research WSI heeft een **internationale studie over minimumlonen** gepubliceerd. ([WSI](#))

NEDERLAND

Spanning tussen vakbonden FNV, VVMC en CNV en de **Nederlandse Spoorwegen** (NS). De cao-onderhandelingen zijn geklapt na vier maanden onderhandelingen over loonsverhoging en verbetering van de werkomstandigheden voor ouder personeel. De bonden bereiden zich voor op acties. ([AD](#))

Het conflict bij **Tata Steel te IJmuiden** escaleert. (Zie weekbericht 2025/15). Werknemers en vakbonden maken zich op voor acties. ([BNR](#))

FRANKRIJK

De staking van 8 tot 11 mei (zie Actua van vorige week) heeft het **treinverkeer** van vrijdag 9 mei weinig gestoord. ([L'internaute](#))

UK

Afvalarbeiders zijn sinds 11 maart in staking vanwege een geschil met de gemeenteraad van **Birmingham** over voorgestelde rolwijzigingen en de daaruit voortvloeiende loonsverlagingen. ([BBC](#))

FINLAND

Terwijl er akkoorden gesloten worden voor de gemeentelijke besturen vinden stakingen plaats van treinconducteurs en van het personeel van de universiteiten. ([JHL](#))

PORTUGAL

De personeelsleden van de Portugese **spoorwegen** hebben zich verenigd in 16 (zestien) vakbonden. De ene organiseert een staking na de andere tussen 7 en 14 mei om druk te zetten op fatsoenlijke loonsverhogingen. ([Portugal News](#))

ELDERS IN DE WERELD

VS

Het open conflict bij **Lockheed Martin** escaleerde tot een staking. ([Assembly](#))

Bij **Volkswagen** in Chattanooga bereidt de vakbond zich voor op de eerste sociale onderhandelingen (zie Actua van vorige week). De werkgever kende vakbond UAW 20 betaalde posities toe om een onderhandelingsteam samen te stellen. ([UAW](#))

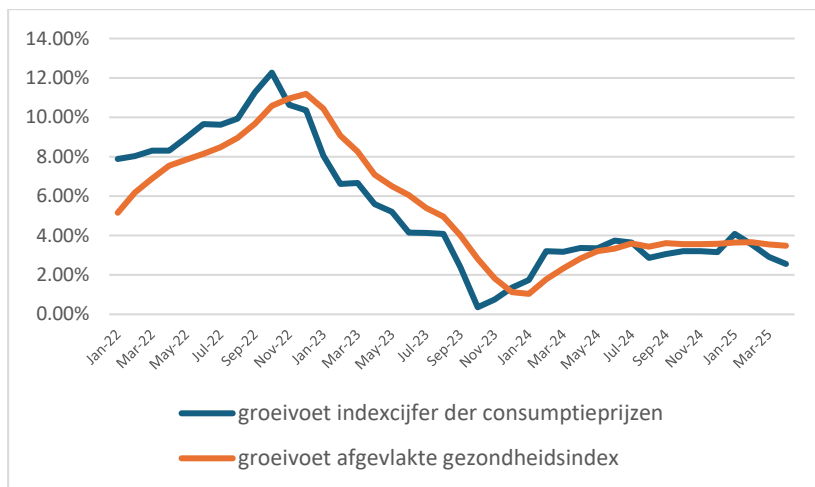
De vierde druk ligt in de winkel

De inflatie daalt. Aantal stakingen stijgt. Sector van de dienstencheques werkt minister op de heupen. Magistraten leggen hun geloofwaardigheid in de weegschaal. Startschot voor discussie over cao-overleg in Nederland.

BELGIË

INFLATIE ([STATBEL](#))

EVOLUTIE	Maart 25		April 25
Inflatie	2,91%	↓	2,55%
Gezondheidsindex	3,16%	↓	3,00%
Afgevlakte gezondheidsindex	3,55%	↓	3,48%

NATIONAAL PROTEST

Op dinsdag 29 april was het weer zo ver. **Nationale staking** en regionale betogingen. Veel hinder bij het openbaar vervoer, het streekvervoer, het luchtverkeer en de havenactiviteiten door de acties tegen de besparings- en hervormingsplannen van de Regering De Wever. (Alle media)

Vakbond ACLVB die niet meedoet aan de nationale acties lanceert een **petitie** op het internet om kracht te zetten achter de eisen inzake koopkracht, pensioenen en werkbaar werk. ([Boostjetoekomst](#))

OPENBARE DIENSTEN

Bij de **NMBS** werd op dinsdag 29 april voor de 23ste keer gestaakt. Na twee onderhandelingsvergaderingen met de minister van pensioenen hebben de vakbonden ACOD Spoor, ACV Transcom, VSOA, OVS en ASTB besloten de stakingen te schorsen. Alleen Metisp-Protect wil verder actie voeren.

([lecho](#))

ACOD roept op tot een algemene staking in de **openbare sector** op 20 mei. Het is nog onduidelijk of het ACV openbare diensten zich daarbij zal aansluiten. Het liberale VSOA sluit zich niet aan bij dit initiatief. (Alle media)

SECTORAAL NIEUWS

Na vier maanden overleg geraken werkgevers en vakbonden het niet eens om de loonsubsidie voor de **poetshulpen** beslist door de Vlaamse Regering om te zetten in een loonsverhoging. Minister Demir roept de sociale gesprekspartners bij zich om een compromis te zoeken, desnoods “door de duimschroeven verder aan te draaien”.

Commentaar

Hoe de Vlaamse minister de nationale onderhandelaars van een federaal paritair comité zal overtuigen om tot een akkoord te komen, dat maakt ons nieuwsgierig.

Het is de bedoeling om de poetshulpen in Vlaanderen een hoger loon te garanderen. Dit regionaal doel wordt gekoppeld aan een sectoraal akkoord van een nationaal paritair subcomité. Nu blijkt dit een onmogelijk voorwaarde te zijn. Zouden er dan geen andere technieken bestaan zonder de werkgeversfederatie of vakbondscentrales met de vinger te wijzen? Zou een ondernemingscao een oplossing kunnen zijn? Of een bewijs dat de werkgever een (Vlaams) minimumloon betaalt?

In afwachting van een creatieve oplossing kunnen alleen de poetshulpen zelf ontgoocheld zijn.

MAGISTRATEN

Het protest van de **magistratuur** tegen het regeringsbeleid zwelt aan. Eerst beslist het [College van het Openbaar Ministerie](#) het probleem van de overbevolking van de gevangenissen te vergroten. Acht verenigingen publiceren een [open brief](#) (zie weekoverzicht 2025/16). Jonge magistraten plaatsen een [opinie](#) op de website van het Openbaar Ministerie. Nu is bekend geraakt dat magistraten over schakelen op een minimale dienstverlening. Het federaal parket vraagt rechters om dossiers uit te stellen en weigert mee te werken aan het opstellen van antwoorden op parlementaire vragen. Het Luikse parket schorst publieke hoorzittingen. Het Brussels parket concentreert zich op het vervolgen van corruptie bij de

overheid³⁵. Een individuele rechter beslist nieuwe verkeerszaken met een jaar uit te stellen. (Alle media)

Commentaar.

Het verzet van procureurs en rechters op zich, los van de aanleiding, is een politiek feit. Als observatoren van collectieve conflicten over loon- en arbeidsvoorwaarden willen we het licht werpen op een fundamenteel probleem, de vorm van de acties, zonder ons uit te spreken over de grond van het conflict.

Het eerste dat opvalt is dat de procureurs het voortouw nemen terwijl ze beter betaald worden dan rechters. Eén rechter beslist om solo slim te spelen.

De actievoerders veroorzaken wanorde terwijl hun missie is de rechtsorde te handhaven. Zij vergroten het probleem van de overbevolking van de gevangenissen. Zij willen de procedures verstoren..

De procureurs gebruiken hun eigen juridische macht en vragen de rechters hun juridische macht te gebruiken voor het behartigen van persoonlijke belangen. Dat heeft een naam: afwending van macht. Dat is geen anekdote. Het verbaast ons dat dit niet meer aandacht krijgt.

De magistraten startten hun acties zonder aanzegging, zonder het resultaat af te wachten op het afgesproken overleg. (ARM)

Het federaal parket schiet de hoofdvogel. Zelf wil het geen actie ondernemen maar vraagt de rechters een langzaamactie te voeren.

Magistraten zijn rechterlijke macht, de onafhankelijke staatsmacht, die de wetten moeten handhaven. De uitvoerende en wetgevende macht contesteren is onverenigbaar met hun grondwettelijke opdracht. De pers geeft er een naam aan: rebellie of opstand.

Het Luikse parket kiest voor een drukingsmiddel dat vergelijkbaar is met een stiptheidsactie. De procureurs stoppen niet met werken, ze laten alleen een deel van hun werk vallen en rekenen op een volledig loon. Zelfs in de veronderstelling dat magistraten het recht hebben om te staken, dan is die collectieve actie onrechtmatig. Werknemers uit de privésector die dit doen maken zich schuldig aan werkweigering. In de rechtsleer krijgt dit de naam “valse stakingen”.

³⁵ Voor wie zich wil verdiepen in de strijd tegen corruptie: <https://eucrim.eu/news/2023-eu-justice-scoreboard-focus-on-fighting-corruption/>

Wat de magistraten vandaag ondernemen stelt hun positie in een democratie in vraag. Dat is op zich een juridische en politieke principekwestie die het Parlement niet kan gedogen en eerder vroeg dan laat moet verhelderen.

Het statuut van magistraten voorziet in een officieel kanaal, de [Adviesraad van de magistratuur](#) (ARM), om hun grieven te kanaliseren. Hopelijk steken geen nieuwe acties stokken in de wielen voor serene onderhandelingen.

In de rand van onze opmerkingen over de vorm verwijzen we alle nieuwsgierigen en belanghebbenden naar [The 2024 EU Justice Scoreboard](#). De Europese statistieken kunnen rationele discussies inspireren over efficiëntie van het apparaat, verantwoordelijkheid van rechters en procureurs, salaris en budget.

EUROPA

FRANKRIJK

Werkgeversfederatie FGMM en vakbond CFDT hebben een akkoord gesloten voor de **metaalsector** dat toelaat de uurroosters van de werknemers te verminderen in ruil voor werkzekerheid en opleidingen. ([CFDT](#))

Sud en CGT-Cheminots hebben een stakingsaanzegging ingediend bij **SNCF** voor de periode van 5 tot 11 mei. De vakbonden klagen de afkalving van de publieke dienstverlening en de aanval op verworven rechten aan. ([unidivers](#))

NEDERLAND

Het netwerk van en voor werkgevers AWWN neemt positie in de discussie over de **toekomst van het cao-stelsel** die Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid Van Hijum wil lanceren. Hoe belangrijk het stelsel is, het staat onder druk van de toegenomen diversiteit op de arbeidsmarkt en binnen de bedrijfstakken. AWWN schuift een aantal oplossingen naar voor die het voordeel, nl. de grote dekkinggraad van sectorale cao's, combineren met flexibiliteitsmaatregelen zoals kaderakkoorden die ruimte geven voor aangepaste afspraken op ondernemingsniveau, dispensatie (wij zeggen opting out), meer afwijkingen van de wet (wij spreken van conventionele flexibiliteit). ([AWVN](#))

Commentaar

Het sectoraal overleg in Nederland is even essentieel als in België maar bereikt slechts 70 procent van de werknemers. Bij ons is dat meer dan 95 procent. De syndicalisatiegraad blijft op hoog niveau (49 procent). We vangen op dat werkgevers minder gemakkelijk te overtuigen zijn om lid te worden van een federatie. Het pleidooi voor sectorale cao's die maatwerk toelaten op bedrijfsniveau is

ook voor ons land interessant. In België beschikken de sectorale onderhandelaars over de nodige juridische technieken die meer diversiteit toelaten. In het algemeen mag gezegd worden dat er weinig aandacht bestaat voor technieken die diversiteit toelaten. Die vraag lijkt ons belangrijker dan het aantal paritaire comités die de Regering in vraag stelt.

Een staking bij het enig distributiecentrum van **drogisterijketen Etos**, een onderdeel van Albert Delhaize, brengt de bevoorrading van 550 winkels in gevaar. ([AD](#)) Het personeel eist 7 procent loonsverhoging en een minimumloon van 16 euro. ([FNV](#))

Enkele cijfers over de **stakingen** in 2024 in Nederland([CBS](#))

	2023	2024
Aantal stakingen	52	36
Werknemers betrokken bij stakingen	19.000	21.000
Werkdagen verloren door stakingen	142.000	54.000

ITALIË

Een 8-urenstaking staking van personeel van sommige operators ontregelt de **spoorwegen** op dinsdag 6 mei. De vakbonden willen zo druk zetten op de hernieuwing van de nationale cao. ([firstonline](#))

LUCHTVAART

Een werkonderbreking van enkele uren door het personeel van bagageafhandeling, catering en vliegtuigonderhoud heeft vrijdag voor problemen op de **luchthaven van Helsinki** gezorgd. Sinds eind januari blijven de loononderhandelingen aanslepen. ([Loyaltylobby](#))

EUROPES EN INTERNATIONAAL ONDERNEMINGSOVERLEG

Arcelor Mittal kondigde op de Europese Ondernemingsraad van 23 april een reorganisatie aan. ([IndustriAll](#))

Suez heeft zijn duurzaamheidsrapport gepresenteerd aan de Europese Ondernemingsraad. ([Suez](#))

ELDERS IN DE WERELD

VS

Vakbond UAW is in open conflict met **Lockheed Martin** ([UAW](#)) en **General Dynamics** ([UAW](#)) en bereidt zich voor op de onderhandelingen voor de eerste cao voor de site van **Volkswagen** in Chattanooga. ([UAW](#))

OOK DAT NOG

Wie zoekt naar **vertaling** van woorden over sociale relaties kan terecht op de [European Industrial Relations Dictionary](#).

Vorige week was er weinig nieuws te rapen. Misschien was het meest merkwaardig feit de schaarse aandacht voor de nationale staking van 22 april.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL NIEUWS

De verhoging van het maximumbedrag van de **maaltijdcheques**, zoals bepaald in het Regeerakkoord, zal pas na de zomer in een wet gegoten worden. De sociale gesprekspartners moeten nog hun advies geven. ([De Tijd](#))

Dinsdag 22 april was een dag van nationale staking. Op 29 april vindt opnieuw een **nationale actiedag** plaats tegen de besparingsplannen van de Regering. De luchthaven van Charleroi schrapt alle vluchten van die dag. Brussels airport annuleert minstens 30 procent van de vertrekkende vluchten. NMBS, De Lijn, MIVB en TEC waarschuwen voor zware hinder. (Alle media)

SECTORAAL NIEUWS

Nog steeds geen akkoord in de sector **dienstencheques** na besprekingen in het paritair comité voorbij de week. Een nieuwe meeting is gepland op 20 mei. Het probleem blijft uiteraard de afstemming van de regeling tussen de drie regio's. ([RTBF](#))

OPENBARE DIENSTEN

Vele OCMW's waren op donderdag 24 april gesloten omwille van een **nationale actiedag van de OCMW's** tegen de beperking van de duur van werkloosheidsuitkeringen beslist door de Regering. ([BRUZZ](#), [Sudinfo](#)) Uit solidariteit (sommigen zeggen uit opportunisme) hebben enkele personeelsleden van het Gents ophaalbedrijf **IVAGO** het werk neergelegd. ([VRT](#))

Commentaar

Deze actie was een eigenaardig fenomeen. Sommige OCMW's, de werkgevers dus, riepen hun personeel op om deel te nemen aan de staking. Even merkwaardig is dat de ambtenaren staken omdat ze vrezen dat de OCMW's, hun werkgevers, te veel werk zouden krijgen.

Komen er nog **spoorstakingen** na 29 april? De bonden staken niet alleen tegen de pensioenhervorming, materie die tot de bevoegdheid behoort

van minister van Pensioenen Jan Jambon. ACOD Spoor, ACV Transcom en VSOA onderhandelen ook over de overleginstellingen, verworven rechten en tewerkstelling met minister van Mobiliteit Jean-Luc Crucke. Er is al een voorakkoord in de maak maar de inhoud is niet vrijgegeven. De kleine spoorbond METISP neemt afstand van het akkoord en blijft dreigen met een staking van 4 tot 9 mei omdat het niet duidelijk is dat de pensioenen deel uitmaken van de verworven rechten. ([De Tijd](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Bij groothandelaar in medicatie **FEBELCO** in Heusen-Zolder legden een 70-tal magazijnmedewerkers en chauffeurs het werk neer. N.a.v. de recente verhuis van de vestiging eisen zij dezelfde kilopetervergoeding als deze die tien jaar geleden bij een vroegere verhuis overeengekomen waren. ([VRT](#))

EUROPA

NEDERLAND

De nieuwe cao voor het **personeel van gemeenten** heeft een looptijd van 24 maanden. In deze periode gaan de lonen in 5 stappen omhoog. Op het einde van de rit genieten de medewerkers een verhoging van 7,5 procent. Het minimumloon per 1 januari 2026 zal 16 euro bedragen. ([SV](#))

In de **waterbouw** (bagger-, kust- en oeverwerken, ... 2.500 werknemers) is een cao gesloten die loopt tot 31 maart 2027. De cao-lonen worden in drie keer verhoogd met als resultaat een verhoging van meer dan 9 procent. ([H2O](#))

Bij de **autohandel, garagedewerkers en fietsenbedrijven** (ongeveer 85 000 werknemers) blijft het conflict over een nieuwe cao lopen. De vorige liep af op 1 februari. Na de laatste staking begin april deed de werkgeversorganisatie BOVAG een nieuw bod dat weggestemd werd. Gestaakt wordt nu gedurende drie dagen van donderdag 24 april tot maandag 28 april. Vakbonden blijven bij hun eis van 7 procent naast onder meer de automatische prijscompensatie (indexering) en ook vroegpensioen. ([FNV](#))

Werknemers van vliegtuigbouwer **GKN Fokker** legden gedurende 24 uren het werk neer voor een “fatsoenlijk” sociaal plan voor de werknemers die betrokken zijn bij een reorganisatie van de site van Papendrecht. ([FNV](#)) Vakbond Unie haakt af omdat het intern quorum om actie te voeren niet bereikt was. Daarvoor moet ¼ van de leden aanwezig zijn op een ledenvergadering en vervolgens moet ¾ van de aanwezige leden instemmen met het versturen van een ultimatum. ([Unie](#)).

FRANKRIJK

In Frankrijk bestaat geen systeem van automatische indexering van de lonen. Het behoud van de koopkracht, en de verbetering ervan, wordt onderhandeld. In 2024 bedroeg de gemiddelde conventionele loonstijging 2,8 procent, wat meer is dan de inflatie. ([clés du social](#))

In het weekend van 24 tot 26 april vond een staking plaats bij de Franse **spoorwegen** (SNCF). Deze staking, georganiseerd door vakbonden zoals CGT-Cheminots en SUD-Rail, maakte deel uit van een reeks weekendstakingen die gepland waren van 17 april tot 2 juni 2025. ([Sortir à Paris](#))

UK

Het ministerie van Volkshuisvesting, Gemeenschappen en Lokaal Bestuur wordt geconfronteerd met meerdere stakingen. ([PSC](#))

FINLAND

Zoals aangekondigd in weekbericht 2025/15 vond vorige week een driedaagse staking van honderden werknemers in de **publieke sector** (80.000 werknemers) ter ondersteuning van hun loononderhandelingen. De vakbonden Juko, JHL en Trade Union Pro eisen een loonsverhoging van 7,8 procent over drie jaar. De overheid heeft slechts 6,3 procent aangeboden. ([wsws](#)) De vakbonden kondigde een nieuwe staking aan van 8 mei 's middags tot 9 mei 's middags. ([Daily Finland](#))

LUCHTVAART

De vakbond van het grondpersoneel op de **luchthaven van Gatwick** eist een loonsverhoging van 22 procent en om de eis kracht bij te zetten staakte een honderdtal personeelsleden tijdens het paasvakantieweekend. ([The Times](#))

Het gebeurt niet veel dat de actualiteit van één week aanleiding geeft tot zo veel fundamentele vragen. We beginnen met de aanwending van juridische macht voor het verdedigen van persoonlijke belangen. Volgt een aanvulling m.b.t. de criteria voor de erkenning van vakbonden. Verder hebben we het over de grondwettelijkheid van de hervorming van het werkloosheidsstelsel en het stakingsrecht van politievakbonden. Deze week ging voor ons de wereld open van stakingen in China.

NATIONAAL NIEUWS

OPENBARE DIENSTEN

Het College van het Openbaar Ministerie voert actie tegen de geplande **pensioenhervorming voor magistraten en gerechtspersoneel**. Door 4.000 veroordeelden die op de wachtlijst staan, in één klap naar de gevangenis te sturen wil het druk zetten op de regering. (Alle media)

Commentaar

Parketmagistraten hebben het recht om op te komen voor hun rechten als ze de pensioenhervorming aanklagen. ([om-mp](#)). Zonder twijfel. Over de grond van de zaak verschijnen talrijke opinies. De vorm en de procedure krijgen weinig aandacht. Die zijn laakbaar.

De actievoerder is het [College van het Openbaar Ministerie](#). ([BRUZZ](#)) Dat college is een orgaan ingesteld door de wet van 18 februari 2014 en is samengesteld uit vijf procureurs-generaal, drie leden van de Raad van procureurs des Konings en één lid van de Raad van arbeidsauditeurs. Zijn wettelijke opdracht bestaat in de ondersteuning van het strafrechtelijk beleid, niet in de belangenbehartiging van magistraten. De belangenbehartiging past eerder in de missie toegewezen aan de [Adviesraad van de magistratuur](#).

Dit college kan dwingende richtlijnen uitvaardigen. Het heeft dus niets te maken met een vakbond of een vrije vereniging voor belangenverdediging. Het consulteert niet en moet geen verantwoording afleggen bij hun leden. Als het dwingende maatregelen oplegt zijn procureurs des Konings en arbeidsauditeurs niet vrij om de richtlijnen te volgen of niet.

De actievoerder, een officieel publiekrechtelijk orgaan met een missie van algemeen belang, gebruikt zijn juridische macht als drukkmiddel om persoonlijke belangen te verdedigen. Hij koppelt strafuitvoering aan de pensioenproblematiek.

Dit verzet is geen staking en zelfs geen stiptheidstaking. Dit is geen collectieve actie maar een afwending van macht³⁶ met een parfum van autocratie.

In een [open brief](#) klagen acht Verenigingen van magistraten de onevenredigheid van de verlaging van de pensioenen aan tegen een achtergrond van de structurele onderfinanciering en vierkant draaien van de rechterlijke macht. Ze roepen op tot collectieve mobilisatie maar reppen geen woord over de actie van het College. Individuele magistraten in de social media respecteren de reden van het verzet maar nemen afstand van de vorm van het protest. De Minister van Justitie neemt de tijd om te reageren.

Deze actie komt erop neer dat het College de verdere overbevolking van de gevangenissen verordent. Zij is een nieuw geval van buitensporig corporatisme. De persoonlijke belangen van de magistraten staan niet in verhouding met de gevolgen. De gedetineerden en de cipiers zullen de klappen opvangen.

Het gevangeniswezen heeft al laten weten de deur gesloten te houden voor de 4.000 bijkomende gedetineerden. Wordt dit een strijd tussen overheidsinstellingen?

We schrijven dinsdag 15 april. De 21ste stakingsdag waarmee de **spoorwegen** dit jaar te kampen heeft, deze keer georganiseerd door ACOD Spoor en ACV Transcom, liet weinig sporen achter. Nog 57 stakingsdagen te gaan, o.a. op 22 en 29 april (zie weekoverzicht 2025/12). Daar bovenop komt een aanzegging van de corporatistische vakbond METISP-Protect voor een staking van zondag 27 april om 22 uur tot zondag 4 mei om 22 uur. HR Rail, de juridische werkgever van het spoorpersoneel, weigert deze aanzegging te erkennen om twee redenen. De eerste is de laattijdigheid van de aanzegging, de tweede de onevenredige inbreuk op de rechten en vrijheden van de treinreizigers. (Alle media)

³⁶ “Machtsafwending kan bepaald worden als een onwettelijk begaan door een overheid, die een rechtshandeling die binnen haar bevoegdheid valt, verricht in de voorgeschreven vormen en zonder enige formele wetsovertreding, doch met oogmerken die niet stroken met het doel waarvoor de aangewende macht haar toegekend werd, d.w.z. het nastreven van het algemeen belang binnen de grenzen van haar functie.” DEBAEDTS, F., A.P.R., Tw. Machtsafwending, Brussel, 1956, Larcier, blz.14 geciteerd door CUMPS, F. en COUVREUR, M., Machtsafwending en art.18 van het statuut van het rijkspersoneel, Leuven, Jura Falconis, jg 11, nr.2.

Commentaar

De gevolgen van de beslissing van HR Rail zijn niet duidelijk. Begaan i.g.v. buitensporige staking de stakers een fout of kan de vakbond die de zo'n staking erkent (of zijn leiders) aansprakelijk gesteld worden?

De toekomst zal uitwijzen of het officieel verzet tegen een staking met als argument de buitenproportionele schade een precedent zal zijn in de evolutie van het stakingsrecht.

De **politievakbonden** hebben een stakingsaanzegging betekend van 10 dagen (26 april tot en met 5 mei) uit protest tegen de statische beveiliging van kerncentrales door het leger. De bonden zetten de staking in voor duidelijkheid over de exacte draagwijdte en timing van het protocol met Defensie, evenals garanties op vlak van de nettopremie van 500 euro per maand. ([VRT](#) en [Sudinfo](#))

Commentaar

In vele democratische landen zoals Frankrijk, Duitsland, UK, Zweden en Italië mogen de politiediensten niet staken. (Chatgpt). Deze actie tegen een veiligheidsmaatregel omwille van persoonlijke belangen zal allicht nog commentaar uitlokken zoals deze in [HLN](#).

In het weekbericht 25/14 hadden we het over de wet van 19 december. Die wet regelt de criteria voor specifieke vakbonden om naast de traditionele interprofessionele vakbonden te kunnen zetelen in de overlegorganen. Twee aandachtige lezers vestigden onze aandacht op een noodzakelijke aanvulling van ons bericht. De wet wijst een zetel toe aan één specifieke organisatie onder een dubbele (en niet één) voorwaarde: (1) de organisatie moet minstens 10 % van het personeel vertegenwoordigen, en (2) ze moet ook de specifieke organisatie zijn met het grootste aantal leden. Het [Grondwettelijk Hof](#), in de case voorgelegd door de NUOD (Nationale Unie van Openbare Diensten) Financiën, oordeelde dat de dubbele voorwaarde (enkel) voor specifieke vakbonden geen inbreuk is op de vakbondsvrijheid en een aanvaardbare drempel is tegen het corporatisme.

INTERPROFESSIONELE ACTUALITEIT

ABVV zal naar de arbeidsrechtbank stappen om de hervorming van de **werkloosheidsuitkeringen** met een maximumduur van twee jaren uitkering te betwisten. De redenering is dat de maatregel niet strookt met het principe van *stand still* dat in artikel 23 van de Grondwet³⁷ staat. ([RTL](#))

³⁷ Art. 23 Grondwet: *Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden. (...) inzonderheid: 1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op*

Commentaar

Een vakbond kan volledig terecht beroep doen op de wijsheid van de rechter om rechten af te dwingen. Dat recht is bij wet geregeld en is een fundament van onze rechtstaat. Bij deze vordering erkent de vakbond in feite dat ook werkgevers beroep mogen doen om hun rechten af te dwingen. Een kwestie van wederkerigheid. Dit is het einde van het verwijt van juridisme in sociale relaties.

Het is niet duidelijk welke tactiek de vakbond volgt. ABVV zegt talrijke processen aan te spannen bij de arbeidsrechtbank om de grondwettelijkheid van het wetsontwerp te betwisten. Wil de vakbond niet wachten op het advies van de Raad van State over het wetsontwerp? Waarom dreigt de vakbond niet met een unieke vordering tot vernietiging bij het Grondwettelijk Hof? Is het een vorm van filibusteren of enkel een communicatiestunt?

EUROPEES NIEUWS

NEDERLAND

In maart zijn de **cao-lonen** gestegen met gemiddeld 4,3 procent. Daarmee is het de 31^e achtereenvolgende maand met een gemiddelde loonstijging boven de 4 procent. ([AWVN](#))

Vakbonden en werkgevers in de **spoorinfra-sector** hebben een akkoord bereikt over een nieuwe cao. De inhoud is nog niet bekend gemaakt. ([FNV](#))

Woensdag 16 april. In heel Limburg legt het **hoger onderwijs** het werk neer. De protestactie past in de estafettestaking bij de onderwijsinstellingen in heel Nederland tegen de bezuinigingen. ([Observant](#))

Na een twaalfal 24-urenstakingen organiseerde FNV op vrijdag 18 april een landelijke staking bij **IKEA** (6.000 medewerkers) voor een fatsoenlijke cao met een loonsverhoging van 7 procent. ([FNV](#)) De werkgever hield het bij 2,4 procent en bereikte een akkoord met de unieke Werknemersvereniging IKEA Medewerkers ([W.I.M.](#)). ([Welingelichte Kringen](#))

Een jaar geleden eiste vakbond FNV bij de rechtbank dat vakbond Landelijke Belangen Vereniging (LBV) geen cao's mag afsluiten omdat die vereniging een **gele vakbond** zou zijn ([FNV](#)) Concreet ging het over een cao

billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen. Dit artikel impliceert dat verleende rechten in de toekomst behouden moeten worden of dat geen nieuwe beperkingen of voorwaarden aan dit recht worden gekoppeld.

voor de uitzendsector. In een [vonnis van 11 april 2025](#) heeft de kantonrechter alle vorderingen van FNV afgewezen. Hoewel LBV een werkgeversbijdrage krijgt heeft FNV niet kunnen bewijzen dat LBV onrechtmatig handelt en niet onafhankelijk is. ([flexnieuws](#))

Commentaar

Een gele vakbond is een vakbond die opgericht en/of (financieel) gesteund door de werkgever zelf om de pas van andere vakbonden af te snijden. (Zie [weekbericht 2024/33](#))

Nederland kent geen regels die het oprichten van een vakbond in de weg staan en evenmin regels die vakbondsvrijheid bemoeilijken. Dat creëert spanningen tussen vakbonden. De ILO heeft eerder gevraagd duidelijkheid te geven over representativiteit en onafhankelijkheid van vakbonden om Verdrag 98 in de nationale wetgeving te implementeren.

De kantonrechter heeft de werkgeversbijdrage niet weerhouden om te besluiten dat LBV niet onafhankelijk is. FNV wordt ook gefinancierd door werkgevers (bv. branche van de [railinfrastructuur](#)) In België worden er zonder juridische bezwaren ook vakbondscentrales gefinancierd door werkgeversbijdragen via fondsen voor bestaanszekerheid.

FRANKRIJK

De **dokters** hebben aangekondigd te staken vanaf 28 april tegen een wetsvoorstel dat de spreading van de installatie van dokters over het land wil regelen. ([Le Monde](#))

DENEMARKEN

Werkgevers en vakbonden sloten een akkoord voor de **transportsector** (186 000 werknemers), met een loonsverhoging die meer dan inflatie compenseert, een aanvulling van het extralegaal pensioen en mogelijke keuze voor 4 dagen week voor werknemers die nog maar 5 jaar van de pensioenleeftijd verwijderd zijn. ([EMSA](#))

FINLAND

Sociale vrede in de **voedingsindustrie** (25.000 werknemers) nadat werkgevers en vakbonden een voorstel van de bemiddelaar aanvaardden. ([YLE](#)) (zie ook weekbericht 2025/14)

CANARISCHE EILANDEN

80.000 **hotelmedewerkers** staken onverwachts op de Canarische eilanden gedurende het paasweekende voor hoger loon. ([CanarianWeekly](#))

CHINA

Duizenden werknemers van de **BYD** fabrieken in Wuxi en Chengdu hebben einde maart en begin april het werk neergelegd om te protesteren tegen de loonbesparingen en verslechterde arbeidsvoorwaarden. De incidenten vinden hun oorsprong in de overname door BYD van de onderneming Jabil inc., actief in elektronica. Die leidde tot een herstructurering en ook tot nieuwe performantie criteria en arbeidsorganisatie. Zo wordt het standaard werkschema, zonder overuren, als straf gehanteerd voor de mindere prestaties. ([CLB](#))

Figuur 16: strikes in China (april 2025) (CLB)

Stakingen bij NMBS en SNCF: zoek het verschil. Uiteenlopende loonakkoorden in Duitsland. Bezuinigingsmaatregelen van regeringen lokken nationale stakingen uit, niet alleen in België.

BELGIË

OPENBARE DIENSTEN

Dinsdag 15 en 22 april zullen de treinreizigers zich opnieuw aanpassen aan de tijdelijke dienstregeling om de gevolgen van een staking³⁸ op te vangen. ([NMBS](#))

Collateral damage: de kleinhandel in de buurt van Gent-Sint-Pietersstation verliest tot 10 procent omzet op een stakingsdag bij de spoorwegen. ([VRT](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Bij **PBI Fruit Juice Company**, het vroegere Tropicana, in Zeebrugge gingen de arbeiders twee dagen in staking tegen het “toxisch en onmenselijk beleid” van de directie. ([VRT](#))

EUROPA

NEDERLAND

Tata Nederland kondigt een vermindering aan van 1.600 voltijdse banen. Het gaat daarbij om managementbanen en ondersteunende diensten. Het productiepersoneel hoeft niets te vrezen. ([De Telegraaf](#)) Deze aankondiging komt een week na het sluiten van een crisisakkoord voor de medewerkers van de site van IJmuiden met een eenmalige premie van 700 euro. (Zie Actua 2025/14)

Vakbonden en directie van de **distributiecentra van Albert Heijn** hebben onder stakingsdreiging een cao gesloten met (1) een loonsverhoging van 4,25 procent in één jaar, (2) de verlenging van de regelingen voor vervroegd uittreden (RVU), (3) concrete afspraken over personeelsbezetting en (4) de opleiding voor medewerkers die niet voldoende Nederlands spreken. ([Warehouse](#)) Nog maar een paar weken

³⁸ Wie zich afvraagt welke vakbond op welke dag staakt, zie weekoverzicht 2025/12.

geleden zei de werkgever het distributiecentrum van Hoorn te sluiten (zie weekbericht 2025/06).

FRANKRIJK

Het sociaal overleg tussen **SNCF** en vakbonden over uurregelingen en een maandelijkse premie van 100 euro volgt een lastig parcours. Wie tussen 17 april en 2 juni Frankrijk wil doorkruisen met de trein houdt best rekening met mogelijke acties. Concreet roept SUD-Rail de controleurs op om op 9, 10 en 11 mei te staken. De oproep werd eerst gesteund door het informele Collectif national ASCT (CNA) van de controleurs van de SNCF, daarna door CGT-Cheminots die zelfs een staking vanaf 5 mei aanzegde. ([TF1](#))

DUITSLAND

22.000 werknemers van de **West-Duitse textiel- en kledingindustrie** hebben de afgelopen weken met succes druk uitgeoefend met waarschuwingsstakingen. Op 11 april bereikten de onderhandelaars een akkoord met bijna 5 procent loonsverhoging over 27 maanden. ([IGMetall](#))

In de **automobielhandel** 10.000 werknemers) eist IG Metall een loonsverhoging van 6,5 procent en voert de druk op met waarschuwingsstakingen. ([IGMetall](#))

De **Berlijnse vervoerexploitant** heeft ermee ingestemd om werknemers gemiddeld een loonsverhoging van 15 procent aan te bieden. Hiermee komt een einde aan maanden van zware gesprekken en de dreiging van onbeperkte stakingen in de Duitse hoofdstad. ([The Local](#))

UK

Sinds 11 maart zijn de werknemers van de ophaaldienst van **Birmingham**, een stad die failliet verklaard werd, in staking tegen de reorganisatie van het afvalbeleid met loonverlies als gevolg. De gemeenteraad riep de noodtoestand uit. Het leger wordt ingeschakeld. ([BBC](#))

GRIEKENLAND

Op 9 april vond een **nationale actie** plaats tegen de bezuinigingsmaatregelen. Eén van die maatregelen was het schorsen van collectieve arbeidsovereenkomsten over minimumlonen. Dit heeft geleid tot een neerwaartse spiraal van het inkomen van de gezinnen met een negatieve impact op de economie. De vakbonden ijveren voor het opheffen van die maatregel. ([Reuters](#) en [ETUC](#))

FINLAND

De loononderhandelingen voor de **ambtenaren** zitten in het slop. De Regering doet een bod van 6,3 procent, de vakbonden eisen 7,8 procent in de lijn van de cao's in de privésector. Zonder doorbraak dreigt een staking van 76.000 ambtenaren van 22 tot 24 april. ([Daily Finland](#))

EUROPEES LUCHTVERKEER

Vakbonden CNE en ACV Puls bij **Ryanair** hebben een stakingsaanzegging van onbepaalde duur neergelegd. Het personeel weigert vluchten te bemannen die over oorlogszones vliegen, zoals Israël. Naar verluid bestaat de regeling bij andere vliegtuigmaatschappijen dat alleen vrijwilligers dergelijke vluchten voor zich nemen. Het is een conflict dat al maanden duurt en niet opgelost geraakt ondanks de vele onderhandelingen. ([7sur7](#))

ELDERS IN DE WERELD

ARGENTINIË

De bezuinigingen van de Milei-regering lokten een algemene 24-urenstaking op 10 april uit. ([AP](#))

De 20° staking sinds begin van het jaar van het spoor voor behoud van voorrechten. Outsourcing bij BNP Paribas Fortis veroorzaakt sociaal onrust. Vakbond van ambtenaren in het verzet tegen President Trump die het collectief overleg wil ondermijnen. Nationale stakingen in België beïnvloeden politieke verkiezingen.

BELGIË

OPENBARE DIENSTEN

De besparingen en verandering van statuut en leerprogramma veroorzaken een woedegolf onder de leerkrachten van het **Waals-Brussels onderwijs**. De vakbonden organiseren deze week een estafettestaking per provincie. ([RTBF](#))

De wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel bepaalt dat een vakorganisatie enkel als **representatief** wordt beschouwd als die ten minste 10 procent vertegenwoordigt van de personeelssterkte van de diensten die onder een sectorcomité ressorteren. Deze drempel van 10 procent is geen inbreuk op de vakbondsvrijheid, aldus het [Grondwettelijk Hof](#).

Maandagavond 7 april 22 uur vond de 20ste stakingsdag van dit jaar bij het **spoor** door. Deze staking ging deze keer uit van ABVV en ACV. De bonden hebben geen oor voor de directie die vraagt de acties op te schorsen zolang er onderhandeld wordt met de regering. ([VRT](#)) De Regering blijft op de achtergrond. ([De afspraak](#))

Commentaar

Een trein besturen is zwaar werk beweren de vakbonden. Maar het soortelijk gewicht van het besturen van een trein wisselt nogal. In België staken de treinbestuurders van de NMBS voor behoud van het voorrecht van pensioen vanaf 55 jaar. In 2023 waren er slechts 7 die aan 55 jaar gebruik maakten van dit gunstregime. ([ACOD](#)) De collega's van Lineas, de Belgische private spoorvrachtoperator, rijden op dezelfde sporen maar genieten geen apart pensioenregime. In Nederland staken de werknemers van de NS voor een vroegpensioenregeling wegens zwaar werk aan 64 jaar. (Zie verder) Een vlugge verkenning van het internet leert verder dat de minimale pensioenleeftijd 50 jaar is in Frankrijk, 60 jaar in Duitsland, 67 jaar in Italië. In Zwitserland, het land van de stipte treinen, hebben de locomotiefpiloten geen apart statuut. Het laatste fluitsignaal voor het einde van de loopbaan klinkt niet overal tegelijkertijd. De ene trein besturen is de andere niet.

ONDERNEMINGSOVERLEG

De drie vakbonden bij **BNP Paribas Fortis** organiseerden op donderdag 3 april een staking om zich te verzetten tegen de outsourcing van het Client Service Center (580 werknemers) naar een nog op te richten dochterbedrijf van Accenture. ([RTBF](#)) Achter dit conflict heerst ook ongerustheid bij de vakbonden dat het sociaal overleg binnen de bank afbrokkelt. ([lecho](#))

EUROPA

NEDERLAND

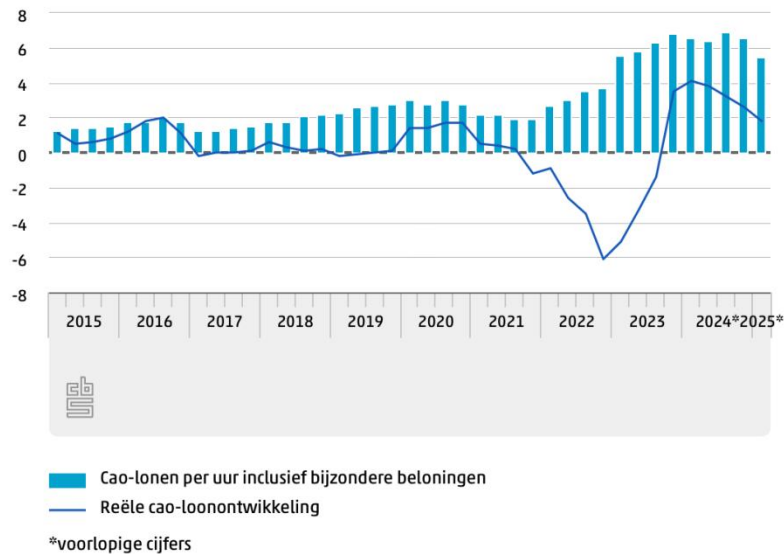
Het noodlijdende **Tata Steel in IJmuiden** heeft een 'crisiscao' gesloten met de vakbonden. De 9.000 werknemers krijgen een eenmalige premie van 700 euro. Als de brutowinst van de werkgever 500 miljoen euro haalt over het komende boekjaar komt daar nog eens 300 euro bij. ([Telegraaf](#))

Er is een akkoord onder onderhandelaars voor de **ziekenhuizen** met een salarisverhoging van 8 procent in twee jaar tijd. ([FNV](#))

De onderhandelingen tussen de **Nederlandse Spoorwegen (NS)** en vakbonden gaan vooruit met 'muizenstapjes'. De vakbonden vinden de loonsverhoging ondermaats maar weten het voorstel van de werkgever voor een vervroegd uittreden voor zwaar werk met 36 maanden te waarderen. ([CVV](#))

Cao-loonontwikkeling

% verandering t.o.v. vorig jaar

Figuur 17: evolutie van nominale en reële cao-lonen (bron: CBS)

NOORWEGEN

Werknemers van de industrie aanvaardden een bemiddelingsvoorstel met 4,4 procent loonsverhoging in 2025. Een staking van 25.000 werknemers werd op het nippertje vermeden. De laatste cijfers tonen aan dat de Inflatie steeg tot 4,7 procent. ([News-in-english](#))

FINLAND

2.000 werknemers van 150 **bakkerijen** legden op 31 maart het werk neer. Dat was de tweede staking omdat de onderhandelingen over lonen en uurroosters van 25.000 werknemers van de voedingsindustrie in het slop raakten. ([yle](#))

ZWEDEN

Tesla blijft sinds oktober 2023 verwickeld in een conflict met de Zweedse metaalvakbond IF Metall vanwege de weigering om een cao te ondertekenen. Het conflict escaleerde tot andere werkplaatsen van automerken, havenarbeiders en postmedewerkers. ([Business AM](#))

LUCHTVAART

De **Griekse verkeersleiders** zullen in navolging van een staking van de publieke sector op 9 april het werk neerleggen. ([ekathimerini](#)) Het cabinepersoneel van **Easyjet** gestationeerd in Italië zal ook op 9 april staken. ([AviationA2Z](#))

ELDERS IN DE WERELD

VS

Een vakbond die 150.000 Amerikaanse overheidsmedewerkers vertegenwoordigt, heeft maandag een rechtszaak aangespannen om te voorkomen dat president Donald Trump honderdduizenden federale werknemers de mogelijkheid zou ontnemen om via hun vakbonden collectief te onderhandelen met overheidsinstanties. ([Reuters](#))

CHILI

De vakbond Central Unitary Workers' Union organiseerde op donderdag 3 april een nationale staking voor de 40-urenweek, betere lonen, stop op vakbondsvervolg en hervorming van het pensioenstelsel. ([DBS](#); [AP](#); [YouTube](#))

INTERNATIONAAL ONDERNEMINGSOVERLEG

Een nieuwe overeenkomst tussen **Veolia** en de Europese vakbond voor openbare diensten voorziet in bindende verplichtingen op het gebied van gelijke behandeling, antidiscriminatiebeleid en steun voor werknemers die te maken hebben met huiselijk geweld of geweld op de werkplek. ([EPSU](#) en [IRShare](#))

STATISTIEKEN

“Staken behoort tot het immaterieel cultureel erfgoed van België” is een uitspraak die de vele aspecten van het stakingsfenomeen over één kam scheert. Kurt Vandaele, onderzoeker bij de ETUI (European Trade Union Institute) ontrafelde het fenomeen en publiceerde een analyse in het [Tijdschrift voor Sociaal Recht](#). (Kan opgehaald worden via [ResearchGate](#))

Dezelfde auteur insinueert een verband tussen algemene stakingen en het stemgedrag van kiezers. ([LinkedIn](#))

Kurt Vandaele · 1e
Senior Researcher at ETUI
3 d ·

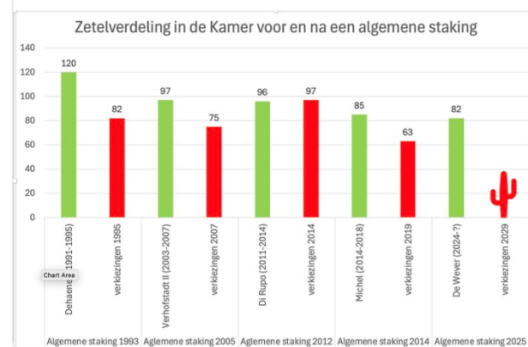
...

Federale regeringspartijen verliezen gemiddelde 11,2% van hun zetels bij de volgende verkiezingen indien ze NIET werden geconfronteerd met een algemene staking (regeringen Dehaene II; Verhofdstadt I en III; Leterme I; Van Rompuy; Leterme II; De Croo). In contrast, MET een algemene staking: 20,3% van de zetels (regeringen: Dehaene I; Verhofstadt II; Di Rupo; Michel I).

Kurt Vandaele · 1e
Senior Researcher at ETUI
4 d ·

Gemiddeld verliezen federale regeringspartijen 20.3% van hun zetels na een [#algemenestaking ABVV](#), [Algemeen Belgisch Vakverbond ACV](#), [Algemeen Christelijk Vakverbond](#)

Commentaar

Dit is een interessante vaststelling die vraagt naar meer onderzoek om het eventueel verband bloot te leggen.³⁹ Zou het kunnen dat nog andere factoren meespelen in het zetelverlies, zoals de samenstelling van de meerderheid? Nog meer intrigerend is de vraag welke politieke partijen winnaars zijn na een nationale staking.

OOK DIT NOG

Allicht de eerste staking in Amerika was deze van de drukkers in New York in 1776 om een loonsverhoging te eisen. (Bron: Steuben, J. (1950), *Strike Strategy*, New York, Gaer Associates Inc.)

³⁹ Onderzoek is nodig om het vermoeden van drogredenering te vermijden die erin bestaat twee fenomenen die tegelijkertijd of juist na elkaar plaats vinden voor te stellen als oorzaak en gevolg. (*Cum hoc ergo propter hoc*)

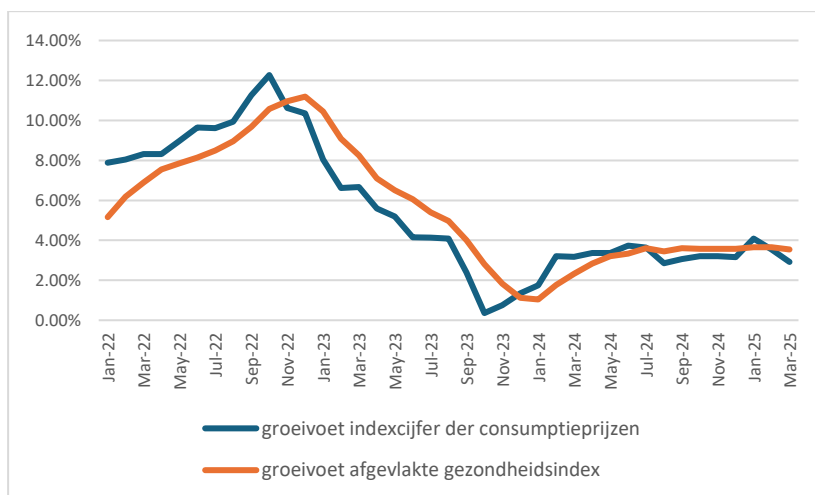
Regering en de Groep van Tien op dezelfde lijn: SWT en einde loopbaanmaatregel doven uit zoals overeengekomen in cao's. 31 maart: vakbonden tonen hun mobilisatiekracht. De prijs van stakingen. Verrassende wending van staking in de staat New York.

BELGIË

INFLATIE

Evolutie	Feb 25		Maart 25
- Inflatie	3,55%	↘	2,91%
- Gezondheidsindex	3,70%	↘	3,16%
- Afgevlakte gezondheidsindex	3,66%	↘	3,55%

Bron: [Statbel](#)

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

De sociale partners kregen een positief antwoord van de Regering op hun vraag om (1) de looptijd van de cao betreffende SWT en einde loopbaan te respecteren, (2) de Federal Learning Account niet door te voeren en (3) de

reglementering van cao nummer 90, het systeem van de collectieve niet-recurrente bonussen, te versoepelen.

Commentaar

Alle partijen kunnen lessen trekken uit dit verhaal. Technisch kon de Regering onmogelijk haar intentie waarmaken om SWT te laten uitdoven vanaf de datum van het regeerakkoord. Dat kon alleen vertaald worden in een tekst met retroactieve werking wat verre van vanzelfsprekend is. Het argument dat de sociale partners een factuur van 10 miljoen euro doorschuiven naar de belastingbetaler is betwistbaar. Wat de sociale partners vroegen was geen extra uitgave maar het terugtrekken van een besparing door een ongewone streep door een akkoord dat nog maar twee jaar geleden gevalideerd werd door de vorige Regering.

OPENBARE DIENSTEN

De vakbonden bij het **spoor** overleggen om de stakingen meer op elkaar af te stemmen om een groter impact te hebben op het treinverkeer. De onafhankelijke spoorbond OVS, de ASTB en het liberale VSOA Spoor zullen zich aansluiten bij de stakingsagenda van Acod Spoor en ACV Transcom, melden ze in een persbericht. Metisp-Protect heeft zich niet aangesloten bij het nieuwe front. (Alle media)

De agressie op een chauffeur en twee controleurs van de **TEC** was een reden voor een wilde staking. ([Le Soir](#))

SOCIO-PROFIT

Op 22 mei zal het personeel van de socio-profit op straat komen in Brussel omdat de Regering na de betoging van 7 november vorig jaar geen antwoord gaf op de vragen over de eindeloopbaan. ([DS](#), [Le Soir](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

In de brouwerijen van **AB Inbev** in Leuven en Hoegaarden is een wilde staking zonder directe aanleiding uitgebroken omdat ze het toxisch beleid “beu” zijn. ([VRT](#))

De bonden blijven zich verzetten tegen een plan van **BNP Paribas Fortis** om circa 580 werknemers van de klantendienst over te hevelen naar het externe bedrijf Accenture. Daarom hebben de vakbonden het personeel opgeroepen om op 3 april te staken. Volgens de directie is de staking voorbarig want er is een onderhandelingskalender vast gelegd. ([VRT](#))

Commentaar

Uit de verklaring van de directie kan afgeleid worden dat er nog geen verzoeningsvergadering plaats gevonden heeft. Het ooit zo geroemde Belgisch overlegmodel vraagt dat de staking het ultieme middel is na een mislukte verzoeningsvergadering. Dat is zelfs zo

belangrijk dat de overheid personeel en infrastructuur ter beschikking stelt om onderhandelingen de kans te geven op een compromis. Een ontketende waarschuwingsstaking polariseert, consolideert het conflictmodel en vermindert de geloofwaardigheid van vakbonden die de cao's niet naleven die ze zelf hebben ondertekend.

NATIONALE STAKING 31 MAART

De nationale staking van 31 maart in cijfers en feiten vertalen is een moeilijke zaak. We zijn aangewezen op de pers die reacties publiceerden zoals

- Het succes volgens de bonden gemeten aan het aantal piketten en de verstoring van het openbaar vervoer (de middelen) terwijl een wijziging van het beleid van de Regering (het doel) niet in het verschiet is.
- Meer acties in Wallonië dan in Vlaanderen.
- Een meerderheid van burgers in Wallonië steunt de staking, in Vlaanderen een derde.
- De stakingsbereidheid van het Vlaamse onderwijzend personeel daalt.

Op 28 april zullen de vakbonden hun leden opnieuw mobiliseren, niet voor een nationale staking maar voor provinciale protestacties.

STAKEN KOST GELD

Stakers krijgen geen loon. Als ze aangesloten zijn bij een vakbond krijgen ze een vergoeding, sinds 2022, van 40 euro per dag. Ten minste als de vakbond de staking erkent. De stakingsvergoeding is een nettobedrag, wat normaal is want dat geld is geen loon maar de herverdeling van een solidariteitskas.

Elke staker kan de vergelijking maken met zijn nettoloon per dag en het gemis aan inkomen berekenen. Snelle berekenaars vergelijking deze kost met de inzet van het verzet en concluderen dat staken al dan niet een risicovolle maar interessante investering is.

Hoeveel de stakingen de vakbonden kosten kan wel ruwweg geschat worden. Het volstaat de stakingsvergoeding te vermenigvuldigen met het aantal stakingsdagen opgetekend door de [RSZ](#). Het is ook mogelijk om de kosten te vergelijken met de inkomsten van vakbonden uit de lidgelden. Daarvoor veronderstellen we dat de drie vakbonden samen de laatste jaren ongeveer 3,3 miljoen leden tellen die gemiddeld 200 euro lidgeld betalen. Het gemiddelde berekenden we o.b.v. de hypothese dat twee derden van de leden voltijds werken en 240 euro lidgeld per jaar betalen. Eén derde werkt deeltijds of is niet actief en betaalt gemiddeld 120 euro per jaar. Bovendien zal de in- en uitstroom een klein effect hebben. Samen geeft dat afgerond 660 miljoen euro. (Toegegeven, dit is natte vingerwerk. Wie

precieze cijfers heeft en onze werkhypothese wil bijsturen krijgt hier de tribune.)

Tabel 1: ruwe schatting van de kosten van de stakingen (2019-2023)

Jaar	Aantal stakingsdagen (x 1.000) (bron: RSZ)	Stakings-vergoeding (euro/dag/max)	Totaal uitgaven stakingskassen (x 1.000 euro/jaar)	% inkomsten van vakbonden uit lidgeld
2019	442	30	13.260	2,0%
2020	140	30	4.200	0,6%
2021	330	30	9.900	1,5%
2022	691	40	27.640	4,4%
2023	413	40	16.520	2,5%

Hoeveel geld in de weerstandskassen zit is een goed bewaard geheim. De vakbonden hebben geen volledige rechtspersoonlijkheid en moeten geen financiële gegevens publiceren, dus ook niet de provisies voor stakingen in moeilijke tijden. Ze willen dat zo houden om, zo luidt het officieel verhaal, de werkgevers in het ongewisse te houden hoe lang vakbonden stakers kunnen betalen. Dat is een reden die alleen maar zinvol is als er niet zo veel geld of niet in alle weerstandskassen beschikbaar is. In sommige andere landen publiceren de vakbonden juist hun grote reserves als afschrikking.

Hoeveel stakingen kosten aan de werkgever is moeilijk te achterhalen. Elke methode is betwistbaar. Sinds een tiental jaren waagt niemand zich nog aan berekeningen. Of willen de werkgevers die informatie op hun beurt geheimhouden?

EUROPA

FRANKRIJK

De vakbonden hadden de staking van de **dokwerkers** (zie weekbericht 2025/12) geschorst in afwachting van verder overleg met de ministeries van transport en van werk, de diensten van de eerste minister en de werkgevers. De vakbonden dreigen de stakingen terug te lanceren begin april als de regering de eisen niet tegemoet komt. ([le marin](#))

De vakbonden bij **publieke omroepen** (France Télévisions en Radio France) roepen de werknemers op te staken tegen een centraal bestuur en besparingen. ([Orange](#))

De **Sociaalmedische** diensten zullen op 1 april last hebben van werkonderbrekingen als protest tegen het uitblijven van loonsverhogingen ([rapportsdeforce](#)).

Het hulp personeel van het **onderwijs** eist betere loon- en arbeidsvoorwaarden. ([CGT](#))

Op 3 april organiseren de vakbonden van de **openbare diensten** een nationale actiedag, o.a. tegen de pensioenleeftijd van 64 jaar. ([Figaro](#)) ([CGT](#))

NEDERLAND

Na het open conflict tussen directie en personeel en in afwachting van nieuwe interne verkiezingen krijgt een interim-bestuur de opdracht rust en sociale veiligheid te brengen binnen **FNV**, (zie Actua 2025/06) ([FNV](#))

Na een uitzonderlijk lang conflict (zie Actua 2025/01) sloten werkgevers en vakbonden een akkoord om in de komende 2 jaar de lonen van de **apothekemedewerkers** te laten stijgen met 20 procent. Komt nog een stijging in 2027 in functie van subsidie van de Rijksoverheid voor arbeidsvoorwaardenontwikkeling in de zorg (geschat op 3,5 procent). ([FNV](#))

DUITSLAND

Gesamtmetall, de werkgeversorganisatie van de metaal, heeft een rapport over het gebruik van arbitrage in collectieve onderhandelingen en conflicten gepresenteerd. De werkgeversorganisatie beschouwt dat de staking te snel wordt gebruikt als drukingsmiddel zonder dat de kansen tot een akkoord voldoende zijn afgetoetst. Het rapport van drie experts over collectieve onderhandelingen en arbitrage bevat ook een mogelijk wetsvoorstel waarmee de arbitrage bij gebrek aan akkoord zouden uitgebreid worden naar alle sectoren, onder meer de openbare diensten. Lang was het credo in Duitsland dat de regering niet mocht tussenkomen in de onderhandelingsautonomie van de sociale partners. Maar nu, vooral naar aanleiding van de stakingen in overheidsdiensten, vragen werkgevers naar wetgeving die voorziet in een verplicht arbitragestelsel ([Gesamtmetall](#))

ITALIË

Opnieuw staking van 8 uur en betogingen in de **metaalsector** op 28 maart over de hernieuwing van de sectorale cao. De discussie over de loonaanpassingen sleept al meerdere maanden aan. ([Industrial](#))

SPANJE

Open conflict in de horeca op de Canarische eilanden (goed voor 35 procent van het BNP van de eilanden) wegens “onaanvaardbare arbeidsomstandigheden”. Vakbonden CCOO en UGT hebben een algemene staking aangekondigd voor 17 en 18 april, midden in de paasvakantie, voor een eenmalige premie of een loonsverhoging van 7,75 procent ([grancanarianieuws](#) en [AOL](#))

US

Drie weken duurde de wilde staking van de **gevangenisbewakers** van de staat New York. De staat en de vakbond sloten een deal om de staking te beëindigen onder voorwaarde dat ten minste 85 procent van het personeel weer aan het werk zou gaan. Een overgrote meerderheid maar minder dan 85 procent ging terug aan de slag. De staat heeft de 2.000 gevangenisbewakers ontslagen die niet terug aan het werk waren teruggekeerd. ([AP](#))

Commentaar

Het stakingsrecht verschilt sterk van land tot land, zelfs in democratische staten. Wat dit voorbeeld aantoont is dat het stakingsrecht in de VS beperkt is en zeker geen liberaal individueel recht zoals bij ons. Wie een summiere beschrijving van het stakingsrecht in de VS opzoekt kan terecht op de website van [National Labor Relations Board](#) of de vraag stellen aan een AI-systeem.

ZUID KOREA

De interprofessionele vakbondsfederatie blijft een wekelijkse algemene staking houden om druk uit te oefenen op het grondwettelijk hof dat zich moet uitspreken over de afzetting van de President. ([MK](#))

Stakingen van het spoorpersoneel: wanneer de strijd om pensioenrechten het monopolie van de erkende vakbonden bedreigt en de grenzen van het stakingsrecht in vraag doet stellen. Vakbonden overtreden regels als zij zich verzetten tegen een overdracht van aandelen van een onderneming.

BELGIË

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

Werkgevers en vakbonden sloten een akkoord om de Regering te vragen om de afschaffing van brugpensioen (SWT) en landingsbanen uit te stellen tot 30 juni (zie Actua van vorige week). De regering wijst dit verzoek af omdat het ingaat tegen het regeerakkoord en het principe dat sociale partners kosten niet moeten doorschuiven naar de belastingbetaler. ([De Tijd](#))

PROTEST TEGEN DE PENSIOENPLANNEN

Een stiptheidsactie van de **zeeloodsen en maritiem personeel** uitgeroepen door ACOD leidde van donderdag 21 tot zondagmiddag 23 maart tot langere wachttijden voor schepen om de havens van Antwerpen en Gent in of uit te varen. ([VRT](#))

In 2025 telden we al 19 dagen hinder op het spoor door stakingen. Tot einde juli mogen de treinreizigers zich nog aan 59 stakingsdagen van het **spoorwegpersoneel** verwachten. Hieronder een overzicht van het aantal stakingsdagen die elke vakbond heeft aangekondigd. ([DS](#))

Initiatiefnemers	Data
METIS-Protect	24 – 30 maart
ACV Transcom en ACOD Spoor	Algemene staking op 31 maart Staking per district op 8, 15, 22 en 29 april.
	13 dagen van mei tot en met juli
ASTB	6 opeenvolgende dagen in april
	2 weken per maand vanaf mei
	Elke vrijdag en zaterdag in juli & augustus

De kans bestaat dat het spoorverkeer gedurende

Minister van Mobiliteit Jean-Luc Crucke reageerde met de woorden “het is niet aan hen die een kleine minderheid van de werknemers vertegenwoordigen om een heel land te blokkeren”. ([VRT](#))

Commentaar

De personeelsleden van de NMBS moeten 72 uren op voorhand aangeven of ze al dan niet gaan staken. Met die informatie kan de NMBS een alternatieve dienstverlening uitwerken. Sommigen zien in deze informatieplicht een beperking van het stakingsrecht, anderen niet. Iedereen is het eens dat de alternatieve dienstregeling gecombineerd met goede communicatie een algemene opstand van de gebruikers vermijdt.

De stakingen gaan even goed over de belangen van het personeel als de positie van de vakbonden. De Regering raakt aan de pensioenrechten van de spoormedewerkers en heeft concrete maatregelen aangekondigd zonder voorafgaand overleg met de vakbonden. Alle vakbonden strijden nu voor hun machtspositie tegenover de Regering. De niet gecoördineerde strijd van de vakbonden verplicht ook elke vakbond te strijden voor hun invloedsfeer bij de achterban.

Wie opstaat om te staken eist een stoel om aan de onderhandelingstafel te zitten. De kleine corporatistische vakbonden grijpen de kans om een plaats te eisen in de 45 overlegorganen die de spoorwegen tellen. Dat is zo mogelijk nog duidelijker voor METISP-Protect die met zijn 1.600 leden zich tot nu toe beperkte tot juridische acties en nog geen staking organiseerde.

Terloops gezegd, de deelnemers aan de staking uitgeroepen door METISP-Protect krijgen geen stakingsvergoeding. OVS betaalt aan elk lid maximaal drie dagen stakingsvergoeding. ([Le Soir](#))

De tussenkomst van minister Crucke is duidelijk wat de ergernis betreft maar vaag wat de denkpistes zijn. Die kunnen gaan van opvordering van personeel tot het betwisten van het stakingsrecht voor de rechter i.g.v. onevenredigheid tussen inzet van het conflict en de schade, tussen het aantal stakers en het aantal getroffen burgers, tussen het aantal stakers en het aantal werkwilligen. Of onderzoeken zijn juristen wat te doen als een nationale staking het Europees recht op vrij verkeer aantast? Of denkt de minister aan de vrijstelling van de werkgever om werk te verschaffen en loon te betalen aan de werkwilligen als door een staking hun job tijdelijk geen inhoud heeft?

Deze staking is een pad in de korf van de vakbonden. In België voelen zij zich vrij comfortabel bij het huidige liberaal stakingsrecht. Tot nu overheerst enkel het debat over de blokkerende stakingsposten, het versperren van wegen en de tussenkomst van de rechter. Nu staat er meer op het spel. Een signaal voor de Groep van Tien om het Herenakkoord nog voor het einde van het jaar te actualiseren en het stakingsrecht op het juiste spoor te brengen? (Zie weekbericht 2025/10).

Nadat een molotovcocktail is gegooid naar de auto van een cipier, het vijfde incident met geweld tegen cipiers in minder dan zes maanden, kondigt vakbond VSOA een staking aan op 27 maart in alle **gevangenissen**.

Er is een nieuwe **samenwerkingsovereenkomst voor Comité C1**. Het Comité C1 speelt een cruciale rol in het sociaal overleg in Vlaanderen voor de bepaling van de loon- en de arbeidsvoorwaarden voor ongeveer 150.000 personeelsleden van de lokale en de provinciale besturen. ([VVSG](#))

SECTORAAL OVERLEG

Radiostilte over het overleg in het paritair comité voor **dienstencheques**. De sociale gesprekspartners slagen er niet in een cao te sluiten over de bestemming van de verhoging van de Vlaamse subsidies. (Zie weekoverzicht 2025/3). Geen nieuws is slecht nieuws in dit geval. Vlaams Minister Zuhair Demir ergert zich aan de situatie, laat vallen vragen te stellen bij een sector die winst maakt met Vlaamse subsidies en laat bestuderen hoe de patstelling aangepakt moet worden. ([video op X](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Vakbonden zijn ongerust over de mogelijke verkoop van aandelen van het bouwbedrijf **Marlux-Stradus**. Zij confronteren de lokale directie en met de geruchten over overnamegesprekken en eisen een gesprek met de potentiële koper. ([VRT](#))

Commentaar

Verandering van aandeelhouders verandert de arbeidsverhoudingen niet en valt buiten de bevoegdheden van de vakbondsafvaardiging. De bedrijfsleiding moet de ondernemingsraad informeren over de aandeelhoudersstructuur, maar niet voorafgaand of bij intentie.

EUROPA

EUROPESE SOCIALE DIALOOG

De Europese sociale partners hebben een "supermacht" - die in geen enkele andere democratische entiteit ter wereld op deze schaal bestaat: ze kunnen besluiten om te onderhandelen over collectieve overeenkomsten op het moment dat de Commissie hen raadpleegt over de gegrondheid van een Europees initiatief, en vervolgens de Raad en het Parlement kunnen vragen hun overeenkomst aan te nemen in de vorm van een Europese richtlijn, zonder bijna een komma te veranderen.

Sinds het begin van de eerste ambtstermijn van de Commissie von der Leyen zijn zij geraadpleegd over de voorstellen voor de richtlijnen inzake

- minimumlonen (2020),

- de bescherming van platformwerkers (2021),
- de herziening van de richtlijn betreffende de Europese EC's (2023),
- het kader voor stages (2023) en telewerken en het recht op deconnectie (2024).

Over al deze belangrijke onderwerpen zijn ze er niet in geslaagd om tot een consensus te komen door de kloof tussen de verschillende landen. ([IR Notes](#))

NEDERLAND

De nieuwe cao voor **vlakglas** heeft een looptijd van 1 januari 2025 tot 30 juni 2026 en voorziet in een loonsverhoging van 7 procent. ([Glas](#))

Medewerkers van **Universiteit van Twente** gaan staken op dinsdag 25 maart tegen de geplande bezuinigingen. ([UToday](#))

FRANKRIJK

[Union-Indépendants](#) is de vakbond die de belangen verdedigt van de **fietskoeriers** in de sectorale onderhandelingen voor de platformeconomie. Op dinsdag 18 maart hielden de koeriers een manifestatie omdat de inkomsten in anderhalf jaar met 25 procent kelderden en omdat de onderhandelingen geen resultaat geven.

De paternosterstaking (afwisselend staken en werken) van de **dokwerkers** tegen de pensioenhervorming duurt al maanden en verstoort de havenactiviteiten. ([Echos](#))

Op dinsdag 1 april zullen de sociaal-medische sector, de diensten voor arbeidsbemiddeling (France Travail) en de opvoedingsinstellingen geconfronteerd worden met stakingen. ([cestlagreve](#))

ELDERS IN DE WERELD

ISRAËL

Het principe van de scheiding der machten staat op het spel. De grootste werkgeversorganisaties en vakbonden dreigen met acties als de regering Netanyahu de rechterlijke macht niet respecteert. ([DS](#))

INDIA

De vakbonden van de banken die de 5-dagen week eisen hebben hun nationale staking van 2 dagen uitgesteld na positieve gesprekken met de banken en de overheden ([Times of India](#))

WIST JE DAT

De langste staking, voor zover de Nederlandse AWWN kon achterhalen, duurde liefst 13 jaar. 600 vakbondsleden legden in 1991 het werk neer bij Diamond-fabriek in Californië, een verwerker van walnoten. De werkgever hield vol en verving de stakers door nieuwe werknemers. De stakers vonden elders werk. In 2015 werd de staking zonder veel roem formeel beëindigd. ([AWVN](#)) Die staking duurde drie jaar langer dan die van het personeel van het Congress Hotel in Chicago, van 2003 tot 2013. ([inthistimes](#))

Een mini-akkoord in de Groep van Tien dat aandacht verdient. De hervorming van het landschap van de paritaire comités zoals in het Regeerakkoord: “modernisering” is niet gelijk aan “vermindering”.

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

De Groep van Tien (G10) hebben een [akkoord](#) om enkele toepassingsmodaliteiten uit het Regeerakkoord bij te sturen om rechtszekerheid te creëren. De sociale partners vragen de Regering de data voor het laten uitdoven van SWT en landingsbanen en van de toepassing van de Federal Learning Account (FLA) te verdagen. Ze vragen ook maatregelen om de rechtszekerheid voor de toepassing van de cao 90 betreffende de niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen. De sociale gesprekspartners willen hiermee ook het signaal geven dat het sociaal overleg werkt. ([VBO](#))

Commentaar

Dit is een mini-akkoord maar wel een dat de aandacht verdient. De sociale gesprekspartners vragen de Regering respect te hebben voor het sociaal overleg, concreet voor bestaande cao's van bepaalde duur en een advies van de Nationale Arbeidsraad. Ze bevestigen hun positie dat zij best geplaatst zijn om rechtszekerheid te waarborgen en technische aspecten te regelen. Tot slot geven ze het signaal dat het overleg in de G10 in enkele weken tijd opnieuw op gang is getrokken.

HET REGEERAKKOORD BINNENSTE BUITEN

Naar een nieuw landschap van de paritaire comités?

In het [Regeerakkoord](#) lezen we: “We vragen de sociale partners om tegen 01/01/2027 het aantal paritaire comités te verminderen zodat het sociaal overleg moderniseert.”

Commentaar

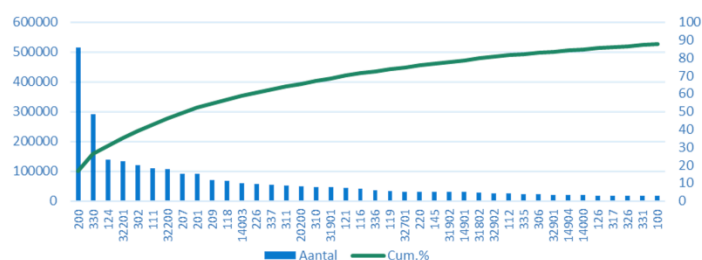
De doelstelling, m.n. de “modernisering” van het landschap van de paritaire comités (PC) en paritaire subcomités (PSC), is terecht. De Regering bevestigt hiermee de plaats van de PC als belangrijke “bargaining unit” in het Belgisch overleg. Dat daarom het aantal PC moet verminderen is betwistbaar. De essentie is de actualisering van de bevoegdheidsbeschrijving van de PC.

De vraag van de Regering geeft de indruk dat de efficiëntie primeert op de effectiviteit. Als er sprake is van effectiviteit, waar gaat het dan over? Wat is de opzet van het sectoraal overleg? Het sectoraal overleg heeft vier doelstellingen die elkaar aanvullen:

- per economische sector een “level playing field” creëren wat de loon- en arbeidsvoorwaarden betreft;
- de transactionele kosten van de onderhandelingen beperken;
- zware conflicten vermijden en meer garantie voor sociale vrede geven op ondernemingsniveau;
- een hoge dekkingsgraad van loonakkoorden, arbeidsduur en aanvullende voordelen realiseren als waarborg voor minder ongelijkheid op nationaal vlak.

Wie met kennis van zaken wil meespreken leest hoofdstuk 3 van het [Rapport over de resultaten van het sectoraal overleg in 2023-2024](#) van de FOD WASO (het lezen waard). Enkele cijfers en feiten uit dat rapport:

- Het landschap is inderdaad complex, met de 98 PC en daarbovenop nog eens de 64 (PSC). Die complexiteit is een probleem voor juridische dienstverleners, sociale secretariaten en advocatenkantoren, niet voor een bedrijf eenmaal het weet onder welk PC of PSC het ressorteert.
- Het aantal PC is eigenlijk niet zo hoog als men dat vergelijkt met de 175 ‘branches’ in Nederland en de 226 ‘branches professionnelles’ in Frankrijk.
- 40 van de grootste PC omvatten 90 procent van alle werknemers van de privé sector;
- 30 van de PC en PSC tellen minder dan 500 werknemers.
- De aanvullende PC zijn multisectorale PC. Het aanvullend PC voor bedienden (PC 200) telt 514.000 bedienden, het aanvullend PC voor arbeiders (PC 100) 16.000 arbeiders.

Figuur 18. Indeling van de paritaire comités naar grootte en hun cumulatief aandeel in de tewerkstelling (%) (Bron: FOD WASO (2024), Rapport over de resultaten van het sectoraal overleg in 2023-2024)

We kunnen het lijstje aanvullen met enkele bevindingen.

- *De toewijzing van een PC is ingewikkeld, door de gedateerde beschrijving van de bevoegdheidsgebieden en de onzekerheid voor ondernemingen die door hun diverse economische activiteiten onder het ressort van meerdere PC vallen.*
- *De link met de NACE-codes is niet duidelijk.*
- *De diversiteit van de PC is een spiegelbeeld van het landschap van de werkgeversorganisaties, veel meer dan van de werknemersorganisaties.*
- *De diversiteit is vooral belangrijk wat het niveau van de lonen betreft. Sinds de loonnormwet van 1996 van toepassing is en het sectoraal overleg strak gecoördineerd is, is de evolutie vrij gelijkaardig.*
- *Elk PC heeft een eigen Fonds voor Bestaanszekerheid met verschillende bijdragen en prestaties.*
- *Het modale paritair comité bestaat niet. De PC's volgen elk een eigen logica om sectorale looncao's te sluiten. Het ene akkoord is een sluitend akkoord dat betrekking heeft op sectorale lonen en reële lonen, het andere is beperkt tot het verhogen van de sectorale lonen zonder impact op de reële lonen. Tussen beide extremen voorzien PC's in enveloppes voor ondernemingsoverleg, hetzij in de plaats van de sectorale verhogingen hetzij er boven op. Alleen de opting-out-formule komt niet voor omdat die in realiteit niet werkt. Zij hebben deze technieken ontwikkeld op basis van de krachtverhoudingen in de ondernemingen en in functie van de homogeniteit/diversiteit van de branche.*

Uit deze vaststellingen menen we dat het landschap van de paritaire comités nood heeft aan:

- *duidelijke bevoegdheidsomschrijvingen van homogene economische branche zodat zowel de fusie van kleinere sectoren als de splitsing van grote sectoren denkbaar moet zijn. Het criterium van de homogeniteit leidt tot het instellen van regionale paritaire (sub)comités voor sectoren die regionale subsidies genieten, zoals de sector van de dienstencheques;*
- *de overbrugging van de statuten van arbeiders en bedienden door een fusie van de "spiegel paritaire comités", d.i. de fusie van de aparte PC voor arbeiders en aparte PC voor bedienden van eenzelfde sector.*
- *rechtszekerheid door duidelijke teksten en snelle procedures om de definitieve toewijzing te vergemakkelijken;*

Een aanpassing van het landschap is onmogelijk zonder draagvlak bij de sociale partners. De Nationale Arbeidsraad lijkt ons de enige instelling te zijn die de motor op gang kan brengen. De sociale partners zijn de enige actoren die alle aspecten kunnen

inventariseren en problemen oplossen. Wij denken bv. aan de criteria voor de erkenning van de werkgeversorganisaties, de termijnen om leden van de paritaire comités aan te stellen.

De Algemene Directie Collectieve Arbeidsbetrekkingen heeft reeds haar werk gedaan. Zij stelde een [praktische gids voor de harmonisering van de paritaire comités](#) op. Deze indrukwekkende handleiding van 26 bladzijden verzamelt de succesfactoren voor het hertekenen van het sectoraal landschap.

NATIONALE ACTIES

ACLVB richt zich in een open brief tot de federale regering en werkgeversorganisaties met een duidelijke oproep: het is tijd voor verantwoordelijkheid en modern en proactief sociaal overleg. De vakbond heeft beslist om niet deel te nemen aan de nationale staking van 31 maart en pleit voor concrete oplossingen en een sociaal overleg dat niet vastloopt in stilstand. ([ACLVB](#))

OPENBARE DIENSTEN

Door een aangekondigde vakbondsactie reden op woensdag 12 maart ongeveer de helft van de bussen en trams van **De Lijn**. ([VRT](#))

Het personeel van **IVAGO**, de afvalophaler in Gent, legde donderdag 13 maart het werk neer als onmiddellijke reactie op het uitblijven van een akkoord over niet-betaalde opleidingen, werkdruk en aangekondigde besparingen. ([VRT](#)) Op vrijdag 14 maart gingen de werknemers terug aan de slag omdat het vertrouwen tussen de onderhandelaars hersteld was. ([VRT](#))

Op maandag 17 maart was het **treinverkeer** herleid tot een minimum door een staking uitgeroepen door ACV en ABVV. Vakbond ASTB is van plan zes dagen lang te staken in april en mei. Vakbond METISP-Protect wil hinder veroorzaken in de week van 23 tot 30 maart. Op maandag 31 maart, op de dag van de nationale staking, zullen de spoorlieden aangesloten bij ACV en ABVV staken.

EUROPA

NEDERLAND

Uit onderzoek blijkt dat werkgevers en vakbonden steeds vaker afspraken maken over **stagevergoedingen**. ([SV Salaris](#))

De sociale partners van de sector van de **Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg** hebben een nieuw akkoord gesloten. De lonen stijgen met 4 procent op 1 juli 2025 en met 3,5 procent op 1 juli 2026. Uurregelingen kunnen aangepast worden voor een beter werk-privébalans. (SV [Salaris](#))

Het cao-overleg tussen de werkgevers en vakbonden van de **ziekenhuizen** (220.000 medewerkers) is vastgelopen. De loonsverhoging is het struikelblok. ([FNV](#)) Het is ongeveer dezelfde situatie in de sector van de **energieproductie en -leveringsbedrijven**. ([FNV](#))

Op 17 maart staakten UvA-studenten en -personeel tegen bezuinigingen in het hoger onderwijs. Het protest maakt deel uit van een landelijke estafettestaking door **universiteiten** en hogescholen. ([Folia](#))

FRANKRIJK

De Fransen mogen zich verwachten aan een nationale staking in de **medisch-sociale sector** op dinsdag 1 april 2025. De vijf vakbonden, CFDT, CFE-CGC, CGT, FO en Sud, strijden voor een loonsverhoging in lijn met het minimumloon. ([rapportsdeforce](#))

De besparingen in het **hoger onderwijs** lokt verzet uit. 5.000 mensen kwamen op straat om hun eisen kracht bij te zetten. ([Le Monde](#))

SPANJE

Het Spaanse **spoor** staat op de rand van grote verstoring nu vakbonden een week van stakingen hebben aangekondigd. De industriële actie is deels te wijten aan het Catalaanse spoorwegseparatisme. Werknemers verzetten zich tegen de deal van Madrid om de controle over het Rodalies-forenzenspoorsysteem over te dragen aan de Catalaanse regering. ([Railtech](#))

USA

Het Trumpregime grijpt in op de arbeidsverhoudingen. Twee voorbeelden.

- Werknemers van de Social Security Administration (SSA) worden geïnformeerd dat nieuwe regels hen verbieden algemene nieuwswebsites te bezoeken op overheidsapparatuur.
- Het ministerie van Binnenlandse Veiligheid beëindigt de cao met tienduizenden medewerkers van de Transportation Security Administration. ([ReportersOnline](#))

De regering roept de sociale partners op om overeenstemming te bereiken over de grenzen van het stakingsrecht: hoe diep is het water? De Renault-procedure afronden zonder akkoord van de vakbonden: wat zit achter het conflict bij Rhenus? Elf Duitse luchthavens liggen plat. Staking en lock-out bij Samsung in India, een bijzonder verhaal.

BINNENLAND

HET REGEERAKKOORD BINNENSTE BUITEN

De Arizonacoalitie doet beroep op de sociale partners om het **stakingsrecht** te verduidelijken. Dat blijkt uit de volgende passage van het [Regeerakkoord](#)

“We vragen aan de sociale partners om tegen 31/12/2025 de uitoefening van het stakingsrecht te verduidelijken door de overeengekomen principes uit het [Herenakkoord](#) van 2002 te actualiseren met respect voor de internationale normen en de rechtspraak. Daarbij moet het stakingsrecht gegarandeerd blijven, met respect voor de rechten en vrijheden van anderen en de openbare orde. De regering engageert zich om dit akkoord te honoreren.”

Commentaar

Over het stakingsrecht zijn boeken geschreven.⁴⁰ Van bij de inleiding van deze werken valt het op dat de Belgische wetgever het stakingsrecht heeft uitbesteed. Een Belgische stakingswet bestaat niet. Niemand contesteert het stakingsrecht op zich. Iedereen is het over eens dat in vergelijking met andere landen het stakingsrecht vrij soepel is, sommigen zeggen “liberaal”. Maar over de grenzen van het stakingsrecht verschillen de visies. Alle pogingen om een wet te laten stemmen met concrete

⁴⁰ Een persoonlijke selectie: Voor een grondige juridische analyse van het stakingsrecht: Humblet, P. en Cox, G. (2011), Collectieve geschillen. Mechelen, Kluwer; Dorsemont, F. e.a. (2015), Droit de grève: actualités et questions choisies. Bruxelles, Larcier-Intersentia; Vannes, V. (2014). Le droit de grève. Bruxelles, Larcier-Intersentia. Voor een eigenzinnige commentaar: Humblet, P. (2013). “Een Kwarteeuw Staking en: Sluiting: Ideeën.” Sociaal En Fiscaal Recht: “Elck Wat Wils,” in Humblet, P., vol. 39, Wolters Kluwer Belgium NV, 2013, pp. 483–519. Voor een inleiding voor werkgevers: Doutrepont, M. (2019), „Werk & Staking, Brussel, Larcier.. Voor een vergelijking van het stakingsrecht in 27 EU landen: Warneck, W. (2008), [La réglementation des grèves dans l'Union des 27 et au-delà. Bruxelles](#), ETUI. Meer recent: Pecinovsky, P. (2020). Collectieve actie, in Henderickx, F. en Engels C. (ed.), Arbeidsrecht Deel 3. Brugge, Die Keure.

modaliteiten, en er zijn er heel wat geweest, zijn gestrand in commissies en vakkundig geklasseerd. De sociale partners, of beter gezegd de vakbonden, hebben de laatste twintig jaar laten voorbij gaan zonder het heft in handen te nemen. Werkgevers en vakbonden klagen elkaar om beurt aan en slagen er niet in om een algemene cao te sluiten. De rechters geïnspireerd door rechtsleer en internationale verdragen vullen de leemtes op. De vakbonden contesteren de rechtspraak.

In deze verwarrende context vallen vier aanslepende problemen op die de oplossing van collectieve conflicten moeilijker maken.

- 1) De blokkerende stakingsposten. Vakbonden claimen het recht om de toegang tot bedrijven te blokkeren als verlengde van het stakingsrecht in het bijzonder en het recht op collectieve acties in het algemeen. Getroffen werkgevers klagen de acties aan als onrechtmatige daden. Rechters oordelen dat het stakingsrecht en het recht op collectieve actie beperkt zijn door andere fundamentele rechten zoals het recht om niet te staken en het recht op vrij verkeer. Werkgevers interpreteren de syndicale stelling (het stakingsrecht is niet alleen fundamenteel maar ook absoluut) als een recht om het recht niet toe te passen.
- 2) De procedure tegen blokkerende stakingsposten. Werkgevers doen beroep op de rechter om situaties te normaliseren. Dit gebeurt in kortgeding op eenzijdig verzoekschrift, d.w.z. zonder tegenspraak. De snelheid van de procedure lokt boze reacties op. Daarom claimen de vakbonden tegenspraak. Daarmee winnen ze tijd om gedurende een aantal dagen wederrechtelijk actie te voeren. In de rand culpabiliseren zij de werkgevers door te wijzen op een onfatsoenlijke “juridisering van het overleg”. Onbegrijpelijk voor werkgevers. In hun ogen negeren vakbonden het democratisch recht van elke burger tot toegang tot de rechter en wijzen hen op een gebrek aan consistent handelen. Zij stellen vast dat de vakbonden zelf naar de rechter stappen (o.m. om zich te verzetten tegen de procedure op eenzijdig verzoekschrift).
- 3) De wilde stakingen. In de cao's betreffende de syndicale afvaardiging, in uitvoering van cao nummer 5, hebben de vakbonden zich verbonden om een escalatieprocedure te volgen. Na de vaststelling van een patsituatie op ondernemingsniveau volgt een verzoeningsvergadering. Bij blijvend conflict volgt een stakingsaanzegging. Pas na verloop ervan wordt er gestaakt. Werkgevers stellen te veel vast dat vakbondsafgevaardigden wilde stakingen uitlokken, spontane stakingen erkennen of alle mogelijke acties dekken door stakingsaanzeggingen van onbepaalde duur zonder vermelding van concrete conflicten. Zij vinden dat dit indruist tegen de goede trouw om de cao uit te voeren en betreuren dat de procedure niet afdwingbaar is. De vakbonden kunnen niet verantwoordelijk worden gesteld omdat ze geen passieve rechtspersoonlijkheid hebben. Geen werkgever denkt eraan om syndicale leiders te dagvaarden, wat juridisch gezien wel zou kunnen.

- 4) Het absoluut verbod om uitzendkrachten tewerk te stellen bij een staking. Dit verbod is een doorn in het oog van werkgevers. Het ongenueanceerd verbod gaat veel verder dan het verbod van inschakelen van stakingsbrekers. Het is ook juridisch aanvechtbaar.

Terecht vraagt de Regering van een land met één van de hoogste stakingscijfers naar verduidelijking van het stakingsrecht. Het belang kan niet onderschat worden. Stakingen zijn de keerzijde van sociale vrede, het stakingsrecht is het spiegelbeeld van de afdwingbaarheid van de sociale vrede. Het stakingsrecht kanaliseert collectieve conflicten en dat is de kern van het sociaal overleg.

Bij herlezen van de passage in het Regeerakkoord vallen vier zaken op.

- 1) *De Regering responsabiliseert de sociale partners. Terecht.*
- 2) *Zij geeft de sociale partners de opdracht een akkoord sluiten “met respect voor de internationale normen en de rechtspraak”. De Regering vraagt dus eigenlijk meer een soort consolidatie of codificatie van verdragen en (nationale en internationale?) rechtspraak dan vernieuwing. Dat veronderstelt dat de sociale partners het eens worden over modaliteiten die meer rechtszekerheid geven.*
- 3) *Zij engageert zich om een eventueel akkoord te “honoreren”. Dit is de enige passage waar de Regering zonder voorwaarde belooft het akkoord onder de sociale partners over te nemen. (Elders is er alleen sprake van overleg.) In de tekst staat niet dat zij een initiatief zal nemen als er geen sociaal akkoord is tegen eind 2025. Voor de onderhandelaars is dat perspectief een situatie die het verschil maakt.*
- 4) *De deadline is einde 2025 daar waar de Regering de sociale partners vraagt een advies vraagt over de hervorming van de loonnormwet en automatische indexering tegen einde 2026.*

LANDELIJKE PROTESTACTIES

Zaterdag 8 maart was Internationale Vrouwendag. Vakbonden en feministische bewegingen organiseerden acties en riepen op tot staking.

Woensdag 12 maart zet ABVV een actiedag op tegen de Europese besparingsmaatregelen. De Europese vakbond ETUC roept op tot een volledige opschorting en hervorming van de regels voor economisch bestuur en eist de nodige investeringen mogelijk te maken voor een Europees industriebeleid, kwaliteitsvolle banen, rechtvaardige overgangen, openbare diensten, samen met veiligheid. ([ETUC](#))

OPENBARE DIENSTEN

Woensdag 12 maart. Het aantal ritten van **De Lijn** zal beperkt zijn door de staking uitgeroepen door de vakbonden tegen de nieuwe werkplanning. ([De Lijn](#))

Maandag 17 maart. Een nationale staking zal het spoorverkeer in de war sturen.

ONDERNEMINGSOVERLEG

Vakbonden blokkeerden donderdag 6 maart onverwachts het depot van de zeven hypermarkten **Cora** uit onvrede omwille van de onzekerheid onder het personeel over de toekomst van hun onderneming. ([RTBF](#))

Het ondernemingsoverleg over de herstructureringsplannen bij **Bandag** te Dilsen-Stokkem verloopt moeizaam. ([TVL](#)),

Bij **Rhenus**, een onderaannemer van Audi Brussels wordt het nu juridisch gespeeld. 150 werknemers die de cockpit van de wagens assembleerden worden ontslagen. De directie informeerde en consulteerde de ondernemingsraad en besliste half februari eenzijdig de procedure af te ronden. Daarop gingen de vakbonden in beroep bij de FOD WASO en Actiris. En acht werknemers trokken naar de arbeidsrechtbank van Brussel om de niet-naleving van de procedure te laten vast stellen. Op 18 maart komt de zaak voor. ([Bruzz](#))

Commentaar door Kris De Schutter, advocaat.

In een eerste fase van een collectief ontslag, heeft een werkgever nog geen beslissing genomen en wordt overlegd in de schoot van de ondernemingsraad over het plan zelf, het wat en het waarom. De werkgever moet alle vragen beantwoorden en draagt hiervoor de bewijslast. Het niet-naleven van deze informatie- en consultatieprocedure kan leiden tot strafsancities en tot de heropstart van de hele procedure. Daarom zullen de meeste werkgevers vooraleer een beslissing te nemen, hun ondernemingsraad vragen te bevestigen dat hij de werknemersvertegenwoordigers voldoende heeft geïnformeerd en geconsulteerd.

Met zo'n bevestiging kunnen werknemers de beslissing niet meer aanvechten. In dit geval is zo'n verklaring niet getekend, wellicht omdat vakbonden deze "sign off" pas willen geven als er een finaal sociaal plan bereikt werd.

Pas 30 dagen na de beslissing kan een werkgever overgaan tot ontslag, dit is de "cooling off".

Bij Rhenus, onderaannemer van Audi, is duidelijk dat de productie samen met Audi ten einde komt en niks doen is juridisch moeilijk: werknemers kunnen dan invoeren dat er geen werk meer is en zo een eenzijdige wijziging van een essentieel element van de arbeidsovereenkomst invoeren, waardoor sowieso niet voldaan zou zijn aan de Wet Renault. Rhenus moest dan ook midden

februari de beslissing nemen de procedure af te ronden om andere problemen te vermijden. Tegelijkertijd kon of kan het overleg rond het sociaal plan verder gaan.

De vakbonden vinden onvoldoende te zijn geïnformeerd en geconsulteerd. Ze spreken de ambtenaar aan die de cooling off kan verlengen tot 60 dagen als hij oordeelt dat het onduidelijk is dat de procedure is nageleefd. Zo leggen ze collectief druk op werkgever om verder te onderhandelen in ruil voor de intrekking van dit verzoek een iets beter sociaal plan te krijgen. Dit kan goed zijn voor vakbonden, maar ook slecht voor werknemers. Als de procedureslag lang duurt moeten medewerkers die al een andere job hebben zelf ontslag nemen of hun toekomstige job laten schieten

Niet alleen vakbonden, ook individuele werknemers kunnen de beslissing om de procedure af te ronden aanvechten als zij oordelen dat de werkgever de bovenvermelde informatie- en consultatieprocedure niet nageleefde. Zij melden hun bezwaren bij de werkgever en kunnen hun re-integratie vragen als ze toch worden ontslagen. Als hun opmerkingen gegrond zijn en zelfs als zij het werk niet hervatten, behouden ze het recht op loon. De beslissing over de gegrondheid kan een tijdje duren.

In dit geval laat de reactie van de vakbonden zich raden: ze willen geen gedesolidariseerde actie van enkele individuele werknemers, want als een werkgever met een vast budget werkt, gaat een deel van dit budget naar de “moedige” individuele werknemers. Dan is er geen echte solidariteit meer.

Optie kan erin bestaan om met vakbonden alsnog een sociaal plan te sluiten en te bepalen dat de extralegale vergoedingen niet verschuldigd zijn voor werknemers die op andere gronden bijkomende vergoedingen vorderen.

EUROPA

EUROPEES SOCIAAL OVERLEG

De Europese werkgevers- en werknemersorganisaties hebben op 5 maart het **Pact voor de Europese sociale dialoog** ondertekend. Dit akkoord beklemtoont de rol van de sociale partners bij de ontwikkeling van arbeidsmarkt-, werkgelegenheids- en sociaal beleid. ([EC](#))

DUITSLAND

Ziekenhuispersoneel en spoedartsen hebben donderdag 6 maart gestaakt. Vakbond Verdi eist loonsverhoging van 8 procent. ([Ärztzeblatt](#))

Een nieuwe cao met looptijd van twee jaar voorziet in een loonsverhoging van vijf procent voor de 170.000 werknemers van **Deutsche Post**. ([Investing](#))

Verdi eist 8 procent loonsverhoging voor de komende loononderhandelingen bij de **federale overheid en de gemeenten**. ([Verdi](#))

FRANKRIJK

De laatste 10 jaar daalde het aantal ondernemingen met een vakbondsafvaardiging of verkozen werknemersvertegenwoordigers, volgens de cijfers van [Dares](#). De daling valt op in de ondernemingen met minder dan 300 werknemers.

ITALIË

In maart worden verschillende stakingen verwacht die het openbaar vervoer en het luchtverkeer zullen treffen. Op 8 maart vond een nationale algemene staking plaats. Op 16 maart zijn de bagageafhandelaars aan de beurt. Ook de luchtverkeersleiders plannen een staking. Op 18-19 maart is het de beurt van de spoorwegen in een aantal regio's ([Wanted in Rome](#))

EUROPESE LUCHTVAART

De Duitse vakbond [Verdi](#) heeft 23.000 werknemers van het grond- en beveiligingspersoneel op 11 **Duitse luchthavens** opgeroepen tot een staking op maandag 10 maart. Verdi gaat voor een loonsverhoging van 8 procent, hogere toeslagen voor stressvolle activiteiten en 3 extra vrije dagen. (Alle Duitse media)

ELDERS IN DE WERELD

TURKIJE

Vakbond Koop heeft besloten te staken nadat de collectieve onderhandelingen met **Nike's** Turkse dochteronderneming geen akkoord hebben bereikt. ([TurkiyeToday](#))

INDIË

Op 5 februari organiseert de vakbond **Samsung** India Workers Union (SIWU) een sit-in protest n.a.v. over de schorsing van drie vakbondsleiders. De spanningen stijgen toen werknemers hun demonstratie verplaatsen van een aangewezen plaats op het bedrijfsterrein naar de werkvloer. De demonstranten eisen het ontslag van contractarbeiders, die naar verluidt de stakende werknemers vervangen. Intussen start Samsung een disciplinaire procedure tegen 23 militanten. Begin maart dreigt de vakbond met een mars van 1.000 demonstranten naar de site. Samsung oordeelt dat de staking onwettelijk is en blokkeert de toegang van de stakers tot het

bedrijf tenzij zij garanderen dat ze niet zullen deelnemen aan toekomstige acties. Op 7 maart besluit Samsung om de actievoerders toe te staan het werk te hervatten zonder die formele toezegging te verkrijgen. De vakbond krijgt de garantie dat de 23 militanten een eerlijke behandeling krijgen. ([Financial Express](#) en [Outlook Business](#))

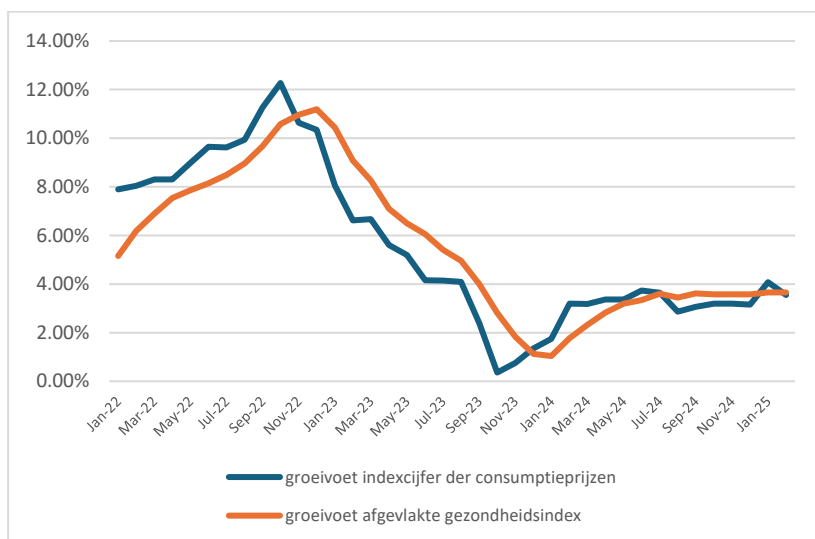
WEEKOVERZICHT 2025/9 VAN 25 FEBRUARI TOT 3 MAART 2025

Deze week vooral binnenlands nieuws. Hoe de Regering de vakbonden tezelfdertijd wil beschermen en financiële transparantie wil opleggen. Spoorbonden weigeren van spoor te veranderen.

INFLATIE

Evolutie	Jan 25		Feb 25
- Inflatie	4,08%	↓	3,55%
- Gezondheidsindex	4,09%	↓	3,70%
- Afgevlakte gezondheidsindex	3,62%	↑	3,66%

Bron: [Statbel](#)

REGEERAKKOORD

Deze week pikken we het thema van de **vakbonden** uit het [regeerakkoord](#) en wagen ons aan een analyse, niet gehinderd door kennis van akkoorden opgeschreven op losse papiertjes.

De eerste zin over vakbonden luidt:

We waarborgen de juridische bescherming van de vakbonden voor wat betreft betogingen en stakingen onder stakingsaanzegging of hun rol binnen bedrijven, zodat ze hun historische rol kunnen blijven spelen.

Commentaar

Hoe zit het met de huidige bescherming van de vakbonden?

Vakbonden danken hun bestaan aan de vrijheid van vereniging die internationaal erkend is ([IAO-verdrag 87](#)).

In België hebben ze vandaag de dag een gedeeltelijke rechtspersoonlijkheid. De Belgische wetgeving geeft hun het recht om cao's sluiten, deel uit te maken van overlegorganen en in rechte op te treden. Dit heet de functionele rechtspersoonlijkheid.

Als feitelijke verenigingen kunnen ze niet strafrechtelijk verantwoordelijk gesteld worden. Dat neemt niet weg dat leden van vakbonden strafrechtelijk aansprakelijk blijven voor het plegen van misdrijven ook al gebeurt dat op een moment dat ze een syndicale actie voeren.

Voor burgerlijke aansprakelijkheid geldt dezelfde regel: niet de vakbond maar de leden kunnen aangesproken worden om plichten na te leven en schade te herstellen als ze een fout begaan.

M.a.w. de vakbonden als feitelijke ledenvereniging zijn nu al beschermd.

Zelfs de leden zijn, net zoals alle werknemers, beschermd als zij schade berokkenen wanneer zij betogen volgens de regels, wanneer ze staken (in groep het werk neerleggen om druk uit te oefenen) en als zij hun mandaat van werknemersvertegenwoordiger of vakbondsafgevaardigde binnen een bedrijf uitoefenen. De schade die voortvloeit uit de oefening van een recht kan immers geen reden zijn voor schadevergoeding.

Het recht om te betogen en het stakingsrecht geven natuurlijk de actievoerders niet het recht om misdrijven te plegen of onrechtmatige daden te stellen. Stakingspiketten of blokkerende stakingsposten maken geen deel uit van het stakingsrecht en zijn onrechtmatige daden, ook al zijn die niet strafbaar. De toegang

van een bedrijf versperren voor werkwilligen, leveranciers en klanten is fout met aansprakelijkheid als gevolg.

De zinsnede “stakingen onder stakingsaanzegging” betekent een zeker voorbehoud. Insinueert de Regering dat de bescherming niet zou gelden voor stakingen zonder stakingsaanzegging? Als dat de bedoeling is kan zij vuurwerk verwachten. Juristen zullen opmerken dat de stakingsaanzegging een conventionele materie is waar de politiek moet van afblijven. Ze zullen de politici de les spellen met het cassatiearrest De Bruyne (1981) dat stelt dat de stakingsprocedure enkel de vakbonden bindt en niet de werknemers en dat bijgevolg werknemers kunnen staken zonder dat vakbonden er controle over hebben.

Er bestaat wel een wettelijk ankerpunt om de aansprakelijkheid van de vakbonden vast te leggen wegens niet naleving van cao-verplichtingen. Artikel 4 van de cao-wet (1968) bepaalt: “van de organisaties kan evenwel maar schadevergoeding wegens niet-naleving van de uit een overeenkomst voortvloeiende verplichtingen worden gevorderd in de mate waarin zulks door de overeenkomst uitdrukkelijk is geregeld.” Is het de bedoeling dat de wetgever die bepaling zou wijzigen in de zin dat organisaties vermoed worden aansprakelijk te zullen zijn voor schade als ze stakingen zonder naleving van de overeengekomen procedure organiseren of erkennen? Als dat het geval is zullen nog andere juridische vragen opgelost moeten worden, o.m. over de reikwijdte van de stakingsvrijheid en de berekening van de schade t.g.v. het niet-naleven van de procedure. Of hadden de onderhandelaars van het regeerakkoord in gedachten dat de rechter zou mogen tussenkomen om een wilde staking te verbieden? In dat geval zal de Belgische Staat dat goed moeten kunnen uitleggen aan de Internationale Arbeidsorganisatie en dat is mogelijk.

Besluit in vraagvorm. Is deze tekst een lege doos? Is deze paragraaf meer dan een symbolische restfractie van een passage uit een vroegere nota van de formateur waarin sprake was van de rechtspersoonlijkheid van de vakbonden?

De tweede zin over vakbonden luidt: “Voor hun handelingen als dienstverlener of als organisator van (andere) activiteiten vallen ze onder de gangbare regels van financiële transparantie en juridische aansprakelijkheid.”

Commentaar

Feitelijke verenigingen zoals een vakbonden moeten geen jaarrekeningen publiceren. Zij hoeven geen vermogenskadaster te

vrezen. Hun ontvangstenoverschotten zijn in principe niet belastbaar⁴¹.

Sommige politieke partijen ijveren voor de financiële transparantie van de vakbonden, maar die verdedigen de geheimhouding van hun geldmiddelen omdat ze de inkijk van werkgevers (en van de Regering) in de weerstandskassen en van pottenkijkers in de interne werken vrezen.

In het regeerakkoord is er evenwel geen sprake (meer) van financiële transparantie van de vakbonden op zich, wel van de organisaties die diensten verlenen of organiseren. We veronderstellen dat het vooral gaat om de publieke taken die de vakbonden uitvoeren, m.n. de syndicale werkloosheidskassen.

Die uitbetalingsinstellingen hebben een eigen rechtspersoonlijkheid⁴². Vandaag de dag controleert de [RVA](#) de boekhouding van uitbetalingsinstellingen. De resultaten van deze controles worden niet openbaar meegedeeld⁴³. Het [Rekenhof](#) publiceerde in 2018 een eenmalig rapport over onterechte betalingen.

Vakbonden hebben ook andere activiteiten, zoals opleidingscentra, opgericht in de vorm van Vzw's die de gangbare regels van financiële transparantie naleven.

Besluit: De meest voor de hand liggende maatregel in de lijn van deze passage van de Regeerverklaring is de publicatie van de controles van de boekhouding van de uitbetalingsinstellingen. Het publiek zou dan eens kunnen vast stellen dat de vakbonden geld moeten toesteken voor een goede dienstverlening aan hun leden. Een prijs die zij betalen voor ledenwerving en ledenbinding.

Volgende week analyseren we de passages over de stakingen in het Regeerakkoord. In de week daarop komt het thema van het landschap van de paritaire comités aan bod.

OPENBARE DIENSTEN

⁴¹ Vakverenigingen zonder rechtspersoonlijkheid zijn in principe niet belastbaar op hun ontvangstenoverschotten. Ter zake moeten de taxatiediensten die verenigingen enkel controleren op de naleving van hun verplichtingen op het vlak van de bedrijfsvoorheffing en de roerende voorheffing en inlichtingen vorderen die nodig zijn voor het belasten van derden. [Kamer van Volksvertegenwoordigers, schriftelijke vraag en antwoord nr. 48-410.](#)

⁴² Art. 7 §2 [Besluitwet 28 december 1944](#) betreffende de sociale zekerheid en hoofdstuk II [Koninklijk Besluit van 25 november 1991](#) houdende de werkloosheidsreglementering.

⁴³ Journalist Guillaume Woefle kon wel de cijfers op de kop tikken. ([RTBF](#))

De vakbonden bij **De Lijn** plannen een staking op woensdag 12 maart uit protest tegen de afbouw van het aantal ritten en tegen onregelmatige werktijden voor chauffeurs. Ze verzetten zich tegen de uitbesteding van diensten aan onderaannemers en eisen dat de rolstructuren (vaste dienstroosters die evolueren van laat naar vroeg) gewaarborgd worden. ([VRT](#))

Commentaar

In hun communicatie vermelden de vakbonden niets over het overleg met de directie. De voorstellen van de directie (het zijn nog geen beslissingen) die zij aanhalen om te staken horen besproken te worden in de ondernemingsraad of in een van de tien “operationele teams” (de regionale paritaire werkgroepen) die De Lijn rijk is. Indien er sprake is van nieuwe uurroosters is zelfs het akkoord van de werknemersvertegenwoordigers verplicht. Ze hoeven zelfs niet te staken om de voorstellen van de directie te blokkeren.

Zou het kunnen zijn dat zij een staking uitroepen nog voordat alle middelen om te onderhandelen uitgeput zijn? Heeft een bemiddeling voor de aanzegging plaats gevonden zoals het Belgisch overlegmodel het wil? Is dat niet het geval dan verliezen de bonden door hun provocatie het weinig respect die zij over houden na de talrijke wilde stakingen in de voorbije maanden.

Opnieuw scharen ze zich achter de vraag naar kwalitatieve dienstverlening die de reizigers verwachten om het werk neer te leggen. Die kwaliteit is de verantwoordelijkheid van de directie zoals (opnieuw) het Belgisch overlegmodel het wil. Of is het indirect een staking tegen de Vlaamse Regering die het streekvervoer subsidieert? Hebben ze mandaat gekregen van dezelfde reizigers om die reden in te roepen? Krijgen ze de steun van [Trein-Tram-Bus](#)? Of lopen ze naast hun schoenen?

De pendelaars bereiden zich best voor op nog meer miserie. De grote spoorbonden, ACOD Spoor en ACV Transcom, kondigen een **treinstaking** aan op 17 maart en 31 maart (de dag van de algemene staking). Van april tot en met juni komen er 4 stakingsdagen per maand, opgesplitst per regio. Bovenop deze 18 dagen kondigde METISP-Project nog eens stakingen van zondagavond 23 maart tot zondagavond 30 maart. (Alle media)

Commentaar

Deze staking heeft tot nu toe geen enkel effect. Zal de Regering de pensioenleeftijd onderhandelen? Zo ja, met welke vakbonden? En wanneer? Misschien pas na de eerste staking georganiseerd door de interprofessionele bonden?

EUROPA

NEDERLAND

Op 11 maart leggen werknemers van de **Universiteit Utrecht** het werk neer om te protesteren tegen de “geplande, desastreuze bezuinigingen” op het hoger onderwijs. Het gaat daarbij om een staking, gericht niet tegen de formele werkgever, de universiteit, maar tegen het huidige kabinet. ([DUB](#))

Vakbond FNV roept zijn leden op om op 6 maart te staken om druk te zetten op de onderhandelingen voor een cao **Motorvoertuigen- en Tweewielerbedrijven**. ([FNV](#))

FRANKRIJK

De **dokwerkers en havenpersoneel** zullen in de loop van de maand maart, onder impuls van CGT, opnieuw actie voeren voor een aanpassing van hun pensioenstelsel. De vakbond is van plan, net zoals vorige maanden (zie weekoverzicht 2025/07) een paternosterstaking op te zetten met 4 uren staking gedurende 2 of 3 dagen per week. ([Transport info](#))

DUITSLAND

De vakbond Verdi verhoogt de druk op **Deutsche Post** in het loonconflict met uitgebreide waarschuwingsstakingen. ([MarketScreener](#) en [Yahoo](#))

GRIEKENLAND

Landelijke demonstraties en stakingen op de tweede verjaardag van de dodelijkste treincrash van het land. Zevenenvijftig mensen kwamen om het leven toen een passagierstrein op 28 februari 2023 in centraal Griekenland in botsing kwam met een goederentrein. Het ongeval is een pijnlijk embleem geworden van de vermeende verwaarlozing van de infrastructuur van het land in de decennia voor de crash en de twee jaar daarna. ([Reuters](#))

FINLAND

Het **sectoraal overleg** draait op volle toeren, met meerdere akkoorden in de industrie (technologie, scheikunde) en in de mijnen. Ook onderhandelingen in andere sectoren, af en toe gepaard met stakingsacties, zoals de 24 uren acties bij media en theaters ([SAK](#))

EUROPESE LUCHTVAART

Het vliegverkeer van en naar de **luchthaven van München** werd donderdag 27 en vrijdag 28 februari verstoord door een stakingsoproep van de vakbond Verdi. De vakbond wil met deze staking druk uitoefenen op de loononderhandelingen in de publieke dienstverlening. ([RTBF](#))

Wie een overzicht wil van stakingen en chaos in VK, Italië, Duitsland, Griekenland en België die zijn reis kan verzuren kan terecht op de website van [TTW](#).

ELDERS IN DE WERELD

VS

Bij **Rolls Royce** vliegtuigmotoren in Indianapolis (800 werknemers) (zie weekbericht 2025/8) werd op de valreep van een staking een akkoord gesloten op 26 februari. Het akkoord voor een periode van 5 jaar voorziet onder meer in een loonsverhoging over deze periode met 68 %, zodat de uurlonen op het einde van het contract 46,37 \$ per uur zullen bedragen. ([UAW](#))

*Maaltijdcheques: de Regering wikt en zal het sociaal overleg beschikken?
De staking van treinbestuurders is buitensporig en kan de discussie over het
stakingsrecht aanwakkeren. Geen ruimte voor loononderhandelingen
volgens de berekening van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. Trump
zet zijn stempel op de arbeidsverhoudingen.*

BINNENLAND

REGEERVERKLARING

Deze week pikken we het thema van de **maaltijdcheques** uit het [regeerakkoord](#) en wagen ons aan een analyse, niet gehinderd door kennis van akkoorden opgeschreven op losse papiertjes.

Wat lezen we in de tekst?

“Om de koopkracht te verbeteren, geven we aan de sociale partners zo snel mogelijk de opdracht om de wettelijk toegestane maximale tussenkomst voor de maaltijdcheques te verhogen met twee maal 2 EUR de komende legislatuur.

De aftrekbaarheid van de werkgeverskost zal overeenkomstig worden verhoogd.

Tevens zal de bestedingsmogelijkheid van de maaltijdcheque worden uitgebreid.

De andere bestaande cheques (ecocheques, cultuurcheques, ...) worden uitgedoofd in samenspraak met de sociale partners teneinde het aantal soorten cheques te reduceren en de koopkracht te behouden.”

Commentaar

Met een maatregel beoogt de Regering twee doelstellingen.

De eerste is een administratieve vereenvoudiging door maaltijd-, eco-, cultuur- en sportcheques onder brengen in maaltijdcheques (MC). De andere drie cheques laat men uitdoven. De vraag is of bij uitbreiding van de bestedingsmogelijkheden de term maaltijdcheque nog gepast is.

De tweede is de verhoging van de koopkracht op een fiscaalvriendelijke manier die de binnenlandse consumptie ten goede komt.

Enkele cijfers.

Niet alle werknemers genieten het voordeel van een of andere vorm van cheques. Volgens de laatste cijfers van de RSZ genoten in

2023 72 procent van de werknemers maaltijdcheques, 50 procent ecocheques en 7 procent cultuur- en sportcheques.

Ongeveer een op de twee paritaire comités en subcomités hebben een regeling getroffen betreffende de ecocheques.⁴⁴

De bestaande grens zou na vier jaar 2 maal 2 euro, samen 4 euro, hoger liggen. In de veronderstelling dat er 220 dagen effectief gewerkt wordt komt dat neer op een verhoging van de koopkracht van 880 netto euro per jaar voor een voltijdse werknemer. Op een mediaan brutoloon van 45.000 euro per jaar⁴⁵ is dat bijna 2 procent over vier jaar. Stel dat het nettoloon 29.000 euro bedraagt dan is dat 3 procent koopkrachtverhoging tegen eind 2028.

Het maximumbedrag van ecocheques is 250 euro per jaar. Dat van de cultuur- en sportcheques bedraagt elk 100 euro.

Andere aspecten.

De verhoging van het maximumbedrag van de MC roept de verwachting in het leven van een loonsverhoging in de brede zin van het woord. Wat moeilijk te verenigen is met zero-onderhandelingsmarge 2025-2026 boven de automatische indexeringszoals de Centrale Raad van het Bedrijfsleven vooropstelt (zie verder).

Maaltijdcheques zijn in feite loonvoordelen in centen en niet in procenten. Ze zijn gelijk voor de hogere en voor de lagere lonen. Het voordeel is relatief hoger voor werknemers met lage lonen dan voor werknemers met hoge lonen⁴⁶. Ze verminderen de loonspanning.

⁴⁴ De FOD WASO publiceerde een [lijst van paritaire comités die cao's betreffende de ecocheques gesloten hebben voor 2021-2022](#).

⁴⁵ Het gemiddelde bruto maandloon voor een voltijdse job in België bedraagt 4.076 euro. De mediaan komt op 3.728 euro. ([Stabel](#))

⁴⁶ Cijfers over het netto beroepsinkomen in [Vlaanderen](#) en in [Wallonië](#).

Sociaal overleg, nuttig, noodzakelijk en belangrijk

Om maar te zeggen dat de Regering terecht beroep doet op de sociale partners om het kader te schetsen, wetten⁴⁷ aan te passen en praktische bezwaren te omzeilen. Dat het zo snel mogelijk moet gebeuren heeft te maken met de dringende opdracht van de Groep van Tien om de onderhandelingsmarge 2025-2026 vast te leggen.

Vervolgens zullen onvermijdelijk sociale onderhandelingen volgen in sectoren en bedrijven waar de MC vast liggen in cao's.

In de meeste sectoren is de betaling door MC een initiatief op ondernemingsniveau. In ondernemingen met een vakbondsafvaardiging gaat dat gepaard met een cao, in de andere met individuele overeenkomsten. In elk geval zullen de paritaire comités aan maatwerk moeten doen. Zij zullen rekening moeten houden met verschillende situaties om te vermijden dat kosten van een sectorale regeling veel hoger oplopen bij het ene bedrijf dan bij het andere.

Uitsmijter

De Regering geeft hier een cadeau aan de uitgevers van MC.

Volgende week fileren we de passages over de vakbonden.

LOONVORMING

Het technisch [verslag over de maximale beschikbare marge voor de ontwikkeling van de loonkosten](#) is gepubliceerd. Het besluit is duidelijk. De CRB berekende op basis van een strikte toepassing van de ingewikkelde loonnormwet dat er geen ruimte is voor loononderhandelingen boven de automatische indexering.

Uit het [verslag van de Centrale Raad van het Bedrijfsleven \(CRB\) over de loonkloof vrouwen-mannen](#) leren we dat de berekening ervan geen eenvoudige oefening is. Op basis van de methode van Eurostat verdient een vrouw 5 procent minder dan een man. De CRB verwijst naar het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen dat berekende dat de loonkloof in 2022 19,9 procent bedroeg. ([FOD WASO](#)) Rekening houdend met de arbeidsduur is het verschil 7 procent.

De loonkloof biedt verschillende kenmerken:

⁴⁷ Misschien moet de loonbeschermingswet aangepast worden. Die wet stelt dat loon alleen betaald mag worden in munt die wettelijk gangbaar is (art. 4) en dat het de werkgever verboden is de vrijheid van de werknemer om naar goedgevoelen over zijn loon te beschikken (art.3).

- Zij kan verklaard worden door allerlei factoren zoals de arbeidsduur, de leeftijd, het beroep, de sector van de tewerkstelling en het type huishouden.
- Zij is duidelijker in de alternatieve verloningsvormen (o.m. de bedrijfswagen en niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen).
- Zij neemt af.
- In België is die lager dan het Europees gemiddelde.

Commentaar

De gelijkheid mannen-vrouwen is gewaarborgd in bijna alle sectorale functieclassificaties en barema's. De paritaire comités die de uitzondering vormen zijn geciteerd op de website van de [FOD WASO](#).

De geleidelijke harmonisering van de aanvullende pensioenen voor arbeiders en bedienden (**wet De Croo**) is niet ongrondwettelijk, zegt het Grondwettelijk Hof in een [arrest van 14 november 2024](#).

TREINSTAKING

Op vrijdag 21 februari 22 uur begonnen de leden van de corporatistische spoorvakbond **OVS** om beurt een staking van negen dagen. Vanaf 23 februari sloten de treinbestuurders leden van **ASTB** aan. Uit het niets, ten minste voor niet ingewijden, duikt een derde onafhankelijke vakbond op. **Metisp-Protect**, de derde aangenomen syndicale organisatie die we vorige week niet vermeldde, komt nu op de voorgrond met een aanzegging van een staking van 28 dagen. Van 2 maart 22 uur tot 30 maart 22 uur zullen hun leden gerichte acties voeren die het treinverkeer ontregelen. De vakbond verzet zich tegen de privatisering en liberalisering van het spoorvervoer. HR Rail reageert en beweert dat de stangsaanzegging niet ontvankelijk is volgens de bepalingen in de regelgeving. ([BRUZZ](#)). Daarop spant METISP-Protect een kortgeding aan voor de rechtbank van eerste aanleg om het stakingsrecht te laten gelden. ([HLN](#)) De Minister van Mobiliteit, Jean-Luc Crucke (Les Engagés) verwijt de vakbonden dat ze zelfs niet gevraagd hebben om te onderhandelen. ([Le Soir](#))

Figuur 19: overzicht van de aangekondigde spoorstakingen

Commentaar

METISP-Protect is een kleine vakbond die vooral juridische acties voert, om bv. beslissingen van HR Rail te betwisten. Hoeveel leden ze tellen is niet te achterhalen.

Van de aangenomen vakbonden moet nog gezegd worden dat ze [cao nummer 5](#), het sociaal contract tussen werkgevers en vakbonden, niet getekend hebben. Die cao is doordrongen van de primauteit van het overleg, zin voor verzoening en goede sociale verhoudingen in ondernemingen. Deze verbintenis geeft legitimiteit en geloofwaardigheid aan de vakbonden om hun macht uit te oefenen.

Deze staking zal in de analen van het stakingsrecht staan.

Terwijl gedurende negen dagen of meer pendelaars op de perrons hun opinie vormen over vakbonden wordt een juridische strijd gevoerd. Dat belooft voor juristen een interessante maar voor de burger een onwezenlijke discussie over de syndicale vrijheid, het naleven van procedures door vakbonden en de stakingsvrijheid van werknemers en ambtenaren.

Een staking van enkele werknemers in een sleutelfunctie om een grote organisatie volledig te storen zouden we een flessenhalstaking kunnen noemen. Wanneer een actie van een kleine groep stakers bedoeld is voor de verdediging van de belangen van een grote groep werknemers die niet staakt spreken we van gemandateerde staking.

Deze staking zal de relatie tussen de grotere en kleinere vakbonden onder druk zetten. De kleine vakbonden hebben de pensioenhervorming aangegrepen om zich te profileren door (mis)bruik van hun feitelijke macht. De kans bestaat dat ze leden winnen als niet-leden de actievoerders als helden beschouwen. Het risico bestaat dat de staking minder effect heeft dan gehoopt. (Tijdens het weekeinde van 22-23 februari reden meer dan 60 procent van de treinen; maandag reden 2 op de 5 treinen). Leden onder sociale druk kunnen afstand nemen van de actie. Deze gilden zullen gemarginaliseerd worden in het geïnstitutionaliseerd overleg.

Onder het personeel zal het ook geen feest zijn. Want de conducteurs van treinen die niet vertrekken omdat de bestuurder staakt hebben in theorie geen recht op loon. Hoe zal de HR Rail hierop reageren? Het zou interessant zijn het absentisme van niet-stakers tijdens de stakingsdagen op te volgen.

Zij zal ook de discussie onder sociale partners kleuren. Discussie die de Regering vraagt. We citeren de passage uit het Regeerakkoord: “We vragen aan de sociale partners om tegen 31/12/2025 de uitoefening van het stakingsrecht te verduidelijken door de overeengekomen principes uit het Herenakkoord van 2002 te actualiseren met respect voor de internationale normen en de

rechtspraak. Daarbij moet het stakingsrecht gegarandeerd blijven, met respect voor de rechten en vrijheden van anderen en de openbare orde. De regering engageert zich om dit akkoord te honoreren.” De tweede zin kan zich keren tegen de corporatistische vakbonden van het spoor.

Zij kan juristen aanzetten om rechtsgronden te zoeken en analyses te maken van andere rechtssystemen om de rechter toe te laten tussen te komen in stakingen zelf. Je moet geen extreemrechtse sympathieën koesteren om buitensporige stakingen te willen begrenzen. Zoals vorige week reeds geschreven, kunnen rechters in Nederland, een democratisch land, op vraag van belanghebbenden dergelijke disproportionele acties verbieden.

Wat de spoorbonden vandaag doen, is een open uitnodiging aan extreemrechts om de vakbonden aan te pakken. (Prof. Paul De Grauwe in [De Morgen](#))

Zij voedt de idee van de lock-out. In België, net zoals in andere landen, zou de werkgever kunnen reageren met een defensieve lock-out. De lock-out of uitsluiting is de staking door de werkgever die op collectief niveau weigert werk te geven en loon te betalen als drukingsmiddel. M.a.w. hij sluit tijdelijk zijn bedrijf of afdeling. De werkgever heeft dat onbetwistbaar recht als reactie op onevenredige mistoestanden tijdens een collectief conflict.

Pro memorie: de gevolgen voor de pendelaars

De werknemer heeft zich verbonden om alles in het werk te zetten om op tijd op zijn/haar werkplek te zijn. Dat is een essentieel bestanddeel van de arbeidsovereenkomst. Als hij/zij door deze spoorstaking zijn/haar werkplaats niet kan bereiken zal hij/zij geen recht hebben op loon. Zijn/haar loon wordt ook verminderd als hij/zij door de staking te laat komt. Deze staking is immers al lang gekend (de NMBS deelt 24 uren op voorhand de aangepaste dienstregeling mee). De werknemers worden geacht maatregelen te nemen. Beter is dat de werknemer op voorhand zijn/haar directe chef op de hoogte brengt van zijn/haar intentie.

De werkgever kan de werknemer niet verplichten om thuis te blijven of om buitengewone maatregelen te treffen, bv. een taxi nemen. Telewerk kan binnen de afspraken die gelden in het bedrijf. De werkgever zal hierbij rekening houden met het feit dat sommige werknemers thuis kunnen werken en anderen niet.

Om inkomensverlies te vermijden kunnen werkgever en werknemer overeen komen de afwezigheid te coderen als vakantiedag of inhaalrust. Ze kunnen ook overeenkomen dat de dag geboekt wordt als verlof zonder wedde. Zonder akkoord is er sprake van onwettige afwezigheid.

SECTORALE ACTIES

Taxichauffeurs kondigen staking in krokusvakantie aan tegen het verdwijnen van standplaatsen en de belasting op taxidiensten in Brussel. ([HLN](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Bpost, einde van de staking die bijna twee weken duurde. Vakbonden en directie bereikten een raamakkoord over de reorganisatie van de postbedelingsrondes. Zij zullen nog verder onderhandelen over de concrete modaliteiten. ([DS](#))

De vakbonden maken zich klaar om een stakingsaanzegging te betekenen aan de directie van **BNP Paribas**. Aanleiding is de uitbesteding van de afdeling “Client Service Center”. ([RTBF](#))

Digitalisering van de dienst collectieve arbeidsverhoudingen. Vanaf 1 maart 2025 worden alle beslissingen over de behandeling van de ondernemingscao's en andere ondernemingsakten verstuurd via een beveiligd elektronisch platform, de e-Box Enterprise. Het betreft ondernemings-cao's, ook opzegging en toetreding, toetreding van een onderneming tot een sectorale cao, toetredingsakten niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen (bonusplan) ingediend op papier, wijziging van niveaus en/of doelstellingen van een bonusplan, ondernemingsplan, erkenning ‘tijdelijke werkloosheid voor bedienden, verslaggeving in het kader van opleidingsinspanningen of inspanning ten behoeve van de risicogroepen. ([FOD WASO](#))

OPENBARE DIENSTEN

Alweer wilde stakingen bij de **TEC**. Op 18 februari reden de bussen van de stelplaatsen van Mons, Engien, Houdeng en La Louvière niet uit. De chauffeurs straffen zo onverwachts alle reizigers omwille van een agressie door een enkeling. ([RTBF](#)) De chauffeurs van de stelplaats van Jodoigne legden vrijdag 21 februari het werk neer uit protest tegen de staat van de bussen. ([RTL](#))

GROENERE ARBEIDSMARKT

De Hoge Raad voor de Werkgelegenheid heeft een [rapport](#) opgesteld over de **transitie naar een groenere arbeidsmarkt**.

EUROPA

NEDERLAND

Zoals elk jaar herdenkt Nederland de **februari-staking** van 1941 tegen de brutaliteit van de Duitse bezetter. ([FNV](#))

Het **sectoraal overleg** is volop aan de gang voor de ziekenhuizen, ambachtelijke bakkerijen en textielverzorging. ([FNV](#))

Werknemers van logistiek bedrijf **Hutchison Ports Venlo** staakten omdat de onderhandelingen voor een cao zijn vastgelopen. ([Omroep Venlo](#))

De **gemiddelde loonafpraak** in nieuwe cao's bedroeg in januari 4,7 procent. ([AWVN](#)) Dit voor Nederland hoog cijfer consolideert de hoogste loongroei in 2024 in Europa. ([AWVN](#)) Desondanks kan de concurrentiepositie van Nederland tegen een stootje. ([FD](#))

DUITSLAND

Ook al geeft de nationale wetgeving de vakbonden het recht de zakelijke e-mailadressen van werknemers te gebruiken, een werkgever is krachtens de Europese privacybeginselen niet verplicht om die door te geven, aldus het Federaal Arbeidshof. ([Bundesarbeitsgericht](#))

Commentaar

Ook in België moet de werkgever de regels van de GDPR naleven.

FRANKRIJK

Het **pensioendebat** is (weer) volop aan de gang. De eerste minister, de werkgeversorganisaties en vakbonden beraadslagen over de pensioenleeftijd en de definitie van zwaar werk. ([Les Echos](#)) Sleuteldocument is de [financiële analyse door het Rekenhof](#).

De **vuilnisophalers van Nancy** gingen in staking voor betere arbeidsomstandigheden. ([franceinfo](#))

USA

Kandidaat Donald Trump beloofde te vechten voor de Amerikaanse werkers maar spaarde zijn kritiek niet t.o.v. vakbonden en stakers. Hij klonk zo overtuigend bij de kiezers dat de achterban het bestuur van Teamster, de grootste vakbond in de VS, verhinderde een stemadvies te geven voor de Democratische kandidaat.

Dit gebeurde tegen de volgende achtergrond. De syndicalisatiegraad in het openbaar ambt bedraagt 32 procent, bijna 6 procent in de privé sector. Het percentage bedrijven met syndicale aanwezigheid varieert sterk volgens de sector en gaat van 19 procent in de nutsbedrijven tot 0,8 procent in de financiële bedrijven. Gesyndiceerde werknemers verdienen doorgaans 15 procent meer dan niet-gesyndiceerde. ([BLS](#)) De laatste jaren waren er opvallende sociale conflicten, zoals die van scenaristen en van de werknemers van de automobielfabrieken. Een paar weken geleden dreigden de havenarbeiders met een staking.

President Donald Trump heeft snel na zijn aanstelling maatregelen getroffen die structurele gevolgen hebben. Hieronder enkele daarvan.

- Hij ontsloeg twee leden van de National Labor Relations Board (NLRB), een onafhankelijk overheidsagentschap dat optreedt in conflicten tussen werkgevers en vakbonden. De NLRB kwam tussen in de arbeidsverhoudingen bij SpaceX en Amazon.
- Trump ontsloeg ook nog twee leden van de Equal Employment Opportunity Commission (EEOC), waardoor deze zonder quorum bleef om zijn missie van strijd tegen discriminatie uit te voeren.
- De regering-Trump acht zich niet gebonden door cao's gesloten met de vorige regering.

Wie de aangevulde lijst wil zien kan terecht op [Trump's Anti-Worker Record](#). Niet te verwonderen dat de vakbonden het voortouw nemen in het verzet tegen Trump. ([The Washington Post](#))

Vakbond UAW kreeg het mandaat van de werknemers van de site van Indianapolis van **Rolls Royce** waar vliegtuigmotoren gemaakt worden om een staking te organiseren voor een beter loon. ([UAW](#)) De directie hoopt uit het conflict te geraken voor de vervaldatum van de lopende cao, 26 februari a.s.. ([Wish TV](#))

ZUID KOREA

28 werknemers van onderaannemers van de scheepsbouw in Hanwha Ocean werden veroordeeld tot gevangenisstraffen voor "obstruction of business" na hun 51-daagse staking in 2022. Ze werden veroordeeld wegens hun strijd voor **vakbondserkenning**. ([IndustriAll](#))

De sociale actualiteit was vorige week volledig gedomineerd door de Regeerverklaring en het verzet ertegen. Het Regeerakkoord roept nog vele vragen op, dat bewijst de analyse van het hoofdstuk over de versoepeling van het verbod op nachtarbeid. Vakbonden bereiden zich voor op langdurig verzet. De vijf spoorbonden maken het bont. Bpost botst op weerstand tegen verandering.

REGEERVERKLARING

Deze week pikken we het thema van de nachtarbeid uit het [regeerakkoord](#) en wagen ons aan een analyse, niet gehinderd door kennis van akkoorden opgeschreven op losse papiertjes.

Wat lezen we in de tekst?

“Het verbod op nachtarbeid wordt afgeschaft, net als de wettelijke verplichte sluitingsdag. De regelgeving inzake openingsuren wordt versoepeld.”

Het woordgebruik “nachtarbeid” is hier ongelukkig. Wij vermoeden, o.b.v. de woorden “sluitingsdag” en “openingsuren” in dezelfde paragraaf, dat het hier niet gaat om nachtarbeid in de zin van het arbeidsrecht maar om de opgelegde sluitingsuren voor de kleinhandel. Winkels moeten de deuren sluiten tussen 20 uur en 5 uur (op vrijdagen en dagen voor een feestdag geldt het verbod tot opening tussen 21 uur en 5 uur). Nachtwinkels dienen te sluiten tussen 7 uur en 18 uur. ([FOD Economie](#)) Winkels zullen dus 24 uren open kunnen zijn, maar het principe van de wekelijkse sluitingsdag blijft gehandhaafd, met vele uitzonderingen die de algemene regel uitgehold hebben.

“Om opnieuw concurrentieel te zijn tegenover de buurlanden start nachtarbeid in de distributiesector en aanverwante sectoren (waaronder e-commerce) voortaan vanaf middernacht (24 uur) in de plaats van de huidige grens vanaf 20 uur, zonder verlies van koopkracht voor de werknemer die vandaag al actief is tussen 20u en 24u. We vereenvoudigen ook de procedures. De bestaande premies voor nachtprestaties zoals vastgelegd in Cao’s in diverse sectoren en bedrijven blijven hierbij gelden.”

Er is nog werk aan de winkel om de vele vragen te beantwoorden, zoals:

- *Wat moet men verstaan onder de “distributie en aanverwante sectoren waaronder e-commerce”? Wat is het verschil met “het uitvoeren van alle logistieke en ondersteunende diensten verbonden aan de elektronische handel” waarvoor reeds een*

uitzondering op het verbod van nachtarbeid bestaat? ⁴⁸ Zal nachtarbeid toegelaten worden in klein- en groothandel, in de logistieke keten en in de internationale handel?

- *Wat schuilt achter de intentie om de procedure te vereenvoudigen? Wil men afwijken van het principe dat een cao nodig is?*
- *Wat met het principe dat elk uurrooster in het arbeidsreglement moet voorkomen? Of is er een relatie met de volgende passage van het Regeerakkoord “We heffen de verplichting op om alle toepasbare uurroosters op te nemen in het arbeidsreglement indien de grenzen van de flexibiliteit daar duidelijk worden omschreven.”?*
- *Hoe zal de wetgever rekening houden met het [verdrag nummer 171](#) in 1990 gesloten in de Internationale Arbeidsorganisatie? Dat verdrag voorziet in het principe van een nachtrust van zeven uren waarvan vijf vast liggen tussen 24 uur en 5 uur. Voor uitzonderingen moet de Regering de sociale partners consulteren.*
- *De passages over de financiële gevolgen voor werknemers zijn geruststellend maar overbodig. De idee dat er een verschil zou kunnen zijn tussen werknemers die vandaag al actief zijn en de werknemers die morgen voor het eerst zullen werken tussen 20 uur en 24 uur mist elke grond. Verloren de onderhandelaars uit het oog dat de premies voor nachtwerk gebonden zijn aan uren (meestal van 22u tot 6 uur) en niet aan het wettelijk begrip nachtarbeid? Zagen ze niet in dat de wetgever nog nooit is tussengekomen in conventionele premies? En waarom tekenen zij op dat de garantie beperkt is tot de sectorale cao's? Quid met de ondernemingsakkoorden?*

Ongetwijfeld zijn er nog meer vragen die juristen zullen opwerpen. We zijn zeker dat de wetgever voordeel zal halen uit het voorafgaande advies van de Nationale Arbeidsraad. Die kan zelfs de kans grijpen om een vereenvoudiging van de arbeidsduurreglementering voor te stellen.

Volgende week fileren we het plan om het bedrag van de maaltijdcheques te verhogen.

⁴⁸ Artikel 36, 22° arbeidswet.

DE OPWARMING VAN HET SOCIAAL OVERLEG

Er is grote ongerustheid over de intentie van de Arizona-regering om het sociaal overleg au serieux te nemen om hervormingen door te voeren. Een bezorgdheid die vooral de vakbonden uitdrukken. “Het enige waarover zowel vakbonden als werkgevers het eens zijn, is dat zonder akkoorden het sociaal overleg geen enkele impact heeft. Maar eenvoudig zal het niet zijn.” (DS) Het eerste overleg op 12 februari tussen de sociale gesprekspartners en de premier De Wever en zijn vicepremiers geeft hoop. Zowel werkgevers als vakbonden konden het open en constructief gesprek waarderen. (HLN, RTBF) Maar toch ...

Daags nadien, op **donderdag 13 februari**, waren ze volgens de politie met 60.000 om in Brussel te betogen. De politie moest tussenkomen bij enkele heethoofden om de openbare orde te herstellen aan de hoofdzetel van MR en Les Engagés. De vluchten vanop Zaventem en Charleroi werden geannuleerd.

De algemene staking van ACV en ABVV zal plaats vinden op **maandag 31 maart**, als startpunt van een marathon van protest. ACLVB houdt de boot af omdat (1) er positieve elementen in de Regeerverklaring te vinden zijn, (2) het eerste gesprek van de Groep van Tien en de Regering sereen verliep en (3) de malaise in de industrie. (De Tijd)

Commentaar

Het succes volgens de vakbonden is een relatief succes als men vergelijkt met de betoging van 6 november 2014 tegen de maatregelen van de Regering Michel I. Toen kwamen 120.000 mensen op straat. Deze betoging werd gevolgd door een nationale staking op 15 november 2014.

OPENBARE DIENSTEN

DEFENSIE

Minister Franken wil met de vakbonden tot een sociaal plan komen voor de militairen, met het oog op de pensioenmaatregelen van de federale regering. (BRUZZ)

NMBS

Spoorvakbond OVS kondigde een staking van negen dagen aan, van vrijdag 21 februari om 22 uur tot zondag 2 maart om 22 uur zonder te wachten op een overleg met de Regering. Om zijn stakingskas niet meteen uit te putten heeft OVS zijn leden geroepen om de beurt gedurende drie dagen te staken. Dit heet een estafettestaking (in het Frans “grève tournante”).

De staking uitgeroepen door **ASTB** zal “beperkt” zijn tot vijf dagen van 23 februari tot 28 februari.

Na een ontmoeting met de nieuwe minister van Mobiliteit Jean-Luc Crucke hebben **ABVV-Spoor en ACV Transcom** twee actiedagen aangekondigd per maand tot de maand juli. Op de nationale staking van 31 maart zullen de treinen niet rijden.

VSOA-Spoor doet niet mee met de staking.

Dit is een staking “tegen de pensioenhervorming en voor het personeel” en naar verluidt ook “voor de reizigers” omdat de Regering minder rendabele treinen en kleine treinstations wil afschaffen.

Noot

De syndicale wereld binnen het Belgisch spoor is bijzonder ingewikkeld. De NMBS erkent drie soorten vakbonden. ([ARPS](#))

De representatieve syndicale organisaties zijn in theorie de drie interprofessionele vakbonden ACV, ABVV en ACLVB en de vakorganisaties die aangesloten zijn of deel uitmaken van deze drie vakbonden zoals ACOD Spoor en ACV Transcom en VSOA,

De erkende syndicale organisaties zijn de representatieve syndicale organisaties die minstens 10 procent van het personeelsbestand verenigt, d.i. ACOD Spoor en ACV Transcom.

Tot slot heb je aangenomen organisaties, m.n. OVS en ASTB die categoriale vakbonden zijn die de belangen van de beoefenaars van een bepaald beroep verdedigen.

[OVS](#) is een onafhankelijke vakbond voor het (overwegend Waals) spoorwegpersoneel. [ASTB](#) is een syndicaat van ongeveer 500 treinbestuurders en rangeerders en is niet vertegenwoordigd in de paritaire overlegorganen.

De erkende en representatieve syndicale organisaties zetelen in de Nationale Paritaire Commissie en nemen deel aan onderhandelingen.

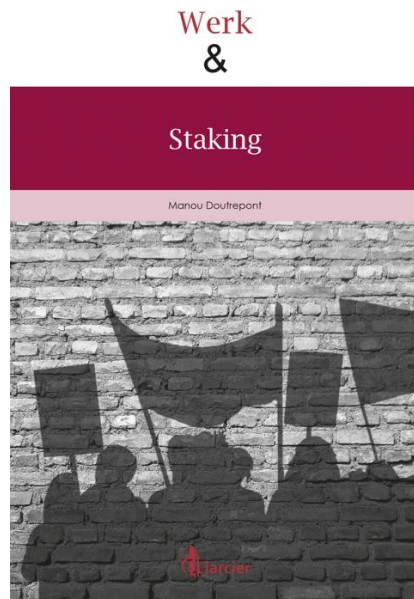
Bij de sociale verkiezingen van 2018 behaalden ABVV en ACV 92 procent van de stemmen, OVS 8 procent. Helaas zijn er geen openbare gegevens beschikbaar over het exacte aantal leden en zijn de resultaten van de sociale verkiezingen 2024 onvindbaar op het internet.

Om maar te zeggen dat twee minuscule gilden het lef hebben hun stakingsrecht te misbruiken om gedurende negen dagen het leven zuur te maken van 340.000 pendelaars. In het ergste geval zullen die tot aan de vakantie gedurende 20 dagen ofwel de wagen nemen ofwel thuis werken ofwel vakantiedagen opnemen.

Dit is geen waarschuwing meer maar puur machtsvertoon tegen de Regering. De kakofonie verbergt de machtsstrijd tussen de vakbonden. De verwarring bemoeilijkt de zoektocht naar een compromis. De onbesuisdheid doen een verborgen agenda vrezen.

De situatie zet het [wetsvoorstel](#) om de gewaarborgde dienstverlening i.g.v. staking van het personeel van de spoorwegen in een bijzonder daglicht.

Deze ontsporing roept stemmen op om rechters toe te laten tussen te komen in disproporzionele stakingen, zoals in Nederland rechters uitzonderlijk maar op eenzijdig verzoekschrift buitensporige stakingen kunnen verbieden.

BPOST

De stakingsacties in Wallonië omwille van de werkorganisatie zijn uitgebreid naar Brussel en Vlaams Brabant. Stakingsposten blokkeren de sorteercentra van Brussel, Awans (bij Luik) en Fleurus (bij Charleroi) ([RTL](#)) De verzoeningsvergadering van vrijdag 14 februari leverde geen akkoord op. 800000 pakjes liggen te wachten om opgestuurd te worden. ([HLN](#)) De directie ging naar de rechter om de blokkerende stakingsposten te laten opheffen. Werkwilligen kunnen aan het werk maar de staking is niet voorbij. Vakbonden zijn van plan om verzet aan te tekenen tegen het bevelschrift en zullen opnieuw blokkades optrekken (alle media)

Commentaar

Vakbonden hebben zich verbonden om de wet na te leven (artikel 4 cao nummer 5. Zij genieten de voordelen van de rechtstaat. Hoe leggen ze uit dat ze rechtspraak blijven negeren en dat ze niet kunnen erkennen dat blokkerende stakingsposten niet behoren tot het stakingsrecht en onrechtmatig zijn?

AFVALOPHALING

De afvalophalers van intercommunale **Interza** legden zonder aanzegging het werk neer en bekwamen van de directie bijkomende aanwervingen. ([VRT](#))

SYNDICALE PREMIE

Parlementsleden Vincent Van Quickenborne en Alexia Bertrand dienden een [wetsvoorstel](#) in met het oog op het belastbaar maken van de vakbondspremies.

TIJDSREGISTRATIE

Tijdsregistratie is een onderwerp van sociaal overleg, zowel op interprofessioneel niveau (eventueel advies van de NAR) als op ondernemingsniveau (arbeidsreglement). Daarom vestigen we de aandacht op het recent **Loredas-arrest** van het Hof van Justitie. Het Hof herhaalt duidelijk de verplichting tot invoering van een systeem voor de registratie van de arbeidstijden van werknemers. Het valt nog af te wachten of en hoe de Belgische wetgever of de sociale partners hiermee aan de slag zullen gaan. ([Arbeidsrechtjournaal](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Carrefour overweegt een onderhandeling met de vakbonden te starten rond de opening van de winkels op zondagmorgen. ([De Tijd](#))

Het sociaal plan voor 124 werknemers die ontslagen worden bij [Cisco](#) is goedgekeurd. Ook bij [Agfa](#) en [Umicore](#) sloten directie en vakbonden akkoorden i.k.v. een herstructurering.

Bank **BNP Paribas** kwam in het nieuws omdat een stakingsdreiging in de lucht hangt omwille van de outsourcingsplannen. ([De Tijd](#))

Werknemers van onderaannemers van Audi Brussels, **Rhenus Automotive** en **Imperial Logistics**, eisen een gelijkaardig sociaal plan als de werknemers van Audi zelf. ([DS](#))

EUROPA

NEDERLAND

Op de containerterminal van **Hutchison Delta 2** op de Maasvlakte brak zondagavond 9 februari een wilde staking uit omdat financiële garanties voor een ontslagregeling in de nieuwe cao ontbreken. ([Rijnmond](#))

Het intern conflict binnen vakbond **FNV** geraakt niet opgelost. Honderden medewerkers legden op maandag 17 februari het werk neer tegen de structurele misstanden en grensoverschrijdend gedrag. ([FNV](#))

FRANKRIJK

Op experimentele basis en voor een periode van vijf jaar (2025-2030), moeten KMO-werkgevers een **winstdelingsregeling** opzetten. Wanneer ze een positieve netto fiscale winst behalen gelijk aan ten minste 1% van de omzet gedurende drie opeenvolgende jaren moeten ze de winst verdelen in de ene of andere vorm, m.n. (1) een winstdelingsovereenkomst of (2) een bijdrage aan een spaarplan voor werknemers of (3) een waardedelende bonus. ([economie.gouv.fr](#))

De **Franse dokkers** voeren sinds begin dit jaar actie tegen de pensioenhervorming. Vakbond CGT organiseert een paternosterstaking, nl. vier uren staking 's morgens gedurende twee of drie dagen per week. Een tweede 48-urenstaking dit jaar is voorzien op 26 en 27 februari. ([Le Marin](#))

Tussen 11 en 28 februari wordt het **streekvervoer te Rouen** gestoord door een staking voor betere werkomstandigheden. ([cestlagreve](#))

Op zoek naar een opleiding in sociale relaties?

(Klik op de foto)

BELGIË

FEDERAAL BEGEERAKKOORD

Het [federaal regeerakkoord van 31 januari](#) bevat een aantal uitdrukkelijke en impliciete verwijzingen naar het sociaal overleg op diverse niveaus. Hieronder een helikopterzicht.

In het algemeen worden de sociale partners uitgenodigd om partner te zijn in de hervormingsagenda. Maar daar wordt wel aan toegevoegd dat de finale verantwoordelijkheid bij de regering ligt.

Meer specifiek wordt de rol van de sociale partners aangekaart bij het bepalen van de uitkeringsnorm, de activering (samen met de deelstaten), de omvorming van het opleidingsrecht, de invoering van een familiecrediet (sic), de loonvorming na 2026, de mogelijke annualisering van de arbeidstijd, de verdere eenmaking arbeiders-bedienden, het invoeren van een uitzendcontract van onbepaalde duur, de vermindering van het aantal paritaire comités, de versterking van de sectorale aanvullende pensioenen, de verhoging van de waarde van de maaltijdcheques en de herziening van het herenakkoord over de stakingen.

Enkel voor dit laatste wordt expliciet gesteld dat de regering het akkoord zal honoreren.

Het regeerakkoord vermeldt uitdrukkelijk dat de kostprijs van akkoorden niet naar belastingbetaler mag vloeien en dat sociale afspraken moeten inpasbaar zijn in het begrotingstraject.

Daarnaast zijn er ook tal van punten waar niet wordt verwezen naar mogelijk sociaal overleg, zelfs voor ingrepen die ingaan tegen het bestaande paritair kader. Voorbeelden zijn het einde van eindeloopbaanstelsels, de regels inzake nachtarbeid, het beheer van de Hulpkas inzake werkloosheid en de wijziging van het ontslagrecht.

In de komende weken zullen we enkele beleidspunten die rechtstreeks verband houden met het sociaal overleg apart fileren.

FEDERALE MINISTER VAN WERK

De heer David Clarinval (°1976) is aangesteld als minister van werk, economie en landbouw. Hij is tevens vice-eersteminister. ([Belgium.be](#))

Commentaar

We hebben een liberale minister van werk. Dat is de eerste keer in meer dan 100 jaar. In 1921 bekleedde de liberaal Ernest Mahaim de post van minister van Nijverheid en Arbeid... gedurende nog geen twee maanden. ([Wikipedia](#))

Zijn eerste interview is te zien op de website van [l'Avenir](#).

INTERPROFESSIONEEL OVERLEG

De Groep van Tien vroeg de **Centrale raad voor het Bedrijfsleven** inzicht te krijgen in de cijfers over de beschikbare onderhandelingsmarge voor de jaren 2025 en 2026. Die cijfers laten geen ruimte zien voor loonsverhogingen boven de automatische indexering van de lonen. Zoals de wet op de loonnorm het oplegt komt de CRB tot dit besluit door het verschil te berekenen tussen de loonkostenverhogingen in de buurlanden en de verwachte inflatie in België. (Pers van 4 januari) Vakbonden reageren negatief op dit nieuws en herhalen hun vraag de bestaande loonnormwet af te schaffen. (O.a. [ACLVB](#)) De werkgeversorganisaties wijzen er op dat de automatische loonindexering alle marge heeft opgebruikt.

Noot

De sociale gesprekspartners gaan die cijfers nog kritisch bekijken voor de officiële publicatie van het technisch verslag op 19 februari.

SECTORAAL OVERLEG

De **FOD WASO** heeft zopas zijn [rapport over de resultaten van het sectoraal overleg 2023-2024](#) gepubliceerd. Dit rapport geeft een goed beeld van de intensiteit en de kwaliteit van het sectoraal overleg tijdens die periode. Het gaat dieper in op de inhoud van de sectorale cao's waarbij koopkrachtpremie, SWT (ex brugpensioen) en opleidingsrechten de hoofdthema's zijn. Het bevat een interessante actuele omschrijving van het complexe landschap van de paritaire comités (PC). Met 40 % van de 162 paritaire comités en subcomités dekt men 90 % van de tewerkstelling. Dat overzicht bevestigt dat er zeer veel kleine PC's zijn, onder meer 30 PC's onder de 500 werknemers. De dienst volgt de initiatieven inzake hervorming van het PC landschap op de voet en verwijst daarbij naar de spiegel-comités arbeiders -bedienden in verschillende sectoren.

ONDERNEMINGSOVERLEG

Bij **AB InBev Hoegaarden** vond een staking zonder aanzegging plaats gedurende 2 dagen omdat een personeelslid na 35 jaar dienst werd ontslagen. Zonder succes. ([Leuven actueel](#))

OPENBARE DIENSTEN

De staking vorige week begonnen in **acht postcentra in Wallonië** neemt uitbreiding. Het overleg van vrijdag 7 februari heeft geen oplossing gebracht en de staking duurt verder. (Cf. weekbericht 2025/5 en [Sudinfo](#))

NATIONALE ACTIE 13 FEBRUARI

Zoals aangekondigd zullen de vakbonden op **13 februari** in Brussel betogen tegen de Europese bezuinigingsmaatregelen en het regeringsbeleid (cf. weekoverzicht 4). Werknemers kunnen staken om deel te nemen aan de betoging. Onder meer het tram- en busvervoer zal worden verstoord, net zoals het luchtvaartverkeer. De spoorwegen staken bewust niet op die datum maar denken aan latere stakingsacties tegen de pensioenplannen. Het ABVV kondigt daarenboven een algemene staking aan tegen de regeringsmaatregelen, zonder evenwel een datum of termijn op te geven. De andere bonden houden voorlopig de boot af (dagelijkse pers)

Commentaar

In een video legt Sofie Claes, cofounder van Social Dialogue Network, uit wat werkgevers moeten weten over deze betoging. Te bekijken op [LinkedIn](#).

EUROPA

NEDERLAND

Dinsdag 4 februari zijn de stakingen in de **Motorvoertuigen-en Tweewielerbedrijven** begonnen. Honderden werknemers hebben vorige week in de regio Groningen en regio Rotterdam het werk neergelegd voor loonsverhoging van 7 procent. Werkgevers hebben 2,3 procent voorgesteld. ([FNV](#))

Het rommelt binnen vakbond **FNV** zelf. De medewerkers maken zich grote zorgen over de sociale veiligheid binnen de vakbond door gebrek aan transparantie en belangenverstrengeling. Zij zetten het voltallig bestuur onder druk om af te treden en bereiden acties voor. Een ledenvergadering vond plaats op maandag 10 2. ([FNV](#)) Op het moment van de redactie van deze tekst was nog niet gekend wat de uitkomst van die vergadering was.

Albert Heijn is van plan zijn distributiecentrum Hoorn te sluiten. Naar zeggen van FNV weigert de werkgever een sociaal plan te onderhandelen en boycot het sociaal overleg. ([FNV](#))

DUITSLAND

Bij de **Deutsche Post** (170.000 werknemers) vonden op verschillende plaatsen ‘warnstreiks’ plaats om druk te zetten op de lopende onderhandelingen. Vakbond Verdi vraagt een loonsverhoging van 7 % en drie bijkomende verlofdagen, plus eentje voor de Verdi leden. ([SWR](#) en [Verdi](#))

AUTOMOTIVE

EU-President von der Leyen heeft belangrijke Europese marktleiders, sociale partners en belanghebbenden bijeenroepen voor de lancering van de strategische dialoog over de toekomst van de Europese auto-industrie. ([EC Europa](#))

ELDERS IN DE WERELD

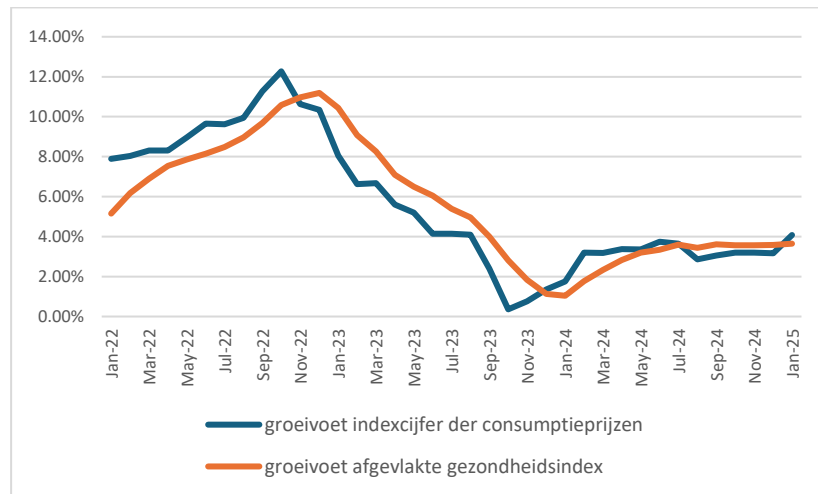
In **Brazilië** staakt de federale belastingdienst ter ondersteuning van looneisen. Hierdoor worden de inkomsten gegenereerd door middel van belastingschikkingen, meer dan 14,6 mia reals (2,6 miljard dollar), geblokkeerd zijn ([Reuters](#))

Vakbonden van **Marokko** organiseerden een staking op 5 en 6 februari uit protest tegen het overheidsbeleid dat de rechten van werknemers en de koopkracht aantast. (Cf. weekbericht 2025/4) ([IndustriAll](#))

BELGIË

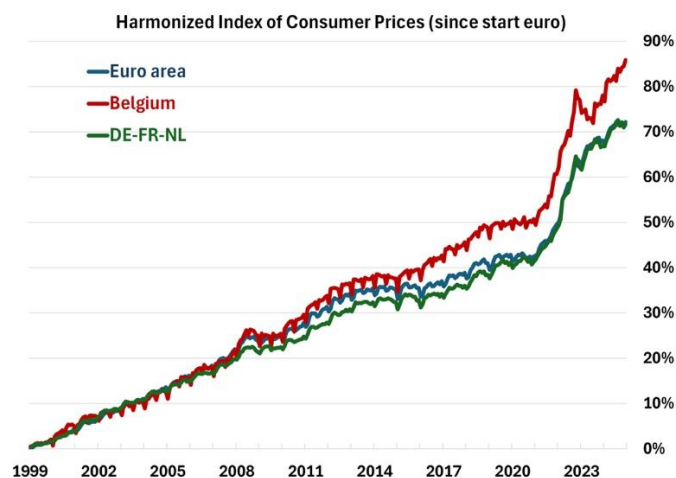
INFLATIE

In januari gaat de inflatie van 3,16% naar 4,08%. De consumptieprijnsindex stijgt met 1,39%. De inflatie o.b.v. de gezondheidsindex stijgt van 3,24% naar 4,09%. De inflatie op basis van de afgevlakte gezondheidsindex bedraagt 3,65%. ([Statbel](#))

Noot

[Gert Peersman](#), professor economie UGent, trekt de aandacht op het feit dat sinds de invoering van de euro de inflatie in België met 14 procentpunt meer is gestegen dan elders in Europa. De opstoot in 2015, het jaar van de indexsprong en de Tax shift, valt op.

Op 28 januari heeft de Nationale Arbeidsraad advies uitgebracht met een evaluatie over het **minimumloon** en de afgesproken verhogingsmechanismen in 2022 en 2024. De Raad concludeert dat het compensatiemechanisme voor werkgevers zijn doel heeft bereikt zoals voorgesteld door de sociale partners en bevestigt daarbij de sleutelrol van het sociaal overleg media-cnt-nar@cnt-nar.be

COLLECTIEVE ACTIES – BETOGINGEN

Op 5 februari 2025 voeren de Belgische vakbonden samen met de Europese vakbondsfederatie IndustriALL, een actie "gericht op de noodzaak van een sterk en duurzaam industriebeleid in Europa". ([ABVV](#))

En de Politievakbonden hebben donderdag 30 januari actie gevoerd tegen de maatregelen uit de toenmalige supernota wat verkeershinder opleverde. Na de betoging dinsdag 28 januari van een dertigduizend betogers uit het Franstalig onderwijs (cf. weekberichten 2025/4)

OPENBARE DIENSTEN

Staking bij **de post** in Doornik en Moeskroen uit onvrede met de nieuwe arbeidsorganisatie, minder volk dus meer werk voor de resterende (RTBF 29 1)

EUROPA

FRANKRIJK

De vakbonden van de **SNCF** roepen hun leden van de regio Occitanië op om te staken gedurende het eerste weekeinde van februari. Zij eisen meer materiële middelen en meer mensen "om de kwaliteit van het spoorverkeer te verbeteren". ([L'opinion](#))

Commentaar

Het is telkens een verrassing als vakbonden naar hun eigen zeggen niet opkomen voor hun eigen belangen maar voor de belangen van de gebruikers. Er zijn zeker juristen die menen dat vakbonden het stakingsrecht gebruiken waarvoor het niet bestemd is, nl. de verdediging van sociaaleconomische belangen van werknemers.

Staking van de **havenarbeiders** in de meeste havens op 30 en 31 januari op initiatief CGT tegen regeringsmaatregelen onder meer inzake pensioenleeftijd (notre temps1)

NEDERLAND

Tijdens een staking bij **Ikea** in Haarlem riep de werkgever extra personeel op om te komen werken. Vakbond FNV vindt dit asociaal t.o.v. het

stakende personeel en spreekt van “ongewenste” stakingsbreking, “op het randje” van een overtreding die “absoluut niet chique” is. ([FNV](#))

Commentaar

Een staking is een krachtmeting met naleving van enkele regels. Zo geldt een verbod om stakingsbrekers in te schakelen via extern personeel. ([Compilation decisions of the CFA n°919 - ILO](#)) In België wordt zelfs verstaan dat alle reeds aanwezige uitzendkrachten naar huis gestuurd worden. ([cao 108](#)) Maar het is de werkgever niet verboden om de arbeidsorganisatie te herschikken. Chique of niet, hij kan beroep doen op eigen werkwillig personeel om het werk van de stakers te laten uitvoeren. Dit spel zal wel jarenlang sporen achterlaten onder het personeel. Dat risico bestaat altijd als de vakbonden te weinig mensen kunnen mobiliseren.

De loononderhandelingen zitten vast bij de geur- en smaakstoffenfabriek **IFF** te Tilburg. De werknemers willen een loonsverhoging van 7% en een automatische prijscompensatie (lees indexering). Daarnaast vraagt de vakbond om een regeling voor oudere werknemers, zodat zij 80% van hun uren werken, 90% van hun salaris krijgen en 100% pensioen opbouwen. ([Omroep Tilburg](#))

De onderhandelingen voor een nieuwe cao **Woondiensten** geraken niet uit het slop. Na de achterbanraadpleging door de vakbonden zijn de werkgevers aan zet om een nieuw voorstel uit te werken. ([FNV](#))

En bij **Autodealers en Garages** zal er wellicht vanaf deze week gestaakt worden bij gebrek aan akkoord tussen de vakbonden en de brancheorganisatie BOVAG over de lonen. Bonden vragen 7 % voor een cao van 1 jaar, werkgevers hebben 2,3 % voorgesteld (ANP 1 2)

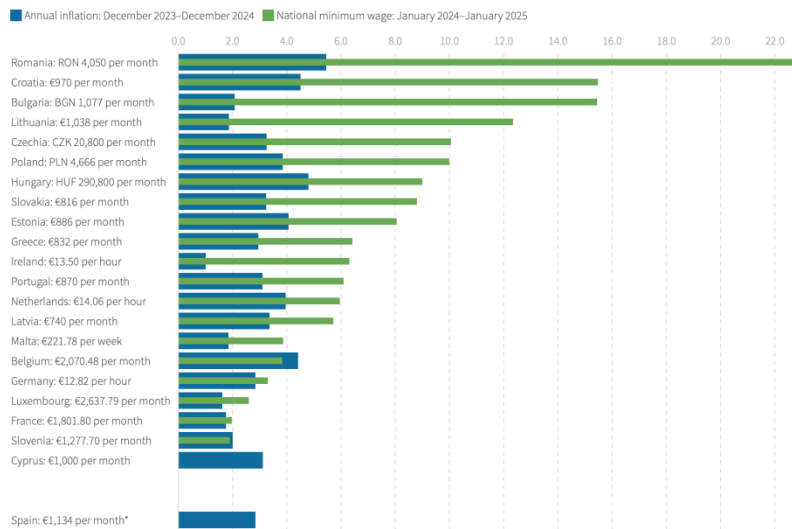
ELDERS IN DE WERELD

In **Argentinië** hebben de werknemers van het spoor dinsdag gedurende 6 uren gestaakt. De staking was aangekondigd op 21 jan ter ondersteuning van een eis voor een 10 % hoger loon om de inflatie te compenseren (HR World 30 1)

EVOLUTIE MINIMUMLONEN

[Eurofound](#) publiceerde een Europese vergelijking van de evolutie van de minimumlonen t.o.v. de inflatie.

Figure 1: Nominal changes in national minimum wages, January 2024 to January 2025, and annual inflation, December 2023 to December 2024, EU Member States (%)

INTERNATIONAL ONDERNEMINGSOVERLEG

IndustriALL Global Union, Public Services International (PSI) en **EDF Group** sloten een nieuw Global Framework Agreement (GFA) over maatschappelijk verantwoord ondernemen en milieu voor de periode 2025-2030. De GFA versterkt de verplichtingen op het gebied van werknemersrechten, sociale verantwoordelijkheid en duurzaamheid in de wereldwijde activiteiten van EDF. ([IndustriAll](#))

Towards an EU-wide
right to politically strike:
A constitutional
perspective

WEEKOVERZICHT 2025/4 VAN 21 TOT 27 JANUARI 2025

Een aftredende minister die alle soldaten die niet mogen staken betaald verlof geeft om te betogen tegen plannen van een nieuwe coalitie in vorming. Is de saga van Audi Brussel nu gedaan of niet?

NATIONAAL PROTEST

Vorige week heeft u het al kunnen lezen, op 13 februari zal in Brussel een nationale betoging plaats vinden tegen de plannen van de politieke partijen. Het verschil met de actie op 13 januari is dat er niet gestaakt zal worden bij het spoor. ([Nieuwsblad](#))

ONDERNEMINGSOVERLEG

Begin november kondigde **Les Petits Riens/Spullenhulp** een herstructureringsplan met de intentie van het ontslag van 21 werknemers van het centrum van Anderlecht aan. Daarop ging het personeel staken. Vrijdag 17 januari maakte een akkoord een einde aan het conflict. ([BRUZZ](#))

Nadat vorige week premier De Croo de partijen bij **Audi Brussels** opriep om een tandje bij te steken om tot een akkoord te komen, meldt de directie dat er geen collectief akkoord komt voor een sociaal plan. De vakbonden vinden de boodschap voorbarig en willen opnieuw aan tafel zitten. ([VRT](#)) Maandag 27 januari werd de pers ingelicht over een akkoord over een sociaal plan met extrawettelijke ontslagvergoeding, SWT-regeling, coachingprogramma's en outplacement. ([DS](#))

Onrust in de kleinhandel blijft: werknemers van **Aldi** zijn boos, die van **Cora** ongerust. ([BBTK](#))

OPENBARE DIENSTEN

De pensioenhervorming beroert ook de **militairen**. Ze willen protesteren tegen de plannen om de pensioenleeftijd te verhogen. Omdat zij niet mogen staken zouden de militairen die willen betogen een dag vrij moeten nemen. Om die reden vroeg en kreeg vakbond VSOA van de minister van Defensie Ludivine Dedonder (PS) een dag (betaalde) 'dienstonthefing' op 13 februari. Maar premier De Croo wil de maatregel tegen houden. De Commissie Landsverdediging wil een juridisch advies inwinnen of de dienstvrijstelling in overeenstemming is met (1) het verbod op staken en (2) met de bevoegdheid van de minister van een regering in lopende zaken. (Alle media)

Commentaar

Betaald verlof om te betogen. Een historische beslissing die aanleiding kan geven tot een discussie over het recht/verbod van staken voor militairen in vredetijd. Geen beter toelichting dan die van professor Alexander De Becker op [VRT](#).

In de **gevangenissen** staakten de cipiers van zondag 22 uur tot maandag 22 uur om de onveilige werkomstandigheden aan te klagen. ([DS](#))

Op maandag 27 en dinsdag 28 januari staken de leerkrachten en het personeel van het **onderwijs van de Fédération Wallonie-Bruxelles** tegen de vergaande hervormingsplannen van de nieuwe gemeenschapsregering.. ([Le Soir](#)) Ze waren op maandag 27 januari met 30.000 om te betogen in Brussel. ([Le Soir](#))

Donderdag 23 januari ging het personeel van de **TEC Luik-Verviers** in staking zonder aanzegging na een daad van agressie tegen drie conducteurs. De actie duurde tot na het weekeinde. ([LLB](#))

Commentaar.

Hoe meer er gestaakt wordt tegen agressie op het openbaar vervoer hoe meer bewezen wordt dat stakingen geen vruchten werpen. Die zienswijze kan misschien betwist worden, so far so good. Maar waarom er eerst gestaakt wordt vooraleer vakbonden en werkgever aan tafel gaan, zonder verwittiging van de gebruikers en zonder klacht neer te leggen, is een terechte kritiek van de burgemeester van Luik. ([DH](#))

Veolia kampte vorige week met onaangekondigde staking. Het personeel van de site van Grâce-Hollogne en Herstal weigerde van vrijdag 17 tot maandag 21 januari de vuilnis op te halen in het Luikse. De vakbonden roepen als reden de slechte arbeidsomstandigheden in. De aanleiding, de druppel van verontwaardiging die de emmer van klachten over het sociaal klimaat deed overlopen, was het feit dat een chauffeur die klaagde over pijn in de borst de weg was opgegaan en tijdens de rit onwel werd en gehospitaliseerd moest worden. ([RTBF](#))

EUROPA

NEDERLAND

Vakbonden en werkgevers van de **industriële bakkerijen** (8.000 werknemers) hebben een akkoord van twee jaar gesloten met een loonsverhoging van 5 procent per 1 april 2025 en van 4,25 procent per 1 april 2026. Daarnaast komt er een *vitaliteitsregeling*, d.i. de mogelijkheid voor oudere werknemers om, twee jaar voor de [AOW-leeftijd](#) (67 jaar) 60% te werken tegen 80% loon en pensioenopbouw gebaseerd op 100procent loon. ([FNV](#))

Commentaar

Dit is niet de eerste cao met een “vitaliteitsregeling” (wij noemen dat “landingsbanen”, een spreekwoordelijke andere framing). De cao Nederlandse Universiteiten stelt medewerkers in staat om vanaf vijf jaar voor de AOW-leeftijd de werkweek te verkorten tot vier of drie dagen met gedeeltelijke doorbetaling van het salaris en volledige pensioenopbouw. ([cao NU](#)) Een analoge regeling is afgesproken in de cao voor de ambulancezorg. ([FNV](#))

FINLAND

De onderhandelingen voor de hernieuwing van de sectorale afspraken in de industriesectoren die in oktober vorig jaar zijn opgestart lopen moeilijk. De vakbonden mikken op een loonsverhoging van 10 % over 2 jaar en zetten druk via stakingsacties die sinds januari lopen in geselecteerde bedrijven samen met een blokkering van overuren. Vakbonden van de dienstensectoren starten nu solidariteitsstakingen ter ondersteuning van industriesectoren. Het sociaal klimaat is niet zo positief rekening houdend met de recente regeringsbeslissingen ter hervorming van de arbeidsmarkt en van het sociaal overleg (eigen info; ([PAM](#)))

ELDERS IN DE WERELD

Een staking van twee maanden, dat kom je niet veel tegen. Het is wel het geval van het winkelpersoneel van **boekhandel Renaud-Bray in Quebec**. Zij staken voor een nieuw loongebouw. ([journal de Quebec](#)). En het personeel van **Virgin Hotels in Las Vegas** staakte gedurende 69 dagen en bekam een loonsverhoging van 32 procent over vijf jaar. ([Toronto Star](#))

Vakbonden in **Marokko** vrezen dat het stakingsrecht en de syndicale vrijheid beknot worden. ([IndustriAll](#))

CITAAT

We waarborgen de juridische bescherming van de vakbonden voor wat betreft betogingen en stakingen onder stakingsaanzegging, zodat ze hun historische rol kunnen blijven spelen. (Federaal regeerakkoord van Open VLD, MR, CD&V, PS, sp.a, Ecolo en Groen van 2020.)

De actualiteit van deze week bevestigt de belangrijke rol van de Europese rechterlijke macht in de handhaving van sociale rechten. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens stelt dat er grenzen zijn aan het recht op staken en betogen. Het Europees Hof van Justitie zal zich moeten uitspreken over de rechtsgeldigheid van de richtlijn betreffende de minimumlonen.

BELGIË

NATIONALE ACTIES

Op **13 februari** staat een nieuwe nationale betoging gepland in Brussel. Mogelijk volgt daarna zelfs een nationale staking. (Alle media)

SECTORAAL OVERLEG

Weinig paritaire comités krijgen zoveel aandacht van de pers als dat van de **dienstencheques**. Nadat het conflict van de eindejaarspremie en syndicale premie opgelost werd komt de onderhandeling over de loonsverhoging in het voetlicht. De Vlaamse regering verhoogde de subsidie van de dienstencheques met één euro op voorwaarde dat de verhoging naar de poetshulpen gaat.

Vakbonden en werkgeversfederatie Federgon komen tot geen akkoord. De eerste reden is de discussie over het bedrag. Vakbonden willen het uurloon met 1 euro verhogen wat de loonkosten doet stijgen met 1,7 euro. Werkgevers willen de loonkostenstijging beperken tot 1 euro in de een of andere vorm. ([GVA](#))

De tweede reden is de samenloop van een regionale subsidie met een federale loononderhandeling. Elke regio kent zijn eigen subsidiemodaliteiten die onverzoenbaar zijn met nationale loonafspraken. Regionale afspraken zijn op hun beurt onverzoenbaar met de ideologische strekking van vakbonden en praktische bezwaren van werkgevers. (Eigen info)

Commentaar.

Het is technisch gezien perfect mogelijk loonafspraken te maken in functie van de regio van tewerkstelling. De sector van de dienstencheques kan inspiratie vinden in de splitsing van het sectoraal overleg van de gezondheidszorg in regionale paritaire comités.

ONDERNEMINGSOVERLEG

De patsituatie bij **Audi Brussels** is genoeg gekend. Samen met de federale minister van werk Dermagne heeft premier De Croo een brief gericht tot de hoofdonderhandelaars. Zij drukken de hoop uit dat de partijen een extra inspanning doen om een sociaal plan uit te werken. ([De Tijd](#))

Commentaar

Het is gissen naar de reden, het moment en het effect van het initiatief van de twee ministers van een regering in lopende zaken.

Na de aankondiging van het aankomend faillissement van **Lunch Garden** ging het personeel van meerdere restaurants vrijdag 17 januari en zaterdag 18 januari in staking. ([RTBF](#)) Maandag 20 januari viel het verdict: faillissement van Lunch Garden, en de dertiende maand 2024 en de prestaties van januari worden niet betaald. Investeringsfonds CIM neemt 42 restaurants over van de 61 met slechts de helft van het personeel. ([RTL](#))

De staking van werknemers van de site in de Antwerpse vestiging van landbouwmachineproducent **CNH** duurde vijf dagen vooraleer vakbonden en werkgever een akkoord bereikten. Zij protesteerden met een blokkerende stakingspost tegen het feit dat hun collega's van de West-Vlaamse vestiging te Zedelgem een hogere premie krijgen. (HLN)

OPENBARE DIENSTEN

Na een nieuw geval van agressie in Haren hebben de vakbonden van het **gevangenispersoneel** een aanzegging ingediend voor een 24 urenstaking in alle penitentiaire inrichtingen vanaf 26 januari om 22 uur. ([BRUZZ](#))

EUROPA

RICHTLIJN MINIMUMLOON

[Richtlijn \(EU\) 2022/2041 van 19 oktober 2022](#) betreffende toereikende **minimumlonen** in de Europese Unie kadert maatregelen die de lidstaten moeten nemen om de dekkingsgraad van collectieve loononderhandelingen te vergroten en voorziet in procedures voor de vaststelling van toereikende wettelijke minimumlonen. Denemarken en Zweden betwisten de bevoegdheid van de EU om in deze materie regels uit te vaardigen. Dat is ook de opinie van de advocaat generaal bij het Europees Hof voor Justitie ([ENR](#)) zeer tegen de zin in van de Europese vakbond ([UNI](#))⁴⁹

SECTORAAL OVERLEG VOOR UITZENDARBEID

⁴⁹ Voor uitvoerig commentaar zie [IR Notes](#)

De EU sociale partners voor **uitzendarbeid** zijn het eens geworden over een programma 2025-2027. ([IRShare](#))

NEDERLAND

Er komt een estafettestaking van docenten, onderzoekers en andere medewerkers in het **hoger onderwijs** uit protest tegen de bezuinigingen van de regering. ([AOB](#))

De werknemers van de **apotheken** waren van plan hun actie verder te zetten met regionale stakingen tussen 20 en 24 januari. ([Het Parool](#)) Vakbonden CNV en FNV staken de acties en blazen de stakingen af en zien een uitweg via bemiddeling. ([RTL](#))

FRANKRIJK

De nieuwe premier François Bayrou en de sociale partners zijn begonnen aan een tripartite onderhandeling over de **hervorming van de pensioenen**. ([Le Monde](#)) Dat is nieuws omdat in 2023 president Macron het oordeelde dat het overleg met verkrampde apparaten (sic) niet nodig was. ([Le Monde](#)) Het is belangrijk omwille van de politieke instabiliteit van het land. Het is opmerkelijk omdat het een antwoord is van de regering op de gezamenlijke [oproep van 5 vakbonden en 2 werkgeversorganisaties](#) tot dialoog. ([Négociation collective](#)).

Bij het uitspitten van het internet ontdekten we stakingen bij **Thales** voor loonsverhogingen, bij het **ziekenhuis van Auch** voor meer tewerkstelling, bij **Arkema** voor de nationalisatie van de fabriek van Jarrie en bij de fabriek **PPG** tegen de sluiting van de site van Genlis. ([Révolution Permanente](#))

ELDERS IN DE WERELD

INTERNATIONAAL ONDERNEMINGSOVERLEG

Druppelswijs krijgen we berichten binnen over akkoorden tussen multinationals en internationale vakbonden. Twee voorbeelden. Zowel bij **Inditex** (161.000 werknemers) als bij **Lipton Teas and Infusions** (17.000 werknemers) geldt nu een gemeenschappelijke verklaring tegen geweld tegen vrouwen en onaanvaardbaar gedrag. ([IRShare](#))

GRENZEN VAN HET RECHT OP COLLECTIEVE ACTIES

Op 19 oktober 2015, een dag van nationale staking tegen de maatregelen van de regering-Michel, blokkeerden 300 demonstranten het viaduct van Cheratte bij Luik op de autosnelweg A3/E40. Die veroorzaakte een file van 400 km. De rechtbank van eerste aanleg veroordeelde in 2020 16 ABVV vakbondsmilitanten tot 15 dagen voorwaardelijke gevangenisstraf en boetes wegens kwaadwillig belemmeren van het verkeer. De rechter oordeelde dat het stakingsrecht geen rechtvaardiging is voor misdrijven. Het Hof van Beroep bekrachtigde het vonnis in 2021. Het Hof van Cassatie zag in 2022 geen graven in de veroordeling. Net zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg. Het Hof oordeelde in een uitvoerig arrest dat de Belgische rechter zijn beslissing voldoende gemotiveerd heeft en dat er geen sprake is van inbreuk op de vrijheid van vergadering of vereniging. ([Arrest 16 januari 2025](#))

Commentaar

Vier onafhankelijke rechtbanken oordeelden dat het buitensporig lamleggen van het verkeer op de openbare weg indruist tegen de grenzen van het recht op staken en betogen. Wat er gebeurde op de viaduct te Cheratte was een brug te ver. Acties die de openbare orde verstoren of gevaar opleveren voor derden vallen niet binnen het kader van wettige collectieve acties. De actievoerders kunnen strafrechtelijk aansprakelijk gesteld worden.

De rechtspraak bevestigt dat de ordehandhaver de organisatoren van blokkades verantwoordelijk kan stellen. Vakbondsleiders, landbouwers en vrachtautobestuurders in heel Europa zijn gewaarschuwd. De rechters hebben een middel in handen om een evenwicht te zoeken tussen legitiem protest en maatschappelijke schade.

Op die manier neemt de overheid haar verantwoordelijkheid om een sociaal klimaat te behouden waarin het recht de overhand heeft.

Van elke burger zou men verwachten dat die zich neerlegt bij de wijsheid van de rechters. Dat geldt ook voor vakbonden. Volgens de internationale principes zijn zij verplicht zich te houden aan de wetten van het land, zolang de wetgeving de syndicale vrijheid niet beperkt. ([Verdrag nummer 87](#) van de Internationale Arbeidsorganisatie) Die burgerlijke gehoorzaamheid is de evidente tegenprestatie voor de wettelijke erkenning van vakbonden in een democratie.

Het [ABVV](#) heeft daar moeite mee en beschouwt deze unanieme rechtspraak als een ernstige beperking van het recht op betogen door het criminaliseren van dit recht. Die reactie mag door

sommigen gezien worden als fiere strijdvaardigheid voor erkenning van de absolute vrijheid van collectieve acties. Anderen bekijken het tafereel als eenzame koppigheid, ongepaste ontkenning van de grenzen van het recht op collectieve acties en ondemocratische pretentie dat vakbonden boven de wet staan.

Wil ABVV de situatie veranderen dan heeft het twee opties: of een politieke strijd voeren voor de aanpassing van het strafrecht of verder procederen, bv. door een klacht in te dienen bij de Internationale Arbeidsorganisatie wegens schending van de vakbondsvrijheid door de Belgische en Europese rechters.

DEERTIEN JANUARI

Maandag 13 januari is de tweede **nationale actiedag** opgezet door de vakbonden. Ze willen de politieke partijen verwittigen dat ze niet aanvaarden dat besparingsmaatregelen hun rechten aantasten zonder evenwichtige inspanningen van iedereen. Deze maand willen ze, voordat een regeerprogramma vast staat het signaal geven dat politici zonder overleg moeten afblijven van (bevoorrechte) pensioenrechten. Uitzonderlijk hebben de vakbonden van de **NMBS** en de **MIVB** hun leden uitgenodigd om de dag van de manifestatie ook te staken. Betogers konden dus niet rekenen op het openbaar vervoer om naar Brussel te gaan omdat 2 op de 3 IC treinen niet reden. 40 procent van de geplande vluchten op **Brussels Airport** is geannuleerd. Er vertrokken geen vluchten meer vanop de **luchthaven van Charleroi** omdat het veiligheidspersoneel het werk neerlegde.

Volgens de Christelijke Onderwijscentrale staakten 34.000 Vlaamse **leerkrachten**. 25.000 onder hen betoogden in Brussel op een totaal van 30.000.

Deze actie was bewust geen breed machtsvertoon. Maar als de plannen van de coalitie in vorming niet veranderen volgt een algemene staking. Op 13 februari staat de actiedag in het teken van de openbare diensten. (Alle nationale media)

Commentaar

Over de syndicale strategie om preventief te staken tegen een politiek programma dat nog niet bestaat van een regering die nog gevormd moet worden wordt veel commentaar gegeven in de media. De commentatoren hebben elk hun mening over de effectiviteit, de geloofwaardigheid van de vakbonden, de voorrechten van bepaalde beroepsklassen en de onrechtstreekse schade bij de burgers. Stan De Spiegelaere, onderzoeker aan de Europese vakbond UNI en professor sociaal overleg aan de UGent, vat dat allemaal samen in enkele minuten tijd. ([VRT](#)).

De bekendgemaakte cijfers roepen vragen op en zaaien verwarring.

- *In de pers, ook in de Franstalige pers, was er alleen sprake van de cijfers van de Vlaamse leerkrachten, niet van de Franstalige leerkrachten.*
- *Van de 211.000 Vlaamse leerkrachten hebben 34.000 gestaakt wat een mobilisatiegraad betekent van 16 procent. 25.000 betogers betekent 12 procent. Historisch*

*zeggen de vakbonden. Misschien, maar indrukwekkend?
De vraag zal door de politici beantwoord worden.*

- *Er zouden 30.000 betogers geweest zijn. Buiten de 25.000 Vlaamse leerkrachten zijn er nog 5.000 betogers uit alle hoeken van het land en van alle beroepen, waaronder de bedienden van de vakbonden zelf, naar Brussel afgezakt zijn.*

OPENBARE DIENSTEN

Het personeel van het **OCMW van Anderlecht** legde maandag 6 januari het werk neer uit protest tegen te hoge werkdruk en het uitblijven van reactie van de directie. ([VRT](#))

IN EUROPA

NEDERLAND

Vrijwel alle **apotheken** bleven dicht op donderdag 9 en vrijdag 10 januari voor een loonsverhoging van 6 procent. ([AD](#))

FRANKRIJK

De Franse werknemers hebben meer dan vroeger een positief beeld van het sociaal overleg en verklaren meer vertrouwen te hebben in de vakbonden. Dat blijkt uit een jaarlijkse enquête. ([Clés du social](#))

LUXEMBURG

De pensioenrechten van ambtenaren worden op de korrel genomen. ([RTL](#))

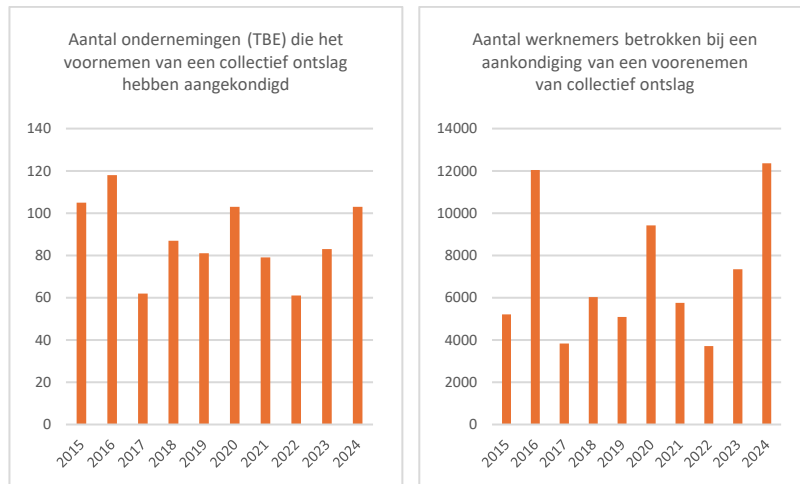
ELDERS IN DE WERELD

VS

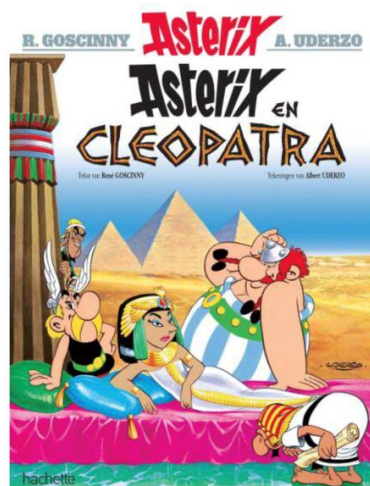
De vakbond van de Amerikaanse **havenarbeiders** sloot een deal met de werkgevers, waardoor een staking werd afgewend die de scheepvaart had kunnen verlammen. Deze overeenkomst biedt werkzekerheid en stelt een kader vast voor het implementeren van technologieën die meer banen zullen creëren en tegelijkertijd de havens aan de oost- en Golfkust zullen moderniseren. ([Business Insider](#))

CIJFERS

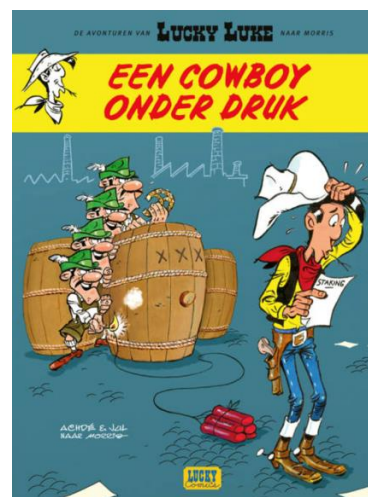
Een blik op de onderstaande grafieken m.b.t. de collectieve ontslagen hoeft weinig commentaar.

BOEKENWIJSHEID: STAKINGEN IN STRIPVERHALEN

Goscinny en Uderzo moeten het geweten hebben. De eerste staking uit de geschiedenis vond plaats in het oude Egypte. Niet in de tijd van Cleopatra maar in 1166 voor Christus. De bouwvakkers van de piramides legden hun werk neer voor beter loon. ([Wikipedia](#))

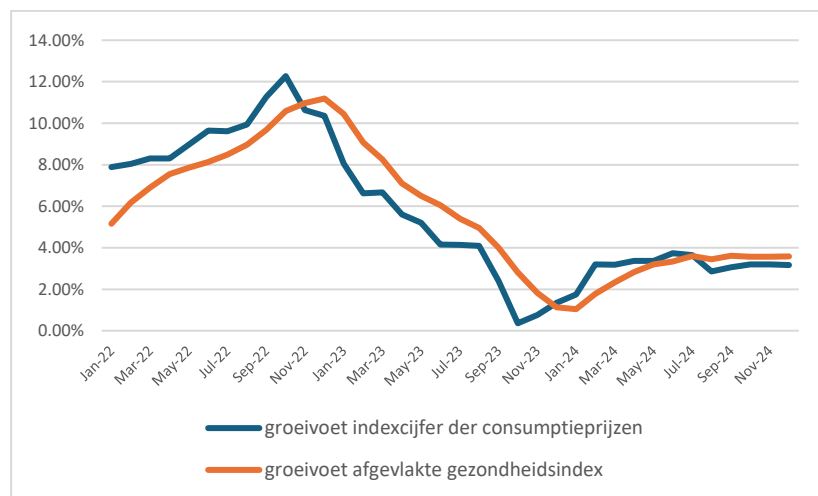

Voor de laatste strip over de avonturen van Lucky Luke vonden de erfgenamen van Morris allicht inspiratie in de staking van de arbeiders van de brouwerijen in 1855 in Milwaukee. (Chatgpt)

BELGIË

INFLATIE

De **inflatie** gaat in december van 3,20% naar 3,16%. De **consumptieprijsindex** stijgt deze maand met 0,40%. De inflatie op basis van de **gezondheidsindex** daalt van 3,63% naar 3,24%. Ook inflatie van de **afgevlakte gezondheidsindex** stijgt van 3,57% naar 3,58%. ([Statbel](#))

SECTORAAL OVERLEG

De sociale partners in het paritair comité voor de **dienstenchequesector** (pc 322.01) hebben op 23 december 2024 een cao gesloten om de bestaande afspraken inzake de eindejaarspremie en de syndicale premie voor onbepaalde duur te hernieuwen. Een jaar geleden had de werkgeversorganisatie Federgon de cao over deze onderwerpen opgezegd. Dat leidde tot hoog oplopende spanningen, die de sociale gesprekspartners nu bijgelegd hebben om het sectoraal overleg te normaliseren. ([Federgon](#))

Commentaar

Hiermee is de fundering gelegd van een sociaal overleg met een drukke agenda. De grootste uitdaging is de onderhandeling van een sectoraal kader dat drie verschillende regionale financieringsmechanismen overkoepelt.

In het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord, het VIA6-akkoord, komt er een eenmalige koopkrachtversterking voor alle werknemers binnen de **Vlaamse maatwerkbedrijven**. De sociale gesprekspartners zullen de praktische invulling van de maatregel vastleggen in een sectorale cao.

Commentaar

Specialisten zijn benieuwd hoe de Vlaamse maatregel kan kloppen met de federale loonnorm (die nog moet komen).

ONDERNEMINGSOVERLEG

Het gemeenschappelijk vakbondsfront bij **Audi Brussels** heeft de werknemers van de fabriek opgeroepen om actie te voeren bij de lokale Audi-dealer van importeur D'Ieteren in Drogenbos. Ze stellen ook grootschalige rechtszaken in het vooruitzicht als Audi daadwerkelijk met individuele regelingen probeert een collectief sociaal plan te ontwijken. ([De Tijd](#)) De vakbondsafgevaardigden ontvingen op 24 december hun ontslagbrief. Omdat de staking bij Imperial Logistics voorbij is (zie hieronder) kan in theorie de assemblage van de auto's terug opgestart worden. ([De Tijd](#)).

De staking bij **Imperial Logistics**, een leverancier van Audi-Brussels met 295 werknemers, is sinds 3 januari voorbij. De staking was 20 november uitgebroken uit protest tegen het uitblijven van een sociaal plan. ([De Tijd](#))

Na 26 dagen staking sloten directie en vakbonden bij **LKQ**, het bedrijf achter merknamen Fource en Van Heck Interpieces, een sociaal plan dat een kader geeft aan de transitie van het bedrijf. Het aantal effectieve ontslagen ligt lager dan het aantal aangekondigde ontslagen, ontslagen werknemers krijgen een aanvullend premie en outplacement, er zijn vacatures, het bedrijf investeert in opleidingen, vakbonden staan in voor sociale vrede. ([Automotive](#))

OPENBARE DIENSTEN

De laatste (korte) staking zonder aanzegging in 2024 vond plaats bij de **afvalophaler IVBO** uit onvrede over het gebrek aan communicatie en inspraak. ([Focus-WTV](#))

De maand januari belooft een warme wintermaand te worden in het **Franstalig onderwijs**. Het gemeenschappelijk vakbondsfront zal een reeks acties organiseren, waaronder twee dagen staking en een optocht in Brussel op het einde van de maand uit protest tegen de geplande besparingen en hervormingen. ([Le Soir](#))

BUURLANDEN

NEDERLAND

In 2025 zet vakbond FNV in op 7% loonsverhoging, en "die ruimte is er, want de winsten zijn harder gestegen dan de lonen". ([FNV Arbeidsvoorwaardenagenda](#))

Vakbonden FNV en CNV organiseren in januari opnieuw meerdaagse landelijke staking van **apotheeke medewerkers**. ([Nu](#))

DUITSLAND

Er is meer gekend over de deal die **Volkswagen** sloot met de vakbonden. Het akkoord is een evenwicht tussen de belangen van de eigenaarsfamilie Porsche-Piëch, de vakbonden en de deelstaat Nedersaksen, de op een na belangrijkste aandeelhouder. Het compromis is het kader van (1) een afschrijving van de belegging van de hoofdaandeelhouder met 20 miljard euro, (2) een forse sanering (drastische vermindering van de productiecapaciteit en schrappen van bonussen en verdwijnen van 35.000 jobs) en (3) sociale vrede (geen gedwongen ontslagen). Daarmee wordt een kostenbesparing van 1,5 miljard gerealiseerd, wat maar een tiende is van de 15 miljard die nodig is. ([De Tijd](#))

FRANKRIJK

In Frankrijk worden de zetels van 10 vakbonden in de sectorale en interprofessionele paritaire organen verdeeld volgens **nationale syndicale verkiezingen**. De werknemers van werkgevers met minder dan 11 werknemers (waar geen vakbonden aanwezig zijn) van heel het land vormen een apart kiescollege. Zij konden stemmen tussen 25 november en 9 december 2024. Slechts 4 procent van de betrokken 5 miljoen werknemers hebben hun stem uitgebracht. ([Ministère du travail](#)) De participatiegraad doet de vraag stellen naar de relevantie van dergelijke verkiezingen. ([Clés du social](#))

EUROPESE ONDERNEMINGSRAAD

In het weekoverzicht 2024/50 publiceerden wij een kort verslag van de werkzaamheden van het Europees Parlement, de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie (EOR) om de richtlijn van de Europese ondernemingsraden aan te passen. Pieter De Koster, advocaat, stuurde ons een nota die een weinig gekend licht werpt op de dynamiek achter dit initiatief. Hieronder de integrale tekst van zijn commentaar.

Op grond van erg betwistbare en vaak niet-geverifieerde premissen (beweerd gebrek aan rechtstoegang, ontbrekende sancties, erg vele betwistingen) heeft het Europees Parlement (EP) de EU Commissie politiek gedwongen om een herzieningsprocedure van de Richtlijn op te starten. Het EP heeft dat in februari 2023 gedaan aan de hand van een erg verregaand en vrij onrealistisch voorstel tot herziening. In dat voorstel zijn enkele bepalingen opgenomen die niet enkel het bestaand regulerend kader van de EOR strak aanspannen (rond vertrouwelijkheid, verplichte rol voor de vakorganisaties, uitbreiding van 'groepsnotie' en 'transnationale' materies), en die de financiële last voor bedrijven gevoelig verhogen (zelfs de kost

van procedures die tegen het bedrijf worden gevoerd wordt te kunnen laste gelegd), maar die zelfs de aard van het beschikbare wetgevend instrument (een richtlijn) ver overschrijden (nl. via draconische sanctie- en handhavingsmechanismes, voorbehouden voor verordeningen). Indien uitgevaardigd, zou deze tekst het concept zelf en de contouren van informatie en consultatierechten op EU vlak Copernicaans omwentelen.

Hierop heeft de EU Commissie in januari 2024 zelf een voorstel tot herziening neergelegd dat weliswaar het bestaande regelgevend kader verder verstevigt (in de richting van meer afdwingbare rechten voor werknemers), zoals in de voorbije decennia steeds is gebeurd, maar dat ver wegblijft van bovenstaande uitspattingen. Op dat voorstel heeft ook de EU Raad haar licht laten schijnen, met enige verdere verwatering tot gevolg.

Intussen heeft het EP op 19 december 2024 een mandaat gegeven voor de opstart van de zgn. ‘trialoog’ tussen de drie instellingen, die van start zal gaan in februari 2025. Hoewel de positie van het EP onveranderd strak verankerd blijft in het zgn. ‘Radtke rapport’, is het toch de ruime verwachting dat de finale tekst van de herziene richtlijn eerder die van het EU Commissie voorstel zal weerspiegelen. Dit vnl. omwille o.m. van de gewijzigde samenstelling van het EP (met een grotere vertegenwoordiging van bedrijfsvriendelijke parlementsleden in verschillende fracties), het gewicht van een bedachtzame EU Raad (die bedrijven niet écht verder op stang wil jagen na [CSRD](#), [CS3D](#) en andere vondsten) en de gepercipieerd geringere aandacht voor collectieve sociale rechten in dit tijdsinterval van geopolitieke en economische spanning.

Of de finale tekst het licht zal zien in het eerste semester (onder Pools voorzitterschap) dan wel in de tweede helft van het jaar (onder Deens voorzitterschap) is onzeker, maar dat de herziening er dit jaar komt staat vrijwel vast.

ELDERS IN EUROPA

PORTUGAL

De **hotelmedewerkers op Madeira** zijn het jaar begonnen met een driedaagse staking, in een periode waarin de bezettingsgraad van hotels rond de 100% ligt. De inzet is een loonsverhoging. ([Portugal News](#))

De vakbond van de **treinbestuurders** van de metro van Porto staakten op 31 december en 1 januari om de betaling van de jaarlijkse premie waarop ze recht hebben af te dwingen. ([Portugal News](#))

Commentaar

Staken om een subjectief recht af te dwingen roept praktische vragen op. De economische schade voor de werkgever en het verlies aan inkomen voor de gezinnen van de stakers zouden kunnen vermeden worden door dagvaarding van de werkgever. Met minder schade zou men hetzelfde resultaat kunnen bereiken.

De vraag die we hier willen stellen gaat niet over de beperking van het stakingsrecht tot stakingen om belangen te verdedigen met uitsluiting van afdwingbare rechten. De vraag is of subjectieve rechten niet efficiënter verdedigd kunnen worden door een collectieve rechtsvordering (class action) ingeleid door de vakbonden. Deze vraag raakt de complexe juridische discussie over het recht van vakbonden om in rechte op te treden voor de verdediging van de rechten van hun leden.

Volgens het algemeen principe zou dat in België niet kunnen omdat de vakbonden geen rechtspersoonlijkheid hebben. Op dat principe bestaan er een beperkt aantal uitzonderingen. Een van die uitzonderingen is gebaseerd op artikel 4 van de cao-wet van 1968 die hen het recht geeft om op te treden voor de naleving van cao's. Zij kunnen dus een werkgever dagvaarden voor de verdediging van de subjectieve rechten van werknemers die hun oorsprong vinden in cao's.

Het nadeel van een juridische procedure is de doorlooptijd om een recht af te dwingen. Vakbonden zouden een spoedprocedure van een (tegensprekelijk) kortgeding kunnen overwegen met het oog op een onmiddellijke dwangmaatregel. Het succes van dergelijke procedure hangt af van het oordeel van de rechter over de hoogdringendheid van de inzet. Als de eis betrekking heeft op het maandelijks inkomen zijn de slaagkansen allicht groter dan wanneer het gaat over een jaarpremie. De traagheid van het gerecht wordt wel gecompenseerd door de (hoge) wettelijke verwijlrenten.

ELDERS IN DE WERELD

VS

De **Starbucks**-staking uit protest tegen de te lage loonsverhoging breidde op kerstavond uit naar 300 winkels. ([Reuters](#))

De expediteurs van de **zeehavens aan de oost- en Golfkust** verwachten een nieuwe staking in januari. De vakbonden verzetten zich tegen de automatiseringsplannen van de werkgevers. (NB. De vorige staking dateert van oktober vorig jaar en werd beëindigd met een overeenkomst voor 62 procent loonsverhoging over zes jaar). ([20Cube](#) en [Reuters](#))

STATISTIEKEN

Wordt er nu veel of weinig gestaakt in België? Vorig jaar was de vraag een aanleiding tot discussie. Kurt Vandaele geeft het genuanceerd antwoord a.d.h.v. de beschikbare cijfers. Zijn artikel geeft een overzicht van de dynamieken en constanten in de stakingsbeweging sinds 1991. Een uniek werkstuk dat lof verdient. Hieronder enkele conclusies:

- ◆ De stakingsbeweging in België typeert zich door volatiliteit, maar een structurele, neerwaartse trend zoals in andere Europese landen blijft uit.
- ◆ Pieken in de stakingsactiviteit houden vooral verband met nationale of algemene stakingen, als reactie op besparingen in de publieke sector en op de onderhandelingsbeperkingen opgelegd door de loonnormwet.
- ◆ Er zijn behoorlijk meer stakingsdagen in de provincies Henegouwen en Luik.
- ◆ Er wordt relatief meer gestaakt in de publieke sector, de diensten aan ondernemingen en personen en de distributie), de voedingsindustrie, de social profit, de branche van de transport en logistiek, de chemie- en petroleum- en de metaalindustrie.
- ◆ Het beeld dat België de kopgroep van Europese landen waar het meest gestaakt wordt leidt moet genuanceerd worden omdat de nationale statistieken niet allemaal vergelijkbaar zijn.

BOEKENWIJSHEID

Terwijl de algemene syndicalisatiegraad lichtjes daalt is er één vakbondscentrale, m.n. BTB, de centrale voor de arbeiders van het transport aangesloten bij ABVV, die erin slaagt meer leden te werven. Wat is de verklaring van deze groei? Tekst en uitleg in het artikel [On the road again](#), geschreven door Kurt Vandaele.

PRO MEMORIE

Op 28 december 1944, terwijl de slag om de Ardennen nog woedde, vaardigde de Belgische regering de “Besluitwet betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders” uit. Die tekst ligt aan de basis van onze sociale zekerheid en werd herzien in 1969.

REAGEREN?

Je kan ons contacteren via mail met adres m.doutrepont@social-dialogue.net of contact@paulsoete.be.

Google Alert om de internationale geschreven pers te volgen.

België

FOD WASO: <https://werk.belgie.be/nl/nieuws>

NAR: <https://cnt-nar.be/nl/pers/persberichten>

Media: websites van Belgische kranten

Social media: Twitter en LinkedIn

<https://abvv-experten.be/werken/>

Belga

Frankrijk:

Les clés du social: <https://www.clesdusocial.com/>

Metis: <https://www.metiseurope.eu/dialogue-social/>

<http://www.dialogue-social.fr/>

<https://www.cestlagreve.fr/>

<https://www.rds.asso.fr>

ODS: <https://www.jean-jaures.org/observatoire/observatoire-du-dialogue-social/>

Nederland:

AWVN: <https://www.awvn.nl/>

FNV: <https://www.fnv.nl>

Duitsland

IG Metall: <https://www.igmetall.de/ueber-uns/ig-metall--a-strong-community>

Internationaal

Eurofound: <https://www.eurofound.europa.eu/news>

ETUC: <https://www.etuc.org/en/news>

ETUI: <https://www.etui.org/fr/themes/dialogue-social-et-negotiation-collective>

ETUI: <https://www.etui.org/newsletters/collective-bargaining-newsletter>

Industrial Relations Share: <http://www.irshare.eu/>

LabourStart:

<https://www.labourstart.org/news/index2019.php?langcode=fr>

<https://www.worker-participation.eu/>.

IndustriAll: <https://www.industrialall-union.org>

<https://wageindicator.org/labour-laws/collective-bargaining>

IRES: <https://ires.fr>

RDS: <https://www.rds.asso.fr/publications/>

Labor Action Tracker. ([ILR School](#))

<https://industrialrelationsnews.ioe-emp.org/industrial-relations-and-labour-law-august-2025>